

OKUL ÖNCESİ UYARLANMIŞ ETKİNLİKLER SETİ

Bilişsel Gelişim Alanı

Ankara, 2021

Genel Yayın Yönetmeni

Mehmet Nezir GÜL

Yayın Koordinatörü

Kürşat DULKADİR

Editörler

Doç. Dr. Alparslan KARABULUT

Ozan Can CEYLAN

Salih Serkan ERGÜZEL

Yazarlar

Betül DOĞUTEKİN

Faruk GİRGEÇ

Merve ERGÜZEL

Murat PEHLEVAN

Muhammed Enes AYDIN

Semra BAYSAL

Şeyma KAVASOĞLU AYDIN

Katkıda Bulunanlar

Belgin Sevgi İÇYÜZ

Funda GÜNDOĞDU

Sıla BERBER

Tayibe BADIR POLAT

Yasemin Dilek ALTINTAŞ

Grafik Tasarım

Sude Ajans Reklam Org. Tan. Ltd. Şti.

Her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü ya da bir bölümü T. C. Millî Eğitim Bakanlığında izin almadan hiçbir biçimde çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

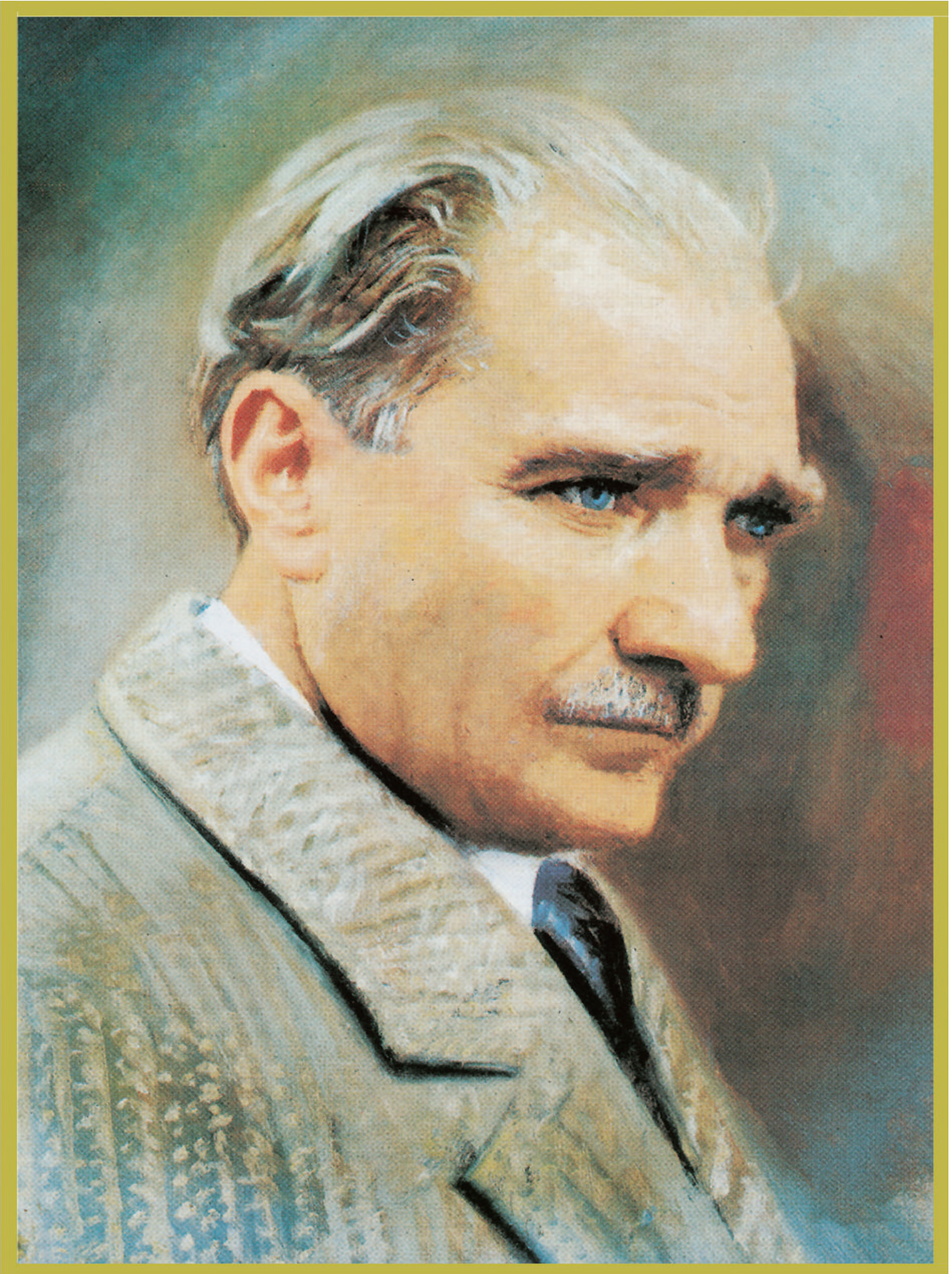
GENÇLİĞE HITABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namûsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

Etkinlik Adı	Kazanımlar	Sayfa
Etkinlik 1. Sınıfta Neler Var?	1, 3, 5	12
Etkinlik 2. Dokunarak Tanıyorum	1, 2, 5, 7, 8	16
Etkinlik 3. Fiziksel Özelliklerimiz	1, 2, 6, 20	20
Etkinlik 4. Göçmen Kuşlar	17, 19, 5	24
Etkinlik 5. Kırmızı Balık Rengini Öğreniyor	5, 19	27
Etkinlik 6. İkinci İçinde	2	32
Etkinlik 7. Toprağı Alt Üst Ettik	1, 2, 5, 10	35
Etkinlik 8. İyi ki Varsın Kızılay!	1, 2, 13, 19	41
Etkinlik 9. Renkleri Gruplayalım	5, 7	43
Etkinlik 10. Dairenden Resimler	1, 5, 12	46
Etkinlik 11. Denizin İçindeki Yaşam	1, 2, 5	49
Etkinlik 12. Atatürk Müzesi	3, 15, 21	52
Etkinlik 13. Ben Bir Üçgenim	5, 12	55
Etkinlik 14. Yeşil Renkli Hayvanlar	1, 5, 7, 20	58
Etkinlik 15. Vücudum	15	62
Etkinlik 16. Kurala Dikkat!	12, 14	65
Etkinlik 17. Öğrendiklerimizi Pekiştirelim	1, 3, 4	68
Etkinlik 18. Zaman Nasıl Geçiyor?	18	72
Etkinlik 19. Bitkiler Nasıl Yetiştiriliyor?	1, 6, 14	76
Etkinlik 20. Çılgın Şekiller	5, 8, 10, 12	80
Etkinlik 21. Eşit Kollu Teraziler	8, 9, 11	84
Etkinlik 22. Şekilli Resim	5, 12	88
Etkinlik 23. Örüntü Treni	5, 14	91
Etkinlik 24. Ormanda Gezintiye Çıkıyoruz	1, 10	95
Etkinlik 25. Dokunarak Hissedelim	2, 5, 7	99
Etkinlik 26. Uzunlukları Ölçüyorum	1, 8, 9, 11	103
Etkinlik 27. Tırtılın Yolculuğu	1, 2, 15, 18	107
Etkinlik 28. Eğlenceli Matematik	3, 4, 6	111
Etkinlik 29. Trafik Kurallarına Uyalım	1, 2, 13, 14	114

Etkinlik 30. Fasulyem Büyüyor	2, 18	118
Etkinlik 31. Mor Sümbüller	1, 2, 5, 7	121
Etkinlik 32. Karıncaların Bir Sorunu Var!	1, 2, 19	124
Etkinlik 33. Sayıları Tekrar Ediyoruz	4, 7, 14	128
Etkinlik 34. Islanmayan Peçete	1, 2, 17	132
Etkinlik 35. Elmaları Paylaşalım	2, 15	136
Etkinlik 36. Saatim Çaldı	2, 17, 18	140
Etkinlik 37. Caretta Carettaların Yaşamı	1, 19	144
Etkinlik 38. Cevizlerim Çoğalıyor	3, 8, 16	148
Etkinlik 39. Boyum Kaç Blok?	8, 11, 20	151
Etkinlik 40. Geri Dönüşüm Kutularım	5, 7, 13, 18	155
Etkinlik 41. Bahar'ın Bahçesi	3, 4, 16	159
Etkinlik 42. Ayaklarım Üşüdü	19	163
Etkinlik 43. Sivrisinekli Bir Gün	1, 19	166
Etkinlik 44. Kutunun İçinden Neler Çıkıyor?	5, 6, 8, 14	170
Etkinlik 45. Hoş Geldin Kaplumbağa!	4, 5, 16	174
Etkinlik 46. Hangisi Ağaçtan?	5, 6, 17	178
Etkinlik 47. Çemberli Gün	5, 8, 12	181
Etkinlik 48. Haydi Alışverişe!	5, 17, 19	185
Etkinlik 49. Ayak İzi	6	189
Etkinlik 50. Horozların Bir Günü	18	193
Etkinlik 51. Kelebeğin Kanatları	1, 2	196
Etkinlik 52. Nesneleri toplayalım	1, 16	200
Etkinlik 53. Paylaşmak Güzeldir	1, 3, 15	204
Etkinlik 54. Kokuları Fark Ediyorum	1, 6	208
Etkinlik 55. Hikâyedeki Renkler	1, 6	211
Etkinlik 56. Yaşlıların Gözünden	1, 2, 19	214
Etkinlik 57. Ses Nasıl Oluşur?	1, 2, 17	218
Etkinlik 58. Dedektif Haritası	1, 2, 10	222
Etkinlik 59. Suyun Gücü	1, 2, 17	226
Etkinlik 60. Say Bak	1, 4	228

Eğitimin her alanında olduğu gibi özel eğitim alanında da uluslararası standartları takip eden ve dünya ile yarışan Bakanlığımız, yeni ve nitelikli hizmetler sunabilmek için pek çok çalışma yürütmektedir. Bunlardan biri de özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin hak ettikleri yaşam düzeylerine ulaşabilmelerini ve eğitim imkânlarından en üst düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak amacıyla yürütülen özel eğitim materyalleri geliştirme çalışmalarıdır. Materyal geliştirme çalışmalarının esas amacı öğrencilerimize, daha nitelikli öğrenme imkânı sunmak, onları görsel ve yazılı olarak desteklemek ve ilgilerini derse çekerek öğrenmelerini kalıcı hâle getirmektir.

Bu amaçla okul öncesi dönemde kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla ve özel eğitim sınıfı/okulunda eğitim gören öğrencilerimizin sınıflarında uygulanmak üzere eğlenceli, öğretici etkinlik önerileri ve bu etkinliklerin yetersizlik türlerine göre uyarlamalarını kapsayan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” hazırlanmıştır.

Okul Öncesi Etkinlikleri Seti’nde öğrencilerimizin sınıfta akranları ile beraber uygulayabileceği etkinlikler bulunmakta olup, etkinliklerin tamamı tüm engel gruplarına göre uyarlanmış- tır. Toplamda 5 ciltten oluşan sette Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim ve Uyumsal Beceriler alanlarında toplam 160 etkinlik bulunmaktadır. Etkinliklerin yazımında Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Okul Öncesi Eğitim Programı’nda yer alan kazanım ve göstergeler esas alınmıştır. Oluşturulan etkinlikler söz konusu programda yer alan tüm kazanımları kapsamaktadır. Etkinliklerin tamamında zihinsel yetersizliği olan, görme yetersizliği olan, işitme yetersizliği olan, bedensel yetersizliği olan, otizm spektrum bozukluğu olan, dil ve konuşma bozukluğu olan, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bulunan, az gören ve az işiten öğrencilerimize yönelik uyarlamalar yer almaktadır. Hazırlanan bu set, öğretmenlerimize etkinliklerde yapılacak uyarlamalar konusunda rehber olacak ve sınıflarda uygulanacak etkinlikleri çeşitlendirecektir.

Alanında etkinlik uyarlamaları bakımından en kapsamlı çalışma olan “Okul Öncesi Uyarlanmış Etkinlikler Seti” ile hedefimiz yeni, özgün, işlevsel materyaller ile özel eğitim hizmetlerinde öğrencilerin akademik başarılarını destekleyerek okullarımızın kapısını mutluluğa açmaktır.

Bu setin hazırlanması, yayınlanması ve dağıtımında fikir, bilgi ve emeklerini bizimle paylaşan ve setin oluşumunda bize destek veren tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Mehmet Nezir GÜL
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürü

ETKİNLİK 1

Etkinliğin Adı	: Sınıfta Neler Var?
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler.
Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın adını söyler.
Materyaller	: A4 kâğıdı, pastel boya, sınıftaki materyaller ve oyuncaklar.

Kavramlar/Sözcükler : Önünde-arkasında, yanında, altında-üstünde.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Çocuklar sınıfta serbest şekilde yürürler. Yürürken sınıfı iyice incelemeleri, sınıftaki eşyaların ve oyuncakların yerlerine dikkat etmeleri istenir. Çocuklar sınıfı incelerken öğretmen dikkat artırıcı sözlerle onları destekler. Örneğin "Masayı incelediniz mi? Tavana da bakalım. Kapının etrafında neler var dikkat edin." gibi yönergeler verilir. Sınıftaki her malzemeye yönelmeleri sağlanır.
- Sınıftaki malzemeler incelendikten sonra çocukların oturmaları ve gözlerini kapatmaları istenir. Gözlerini kapatmayı reddeden çocuklar varsa yüzleri sınıfın penceresine bakacak şekilde diğer eşyalara arkalarını dönerek oturabilirler. Dikkatlerini ölçecek sorular sorulur ("Çöp kutusunun yanında ne vardı? Oyuncak ayı sınıfın neresindeydi? Kapının üzerinde neler vardı?" gibi.). Her cevaptan sonra gözlerini açmaları ve sorulan nesneye bakmaları istenir (Bu çalışma ve sorular

uzun tutulmamalı, ancak değişik zamanlarda da sık sık uygulama yapılarak dikkatlerini arttırmalarına yardımcı olunmalıdır.).

Canlandırma

- Çocuklarla U düzeninde minderlere oturulur. Ortadaki alana öğretmen tarafından önceden belirlenen nesneler bırakılır (boya kalemi, silgi, anahtarlık, marakas vb.). Çocuklardan nesnelerin olduğu alana gelerek birer nesne seçip almaları istenir. Çocuğun nesnesini diğer arkadaşlarına göstermeden dikkatle incelemesi ve ortadaki alana geri koyması istenir. Sırayla her çocuk arkadaşlarının karşısına çıkar ve bedenini nesnesinin şekline benzeterek kısa süreliğine bir heykel gibi hareketsiz kalır. Nesnesinin hangi iş için kullanıldığını anlatmaya çalışır. Örneğin, oyuncak arabayı seçen çocuk araba sürüyor gibi yapar. Diğer çocuklar tahminde bulunur. Bu şekilde bütün çocuklar seçmiş oldukları nesneleri canlandırana kadar çalışma devam eder.

Değerlendirme/Tartışma

- Sınıftaki eşyaların yerlerini hatırlarken zorlandınız mı?
- Sizce oyuncaklar neye göre sınıftaki çeşitli bölümlere ayrılmış olabilir?
- Çocukların canlandırma için seçtikleri nesneyi neden seçtikleri, hangi özelliklerinden hoşlandıkları üzerine sorular sorularak sohbet edilir.

Değerlendirme

- Çocuklara A4 kâğıtları dağıtılır. Sınıfın herhangi bir yerine kendilerini rahat hissedecekleri şekilde oturmaları veya uzanmaları istenir. Çocuklardan pastel boyaları kullanarak sınıftaki en sevdikleri oyuncağın resmini yapmaları istenir. Çalışma bittikten sonra resmi ve seçtikleri oyuncağı arkadaşlarına gösterirler. Resimler oyuncaqlarla yan yana gelecek şekilde sergilenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak yönergeler açık ve anlaşılır bir şekilde verilmelidir. Çocuk yerine getirdiği yönergeler ve her doğru davranışı için pekiştirilmelidir. Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocukla sık sık göz teması kurulmalıdır. Çocuklar yerlerine oturduktan sonra sınıfın birkaç fotoğrafı çocuklara incelenebilir ve daha sonra kapatılarak fotoğrafta neler olduğu sorulabilir. Tepkisiz kalınan durumlarda fotoğraflar tekrar gösterilebilir ya da sınıfa sorulacak soruların cevaplarına ipucu sağlayacak semboller yerleştirilebilir. Çocuğun hatırlamasını kolaylaştıracak bu semboller işaret edilerek soruları cevaplaması sağlanabilir. Akran desteğiyle sınıftaki nesneleri/eşyaları incelemesi ve bulması sağlanırken nesnelerin/eşyaların ne olduğu, neye benzediği vb. özellikleriyle ilgili sorular sorulabilir ve cevaplara göre bu özellikler açıklanabilir. Soruların cevaplarını öncelikle akranlarından birkaçının vermesi ve çocuğun dinlemesi sağlanabilir. Akranları model olarak gösterildikten sonra çocuktan cevap vermesi istenebilir. Değerlendirme aşamasında eşyaların ya da oyuncakların bölümleri görseller üzerinden konuşulabilir. Bununla birlikte oyuncaklar sınıfın ortasına toplanarak çocuklardan bölümlere ayırmaları istenebilir. Bölümlere ayırma ve yerleştirme kısmında ya da resim yapma etkinliği sırasında çocukları ikiye gruplayarak değerlendirme etkinliği gerçekleştirilebilir. Böylece akran iş birliği de sağlanmış olacaktır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa etkinlik aşamaları ve kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Gerekliğinde görseller kullanılmalıdır. Etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuğun görselleri takip etmesi

sağlandığında, bir sonraki aşamaya geçişte problem davranışların oluşması engellenmiş olacaktır. Çocukla göz kontağı kurulmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun uygun iletişim davranışları ve uygun davranışları pekiştirilmelidir. Çocuk öğretmene yakın olacak bir yere oturmalıdır. Yanında iletişimde kalmayı tercih edeceği düşünülen akranları olmalıdır. Etkinlik aşamalarında birkaç akranından model olması için yardım alınabilir. Çocuğun cevapları verirken görsellerden yararlanmasına fırsat verilebilir. Cevap vereceğinden emin olunan sorular yöneltilebilir. Çocuk sınıftaki nesneleri/eşyaları incelerken sözel ipuçları verilerek nesneler hakkında konuşulabilir. Bu şekilde çocukların dikkatlerini nesnelere odaklamaları sağlanabilir. Sevdikleri oyuncakların çizimlerinin yer aldığı kâğıtlar hazır bulundurularak çocuğa seçenek sunulmalıdır. Tercih ettiği çizimi seçeceği renkler ile boyamasına fırsat vererek çocuk etkinliğe dahil edilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi kırılabilir, devrilerek çocuğa zarar verebilecek eşyaları ortamdaki kaldırarak çocuk yürüyeceği ortam için cesaretlendirilmelidir. Öğretmenin eli çocuğun eli üzerinde olacak şekilde sınıftaki nesnelere/eşyalara dokunup incelemesine fırsat verilirken eşyaların yerleri, şekilleri ve özellikleri vb. hakkında konuşularak sınıf ayrıntılı betimlenmelidir. Çocuğa ipucu olması adına nesnelerin ne işe yaradıkları ve nasıl kullanıldıkları hakkında konuşulmalıdır. Sınıftaki nesneleri/eşyaları kolayca ayırt edebilmesi amacıyla nesne üzerine nesneyi/eşyayı ifade eden küçük semboller veya dokunsal nesneler yapıştirilerek incelenebilir. Çocuğun inceleme sırasında beden yüzeyiyle (ön, arka, yanlar) ve bedenine göre pozisyonuyla (önünde, arkasında, sağında, solunda ne var?) nesnelerin/eşyaların yerlerini öğrenmesi sağlanabilir. Örneğin çocuğun önünde öğretmen masası, arkasında yazı tahtası, bir yanında pencere ve diğer yanında öğretmen dolabı olacak şekilde ayakta tutulabilir.

Daha sonra sırasıyla çocuktan önünde, yanlarında ve arkasında bulunan nesnelere sırayla dokunmasını sağlayarak ne olduğunu söylemesi istenebilir. "Öğretmen dolabı yazı tahtasının neresindeydi?" vb. sorular sorularak cevaplaması için yeterli süre verilmelidir. Sınıf içerisindeki nesnelerin yerleri sabit tutulmalıdır. Yerleri değiştirilen nesneler/eşyalar hakkında çocuk mutlaka daha önceden haberdar edilmelidir. Çocuk belirtilen hedefe doğru ilerlerken öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat ederek hareketlerini gözlemler ve olası çarpışma durumlarını önler. Hedeflerin kısa mesafeli olmasına dikkat edilmelidir. Örneğin, sırasından kapıya kadar yürümesi gibi. Farklı doku ve üzerinde kabartma sembol olan minderine oturup önündeki dokunsal ve sesli nesneleri (araba, zilli top, marakas vb.) incelemesine fırsat verildikten sonra bu nesnelerin ne olduğunu tahmin etmesi ve nesnelerin özellikleri hakkında konuşulması sağlanabilir. Önündeki nesnelere dokunurken "Sence bu nesne sert mi yoksa yumuşak mı?" gibi sorular sorularak nesnelerin farklılıkları hakkında konuşulabilir. Daha sonra nesneleri çocuğun yakınına bırakarak bulması istenebilir. Çocuk nesneleri bulmada zorlanıyorsa "Sağında, önünde olabilir mi?" vb. yönlendirmelerle bulması sağlanabilir ya da marakas/zilli top sallanarak sesin geldiği yönden nesneleri bulması istenebilir. Çocuğun seçtiği nesneyi dramatize edebilmesi için öğretmen fiziksel yardım ya da akran desteği sunabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıftaki eşyaların açık-koyu-canlı renkleri yan yana olacak şekilde düzenlenmesi az gören çocuğun eşyaları veya nesneleri kolayca ayırt etmesini sağlayacaktır. Sınıfın parlak ve canlı renklerden oluşan eşyalarla/nesnelerle düzenlenmesi sınıfı daha görünür yaparken az gören çocuk için daha kullanışlı hâle getirecektir. Kırılabilir, devrilerek çocuğa zarar verebilecek eşyaları kaldırarak çocuk yürüyeceği ortamda cesaretlendirilmelidir. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alanda etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Gerekliyse ışık küreleri, ışık kutuları ve el feneri kullanılabilir. Fosforlu ve zıt renklerden oluşan nesnelerin/eşyaların şekillerini, işlevlerini, değişik özellikleri ve yerlerini çocuğun görerek incelemesi ve ne olduğunu söylemesi istenebilir. Hedefler seçilirken az gören çocuğun kolayca ayırt edebileceği mesafede olmasına dikkat edilmelidir. Örneğin canlı renkteki

çöp kutusunu görme kalıntısını kullanarak bulması ve yanına kadar yürümesi istenebilir. Çocuğa etkinlik aşamalarında model olma veya akran desteği sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından maksimum düzeyde faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunarak var olan dil becerileri genişletilerek çocuğa sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken daha çok çocuğun bildiği ve günlük hayatta aşına olduğu kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen yönergeleri normal ses tonuyla vermeye dikkat etmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun etkinlik aşamalarını daha kolay anlayabilmesi için bazı destekleyici öğelerle (doğal jest ve mimikler, resim kartları vb.) bilgiye ulaşması sağlanabilir. Çocuğa model olunarak ya da akran desteği sunularak etkinliği dramatize etmesi sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik öncesi çocuğun cihaz kontrolü yapılarak cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı var olan dil becerileri genişletilerek sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılarak doğal jest ve mimiklerle etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken daha çok çocuğun bildiği ve günlük hayatta aşına olduğu kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun arkadaşlarını model alarak gözlemledikten sonra seçtiği nesneyi dramatize etmesi sağlanabilir. Çocuğun tüm ses çıkarma çabaları desteklenerek cesaretlendirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocukla birlikte sınıftaki nesneler/eşyalar incelenirken, çocuğun dil performansına yönelik kelimelerle cümleler kurması teşvik edilmeli ve pekiştirilmelidir. Yönergelerin çocuğun alıcı dil seviyesine uygun basit ve anlaşılır şekilde olmasına dikkat edilmelidir. Gösterilen nesnelerin/eşyaların isimlerini söylemeleri istenirken çocuğa sözel ipucu verilerek model olunabilir. Çocuğun dil çabaları sık sık pekiştirilmelidir. Çocuk nesnelerin/eşyaların isimlerini yanlış veya eksik telaffuz ettiğinde doğrusu söylenerek çocuğa model olunmalı ve çocuktan tekrar etmesi istenmelidir. Çocuğun söylediği kelimeler genişletilerek çocuğa sunulmalıdır. Örneğin çocuk “üçgen” dediğinde “kırmızı üçgen” denilerek genişletilebilir. Çocuğun dil performansına yönelik tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli sorular olacak şekilde sorulmalı ve ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulmalıdır. Etkinliğin dramatize aşamasında çocuk seçtiği nesneyi anlatırken cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşmıyorsa ya da kekemelik durumu varsa heyecanlanmaması için ek süre verilebilir ve çocuk sakinleştikten sonra çocuğa model olunarak nesneyi dramatize etmesi sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce dikkat dağıtıcı uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun öğretmene yakın bir yerde sınıftaki nesneleri/eşyaları incelemesi

sağlanmalıdır. Yönerge verilirken çocukla göz teması kurmaya dikkat edilmelidir. Öğretmen çocuğa yönerge verirken eylemler arası geçişler, çocuğun dikkat süresine göre ayarlanmalıdır. Yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun etkinliği bitirme süresi zaman zaman esnetilebileceği gibi gereğinden fazla süre harcamamak için etkinliğin süreli yapılması sağlanabilir. Etkinlik sırasında ve dramatize aşamasında çocuğa model olunabilir ya da akran desteği sunulabilir. Çocuğun etkinliğe katılma davranışı uygun aralıklarla pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin hazırlık ve drama aşamalarında gerekli tedbirler alınarak çocuğun ihtiyacına göre fiziksel yardımla etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik içerisinde bağımsız olabilmesi için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunulmamalıdır. Seçilen nesnelerin çocuğun bedensel yetersizliğinden dolayı dramatize edilmesini zorlaştıracak nitelikte olmamasına özen gösterilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 2

Etkinliğin Adı	: Dokunarak Tanıyorum
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum ve olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne, durum ve olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne, durum ve olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne, durum ve olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ve varlıkların büyüklüğünü söyler.
Kazanım 7	: Nesne veya varlıkların özelliklerine göre gruplar.
Göstergeleri	: Nesne veya varlıkların büyüklüğüne göre gruplar.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne veya varlıkların büyüklüğünü ayırt eder, karşılaştırır.
Materyaller	: Büyük, orta ve küçük boyutlarda nesneler.
Kavramlar/Sözcükler	: Büyük, orta ve küçük boyutlarda uçuş böcekleri.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen, hazırlamış olduğu uçuş böceği materyalini çocuklara gösterir ve dokunmalarına fırsat verir. "Uçuş böceğinin içinde sizce ne olabilir?" sorusunu sorarak çocuklardan tahmin yürütmelerini ister. Çocuklara ipuçları vererek uçuş böceğinin içinde büyük, orta ve küçük boyutlarda başka uçuş böceklerinin olduğunu fark ettirir. Sonrasında farklı boyutlardaki uçuş böceklerini çocuklara vererek bunları karşılaştırmalarını ister. Sırayla çocukların gözlerini uygun bir materyal yardımıyla kapatır ve uçuş böceklerine dokunmalarını ister. Onları büyüklüklerine göre karşılaştırıp en büyük olanı, orta büyüklükte olanı ve en küçük olanı bulmalarını ister. Oyun bütün çocuklar için tekrar oynanır.

- Öğretmen, çocuklardan sınıftaki diğer materyalleri gözlemlmelerini ve bunların büyüklüklerini karşılaştırmalarını ister. Öğretmen sınıfı büyük grup, orta grup ve küçük grup olmak üzere üç gruba ayırır. Çocuklara grup isimlerine uygun olarak büyük-orta-küçük boyutlarda kutu verir. Ardından müzik açarak her grubun kendi kutu büyüklüğüne göre sınıftan oyuncak toplamalarını ister. Oyuncak toplama işi öğretmen müziği kapatana kadar devam eder. Öğretmen müziği kapattıktan sonra, kutusuna göre en çok oyuncak toplayan grubu tebrik eder ve bütün çocukların çabalarını alkışlar.

Değerlendirme

- Bugün uyguladığımız etkinliklerde neler yaptık?

- Gözlerin kapalıyken neler hissettin?
- Yapılan etkinliklerden en çok hangisini sevdin? Neden?

- Uğur böceğinin içinden sen olsan ne çıkarırdın?
- Evde farklı boyutlardaki eşyaların iç içe geçtiğini gördün mü? Bunlar hangi eşyalar?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocukla büyük, küçük, orta kavramları nesneler ve görsel kartlar üzerinden çalışılabilir. Çocuğa yönergeler verilirken basit, kısa ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Etkinlik sırasında büyük, küçük ve orta boydaki uğur böceklerini; eşleme, sıralama, ayırt etme, grupta vb. aşamalarında ihtiyaç hâlinde uygun ipucu verilebilir. Çocuk, akran desteği sunularak resimli kartlar üzerinden de desteklenebilir. Çocuk uygun ipucu ile desteklenirken ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuklara ilişkin yapılacak uyarlamalardan faydalanılabilir. Çocuk gözlerini bağlatmak istemezse kendisinin gözlerini kapatması sağlanabilir. Çocuk uğur böceklerini incelerken öğretmen ellerini çocuğun ellerinin üzerine koyarak çocuğa dokunur. Öğretmen bu şekilde yaparak çocuğa hem güven vermiş hem de duyuşsal hassasiyet düzeyini yükseltmiş olacaktır. Etkinlik sırasında çocuğa çeşitli görevler verilerek tüm aşamalara aktif katılımı sağlanabilir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bölümdeki uyarlamalardan yararlanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen "Elimde uğur böceği var, kıpkırmızı rengi, iri iri gözleri ve üzerinde simsiyah noktaları var. Sen de uğur böceğine dokunmak ister misin?" diyerek çocuğun dikkatini farklı büyüklükteki maket uğur böceklerinin olduğu materyale çekebilir. "Bak önünde büyük bir uğur böceği var. Hadi, dokun bakalım. Harikası, çok güzel. Acaba bu büyük uğur böceğinin içinde ne olabilir? Aç bakalım. Aa, bak içinden bir uğur böceği daha çıktı. Orta uğur böceği. Hadi bakalım dokun ve üzerindeki noktaları incele. Sence bu uğur böceğinin içinde de uğurböceği olabilir mi? Hadi, beraber açalım ve bakalım. Bir uğur böceği daha çıktı, bu da küçük

bir uğur böceği." diyerek de çocuğun incelemesine olanak sağlayabilir. Uğur böceği maketleri üzerindeki noktaları hissedebilmesi için nokta kısımlarına farklı dokular yapıştırılarak fiziksel yardımla incelemesi sağlanabilir. Farklı büyüklükteki uğur böcekleri maketleri çocuğun önüne konulup "Önündeki uğur böceklerine dokun ve büyük olan uğur böceğini göster." denilerek büyük olanı göstermesi sağlanabilir. Ya da çocuktan uğur böceği maketlerini büyükten küçüğe/küçükten büyüğe doğru sıralaması istenebilir. Öğretmeniyle birlikte çocuğun uğur böceklerini sayması sağlanabilir. Üzerinde farklı dokunsal sembol olan büyük hasır kutu, orta plastik kutu ve küçük karton kutuyu incelemesine fırsat verilebilir. Çocuğun yakınındaki işitsel ve dokunsal nesneleri toplayarak bu kutulardan uygun olan kutuya doldurması sağlanabilir. Etkinlik aşamaları sırasında fiziksel yardım veya akran desteğinden yararlanılabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Öğretmen "Elimde uğur böceği var, kıpkırmızı rengi, iri iri gözleri ve üzerinde simsiyah noktaları var. Sen de uğur böceğini incelemek ister misin?" diyerek çocuğun dikkatini şekil ve zemin zıtlığı sağlanmış masa üzerindeki maket uğur böcekleri üzerine çekebilir. Çocuğun uğur böceği maketleri üzerindeki noktaları ayırt edebilmesini kolaylaştırmak amacıyla nokta kısımları büyük punto ile oluşturulabilir. Çocuğa materyali incelerken yeterli süre verilerek görme kalıntısından yararlanması sağlanabilir. Daha sonra farklı büyüklükteki uğur böcekleri maketleri çocuğun görme alanına konularak "Önündeki uğur böceklerine bak, büyük ve küçük olan uğur böceğini göster." denilerek büyük ve küçük olanı göstermesi sağlanabilir. Ya da çocuktan uğur böceği maketlerini büyükten küçüğe veya küçükten büyüğe doğru sıralaması istenebilir. Çocuğun nesneleri gözüne yaklaştırarak büyüklüklerini incelemesine fırsat verilebilir. Çocuğun öğretmeniyle birlikte uğur böceklerini sayması sağlanabilir. Etkinlik aşamaları sırasında model olunabilir veya akran desteği sağlanabilir. Etkinlikte kullanılacak ışıklı, sesli nesneleri, farklı büyüklükteki kutulara doldurması için

yeterli süre verilmelidir. Çocuğun gereksinim duyması durumunda ihtiyacına yönelik sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardım sunulabilir. Yardım verirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunmaya dikkat edilmelidir. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Çok loş ortamlarda çocuk görme kalıntısını işlevsel kullanamayacaktır. Bunun yanında doğrudan göze gelen parlak ışık, rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesini zorlaştıracaktır. Öğretmen çocukları gruplara ayırırken, az gören çocuğu büyük materyalleri toplayan grubun içine dahil edebilir. Materyal seçiminde ışıklı, fosforlu renklerden oluşan, kolayca ayırt edilebilen nesneler tercih edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Dili kullanmada çocuğa model olunmalı, çocuğun var olan dil becerileri ise genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen etkinliği yaparken çocuğun akranlarını model alarak oyunun nasıl oynandığını anlaması sağlanabilir. İhtiyaç durumunda doğal işaretler, jest ve mimikler, resimli kartlar aracılığıyla destek sunulabilir. İşitme yetersizliği olan çocuklar dış dünya ile olan etkileşimi çoğunlukla görme duyusuyla sağladığı için gözleri kapatıldığında korkabilir veya tedirgin olabilirler. Çocuğun gözleri kapalıyken öğretmen çocuğun omzuna dokunarak ona yanında olduğunu hissettirmelidir. Tüm iletişim yöntemleri mutlaka sözel dil çerçevesinde sunulmalıdır. Çocuğun dinleme becerileri desteklenmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğret-

meni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Dili kullanmada çocuğa model olunmalı, çocuğun var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Materyalleri toplarken çocuk müzik çalara göre işitme düzeyinden en iyi faydalanacağı şekilde konumlandırılmalıdır. Etkinlik aşamaları sırasında çocuğa akran desteği sunulabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen, çocuktan dokunduğu nesneyi tahmin etmesini isterken öğrenciye kendisini ifade etmesi için ek süre vermelidir. Çocuk kelimeleri yanlış ya da eksik telaffuz ederse doğru kelimeler söylenerek çocuğa model olunmalı ve tekrar söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorular sorulmalıdır. Çocuk konuşurken “uğur böceği” yerine “uböceyi” vb. dediğinde çocuğun söylediği sözcük düzeltilerek çocuğun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Ayrıca çocuğa sözcükler genişletilerek sunulmalıdır. Çocuk söylenenleri tekrar etmede zorlanıyorsa akran desteği sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında yönergeler açık ve net, gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalıdır. Etkinlik aşamaları sırasında akran desteği sunularak ya da model olunarak uğur böceklerini sıralama, gruplama vb. aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Etkinlik sırasında çocuğa çeşitli görevler verilebilir (Örneğin büyük, küçük, orta kutuları dağıtma vb.). Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir. Etkinlik sırasında çocuğun bir akranını model alarak kutusuna uygun materyalleri doldurmasını taklit etmesi sağlanabilir. Çocuğun kutuya uygun materyalleri doldurma sırasında süre belirlenebilir. Çocuğun etkinlik aşamalarına katılma davranışı uygun aralıklarla pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çocuğun uzanıp ulaşabileceği alana nesneleri koyarak ve çocuğu grup lideri yaparak oyun içerisinde katılımını arttırmalıdır. Çocuğun yetersizlik düzeyine göre yürümeye yardımcı cihazlardan (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi.) faydalanılmalıdır. Büyük, küçük ve orta uğur böceklerinin çocuğun elleriyle

tutabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun fiziksel performansına göre fiziksel yardım sağlanabilir. Eğer çocuk ellerini kullanmakta zorlanıyorsa nesneleri gözüyle, kollarıyla vb. işaret ederek büyüklüğüne göre sıralaması, gruplaması sağlanabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunulmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 3

Etkinliğin Adı	: Fiziksel Özelliklerimiz
Etkinlik Çeşidi	: Oyun ve Fen Etkinliği (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 6	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.
Kazanım 20	: Nesne grafiği hazırlar.
Göstergeleri	: Nesneleri sembollerle göstererek grafik oluşturulur. Grafiği oluşturan nesneleri ya da sembolleri sayar. Grafiği inceleyerek sonuçları açıklar.
Materyaller	: Fon kartonu, sarı- yeşil- kahverengi- siyah fon kartonlarından kesilmiş daireler, düz ve kıvrıkcık saç görselleri, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Fiziksel özellikler.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklarla birlikte "Kim yok?" oyununu oynar. Çocuklar yarım ay şeklinde hazırlanmış sandalyelere oturtulur ve gözlerini kapatmaları istenir. Öğretmen arkalarından geçerken bir çocuğun kafasına dokunur. Kafasına dokunulan çocuk sessizce dışarı çıkar. Çocuklar gözlerini açar ve sınıfta kimin olmadığını anlamaya çalışır. Öğretmen sınıftan çıkarılan çocuğun saç rengi, göz rengi, saçının düz veya kıvrıkcık olma durumunu belirterek dışarı çıkan çocuğun fiziksel özelliklerini açıklar. Çocuklar öğretmenin verdiği bilgilere göre sınıftan çıkarılan çocuğu bulmaya çalışır. Oyun bu şekilde devam ettirilir.
- Çocuklar çember olur. Öğretmenin verdiği yönergelerle göre oyun oynanır. Öğretmen "Siyah saçlılar burada." diye yönerge verdiği zaman

çemberin içine siyah saçlı olan çocuklar girer. Ardından "Yeşil gözlüler burada, kıvrıkcık saçlılar burada, çikolata sevenler burada, kırmızı kazak giyenler burada, gözlük takanlar burada..." gibi yönergelerle oyun çeşitlendirilir.

- Öğretmen büyük bir fon kartonunu göz rengi- saç rengi- saç şekli olarak üç parçaya ayırır. Çocuklara göz rengi için mavi, yeşil, kahverengi, siyah fon kartonlarından kesilmiş daireler verilir. Çocuklar kendi göz renklerine uygun rengi alarak kartona yapıştırır. Ardından sınıfta kaç tane kahverengi, kaç tane yeşil, kaç tane mavi ve kaç tane siyah renk gözlü çocuk olduğu sayılır. Çocuklar göz renklerini tamandıktan sonra tek tek göz renklerini sayarlar. Ardından en çok bulunan ve en az bulunan göz renginin hangisi olduğuna karar verirler. Göz rengi tamamlan-

diktan sonra saç rengine geçilir. Çocuklar aynı şekilde saç renklerine uygun kartonu bularak kartonun ilgili bölümüne yapıştırır. Çocukların yapıştırma işlemi bittikten sonra sınıfta bulunan saç renklerinin dağılımı sayılır. En çok ve en az hangi saç renginin olduğu söylenir. Ardından saç şekillerine geçilir. Düz ve kıvrıkcık olmak üzere çocuklara iki adet saç şeklinin resimleri verilir. Çocuklar kendi saçlarına uygun görseli alarak kartona yapıştırır. Kaç tane kıvrıkcık saçlı, kaç

tane düz saçlı çocuk olduğu sayılır. Sınıfta en çok bulunan ve en az bulunan saç şekli söylenir.

Değerlendirme

- Öğretmen çocuklara boya kalem ve kâğıt verir. Çocuklardan anne veya babalarının çizimlerini, fiziksel özellikleri doğrultusunda renkler seçerek yapmalarını ister.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun hazırbulunuşluk düzeyi dikkate alınmalıdır. Soru-cevap esnasında ek süre verilebilir. Materyaller çocuğun sözcük dağarcığına göre seçilmelidir. İlk oyunda çocuğa etkinliğin nasıl yapılacağını göstermek için model olunabilir ya da akran desteği sağlanabilir. Yönergeler basit ve anlaşılır olmalıdır. Saç rengi, saç şekli ve göz rengi fon kartonlarına yapıştırılırken çocuğa kendi özellikleri belirtilerek ipuçları verilebilir. Sınıftan çıkma etkinliğinde ilk denemede çocuğun gözleri açık tutulabilir ya da öğretmen çocukla birlikte dışarı çıkabilir. Etkinlik öncesinde çocuğun ayna ile kendi saç rengi, saç şekli ve göz rengini tanıması sağlanabilir. Bu işlemle çocuğun kendi özelliklerini kartlarla eşlemesi, bilgileri somutlaştırmasına yardımcı olacaktır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Yönergeler kısa, basit ve net olmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun dikkat süresine göre etkinlik planlanmalıdır. İhtiyaç hâlinde çocuğa model olunabilir ya da akran desteği sağlanabilir. Etkinlik öncesinde çocuğun kendi özelliklerini belirtmesi sağlanabilir. "Senin saçın hangi renk? Biliyor musun?" gibi sorularla çocuğun cevapları genişletilebilir. Etkinliğin aşamalarında çocuğa model olunarak etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Etkinliğin çember ortasında toplanma aşamasında çocukların sayısı az tutulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa oyunda ne yapacağı sözel ipucu, fiziksel yardım sağlanarak veya akran desteğiyle açıklanabilir. Etkinlik esnasında çocuğun gözü bağlanmalıdır. Öğ-

retmen yönergeleri verirken çocuğun yakınında olmalı ve etkinlik süresince hareketlerini kontrol altında tutmalıdır. Etkinlik sırasında çarpışma yaşanmaması için önlem alınarak çocuğun bağımsız olarak hareket etmesi desteklenmelidir. Etkinliğin tüm aşamasında ihtiyaç hâlinde fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun fiziksel özellikleri ile ilgili sorular sorularak cevaplama- sı için yeterli süre verilmelidir. "Senin saçın kıvrıkcık mı yoksa düz mü? Saçların sarı mı yoksa siyah mı?" vb. sorular sorularak düşünmesi sağlanabilir. Sınıftaki kıvrıkcık, dalgalı, düz, uzun ve kısa saçlı çocukların saçlarına dokunması sağlanarak akranlarının isimleriyle birlikte fiziksel özellikleri hakkında konuşulabilir. Örneğin: "Ayşe'nin sarı, kıvrıkcık saçları ve mavi gözleri var". Görme yetersizliği olan çocuğun kafasına dokunulduğunda rehber arkadaşı eşliğinde dışarı çıkması sağlanabilir. Sınıftan çıkarılan çocuğun fiziksel özellikleri söylenerek çocuktan tahmin etmesi sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuğun akran desteğiyle yönergeye uygun alana geçmesi sağlanabilir. Silikonla sınırları belirlenmiş daireler çocuğa dokundurularak fiziksel yardımla göz şeklini incelemesi sağlanabilir. Göz rengine uygun daireyi ve saç şeklini kartona yapıştırma aşamasında fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullandığının belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çalışma öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanlarını incelemesi için gerektiği kadar zaman verilebilir. Çocuğun arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Çocuk için ışık yönü ve miktarının uygun olduğu bir alan seçilmelidir. Etkinlikte kullanılacak olan nesneler belirgin, canlı renklerden seçilmelidir. Karttaki görseller ile zemin arasında

renk zıtlığı yaratılmalı, bunların çocuğun görebileceği bir alanda olmasına dikkat edilmelidir. Gerekiyorsa el feneri veya el büyüteci kullanılarak arkadaşlarının saç rengi vb. özelliklerini incelemesi sağlanabilir. Ya da çocuğun arkadaşlarının fiziksel özelliklerini yakından görebileceği mesafe ayarlanarak arkadaşlarını yakından incelemesi sağlanabilir. Çocuğun zemin üzerinde belirgin çizilen şeritleri ve ek aydınlatmaları takip ederek kendi fiziksel özelliklerinin olduğu gruba ulaşması sağlanabilir. Öğretmen çocuğun etkinlik sırasında güvenli bir şekilde bağımsız hareket edebilmesi için gerekli tedbirleri almalıdır. Olası çarpışmalarının önüne geçebilmek için öğretmen etkinlik sırasında çocuğun yakınında bulunmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Dil becerilerinde çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duya-bildiği kulağı yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun etkinliği anlaması için ilk denemede gözleri açık tutulabilir. Ayna yardımı ile çocuğun kendi göz rengini, saç rengini ve saç şeklini görmesi sağlanabilir. Görsel kartlarla diğer çocukların saç rengi, saç şekli ve göz renkleriyle eşleme yaparak somutlaştırması sağlanabilir. Çocuğun aynayı sürekli elinde tutarak çemberin ortasına çağırılıp çağırılmadığını anlaması sağlanabilir. Örneğin "Siyah saçlılar burada mı?" derken siyah saç görseli bulunan resimli kart havaya kaldırılabilir. Bunun için çocuk önce görsele bakar, ardından ayna yardımı ile kendi saç rengine bakarak çemberin ortasına gitmesi gerektiğini anlayabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebile-

ceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Dil becerilerinde çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen çemberde "Siyah saçlılar burada mı?" derken siyah saçlı bir çocuk resminin olduğu kartı gösterebilir. Öğretmen çemberde çocuğun cihazının olduğu tarafta durmalıdır. Öğretmen konuşurken çocuk öğretmenin yüzünü tam görmelidir. İlk etkinlikte çocuğun gözü açık tutulabilir. Saç rengi, saç şekli ve göz rengi kartları ile çocukların saç ve gözleri eşleme yapılarak çocuğun daha iyi anlaması sağlanabilir. Veri grafiği doldurulurken çocuklar özelliklerine göre gruplanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Soru sorulduğunda çocuğun cevaplama için yeterli süre verilerek basit ve kısa cevaplar kabul edilmelidir. Soruların çocuğun dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Çocuk kelimeleri yanlış ya da eksik telaffuz ederse anında düzeltme yapıp doğru kelimeler söylenerek çocuğa model olunmalı ve tekrar söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşurken "sarı saç" yerine "sayı ças" vb. dediğinde çocuğun söylediği sözcük düzeltilerek çocuğun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Ayrıca çocuğun dil becerilerinin gelişmesi için sözcükler genişletilerek sunulmalıdır. Çocuğun alıcı dil seviyesi dikkate alınarak yönergeler verilmelidir. Etkinlik sırasında her fırsatta sözcükler çocuğa tekrar ettirilebilir. Etkinlik öncesi saç, göz, renkler, kıvrık, düz vb. sözcükler çocuğa telaffuz ettirilerek sözcükleri tanıması sağlanabilir. Eğer çocukta kekemelik varsa çocuğun heyecanlanmaması sağlanmalı ya da sakinleşmesi beklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresine göre kısaltılabilir. Uzun süreli etkinliklerde çocuk zorlanacağı için aşamalara bölünebilir. Yönergeler açık ve net olmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun dikkati dağıldığı zaman yeniden etkinliğe yönlendirmek için dikkat çekici uyarılar verilmeli-

dir. Saç rengi, saç şekli, göz rengini bir arada yapmak yerine her özelliğe ayrı etkinlik yapılabilir. Çocuğun özellikleri aynı olan bir akranı ile hareket etmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı alet kullanıyorsa (tekerlekli sandalye, yürüteç), öğretmen çocuğun süreç içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Çocuk destek

aletler olmadan hareket edebiliyorsa da buna fırsat tanınmalıdır. Sınıf ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Yapıştırılacak fon kartonu çocuğun elleriyle rahatça kavrayabileceği şekilde olmalıdır. Çember etkinliğinde bedensel yetersizliği olan çocuğun da taşıdığı bir özellik ifade edildiğinde, ihtiyaç hâlinde aynı özelliği taşıyan arkadaşları çemberin ortasına gelmek yerine çocuğun etrafında toplanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 4

Etkinliğin Adı	: Göçmen Kuşlar
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne veya varlığın kullanım amaçlarını söyler.
Materyaller	: Tuvalet kâğıdı ruloları, sulu boya, çeşitli artık malzemeler, el işi kâğıdı, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Sonbahar mevsimi, göçmen, göçmek, göçmen kuşlar.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara “Bir yerden bir yere göçmek ne demek?” diye sorulur. Bunun üzerine “göçmen” kelimesinin ne demek olduğu basit bir dille anlatılır. Sonbahar mevsiminde kuşların göç ettiğinden bahsedilir. “Sizce kuşlar neden göç ediyor olabilir?” diye sorulur. Çocuklardan gelen cevaplar not edilir. Öğretmen isterse bu cevapları doğaçlamanın farklı yerlerinde kullanabilir. Çocuklara “Şimdi hepimiz birer kuş gibi sınıfın içinde uçmaya başlıyoruz.” denilerek eş zamanlı doğaçlama öğretmenin yönergeleriyle başlatılır.
- Öğretmen tarafından “Göçmen kuşların sonbahar gelip havalar soğumaya başlayınca yavaş yavaş sıcak yerlere göç etmek için yola çıkmaları gerekiyordu. Yalnız bir sorun varmış. Göçmen kuşların gidecekleri yol oldukça uzun ve karmaşık. Bu yolu kaybetmeden doğru yere ulaşmak için önceden bir plan yapmaları gerekiyordu.” şeklinde kısa bir hikâye anlatılır. Çocuklarla sınıfın ortasında bir araya gelinir ve nasıl bir çözüm

bulacakları üzerinde düşünmeleri için fırsat verilir. Çocukların buldukları çözümlerle canlandırmaya devam edilir. Örneğin, “Bir yol haritası çizelim.” fikri gelebilir. Haritayı herkesin mi kullanacağı, yoksa bir kuşun lider seçilip diğer kuşların onu mu takip edeceği gibi durumlara karar verilir ve yola çıkılır.

- “Göçmen kuşlar yaptıkları planla birlikte yola çıkmışlar. Bazen hızlı bazen de süzülerek çok yavaş şekilde uçmuşlar. Bulutların arasından geçmişler, evlerin üzerinde dolaşmışlar. O kadar çok yer gezmişler ki... Çok ama çok yorulmuşlar. Bir yerde durup dinlenmeye karar vermişler. Onlar uyurken şiddetli bir rüzgâr çıkmış ve hazırladıkları yol haritasını uçuruvermiş. Kuşlar olanlardan habersiz uyumaya devam etmiş. Sabah olup uyandıklarında yola devam etmeye karar vermişler. Bir anda haritalarının olmadığını fark edip paniğe kapılmışlar.” Bu kısma kadar kuşlar(öğrenciler) öğretmenin yönergelerine göre durumu eş zamanlı olarak doğaçlarlar. Yol haritasının kaybolması

üzerine öğretmen "Peki şimdi ne olacak? Yol haritamız olmadan nereye gideceğimizi nasıl bulacağız?" diye çocuklara sorar.

- Çocukların problem durumuna çözüm üretmeleri beklenir. Öğretmen üretilen çözümleri not alıp çocuklara okuyarak hangi çözümü uygulamak istedikleri konusunda oylama yapabilir. En çok oy alan çözümle doğaçlama ilerletilebilir. Çocuklardan gelen cevaplar doğrultusunda doğaçlamaya devam edilir.
- Drama etkinliklerden sonra çocukların daha önce kuş gözlemi yapıp yapmadıkları öğrenilir. Kuşları gözlemleyen çocuk varsa arkadaşlarıyla tecrübelerini paylaşması sağlanır. Göçmen kuşları gözlemlemek için nasıl bir araç kullanılabileceği sorulur. Dürbün aracı çocuklara tanıtılır ve kullanım amaçları hakkında konuşulur.

- Dürbün yapmak için çocuklara ikişer tane rulo verilir. Rulolar birleştirilerek çocuklar tarafından sulu boya ile boyanır veya kartonla kaplanır. Çeşitli artık malzemelerle dürbün tasarımı yapımları için fırsat verilir. Dürbün el işi kâğıdı ile de kaplanabilir. Ruloların uçlarına ip takılarak boyuna asılması sağlanır.

Değerlendirme

- Çocuklara etkinlikte hazırladıkları dürbünler verilir. Ardından hep birlikte bahçeye çıkılır. Göçmen kuşları ve sonbaharla ilgili gelişmeleri incelemek ve gözlem yapmak için çocuklarla birlikte bahçede gezinti yapılır.
- Bahçede ayakta çember olunur. Çocukların arkadaşlarıyla gözlemlerini paylaşmaları sağlanır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak anlatım oldukça açık bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından uygulamalı olarak açıklanmalıdır. Sonbahar mevsiminde yaprakların dökülmesi, göçmen kuşların havalar soğuduğu için sıcak ülkelere göç etmesi vb. bilgiler görsel kartlar üzerinden anlatılarak çocuğun ilgisi çekilmeye çalışılır. Daha sonra çocuğun resimli kartlar üzerinden olayları oluş sırasına göre sıralaması ve anlatması sağlanabilir. "Sence yol haritamız olmadan nasıl gidebiliriz?" vb. sorularla çocuğun verdiği cevaplar öğretmen tarafından genişletilebilir. Ruloları birleştirme ve kartonla kaplama aşamasında fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Çocuğun ruloları kullanarak dürbün yapma etkinliğini, resimli kartlar kullanarak yapması sağlanabilir. Çocuk bir sonraki aşamada ne yapacağını bu resimli kartları takip ederek tamamlayabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Bu bölümde de zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik hazırlanan uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler verilirken ve sorular sorulurken çocukla sık sık göz teması kurulmalıdır. Verilen yönergeler açık, anlaşılır ve net bir şekilde ifade edilmelidir. Sonbaharın gelişi, göçmen kuşların havalar soğuduğu için göç etmesi

vb. durumlara yönelik videolar izletilebilir. Bu videolar izlendiği sırada video durdurularak çocuklardan izlediklerini dramatize etmeleri istenebilir. Çocuğun etkinlik sırasında akranlarıyla sosyal iletişim başlatabilmesi ve sürdürülebilmesi teşvik edilmelidir. Dürbünün tanıtılması sırasında ne işe yaradığı, neye benzediği vb. özellikleri çocuğun anlayacağı şekilde basit ve anlaşılır bir dille açıklanabilir. Çocuğun dürbün yapım aşamalarını takip ederek kolayca tamamlayabilmesi için etkinlik çizelgelerinden yararlanılabilir. Dürbün yapma aşamasında fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Gerekli durumlarda çocuğa tekrar model olunabilir. Çocuğun etkinlikte kendi tercihi olabilecek alternatif materyaller ortamda bulundurulabilir. Yapılan dürbünle göçmen kuşlar gözlemlenirken akran desteği alınarak akranın model olması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun sonbahar mevsimini ve göçmen kuşları zihninde canlandırabilmesi için dokunsal/kabartma nesne kitapları hazırlanabilir. Bu kitapların sayfalarına sonbahar mevsimiyle ilgili somut nesneler yapıştırılarak çocuğun incelemesi sağlanabilir. Böylece çocuğa sonbahar mevsimiyle ilgili bilgiler aktarılırken, çocuk kitabın yeni sayfalarını merak ederek ilgisini etkinlik üzerinde odaklayabilecektir. Ayrıca somut nesnelerin sesleri de verilerek çocuğa yaşantı kazandırılabilir. Örneğin, kitabın sayfalarına kuru yapraklar yapıştırılarak çocuğun bunlara dokunarak

incelemesi veya kurumuş yapraklar üzerinde yürümesi sağlanabilir. Ayrıca kurumuş yaprak hışırtısı sesi ve rüzgar sesi verilirken aynı zamanda bir vantilatör kullanılarak çocuğun rüzgarı hissetmesi desteklenebilir. Kitabın diğer sayfalarına da göçmen kuşlar yapıştırılarak çocuğun incelemesi sağlanırken, göçmen kuşların havalar soğuduğu için sıcak ülkelere göç ettiği söylenebilir. Aynı zamanda göçmen kuşların sesi verilirken çocuğun kuş gibi kanat çırpması da fiziksel yardımla desteklenebilir. Yol haritasının kaybolmasıyla ilgili çocuğa “Yol haritamız olmadan sence nasıl gidebiliriz?” vb. sorular sorularak çocuğun düşünmesi sağlanabilir. Kullanılan ses tonu ve vurgularla çocuğun ilgisinin etkinlik üzerinde kalması sağlanabilir. Çocuk dürbünü incelerken, dürbünün ne işe yaradığı ve hangi amaçla kullanıldığı sözel ipucu verilerek açıklanabilir. Ruloların birleştirilecek kısımları silikonla kabartılarak, çocuğun etrafından parmaklarını gezdirmesine fırsat verilebilir ve şeklin özellikleri anlatılabilir. Çocuğa ruloları birleştirme ve kartonla kaplama aşamasında fiziksel yardım veya akran desteği sağlanabilir. Aynı zamanda ruloların nasıl birleştirilerek kartonla kaplandığı çocuğa ayrıntılı bir şekilde açıklanabilir. Yardım verilirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Ruloların uç kısımlarındaki geniş delikleri incelemesi sağlandıktan sonra farklı dokular ve şekillerde ip takılarak çocuğun boynuna asması desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Loş ortamlarda çocuk görme kalıntısını işlevsel kullanamayacaktır, ayrıca doğrudan göze gelen parlak ışık rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesini zorlaştıracaktır. Ayaklı ve el büyüteçleri desteğiyle, büyük puntolu kitaplar ve konuşan kitaplar aracılığıyla çocuğa göçmen kuşlar izletilebilir. Yaşantı sağlamak amacıyla rüzgar sesiyle uçuşan yaprakların sesleri dinletilebilir. Yol haritasının kaybolmasıyla ilgili çocuğa “Yol haritamız olmadan sence nasıl gidebiliriz?” vb. sorular sorarak çocuğun düşünerek tahminde bulunması sağlanabilir. Çocuğun dürbünü incelemesi sağlanırken, dürbünün ne işe yaradığı ve hangi amaçla kullanıldığı açıklanabilir. Ruloların birleştirilecek kısımları kalın siyah şeritle belirginleştirilerek çocuğun incelemesine fırsat verilebilir. Öğretmen etkinliğin tüm aşamalarında çocuğun ihtiyacına yönelik yeterli düzeyde sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardım sunabilir. Yardım verilirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunulmama-

sına dikkat edilmelidir. Gereken durumlarda çocuğun ruloları kartonla kaplama aşamasında kartonların yanına ek masa lambası konulabilir. Çocuğun ruloların uç kısımlarının şeritle belirginleştirilmiş geniş deliklerini incelemesi sağlandıktan sonra, farklı renk ve şekillerde ip takılarak dürbünü boynuna asması desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılarak cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest/mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa dil becerilerini desteklemek amacıyla model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken, çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Kuşlar “yukarı uçtu” dendiğinde yüksek sesle, “aşağı indi” dendiğinde daha kısık sesle söylenerek çocuğun sesleri yüksek ve alçak diye ayırt etmesi sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılarak cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa dil becerilerinde model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken, çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönergeleri normal ses tonu ile vermeye dikkat etmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğa sonbaharda sararmış yaprak ile buna ait resmi eşleme vb. görsel kartlar kullanılarak bilgi aktarımı sağlanmalı, daha sonra uygulama kısmında göç eden kuşlar gösterilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Soru sorulduğunda çocuğun cevaplama için yeterli süre verilerek basit ve kısa cevaplar kabul edilmelidir. Soruların çocuğun dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Çocuk kelimeleri yanlış ya da eksik telaffuz ederse anında düzeltme yapıp doğru kelimeler söylenerek model olunmalı ve kelimeleri tekrar söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Örneğin çocuk 'kuş' yerine 'tus' vb. dediğinde çocuğun söylediği sözcük düzeltilerek çocuğun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Ayrıca çocuğa sözcükler genişletilerek sunulmalıdır. Çocuğun alıcı dil becerileri dikkate alınarak yönergeler verilmelidir. Etkinlik sırasında her fırsatta sözcükler çocuğa tekrar ettirilebilir. Etkinlik sonrası aileye çocuğun öğrendiği sözcükler hakkında bilgi verilerek ailenin ev içi çalışmalara yer vermesi ve çocuğa yaşantı sağlayarak sözcükleri kullanımını arttırması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkat süresine göre yönergeler sade, kısa ve anlaşılır olmalıdır. Yönergeler verilirken çocukla aynı hızda olup göz teması kurularak verilmesi önemlidir. "Göç etmek ne demek? Kuşlar neden uçmak istiyor olabilir?" vb. sorular sorularak çocuğun cevaplama-

yabilmesi için ek süre verilebilir. Çocuk cevaplamakta zorlanıyorsa soru basitleştirilerek çocuğun anlayabileceği şekilde sorulabilir. Çocuğun etkinliğin drama aşamalarını kolayca takip edebilmesi için yönerge takip çizelgeleri kullanılabilir. Böylece çocuğun küçük parçalar hâlinde aşamaları tek tek inceleyerek etkinliği uygulaması sağlanabilir. Etkinliğin süresi çocuğun dikkat süresine göre ayarlanabilir. Kartonları birleştirerek dürbün yapma aşamasında dürbünün nasıl yapıldığı sözel ipucuyla desteklenerek model olunabilir ya da akran desteği sunulabilir. Çocuğun dürbün yaparken kesme, yapıştırma vb. tüm aşamaları pekiştirilmelidir. Çocuğa etkinlik sırasında çeşitli görevler verilebilir. Örneğin ipe bağlanarak yapılan dürbünleri arkadaşlarının boynuna sırayla asması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce sınıf, çocuğun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenerek gerekli tedbirler alınmalıdır. Resimli kartlar üzerinden ilişkilendirme ve olayları sıralama aşamasında, resimli kartlar çocuğun rahatlıkla ulaşabileceği alana bırakılmalıdır. Resimli kartlar çocuğun eliyle kavrayabileceği büyüklükte hazırlanmalıdır. Öğretmen çocuğun ihtiyacına göre fiziksel yardımda bulunulabilir. Çocuğun etkinlik sırasında bağımsız olabilmesi için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 5

Etkinliğin Adı	: Kırmızı Balık Rengini Öğreniyor
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ve varlığın adını söyler. Nesne ve varlığın rengini söyler.
Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Materyaller	: Kırmızı balık kuklası, kırmızı parmak boyası, kırmızı balık şarkısı, mavi karton.
Kavramlar/Sözcükler	: Kırmızı, yengeç.

Öğrenme Süreci

- Oyuncak toplama zamanında öğretmen çocuklara "Kırmızı Balık" şarkısını açarak dikkat çeker. Etkinlik zamanına geçildiğinde kırmızı balık kuklası çocuklara gösterilir. Öğretmen tarafından "Bu balığı arkadaşları bir renge boyamış ve balık hangi renge boyandığını daha önce hiç aynaya bakmadığı için bilemiyormuş. Arkadaşlarının hiçbiri ona benzemediği için, onlar da bu rengi balığa gösteremiyormuş; sadece adına kırmızı diyorlarmış. Balık ise her geçen gün bu duruma üzülüyormuş." denilir. Ardından "Balığa bu durumu için nasıl yardımcı olabiliriz?" diye sorulur. Çocuklardan gelen çözüm önerileri not edilir ve öneriler üzerine konuşulur. Her çocuğun kendi çözümünü açıklaması için fırsat verilir.
- Çocuklara kuru boya kutuları verilir. "Bu balık boya kutusundaki boya kalemlerinden hangisiyle boyanmış olabilir?" diye sorulur ve çocukların kırmızı boya kalemlerini bulmaları beklenir.

Bu rengin bir adı olduğu, adına kırmızı dendiği açıklanır. "Bir balığı kırmızıya boyarsak ona kırmızı balık deriz. Peki sınıfımızda kırmızı renge boyanmış hangi eşyalar var?" diye sorulur. Çocuklardan buldukları kırmızı renkteki nesnelerin başına kırmızı ifadesini getirerek söylemeleri beklenir. Kırmızı blok, kırmızı bayrak gibi.

- Daha sonra "İşte, balığın kırmızı renge boyandığını öğrendik! Haydi gelin öyleyse bu haberi kırmızı balığa verelim ve onun hangi boyayla boyandığını ona gösterelim!" denir. Çocuklardan parmak boyaları kutusundan kırmızı renkli boyaları almaları istenir. "Kırmızı balığa, kırmızı renkli olduğunu nasıl gösterebiliriz?" diye sorulur. Çocuklar kırmızı parmak boyalarla ellerinin içini boyar ve kırmızı balığa el sallarlar. Sonra boyadıkları ellerini mavi bir kartona baskı yaparak izlerini çıkarırlar. El izlerinden kırmızı balıklar yapılır. Balıkların yanlarına yine el izleriyle kırmızı yengeçler de yapılabilir.

Değerlendirme

- Etkinliğimizde hangi malzemeleri kullandık?
- Balığa rengini öğretmek için nasıl bir çözüm bulduk?

- Elimizi hangi renge boyadık?
- Soru-cevap bölümünden sonra her çocukta sınıfta bulunan kırmızı bir nesne getirmesi istenir ve sınıfın bir bölümünde "Kırmızı köşesi" oluşturulur.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde aile ile konuşularak kırmızı renk hakkında ev içi çalışmalar yapmaları konusunda yönlendirilmelidir. Ek olarak etkinlik öncesinde çocuklarla renk eşleme becerisi çalışılabilir. Etkinlik kuralları çocuklara açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Yönergeler açık, anlaşılır ve net olarak sunulmalıdır. Uygun davranışlar hızlı bir şekilde ve anında pekiştirilmelidir. Etkinlikte kullanılacak balığı çocuğun akranlarına göstermesi gibi görevler verilebilir. Çocuğun çözüm önerisi için akranlarından model alması sağlanabilir. Akranlarıyla benzer cevaplar vermesi de kabul edilmelidir. Çözüm önerilerini anlatan görseller kullanılabilir. Çocuktan bu görsellerden uygun olanı seçmesi istenebilir. Akranları kırmızı renk boyaları gösterdikten sonra çocuktan da göstermesi istenebilir. Bunun yanı sıra sınıftaki kırmızı olan nesneleri bulup göstermesi için model olunabilir ya da işaret ipuçları kullanılabilir. Ellerin boyanması ve balık resminin yapılması etkinliğinde akran desteği sunularak akran iş birliği sağlanabilir. Boyama için çocuğa gerektiğinde fiziksel yardımda bulunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuğa yönelik yapılacak uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler verilirken çocukla göz kontağı kurulmasına ve yönergenin hemen ardından istenenleri yerine getirip getirmediğine dikkat edilmelidir. Yönergeleri yerine getiren çocuk araya başka bir davranış girmeden pekiştirilmelidir. Çocuğun yönergeleri yerine getirmesi için gerektiğinde yardımda bulunulabilir. Çocuğa etkinlik süresince etkin rol alabilmesi için kırmızı balık kuklasını arkadaşlarına inceletme, parmak boyasını dağıtma vb. görevler verilebilir. Çocuğun parmak boyasıyla ellerini boyama aşamasında herhangi bir dokunsal hassasiyetinin oluşması durumunda diğer akranlarının model olmaları ve

çocuğu cesaretlendirmeleri desteklenmelidir. Çocuk hala temas etmek istemiyorsa akranlarının yaptığı balık baskılarına göz vb. yapıştırması için yönlendirilebilir. Çocuğun olumlu davranışları pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun sınıftaki nesnelerin tümüne dokunarak tanımasına yardımcı olunmalıdır. Çocuğun sınıftaki nesneleri iyi tanıyabilmesi için bu nesnelerin özelliklerinin ayrıntılı olarak anlatılması gerekir. Etkinliğe başlamadan önce görme yetersizliği olan çocuğa kırmızı rengi nesnelerle ilişkilendirme çalışması yapılabilir (Örneğin, kırmızı elma vb.). Nasıl bir etkinlik yapılacağı ve çocuğun yapması gerekenler sözel ipucuyla açıklanabilir. Kırmızı balık kuklası çocuğa verilerek incelemesi için yeterli süre tanınabilir. "Sen olsaydın balığa nasıl yardım ederdin? Hadi bakalım sınıfımızda kırmızı renginde neler vardı, söyle?" gibi sorular sorularak çocuğa cevaplaması için yeterli süre verilebilir. İhtiyaç hâlinde ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Öğretmen, çocuğa etkinlikte o an hangi aşamanın yapıldığını sesli betimleyebilir. Parmak boyasıyla ellerini boyayarak baskı yapma aşamasında fiziksel yardım veya akran desteğiyle etkinliği tamamlaması desteklenebilir. El izinden yapılan balığın ve yengecin kenarları silikonla veya iple kabartılarak çocuğun materyale dokunup hissetmesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ve görme alanını ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ek olarak çocuğun hangi tür görme kaybindan etkilendiğinin belirlenmesi de etkinlikte çocuk için gereken ek düzenlemelerin yapılmasına imkân sağlayacaktır (Merkezi görüş kaybı, tünel görüş, bulanık görüş vb.). Çocuğun görme düzeyinden en yüksek seviyede yararlanabileceği bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Işığın doğrudan gözüne gelmemesine ve ışığın kırılarak gözüne yansımaya dikkat edilmelidir. Çocuğun kırmızı balık kuklasını incelemesi sağlanabilir. Sınıftaki eşyaların

canlı ve fosforlu renklerden oluşmasının az gören çocuğun eşyaları kolay ayırt edebilmesi için önemli olduğu unutulmamalıdır. "Sen olsaydın balığa nasıl yardım ederdin? Hadi bakalım sınıfımızda kırmızı renginde neler vardı, söyle?" gibi sorular sorularak çocuğa cevaplaması için yeterli süre verilebilir. Sınıfta çocuğun ışıklı, görebileceği büyüklükteki eşyalara yaklaşarak nesneleri incelemesi ve kırmızı olanları ayırt etmesi sağlanabilir. Çocuğun görme alanına canlı renklerde, kolayca ayırt edilebilen kırmızı olan ve kırmızı olmayan nesnelerin olduğu görseller konularak kırmızı olanları işaretlemesi istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılarak cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken, çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun dinleme becerileri desteklenmeli, konuşma çabaları pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler pekiştirilerek var olan dil becerileri genişletilmelidir. Örneğin, çocuk "balık" dediye "evet bu kırmızı balık" denilerek genişletilmeli ve çocuğa model olunmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılarak cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest/mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun dinleme becerileri desteklenmeli, konuşma ça-

baları pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı sözcükler ve cümleler pekiştirilerek var olan dili genişletilmelidir. Örneğin çocuk "balık" dediye "Evet bu kırmızı balık" denilerek genişletilmeli ve çocuğa model olunmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Kırmızı balık kuklasını inceledikten sonra akranı ile karşılıklı konuşturmaları sağlanarak basit ve anlaşılır kelimelerle kuklanın ve sınıftaki nesnelerin rengi, büyüklüğü, ne olduğu vb. özellikleri hakkında konuşmaları sağlanabilir. Sınıftaki kırmızı renginde olan nesneleri sayarken "kalem" yerine "talem" dediğinde düzeltilerek çocuğun tekrar söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söylediği kelimeler genişletilerek yeni kelimeler öğrenmesi desteklenebilir. Örneğin "kalem" dediğinde "kırmızı kalem" şeklinde genişletmeler yapılabilir. Çocuğun dil performansına uygun sorular sorularak cevaplar alınmalıdır (Evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar ve üç kelimeli cevapları olacak şekilde). Bu cevaplar için çocuğa yeterli süre verilmelidir. Çocuğun etkileşim davranışları mutlaka desteklenerek pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kırmızı olan nesneleri öğretmene yakın bir yerde incelemesi sağlanabilir. Çocuğun etkinlik aşamalarını anlaması için yönergeler açık ve anlaşılır ifadelerle sunularak gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Kırmızı olan nesneleri eşleme aşamasında, çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak kırmızı olan nesneleri daha kolay eşleyebilmesi için seçim yapılacak nesnelerin sayısı azaltılabilir. Etkinlik geçişlerini ve parmak boyasıyla baskı yapma aşamalarını yönerge takip listesinden takip ederek aşama aşama tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun parmak boyasıyla baskı yapma aşamasında gereğinden fazla süre harcayabileceği göz önüne alınarak etkinliğin süreli yapılması sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılma ve izleme davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik süresince çocukla göz hizasında olacak şekilde iletişime geçilmelidir. Çocuğun dikkat seviyesi göz önünde bulundurularak etkinliğin süresi daha kısa tutulabilir. Etkinlik sırasında çocuğa bazı görevler verilebilir (Örneğin, kırmızı balık ve yengeç baskısını panoda uygun alana asma gibi.).

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocuğun sırası ve etkinliğin yapılacağı alan çocuğun hareket etmesini kolaylaştıracak şekilde düzenlenerek gerekli tedbirler alınmalıdır. Sınıf

içerisindeki kırmızı nesneler, kırmızı balık kuklası vb. materyaller çocuğun ulaşabileceği alana bırakılarak incelemesi sağlanabilir. Nesnelerin boyutu, renkleri vb. özellikleri hakkında konuşularak gerektiğinde fiziksel yardımla eşlemesi, sıralaması sağlanabilir. Parmak

boyasıyla ellerini boyayarak baskı yapma aşamasında çocuğa fiziksel yardım sunularak etkinliği tamamlaması desteklenebilir. Çocuğun bağımsızlaştırılması amacıyla ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 6

Etkinliğin Adı	: İkinin İçinde
Etkinlik Çeşidi	: Oyun ve Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.
Materyaller	: Küçük bir top, bir tane çubuk veya oklava, oyun hamurları.
Kavramlar/Sözcükler	: İki rakamı, tane.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfta bulunan renkli blok oyuncakları yere döker ve "Şimdi sırayla sizden söyledğim sayı kadar uygun renkte parçayı vermenizi isteyeceğim." der. Çocuklardan mavi, sarı, kırmızı gibi önceden öğrenilen renklere uygun şekilde iki adet blok parçası ister. Çocukların verdiği parçaları birleştirerek yerde iki rakamı şekli oluşturur. Bu rakam kalın bir şerit halinde, çocukların içine girerek yürüyebilecekleri büyüklükte olmalıdır.
- Öğretmen, öncelikle rakamın içine girer ve başlangıçtan sonuna doğru rakamın yazılış yönünde yürür. Öğretmen içinde yürüdüğü şeklin iki rakamının şekli olduğunu söyler. Eline iki tane nesne alarak, "İki tane nesneyi bu rakamla gösteririz." der. Daha sonra çocuklar sırayla rakamın yazılışına göre başlangıç kısmından başlayarak sonuna doğru rakamın içinde yürür.
- Çocuklara bir tane küçük top ve uzun bir çubuk verilir. Topu, uzun çubuk aracılığıyla oluşturulan

şeklin başlangıcından sonuna doğru ilerleterek yürümeleri istenir. Tüm çocuklar etkinliği tamamladığında diğer etkinliğe geçilir.

- Öğretmen, çocuklara iki rakamının olduğu kâğıtları dağıtır. Öncelikle parmaklarıyla üzerinden geçerek yazılış şekline dikkat çeker. Ardından çocukların da parmaklarıyla iki rakamının üzerinden geçerek yazılış şekline dikkat etmeleri sağlanır. Daha sonra müzik açılır. Çocuklar müzik eşliğinde öğretmenin yönergeleriyle vücutlarının çeşitli yerlerini kullanarak iki rakamı çizerler. Örneğin "İşaret parmağımızla duvarda iki yapalım, burnumuzla çizelim, ayağımızla yere yapalım." gibi. Öğretmen çocukların hayali çizimlerdeki yazış yönlerine dikkat eder.

Değerlendirme

- İki rakamının görseli panoya asılır. Çocuklara birer kutu oyun hamuru dağıtılır. Çocuklardan oyun hamurunu kullanarak iki rakamının şeklini oluşturmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Sınıf oturma düzeni çocuğun öğretmeni net bir şe-

kilde görüp dinleyebileceği, çevresel uyaranlardan en az etkileneyeceği şekilde oluşturulmalıdır. Etkinlikte kullanılacak malzemeleri (blok, top, çubuk) çocuğun incelemesi için yeterli zaman tanınmalıdır. Çocuk mater-

yalleri incelerken materyaller açık ve anlaşılır şekilde anlatılmalıdır. Etkinlik ön koşulu olarak çocukların istenen sayı kadar nesne verme kazanımına sahip olmaları gerekmektedir. Etkinlik öncesinde aile ile konuşularak çocuğun istenen sayı kadar nesne vermesi ile ilgili ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir. Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuk iki rakamının içinde topu ilerletirken gerektiğinde fiziksel yardım ya da sözel ipuçları kullanılabilir. Değerlendirme kısmında oyun hamuru ile ne yapması gerektiği basit ve kısa ifadelerle anlatılmalıdır. Çocuğun önüne "iki" şablonu konulabilir ve çocuktan bu şablon üzerine oyun hamurunu yerleştirmesi istenebilir. Vücut bölümleri kullanılarak "iki" rakamının çizimini yapmak yerine, çocukların somutlaştırabilmeleri için ince kum kullanılarak kumun üzerine iki rakamını çizimleri sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Bu bölümde gerektiğinde zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Etkinlikte yönergelerin açık, anlaşılır ve net olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği ortam sağlanmalıdır. Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Öğretime gerçek nesnelerden başlanmalı, kullanılacak ipucu çocuğa göre belirlenmeli, çocuğun olumlu davranışları anında pekiştirilmelidir. Bloklar dışında başka gerçek nesneler kullanılarak öğretim çeşitlendirilebilir. Hayali olarak iki rakamını çizerken ve değerlendirme kısmında oyun hamuru ile iki rakamını yazarken çocuğa model olarak hareketi taklit etmesi sağlanabilir. Bu kısımda ekranlarından model alması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe geçmeden önce kullanılacak nesnelere (top, blok, çubuk) çocuğun öğretmen rehberliğinde dokunması ve incelemesi için zaman verilmelidir. Blok parçalara, çocuğun daha önce öğrendiği renklerle eşleştirebileceği farklı dokularda materyaller yerleştirilebilir. Etkinliğe başlamadan önce bloklara yerleştirilen dokunsal materyallerin hangi rengi temsil ettiği açıklanmalıdır.

Üç boyutlu ya da kabartma şeklinde iki rakamı hazırlanarak çocuğun rakamın şeklini fark etmesi sağlanabilir. Çocuk üç boyutlu iki rakamını dokunsal olarak incelerken öğretmen rakamı çocuğa tanıtmalıdır.

Yerde blok parçalarından oluşturulmuş iki rakamının içine çocuğun dokunsal olarak ayırt edebileceği bir materyal ile yürüyeceği yol belirginleştirilebilir. Öncelikle öğretmen rehberliğinde şeklin içi çocuğa gezdirilerek tanıtması sağlanmalıdır. Öğretmen, çocuk alanı gezerken top ve çubukla bu alan içinde ne yapması gerektiğini betimleyici olarak anlatmalıdır. Çocuğun uzun çubuk yerine kendi bastonunu kullanmasına izin verilebilir. Çocuk rakamın içinde topu ilerletirken öğretmen sözel ipucu kullanarak çocuğu yönlendirebilir. Gerektiğinde fiziksel yardımda bulunabilir ya da çocuğa bir rehberin eşlik etmesini sağlayarak rehberli yürüme yaptırılabilir.

Öğretmen kâğıtlarda bulunan iki rakamını çocuğa kabartma şeklinde oluşturularak sunulmalıdır. Çocuk hayali çizim yaparken öğretmen gerektiğinde fiziksel yardımda bulunabilir.

Değerlendirme kısmında çocuğa üç boyutlu iki rakamı verilerek tekrar incelemesi sağlanmalıdır. Çocuk oyun hamuruyla iki rakamını yaparken, üç boyutlu bir nesnenin etrafına oyun hamurları koyularak çocuğun iki rakamını yazması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe geçmeden önce öğretmen, çocuğu görme düzeyinden en yüksek oranda yararlanabileceği bir yere oturtmalıdır. Ortamdaki ışık düzeyine (ne çok parlak ne de karanlık olmalı) dikkat edilmelidir. Bloklar, çocuğun rahat ayırt edebilmesi için canlı renklerden tercih edilmelidir. Yerde blok parçalarından oluşturulmuş iki rakamının içine ihtiyaç hâlinde çocuğun görsel olarak ayırt edebileceği renkler ile yürüyeceği yol belirginleştirilebilir. İki rakamının bulunduğu kâğıtlar ve kullanılan top büyük boyutta, kontrast canlı renklerde olmalı ve bu materyaller zemin renk zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmalıdır.

Değerlendirme kısmında oyun hamuruyla iki rakamı yazımı için, panoya asılan iki rakamı büyük puntoda ve canlı renklerde olmalıdır. Çocuğun panoyu rahatlıkla görebileceği bir mesafede oturması sağlanmalıdır. İhtiyaç hâlinde öğrenciye destek materyaller verilmelidir (büyüteç, gözlük vb.).

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Gerektiğinde istenen renkteki bloğun görse-

li kullanılarak çocuğun blokları vermesi sağlanabilir. Oluşturulan iki rakamı içinde ne yapması gerektiği görseller üzerinden gösterilerek hatırlatılabilir. Görseller dil girdisi ile birlikte verilmelidir. Çocuğa dil girdisi sağlamak amacıyla görsele ilişkin kelimeler (top, çubuk, blok, iki, sarı) öğretmen tarafından söylendikten sonra çocuğun kelimeleri tekrar etmesi sağlanabilir. Havaya ve yere hayalî iki rakamı çizilirken, oyun hamuruyla iki rakamı yazılırken görsellerden yararlanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak materyaller (top, çubuk, blok) çocuğa gösterilerek isimlerini söylemesi istenebilir. Çocuk istenen iki renkteki bloğu verirken, blokların renklerini söylemesi istenerek dil becerileri desteklenebilir. Etkinlik sonrası hangi rakamı öğrendikleri, top ile ne yaptıkları gibi sorular sorularak çocuğun konuşması için fırsat oluşturulmalıdır. Değerlendirme kısmında çocuğa öğretmen tarafından sorulan soruları cevaplaması için ek süre verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için süre verilmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk "iki" kelimesi yerine "iti" diyorsa öğretmen "Evet, iki." diyerek model olur.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümle-

ler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Çocuğun sözlü ifadelerini herkesçe kullanılan doğal işaretlerle desteklemesine fırsat tanınmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuk öğretmene yakın mesafede oturmalıdır. Sınıf ortamındaki dikkat dağıtıcı materyaller kaldırılmalıdır. Kullanılacak blokların ve renklerin sayısı azaltılabilir. Öğretmen ile birlikte arkadaşlarının verdiği blokları yerleştirme gibi görevler verilerek çocuğun etkinliğe odaklanma süresi artırılabilir. Yerde oluşturulan iki rakamının içinde topu ilerletme, iki rakamının içinde yürüme, hayalî iki rakamı çizme, oyun hamuruyla iki şeklini yazma becerileri aşama aşama çocuğa model olunarak gösterilmelidir. Çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak etkinlik geçişleri düzenlenmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk eğer tekerlekli sandalye kullanıyor ise ikinin içinde gezilecek alan daha geniş hazırlanmalıdır. Bloklar çocuğun rahatlıkla tekerlekli sandalyedeyken alabileceği yerde olmalıdır. Çocuk eğer elini kullanmada güçlük yaşıyorsa topu elinde çubukla ilerletmek yerine ayağıyla ilerletmesi sağlanabilir. Çocuğun hayalî çizim yaparken bedensel yetersizlik düzeyine göre ayakları, burnu ya da başı ile yapması sağlanabilir. Çocuk oyun hamuruyla iki rakamını yazarken fiziksel yardım kullanılabilir ya da akranlarından destek alması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 7

Etkinliğin Adı	: Toprağı Alt Üst Ettik
Etkinlik Çeşidi	: Bütünleştirilmiş Fen ve Oyun Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum ve olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne, durum ve olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne, durum ve olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne, durum ve olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ve varlığın adını söyler.
Kazanım 10	: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.
Göstergeleri	: Mekânda konum alır.
Materyaller	: Çiçeğin toprağın altındaki ve üstündeki konumunu gösteren resim, toprağın altında ve üstünde yetişen bitki resmi örnekleri (havuç, patates, çilek, mısır, portakal vb.), sandalye.
Kavramlar/Sözcükler	: Altında-üstünde, kök, gövde.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla birlikte okul bahçesine çıkılır. Çocuklardan bahçede bulunan çiçekleri gözlemlmeleri istenir. Eğer bahçede çiçek yoksa çocukların incelemeleri için sınıfa çiçek getirilir. Toprağın altında çiçeğin uzantısının olup olmadığı çocuklara sorulur ve tahminde bulunmaları istenir. Çocuklar gözlem ve tahminlerini öğretmene söylerler. Öğretmen, çiçeğin toprağın altındaki ve üstündeki konumunu gösteren resmini çocuklarla birlikte inceler. Çiçeğin kök kısmının toprağın altında, gövde kısmının ise toprağın üstünde olduğu söylenir. Doğru tahminde bulunan çocuklar pekiştirilir. "Toprağın altında ve üstünde yetişen bitkiler nelerdir?" sorusu sorulduktan sonra verilen cevaplar doğrultusunda örnekler görseller üzerinden gösterilir (havuç, patates, çilek, mısır, portakal vb.). Bahçedeki doğa incelemesi bittikten sonra sınıfa geçilir.

- Öğretmen çocuklardan sandalyelerini alarak sınıfın ortasına gelmelerini ister. Sandalyenin toprağı temsil ettiğini ve "kök" dediğinde bir kök gibi toprağın altına yerleşilmesi (sandalyenin altına girilmesi), "gövde" dediğinde ise toprağın üstüne çıkılması (sandalyenin üzerine oturulması) gerektiğini söyleyerek oyunu başlatır. Oyun çocukların ilgisi doğrultusunda devam ettirilir.

Değerlendirme

- Öğretmen çocuklara "Bir bitkinin yaşaması için nelere ihtiyaç vardır?" sorusunu sorduktan sonra ipuçları vererek su, güneş ve ışığa ihtiyacı olduğunu söyler. Çiçeğin oluşum aşamalarını incelemek amacıyla her çocuğun saksıya çiçek ekmesi ve çiçeğin büyümesi için gerekli sorumluluğu üstlenmesi sağlanır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kurallar açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğun kurallara ilişkin olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Okul bahçesine çıkıldığında çocuğun iletişim kurmayı tercih ettiği bir arkadaşı ile gözlem yapması sağlanabilir. Tahminlerin alınması aşamasında bir akranı model olarak gösterildikten sonra çocukta cevaplar alınabilir. Görseller varsa çocuğun o görseller üzerinden göstermesine fırsat tanınabilir. Sınıfta çiçek incelenirken kök ve gövde kısımları görseller üzerinden anlatılabilir, karışık görseller arasından kök ve gövde olanları gruplamaları istenebilir. Sandalye etkinliğine geçildiğinde öğretmen ve birkaç akranı model olarak etkinliğin nasıl yapılacağını çocuğa gösterebilir. Toprağın altında ve üstünde yetişen bitkiler görseller üzerinden tek tek çalışılabilir. Çocuktan iki görsel arasından istenen bitkiyi göstermesi istenebilir. Gruplama sırasında bir akranı model olarak gösterilebilir ya da ihtiyaç hâlinde bir akranından yardımcı olması istenebilir. Çocuğun değerlendirme bölümünde yer alan soruların cevaplarını görsel kartlar kullanarak göstermesi sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde çocuğa gerekli ipuçları verilmez.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen etkinliği şeffaf bir saksıda gerçekleştirebilir. Etkinlik kuralları açık ve anlaşılır olarak açıklanmalıdır. Sürecin her aşaması sözel olarak vurgulanmalıdır. Örneğin "Bak bu bir çiçek. Çiçeğin toprağın altında kalan kısmına kök denir. Bak, bu da çiçeğin kökü. Çiçeğin toprak üstünde kalan, yaprakların da olduğu kısmına gövde denir. Bak bu çiçeğin gövdesi, toprağın üstünde. Haydi dokun bakalım." gibi benzer bir anlatımla çocuğun birden fazla duyusuna hitap ederek etkinlik uygulanabilir. Çocuğun değerlendirme bölümünde yer alan soruların cevaplarını görsel kartlar kullanarak göstermesi sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde çocuğa fiziksel yardım ya da sözel ipuçları gibi gerekli ipuçları verilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa bahçedeki mis gibi kokan çiçeklerden toplayacakları ve inceleyecekleri söylenerek cesaretlendirilir. Bahçeye çıkılırken ihtiyaç hâlinde çocuğa bir akranı rehberlik edebilir. Etkinlik öncesi çocukla koku ile ilgili çalışmalar yapılabilir. Çocuktan bahçeyi koklaması istenir ve "Sence bu koku ne kokusu olabilir?"

gibi sorular sorulabilir. İhtiyaç hâlinde çocuğa gerekli ipuçları verilerek kokunun çiçeklerden geldiğini söylemesi desteklenebilir. Öğretmen bahçedeki çiçeklerin rengini, boylarını, yapraklarını, gövdesini, dallarını vb. betimlemelidir. Daha sonra çocuğun çiçeklere dokunması, koklaması vb. sağlanırken kokan kısımların çiçek olduğu, kokmayan kısımların ise çiçeğin gövdesi ve dalları olduğu söylenebilir. Öğretmen, varsa çiçeğin dikenlerini önceden temizleyerek çocuğun eline diken batmasını önleyebilir. Çocuğun bitkinin yapraklarını, çiçeğini, gövdesini ve kökünü parmak uçlarıyla dokunarak incelemesi sağlanırken sözel ipuçlarıyla da anlatım desteklenebilir. Çocuğun gerçek meyve ve sebzeleri incelemesi, koklaması sağlanarak sırasıyla toprağın altında veya üstünde yetişip yetişmediği üzerine konuşulabilir. Çocuğa "Şimdi seninle kök ve gövde oyunu oynayacağız. Senden yapmanı istediğim bazı davranışlar var. Sandalyeyi toprak olarak düşün. Gövde dediğimde sandalyeye oturman, kök dediğimde ise sandalyenin altına girmen gerekiyor." denilerek oyun anlatılmalıdır. Gerekiyorsa çocuğa sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak gövde ve kök oyununu tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun sandalyenin altına girerken başını çarpmaması için başını nasıl koruyacağını gösterilmesi gerekmektedir. Bunun için korunma tekniklerinden yararlanması sağlanabilir. Çocuk başını korurken yüksek kol korunma tekniğinden, vücudunu korurken ise alçak kol korunma tekniğinden yararlanmalıdır. Olası çarpma durumlarının yaşanmaması için öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat etmelidir. İhtiyaç hâlinde etkinlik öncesi sandalye incelenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullandığının belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun bağımsız bir şekilde çiçeklerin olduğu alana gitmesini destelemek amacıyla çiçeklerin olduğu bölüme kadar yere kalın şerit çekilebilir. Çocuk bahçedeki çiçeklere yaklaşarak ya da el büyütecisi yardımıyla çiçekleri inceleyebilir. Çocuktan çiçeğin rengini, boyunu, yaprağını, gövdesini, dallarını vb. betimlemesi istenebilir. İnceleme aşamasında öğretmen çocuğun yakınında olarak olası kazalara karşı önlem alabilir. Çocuğa sözel ipucu verilerek toprağın altındaki kök kısmını incelemesi istenebilir. Çocuk ışıktan en uygun faydalanacağı yerde konumlandırılmalıdır. Sınıfa dönlüğünde yaprakları, çiçeği, gövdesi ve kökü arasında renk zıtlığına dikkat edilerek hazırlanmış, yeterli büyüklükte görseller ve meyveler sunulmalıdır. Gere-

kiyorsa masa lambasının da kullanılması sağlanabilir. Çocuktan nesne veya görselleri gözüne yaklaştırarak incelemesi, bunların ne olduğunu söylemesi, toprağın altında veya üstünde yetiştirip yetiştirmeme durumuna göre gruplaması istenebilir. Çocuğa “Şimdi seninle kök ve gövde oyunu oynayacağız. Senden yapmanı istediğim bazı davranışlar var. Sandalyeyi toprak olarak düşün. Gövde dediğimde sandalyeye oturman, kök dediğimde ise sandalyenin altına girmen gerekiyor.” denilerek oyun anlatılmalıdır. Gerekiyorsa sözel ipucuyla birlikte model olunarak gövde ve kök oyununu tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun sandalyenin altına girerken başını çarpmaması için başını nasıl koruyacağını gösterilmesi gerekmektedir. Bunun için korunma tekniklerinden yararlanması sağlanabilir. Çocuk başını korurken yüksek kol korunma tekniğinden, vücudunu korurken ise alçak kol korunma tekniğinden yararlanmalıdır. Olası çarpma durumlarının yaşanmaması için öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat etmelidir. İhtiyaç hâlinde etkinlik öncesi sandalye incelenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Ayrıca yönerge normal ses tonu ile verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Bahçe gözleminde işitme yetersizliği olan çocuğa soru sorulurken nesne kartlarından yararlanılabilir (Örneğin çiçeğin altında bir şey olup olmadığı sorulurken iki farklı kart gösterilebilir. Birinci kartta sadece çiçeğin olduğu bir kart gösterilirken ikinci kartta toprağın içinde kökleri olan bir kart gösterilebilir.). Çocuğun cevabının ardından gözlem kısmına geçilir ve çiçeğin altında kökü olduğu gösterilir. Etkinliğin diğer aşamalarında da nesne kartları yardımıyla iletişim sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır du-

rumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest/mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Yönergeler kısa ve anlaşılır cümlelerle verilmelidir. Çocuk öğretmenin dudağını görecektir şekilde konumlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk “çiçek” kelimesi yerine “çičet” diyorsa öğretmen “Evet, çiçek.” diyerek model olur.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “Çiçek gövde.” gibi bir ifade kullanırsa “Evet, bu çiçeğin gövdesi.” şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (herkes tarafından kullanılan jest, mimik ve işaretler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile konuşularak evde de benzer etkinliklere yer vermeleri sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kurallar açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Etkinlik aşamaları görseller kullanılarak anlatılabilir. Bahçeye çıkmadan önce bahçede neler yapılacağı hakkında mutlaka çocuğa bilgi verilmelidir. “Birlikte bahçedeki ağaçları inceleyeceğiz. Haydi bahçeye çıkalım. Bak burada bir ağaç var. Bu ağacın toprağın üzerinde kalan kısmı gövdesidir. Ağacın toprağın altında kalan kısmı da var. Toprağın altında kalan kısmına kök denir. Ağaç kökleri toprağın altında bulunur.” gibi ifadelerle anlatım canlı tutulabilir. Gözlem sırasında çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun davranışları gözlemlenerek uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Dikkat dağıtıcı bir durumla karşılaşıldığında çocuğun tekrar etkinliğe dönüşü sağlanmalıdır. Bu-

nun için dikkat çekici ses tonlamalarına, çocuğa çeşitli görevler vermeye yer verilebilir. Çocuğa “Gözlemlerin nasıl gidiyor? Neler keşfettin gösterebilir misin?” gibi sorular sorularak aktif katılımı sağlanabilir. Bahçede çiçek ya da bitki olmaması durumunda, sınıfta gerçek bitki, üç boyutlu maketler ya da görseller kullanılarak anlatım desteklenmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik uygulanırken çocuğun bahçeye çıkma durumuna uygun hareket edilir. Bahçe etkinliğini gerçek-

leştirilebilecek çocuklarda etkinlik yukarıda anlatıldığı şekilde uygulanır. Çocuk bahçe etkinliğine katılamıyorsa; etkinlik sınıfta gerçek bitki, üç boyutlu maketler ya da görseller kullanılarak yapılabilir. Gerekli durumlarda öğretmen bitkinin keşfedilmesi, kısımların tanıtılması ve incelenmesinde çocuğa uygun ipuçları verebilir. Ellerini kullanamayan çocukların, çiçeğin kök ve gövde kısımlarını gösterme aşamasında ayaklarını kullanarak ya da baş hareketleriyle göstermesi kabul edilir. Saksıya çiçek ekme görevinde ihtiyaç hâlinde akranlarından yardım alması desteklenebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 8

Etkinliğin Adı	: İyi ki varsın Kızılay!
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.
Kazanım 13	: Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır.
Göstergeleri	: Gösterilen sembolün anlamını söyler.
Kazanım 19	: Problem durumuna çözüm üretir.
Göstergeleri	: Probleme çeşitli çözüm yolları üretir. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Materyaller	: 3 boyutlu atık materyaller, A4 kâğıdı, karton, boya, yapıştırıcı, Kızılay'ın görevlerini anlatan resimler, Kızılay animasyonu.
Kavramlar/Sözcükler	: Belirli gün ve haftalar, Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım), Kızılay, deprem.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

Öğretmen: “Yatağınızda uyuyorsunuz. Sabah oldu, gözlerinizi açtınız. Yataktan çıkıp, elinizi yüzünüzü yıkadınız. Üzerinizi giyip kahvaltınızı yaptınız. Montunuza, ayakkabılarınızı giyip çantanızı taktınız ve okula gitmek için yola çıktınız. Yolda yavru bir köpek gördünüz, onu sevdikten sonra yola devam ettiniz. Okula geldiniz, öğretmeniniz sizi kapıda karşıladı. Öğretmeninizi, arkadaşlarınızı selamlayıp oyun oynamaya başladınız. Arkadaşlarınızla güzel bir oyun kurdunuz ve çok eğleniyorsunuz. Tam bu sırada beklenmedik bir şey oldu... Yerin sallandığını fark ettiniz. Dolaplar, masalar, sınıf taki her şey sallanıyor! Öğretmeniniz yaşadığınız şeyin deprem olduğunu söylüyor. Ne yapacağınızı şaşırtıyorsunuz.” diyerek ısınma çalışmasını başlatır. “Böyle bir anda ne yapmamız gerekiyor? Şimdi heykel gibi donup kalın.” Çocuklar heykel olduktan sonra öğretmen heykellere tek tek dokunarak ne hissettiklerini sorar. “Sence şu an güvende misin? Bulunduğun yerde üze-

rine bir şey yıkılabilir mi? Güvenli hissetmiyorsan daha güvenli olduğunu düşündüğün bir yer belirle ve oraya geç.” der. Bütün çocuklar için aynı işlem tekrarlanır.

Canlandırma

Öğretmen deprem anında neler yapılması gerektiği hakkında bilgi verir. Sınıfta saklanılabilecek güvenli noktalar belirlenir. Bu noktalarda çok-tutun-kapan pozisyonu alarak deprem bitene kadar beklemek gerektiğini belirtir. Öğretmen “Şimdi deprem bittikten sonra neler olmuş onlara bakalım. Sakince ve sırayla okuldan dışarı çıktınız, etrafta neler görüyorsunuz? Evler yıkılmış mı? İnsanlar neler yapıyor? Yardım isteyen çocuklar, anneler var sizce bu insanlara kim yardım edecek?” şeklinde çocuklara sorular sorar. Öğretmen cevapları dinledikten sonra, Kızılay'ın deprem sonrası yardım faaliyetlerini anlatan resimleri gösterir. Öğretmen “Bu yardımları yapan kurumun adını bilen var mı?” diye sorar. Doğru cevapları pekiştirir. Kızılay'ın amaçları ve görevleri hakkında kısaca bilgi veren bir animasyon

izletir, Kızılay'ı ifade eden sembolü tanıtır, Kızılay'ın görevlerinin olduğu resimleri gösterir. Çocuklardan grup oluşturarak resimleri canlandırmaları veya fotoğraf karesi oluşturarak göstermelerini ister.

Değerlendirme/Tartışma

Çocuklarla deprem sonrası yaşananları anlatan üç boyutlu bir maket yapılır. Bunun için üç boyutlu artık malzemeler, çeşitli karton ve boyalar kullanılabilir. A4 kâğıdından katlama yöntemiyle çadır yapılır. Çocuklardan Kızılay'ın sembolünü çadırlara çizmeleri istenir.

Değerlendirme

- Kızılay hangi durumlarda bize yardım eder?
- Kızılay'ın en çok hangi malzemelere ihtiyacı vardır?
- Bizler Kızılay'ın görevini daha iyi yapabilmesi için neler yapabiliriz?
- Kızılay gibi yardım kuruluşları olmasaydı ne yapardık?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinler sırasında yönergeler çocuğun alıcı dil düzeyine uygun olacak şekilde açık, anlaşılır ve net olarak sunulmalıdır. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilir. İlgili resimli kartlar üzerinden Kızılay'ın görevleri tek tek anlatılır. Maket yapımı sırasında çocuğa performans düzeyine uygun görevler verilmelidir. Verilen görevleri çocuğun iletişim kurmayı tercih ettiği bir akranı ile birlikte yapmasına fırsat verilebilir. Çizim konusunda problem yaşayan çocuklar için, üzerinde Kızılay sembolü olan kâğıtlar hazırlanarak çadırların üzerine bu kâğıtların yapıştırılması istenebilir. Çocuğun değerlendirme bölümünde yer alan soruların cevaplarını görseller üzerinden göstererek cevaplaması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalardan yararlanılabilir. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından açık, anlaşılır ve uygulamalı olacak şekilde açıklanmalıdır. Etkinlik görseller kullanılarak aşamalandırılmalı ve çocuğun bu aşamaları takip etmesi sağlanmalıdır. Çocukla göz kontağı kurulmasına özen gösterilmelidir. Animasyon filmi sırasında çocuklara sorular sorularak çeşitli canlandırmalar yapmalarına fırsat tanınabilir. Görseller ayrıntılı olarak her çocuğa incelenmeli, inceleme sırasında verdikleri cevaplar pekiştirilmelidir. Canlandırma sırasında çocuğa model olunabilir. Çocuk kendi maketini bitirdikten sonra çocuğa arkadaşlarına yardım etme, onlara malzeme sunma gibi görevler verilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kullanılacak materyaller ve etkinlik alanı çocuğa incelenir. İncelemenin her aşaması ayrıntılı betimlenmelidir. Çocuğa deprem ile ilgili bir etkinlik yapılacağı ve deprem anında yapması gereken davranışlar açıklanabilir. Çocuğun etkinlik aşamalarını akran desteği veya fiziksel yardımla dramatize etmesi desteklenebilir (Soğuk hava vantilatör kullanılarak hissettirilebilir. Etkinlik sırasında çocuk yavru köpek maketini incelerken, köpek sesi verilebilir vb.). Çocuk için yapay bir deprem simülasyonu oluşturularak deprem, sarsıntı hissettirilebilir. Öğretmen, sarsıntı anında olası çarpma yaşanmaması için çocuğun yakınında olmaya dikkat etmelidir. Çocuğun performans düzeyine uygun olarak işitsel ve dokunsal tanımlamalarla deprem anında yapılması gerekenler açıklanmalı ve güvenli olan bölgeler dokunsal olarak tanıtılmalıdır. Tanıtılan güvenli yerlerde nasıl, hangi pozisyonda durması gerektiği (çok-tutun-kapan pozisyonu) fiziksel yardımla gösterilebilir. Deprem sonrası için üç boyutlu bir Kızılay çadırı yapılarak içine ilk yardım malzemelerinin örnekleri yerleştirilebilir ve çocuğun bu malzemeleri dokunarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğun sınırları kabartılarak hazırlanan Kızılay'ın görevlerini anlatan resimleri ve Kızılay sembolünü incelemesi sağlanır. Akran desteğiyle çocuğun resimleri canlandırması desteklenebilir. Kızılay'ın görevlerini anlatan animasyon ihtiyaç hâlinde öğretmen tarafından sesli olarak betimlenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kullanılacak materyaller ve etkinlik alanı çocuğa incelenir. İncelemenin her aşaması ayrıntılı betimlenmelidir. Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının

aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanabilir. Çocuğun etkinlik aşamalarını model olma veya akran desteğiyle dramatize etmesi desteklenebilir. Çocuk için yapay bir deprem simülasyonu oluşturularak deprem ve sarsıntı hissettirilebilir. Çocuğun performans düzeyine uygun tanımlamalarla deprem, deprem anında yapılması gerekenler, Kızılay ve güvenli alanlar sözel ipuçlarıyla açıklanabilir. Büyük, kolayca ayırt edilebilen, renk kontrastlığına dikkat edilerek hazırlanan görseller üzerinden Kızılay ve görevleri hakkında bilgi verilebilir. Çocuğun Kızılay çadırına ve ilk yardım malzemelerine yaklaşarak ya da el büyütecisi ile incelemesi sağlanabilir. Çocuğun güvenli alanlara görme kalıntısını kullanarak, ışıklı aydınlatmalar aracılığıyla veya zemin üzerindeki belirgin canlı renkteki şerit çizgiyi takip ederek ulaşması sağlanabilir. Öğretmen, drama süresince çocuğun yakınında olmalı ve olası kaza riskine karşı önlemler alınmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmenin ve akranlarının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Deprem ne olduğu, deprem anında yapılması gerekenler ve Kızılay'ın görevleri çocuğa basamak basamak anlatılmalıdır. Maket yapımı sırasında ihtiyaç hâlinde akranlarından destek alması sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımların-

dan kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Deprem ne olduğu, deprem anında yapılması gerekenler ve Kızılay'ın görevleri basamak basamak anlatılmalıdır. Kızılay'ın görevleri anlatılırken resimli kartlar üzerinden çocuğa incelemesi için zaman verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre kendini jest/mimik ve beden hareketleriyle de ifade etmesine olanak verilir. Çocuk var olan dil becerilerini kullanması için cesaretlendirilir. Filmle ilgili sorular sorulup bu sorular öğretmenin kendisi ya da bir akranı tarafından cevaplandırılarak model olunabilir. Öğretmen veya akranı model olduktan sonra çocuğun cevaplama fırsatı verilmelidir. Kızılay ve görevleri, maketler veya resimli kartlar üzerinden anlatılabilir. Çocuğun uygun iletişim davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı sözcükler ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk cevabında "Kızılay" sözcüğünü kullandıysa öğretmen "Kızılay çadır kurar." gibi bir cümle ile genişletme yapabilir. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabilir ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından çocuklara açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğun izleme, dinleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Dikkat dağıtıcı bir durum olduğunda çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir. Çocuğa etkinlik esnasında hareket imkânı sunulmalı ve etkinlik ile ilgili görevler verilerek aktif katılımı sağlanmalıdır. Isınma ve hazırlık bölümünde belirli bir sırayı takip eden sıralı olay kartları üzerinden anlatım yapılabilir. Çocuğun akranlarına yönerge vermesi ya da akran iş birliği sağlanarak canlandırma yapmasına olanak sağlanabilir. Sıralı kartlar karışık olarak verilerek çocuktan anlatılanları sıraya dizmeleri istenebilir. Bu esnada sözel ya da işaret ipuçları kullanılabilir. Canlandırma bölümünde sınıftaki güvenli noktalar belirlenirken çocuğun birkaç akranına söz verildikten sonra çocuktan cevap alınabilir. Çocuğun bekleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Animasyon filmi zaman zaman durdurularak ilgili bölüm hakkında konuşulmalı, dikkatleri canlı

tutulmaya çalışılmalıdır. Maket yapımı sırasında akran iş birliğine yer verilebilir. Çocuğun kendi görevini bitirdikten sonra bir akranına yardımcı olması sağlanabilir. Değerlendirme bölümünde soruları cevaplaması için çocuğa yeteri kadar süre verilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun

etkinliğe bağımsız katılımını en yüksek düzeyde sağlamaya çalışır. Çocuk sürece aktif olarak dahil edilir. Maket yapımında ellerini kullanamayan çocuklara akran desteği sağlanabilir. Çocuğun yapabildiği kısma kadar becerileri bağımsız olarak sergilemesine fırsat verilmelidir. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyor ise çök-tutun-kapan pozisyonunu tekerlekli sandalyesinde yapması sağlanmalıdır. Güvenli alan belirlenirken çocuğun kolay ulaşabileceği bir yer olmasına özen gösterilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 9

Etkinliğin Adı	: Renkleri Gruplayalım
Etkinlik Çeşidi	: Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ya da varlığın rengini söyler.
Kazanım 7	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre gruplar.
Göstergeleri	: Nesne ya da varlıkları rengine göre gruplar.
Materyaller	: Kırmızı-mavi topar ve bloklar, A4 kâğıdı ve renkli kalemler.
Kavramlar/Sözcükler	: Kırmızı, mavi.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfın zeminine kırmızı-mavi topar ve kırmızı-mavi bloklar bırakır. Çocuklar mavi ve kırmızı grup olarak iki gruba ayrılır. İki gruba da birer tane sepet verilir. Sepetler eşit uzaklığa bırakılır. İki gruptaki çocuklar karşılıklı eş olur. Karşılıklı duran eşler oyun alanına gelir. Öğretmenin “Başla!” demesiyle çocuklar nesneleri kendi grubunun sepetine toplamaya başlar. Mavi gruptaki çocuk mavi nesneleri, kırmızı gruptaki çocuk ise kırmızı nesneleri toplar. Gruptaki bütün çocuklar oyunda yer alana kadar oyun devam ettirilir.
- İkinci kısımda sepetteki nesneler tekrar sınıfın

çeşitli yerlerine dağıtılır. Öğretmen müzik açar. Çocuklar müzik eşliğinde dans eder. Müzik durduğunda bir renk söylenir. Öğretmen “Kırmızı” dediğinde çocuklar birer tane kırmızı nesne seçerek havaya kaldırır. Öğretmen “Mavi” dediğinde çocuklar birer tane mavi nesne seçerek havaya kaldırır. Çocukların ilgisine göre oyun devam ettirilir.

Değerlendirme

- Öğretmen çocuklara pastel boyalar ve A4 kâğıdı dağıtır. Renkli boyaların içinden mavi ve kırmızı olanları seçerek bir resim yapmalarını ister. Resimler tamamlanınca panoda sergilenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Etkinlik öncesinde kurallar öğretmen tarafından açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında yönergeler açık ve anlaşılır olarak net bir şekilde verilmelidir. Çocuğun her uygun davranışı araya başka bir davranış girmeden hemen pekiştirilmelidir. Etkinlik öncesi renk öğretimine yer verilebilir. Kırmızı ve mavi renkte olan nesneler ve görselleri ile çalışmalar yapılabilir. Etkinliğin uygulama aşamasında model olunabilir. Çocukların bulunduğu gruptaki rengi temsil eden bir sembol giysilerine yapıştırılabilir. Çocuğun bu şekilde renkleri eşleyerek gruplaması daha

kolay olacaktır. Etkinlik süresi çocuğun performans düzeyine uygun olacak şekilde arttırılabilir ya da azaltılabilir. Etkinliğin ikinci kısmında çocuğun nesneleri bulabilmesi için ek süre verilebilir ya da yönlendirici ipuçları sunulabilir. Resim yapma aşamasında, boyaların seçiminde çocuğa yardımcı olunabilir. Hazır çizim verilerek boyanması gereken alanlar mavi ve kırmızı renklerle işaretlenerek ipucu sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalardan yararlanılabilir. Yönergeler çocukla göz kontağı kurularak açık, anlaşılır ve net olarak sunulma-

lıdır. Çocuğun uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuğun aşamaları etkinlik çizelgesinden takip ederek tamamlaması sağlanabilir. Nesnelerin renklerine göre ayrılması aşamasında sepetlerin üzerine ilgili renklere ait semboller ya da renkler yapıştırılabilir. Çocuğun katıldığı gruba ait olan nesneleri alması ve ilgili sepetle eşleştirmesi konusunda model olunabilir. Çocuğun sırası gelmeden önce çocuğa "Arkadaşımdan sonra senin sıran olacak. Dikkatle izle." denilerek sırasını takip etmesi konusunda destek sağlanabilir. Sırası geldiğinde nesne bulma konusunda ek süre verilebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi kırmızı ve mavi zilli toplar çocuğa incelenebilir. Çocuğun topların ve blokların renklerini rahatça ayırt edip gruplayabilmesi için nesnelerin üzerine farklı dokular yapıştırılabilir (mavi toplara sünger parçası, kırmızı toplara zımpara parçası gibi). Çocuğun başlangıç ve bitiş kısımlarını fark edebilmesi için ilgili bölgelerdeki zemine dokunsal uyarı karoları yerleştirilebilir. Çocuğun sepetlere ulaşabilmesi için zemine yapıştırılan dokunsal şeridin üzerinden yürüyerek gitmesi sağlanabilir. Gerekliğinde fiziksel yardım veya akran desteği yoluyla, çocuğun nesne üzerindeki sembollerini inceleyerek uygun sepete koyması sağlanabilir. Sepetlerin farklı dokularda olması da ayırt edilebilmelerini kolaylaştıracaktır. Örneğin kırmızı sepet plastikten, mavi sepet ise hasırdan olabilir. Etkinlik sırasında öğretmen çocuğun yakınında bulunarak ihtiyaç duyulan durumlarda fiziksel yardım sunmalıdır. Müzik etkinliğinde çocuğun nesneyi bulması için ek süre verilebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme becerilerini ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi, çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun bireysel özelliklerine göre ayarlanmalıdır. Pencerelerden ve aydınlatmalardan kaynaklanan ışık parlamaları azaltılmalıdır. Uygun büyüklükte, canlı renklerde olan kırmızı-mavi toplar ve bloklar kullanılmalı sonrasında ise çocuğun bu nesnelere yaklaşıp incelemesi sağlanmalıdır. Çocuk nesneleri incelemek için büyüteç de kullanabilir. Zeminle nesneler arasında renk kontrastının sağlanması, çocuğun etkinliği daha rahat gerçekleştirmesini sağlayacaktır. Çocuğun sepetlere ulaşabilmesi için, zemine yapıştırılan belirgin bir siyah şerit üzerinden yürüyerek gitmesi sağlanabilir. Gerekliğinde fiziksel yardım veya akran desteği yoluyla, çocuğun nesne üzerindeki sembollerini inceleyerek uygun sepete

koyması sağlanabilir. Etkinlik sırasında öğretmen çocuğun yakınında bulunarak ihtiyaç duyulan durumlarda fiziksel yardım sunmalıdır. Müzik etkinliğinde çocuğun nesneleri bulması için büyüteç gibi yardımcı cihazlar ya da ek süre verilebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim, çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Sözel dil kullanımında çocuğa model olunmalı ve var olan dil becerileri ölçüsünde etkinliğe mutlaka dahil edilmelidir. Müzikli etkinliklerde öğretmen müzik başladığında ve durduğunda çocukla göz göze gelmeye dikkat ederek çocuğun dinleme becerilerini destekleyebilir. Müziğin başlama ve bitiş zamanlarında çocuğa daha önceden belirledikleri işaret ipucu verilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun etkinlik aşamalarını görsel kartlardan yararlanarak tamamlaması sağlanabilir. Müzikli etkinliklerde öğretmen müzik başladığında ve durduğunda çocukla göz göze gelmeye dikkat ederek çocuğun dinleme becerilerini destekleyebilir. Müziğin başlama ve bitiş za-

manlarında çocuğa daha önceden belirledikleri işaret ipucu verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre jestler/mimikler, beden hareketleriyle kendini ifade etmesine olanak verilebilir. İfade edici dil becerilerinde çocuğun doğal işaretleri (jest, mimik, herkes tarafından kullanılan doğal işaretler) kabul edilir. Etkinlikteki renklerle ilgili sorular sorulup bu sorular öğretmenin kendisi ya da çocuğun bir akranı tarafından cevaplandırılarak model olunabilir. Öğretmen/akranı model olduktan sonra çocuğun soruyu cevaplama fırsatı verilir. Etkinlik resimli kartlar kullanılarak çalışılabilir. Renklerle ilgili bir hikâye görseller ile anlatılarak çocuğun ifade edici dil düzeyine uygun cevaplar alınması sağlanabilir. Çocuğun uygun iletişim davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı sözcükler ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk cevabında “araba” sözcüğünü kullandıysa öğretmen “mavi bir araba” gibi bir cümle ile genişletme yapabilir. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabilir ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturulmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve net olarak öğret-

men tarafından çocuklara açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğun izleme, dinleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir. Çocuğa etkinlik esnasında hareket imkânı sunulmalı, çeşitli görevler verilerek etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır. Çocuğun bekleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Değerlendirme bölümünde çocuğa ek süre verilebilir. Çocuk etkinliğini tamamladıysa akranlarına yardımcı olması gibi görevler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin yapılacağı alan çocuğun hareket etmesini kolaylaştıracak şekilde düzenlenmelidir. Etkinlikte kullanılacak materyaller çocuğun ulaşabileceği alana bırakılarak çocuğun bunları incelemesi sağlanabilir. Gerktiğinde etkinlik aşamaları bedensel yetersizliği olan çocukların performansına göre düzenlenmelidir. Çocuğa ihtiyacı olan ipucu sunulmalıdır. Çocuk ellerini kullanamıyorsa nesneleri ayakları ile iterek sepetin olduğu alana kadar getirmesi sağlanabilir. Müzik etkinliğinde kırmızı ve mavi nesneler çocuğun kolayca ulaşabileceği bir yere konulabilir (Masanın üzerine, sandalyeye vb.).

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 10

Etkinliğin Adı	: Daireden Resimler
Etkinlik Çeşidi	: Matematik (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum veya olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne veya varlığın şeklini söyler.
Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin adını söyler, geometrik şeklin özelliklerini söyler, geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.
Materyaller	: Beyaz rulo kâğıt, fon kartonu, sulu boya, su, fırça, pastel boya, A4 kâğıdı, elma, limon, patates, bıçak.
Kavramlar/Sözcükler	: Daire, büyük-küçük.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen daire şeklinde kesilmiş fon kartonunu çocuklara gösterir. "Çocuklar, bu şeklin adını bilen var mı?" der ve çocukların düşünceleri için belirli bir süre verir. Çocukların cevapları alınır. Ardından öğretmen şeklin adının "daire" olduğunu ve etrafımızdaki birçok nesne veya oyuncağın bu şekle benzediğini söyler. Ardından çocuklardan sınıfı inceleyerek daire şekline benzeyen oyuncak ve nesneleri bulmalarını ister.
- Çocuklar tarafından sınıftaki daire şekline benzeyen nesneler ve oyuncaklar bulunup incelendikten sonra öğretmen çocuklara çeşitli yönergeler verir (Ayağınla küçük bir daire çiz ve etrafında yürü, ayağınla büyük bir daire çiz ve etrafında koş, burnunla havada daire şeklinde bir dondurma çiz ve onu ye, ellerinle duvara bir daire çiz ve içine sevdiğin bir fotoğrafını koy vb.).

- Öğretmen iki metre uzunluğundaki beyaz rulo kâğıdını sınıfın ortasına serer. Çocukları kâğıdın kenarına alır. Elma, limon, patates gibi malzemeleri daire şeklinde keserek çocuklara verir. Ardından sulu boya, su ve fırçalar dağıtılır. Verilen malzemeleri sulu boya ile boyayıp kâğıda daire baskısı yapmalarını ister. Baskı işlemi tamamlandıktan sonra yapılan dairelerin resme dönüştürüleceğini söyler. Çocuklara pastel boyalar dağıtılır. Yapılan çalışmaya "Dairelerin Tablosu" adı verilir.

Değerlendirme

- Çocuklara tekerlekleri çıkartılmış bir oyuncak araba verilir. Çocuklara, arabaya takmak için hangi şekle benzeyen bir tekerlek yapılması gerektiği sorulur.
- Ardından çocuklara A4 kâğıdı dağıtılır ve her bir çocuğun arabaya tekerlek çizmesi istenir. Arabaya yapılan tekerleğin daireye benzememesi sonucunda neler olabileceği çocuklara sorulur.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi kurallar öğretmen tarafından açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında yönergeler açık ve anlaşılır olarak net bir şekilde verilmelidir. Çocuğun her uygun davranışı araya başka bir davranış girmeden hızlı bir şekilde pekiştirilmelidir. Etkinlik öncesi geometrik şekillerin öğretimine yer verilebilir. Daire şeklinde olan nesneler ve görselleri ile de çalışmalar yapılabilir. Daire şekline benzeyen nesnelerin görselleri üzerinden konuşularak çocukların karışık görseller arasından daire şekline benzeyenleri göstermeleri sağlanabilir. Çocukların daire şeklini kuma çizimleri sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde hayali daire çizimleri somutlaştırılabilir. Bunun için büyük ve küçük daireler sınıf zeminine çizilerek çocuklara "Küçük daire üzerinde yürü, büyük daire etrafında koş." vb. yönergeler verilebilir. Etkinlik süresi çocuğun performans düzeyine uygun olacak şekilde arttırılabilir ya da azaltılabilir. Baskı yapımı sırasında çocuğa gerektiğinde model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Çizim becerilerinde problem yaşayan çocuklar için farklı geometrik şekiller arasından tekerleğe benzeyenleri seçmesi istenerek etkinlik tamamlanabilir. Önceden çizilmiş bir tekerlek verilerek boyaması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalardan yararlanılabilir. Yönergeler çocukla göz kontağı kurularak açık, anlaşılır ve net olarak sunulmalıdır. Çocuğun uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuğun aşamaları takip etmesi sağlanabilir. Daire çizimleri sırasında önce akranlarından çizim yapmaları istenebilir. Akranlarını izledikten sonra çocuğa gerektiğinde yardımda bulunularak çizim yapması sağlanabilir. Boyama ve baskı etkinliği sırasında gerektiğinde model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Elma, limon ve patates baskılarından hangisini yapacağına çocuğun karar vermesi sağlanabilir. Tekerlekleri olmayan araba verildiğinde tekerlekler sınıfın belirli yerlerine saklanabilir ve çocuklardan tekerlekleri bulup arabayı tamir etmeleri istenerek akran iş birliği ortamı oluşturulabilir. Elma, limon ve patates baskısı etkinli-

ğinde çocuğun istediği meyveden başlamasına fırsat vererek seçim yapması desteklenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanı çocuğa incelenir. Çocuğa inceleme için gerektiği kadar zaman verilir. Sınırları kabartılmış daire şeklini çocuğun parmak uçlarıyla incelemesi sağlanabilir. Bul-tak vb. nesnelerle daire şekli çocuğa verilerek, çocuğun takılacak yeri hissetmesi ve daireyi o yere takması sağlanabilir. Daha sonra fiziksel yardım veya akran desteğiyle sınıftaki daire şekline benzeyen farklı doku, renk ve büyüklükteki nesneler veya oyuncaklar incelenilerek daire olanları gruplaması istenebilir. Farklı yüzeylere tel, ip vb. malzemeler ile büyük-küçük daireler çizilerek çocuğun daire şeklini parmak uçlarıyla veya ayağıyla hissetmesi sağlanabilir. Çocuğun dokunsal ve işitsel oyuncaklarını bu daire şeklinin içine koyması, dairenin sınırlarına çizilen dokunsal zemin üzerinde yürümesi vb. desteklenebilir. Daire şeklinde kesilen elma, limon ve patatesi çocuğun dokunarak, tadarak, koklayarak incelemesi sağlanabilir. Kesilen daireleri boyama ve baskı aşamasında çocuğa fiziksel yardımda bulunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme becerilerini ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını arttıracaktır. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortam aydınlatmasının çok loş ya da çok parlak olmamasına ve ışığın çocuğun gözüne doğrudan gelmemesine dikkat edilmelidir. Çocuktan sınıftaki daire şekline benzeyen nesneler veya oyuncakları el feneriyle veya el büyüteciyle inceleyerek büyük ve küçük olma durumuna göre gruplaması istenebilir. Farklı zemin ve yüzeylere canlı renklerdeki tel, ip vb. malzemelerle büyük ve küçük daireler çizilerek, çocuğun daire şeklini görmesi ve ayağıyla kenarlarını takip etmesi sağlanabilir. Çocuğun ışıklı ve parlak oyuncaklarını bu daire şeklinin içine koyması, dairenin sınırlarına çizilen siyah belirgin şerit üzerinde yürümesi vb. desteklenebilir. Kesilen daireleri kontrast renklerle boyaması ve beyaz fon üzerine baskı yapılmasının sağlanması az gören çocuğun görme becerilerini daha işlevsel hâle getirecektir.

5. İştme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik çizelgesi oluşturularak etkinlik aşamaları görsel olarak desteklenebilir. Sınıf içindeki daire şekline benzer nesneleri bulmak için çocuğa üzerinde daire şeklinin olduğu görsel kart verilebilir.

6. Az İştten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre jestler/mimikler, beden hareketleriyle kendini ifade etmesine olanak verilebilir. Etkinlikteki şekillerle ilgili sorular sorulup bu sorular öğretmenin kendisi ya da çocuğun bir akranı tarafından cevaplandırılabilir. Öğretmen veya akranı model olduktan sonra çocuğun cevaplamasına fırsat verilebilir. Daire şekli resimli kartlar kul-

lanılarak çalışılabilir. Şekillerle ilgili bir hikâye görseller ile anlatılarak, görseller üzerinden çocuğun ifade edici dil düzeyine uygun cevaplar alınabilir. Çocuğun uygun iletişim davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı sözcükler ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk cevabında "araba" sözcüğünü kullandıysa öğretmen "arabanın tekeri" gibi bir cümle ile genişletme yapabilir. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabılır ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve net olarak öğretmen tarafından çocuklara açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğun izleme ve dinleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatini etkinlikte tutmak için dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılabilir. Çocuğa baskı sırasında materyalleri arkadaşlarına dağıtması, akranlarına yardım etmesi gibi görevler verilebilir. Çocuğa pastel boyalarla istediği renkleri seçerek boya yapmasına fırsat verilmelidir. Bekleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Değerlendirme bölümünde çocuğa ek süre verilebilir. Çocuk etkinliğini tamamladıysa akranlarına yardımcı olması gibi görevler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı araç (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa çocuğun etkinlik içerisinde bu araçları kullanmasına fırsat verilir. Çocuğun etkinliğe bağımsız katılımı en yüksek düzeyde sağlanmaya çalışılmalıdır. Bunun için materyaller çocuğun rahatça ulaşabileceği yere koyulmalıdır. Etkinlikte kullanılacak araçlar tanıtılır, çocuğun bunları incelemesine fırsat verilir. Çocuk bireysel performansına göre boyama ve baskı aşamasını rahat uygulayabileceği bir yerde olmalıdır. Gerektiğinde etkinlik aşamaları bedensel yetersizliği olan çocukların performansına göre düzenlenmelidir. Ellerini kullanamayan çocukların rulo kâğıda ayakları ile baskı yapması sağlanabilir.

ETKİNLİK 11

Etkinliğin Adı	: Deniz İçindeki Yaşam
Etkinlik Çeşidi	: Fen (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum veya olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne, durum veya olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 2	: Nesne, durum veya olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne, durum veya olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne veya varlığın rengini, tadını söyler.
Materyaller	: Deniz yaşamına dair kısa video, şeffaf ve derin cam kap, mavi parmak boyası, su, denizaltı resmi, kavanoz.
Kavramlar/Sözcükler	: Dalgıç, mavi.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara yaz tatilinde neler yaptıklarını sorar. Çocuklardan gelen cevapları dinler. Yaz tatilinde tatile giden çocuklar olup olmadığını ve tatilde özellikle hangi aktiviteleri yaptıklarını sorar. Çocuklar ile deniz hakkında sohbet edilir. Çocuklara deniz ve denizde yaşama dair bir video izletilir. Ardından video hakkında konuşulur.
- Öğretmen daha önceden şeffaf ve derin bir kabın içine, üzerinde denizaltı resmi olan bir kâğıdı hafif su ile ıslatarak yapıştırır. İçine bir damla mavi parmak boyası koyarak cam kabın yarısına kadar su ilave eder. Hazırladığı kabı masanın üzerine bırakır ve çocuklardan incelemelerini ister.
- Suyun hangi renk olduğunu sorar. Çocukların cevaplarını dinledikten sonra suyun deniz olarak düşünülmesini ister. Denizin içinde neler olabileceğini sorar. Çocuklardan parmaklarını suyun içinde gezdirmelerini ister. "Parmaklarınız suyun içinde gezerken bir şeye denk geldi mi?" diye sorar. Çocukların cevaplarını dinledikten sonra

"Mavi suyun altında bir deniz yaşamı var, hadi hep birlikte inceleyelim." der. Çocuklara küçük kavanozlar verilir ve kavanozu kabın içine batırmaları sağlanır. Küçük kavanoz suyun içinde gezdirildikçe suyun altındaki denizaltı resmi görünür. Denizaltı resmi çocuklarla birlikte incelenir. Öğretmen "Kavanozu neye benzetebiliriz?" sorusunu sorar. Çocuklar dalgıç cevabını verirse hemen pekiştirilir. Çocuklar dalgıç cevabını vermezse "Ben kavanoza bakarken denizin içini görebilen dalgıçlar geldi aklıma." der. "Daha önce hiç dalgıç gördünüz mü? Nasıl giyiniyorlar?" sorusunu sorar. Çocukların cevapları dinlenir ve dalgıçlar ile ilgili sohbet edilir. Ardından dalgıç resimleri incelenir.

Değerlendirme

- Kavanozu neye benzettik?
- Denizin içinde hangi canlıların olduğunu gözlemlediniz?
- Gözlemledikleriniz içerisinde size en farklı gelen hangisiydi?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri dikkate alınarak sadeleştirilerek, açık ve anlaşılır olarak verilmelidir. Yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenmelidir. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilebilir. Kullanılacak materyaller (kavanoz su kabı, resim) çocuğa tanıtılır. Deniz videosu için çocuğun performansına uygun çok uzun veya karmaşık olmayan sade bir video tercih edilmelidir. Masada su dolu kabı akranı ile birlikte incelemesi sağlanabilir. Kavanozu ve parmaklarını suyun altında gezdirirken öğretmen sözel ipucu ile çocuğu yönlendirebilir. Gerektiğinde denizaltında neler olduğuyla alakalı çocuğa kısa ve net ifadelerle bilgilendirme yapılabilir. Değerlendirme kısmında sorular çocuğun performansına uygun şekilde sorulmalıdır. Gerektiğinde görsel kartlardan yararlanılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte yönergelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği ortam sağlanmalıdır. Göz teması kurularak dikkatini çekmeye özen gösterilmeli ve varsa problem davranışları için önceden önlemler alınmalıdır. Çocuğun herhangi bir hassasiyeti varsa mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, çocuk suya dokunmak istemiyorsa eline bir çubuk verilerek suyun içindeki nesneleri incelemesi sağlanabilir. Ya da çocuğun sese karşı hassasiyeti varsa video izletilirken ses yüksekliğine dikkat edilmelidir. Görsellerin ve videoların karmaşık olmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa etkinlikte kullanılacak nesneler ve yapılacaklar basit ve net ifadelerle ya da etkinlik çizelgeleri kullanılarak anlatılabilir. Anlatımlar görseller ile desteklenebilir. Değerlendirme kısmında sorular basit ve kısa ifadelerle sunulmalıdır. Çocuğun gerektiğinde görsel kartlardan yararlanarak cevap vermesi sağlanabilir. Çocuğun doğru tepkileri göz teması kurularak sık sık pekiştirilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sırasında "Okulların kapanmasına az kaldı. Tatilde neler yapmayı planlıyorsun? Yüzmeyi seviyor musun?" vb. sorularla çocuğun cevabına yönelik tatil soruları genişletilebilir. "Bugün seninle denizaltı yolculuğuna çıkacağız, hazır mısın?" denilerek çocukta ilgi

ve merak oluşturulabilir. Çocuğa dalga sesleri dinletilebilir. "Masmavi denizin şırıl şırıl seslerini duyuyoruz. Denizde hafiften dalga var. Hep birlikte yüzen balıkları görüyoruz. Kocaman bir yunus balığı çevresinde balinalar, rengarenk balıklar dans ediyorlar. Yemyeşil zemin kaplayan yosunlara dokunuyoruz. Aa! Bir tane minik bir dalgıç yanımıza doğru geliyor. Vücudunu kaplayan kıyafetler ve hava tüpü takmış. Elinde de çok sayıda deniz yıldızları var. Dalgıç bize gülümsüyor. Bizde dalgıca el sallayıp deniz yıldızları için teşekkür ederek ayrılalım mı?" denilerek deniz altı yolculuğunu akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanabilir. Çocuğa bu yolculukta neler hissettiği, nelerle karşılaştığı, kimi gördüğü vb. sorular sorularak çocuğun cevabına yönelik ipuçları sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Deniz ve deniz altı ile ilgili video gerektiğinde çocuğun anlayabileceği şekilde betimlenmelidir. Gerekliyse durdurularak büyütülüp balıklar, balinalar, deniz yıldızları vb. incelenirken balıkların renkleri, türleri, değişik özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuk videoyu izlerken görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanır. Ortamın ışık düzeyine ve ışığın ekrana yansıyıp parlamamasına dikkat edilmelidir. "Denizaltı dünyasını merak ediyor musun? O halde başlayalım." denilerek kullanılacak materyalleri var olan görmesini kullanarak incelemesi desteklenir. Materyalleri inceleme aşamasında şekil-zemin kontrastlığına dikkat edilir. Şeffaf cam kabın zeminine yapıştırılan görselin çocuğun görebileceği büyüklükte, sade, anlaşılır ve kontrast renklerle kullanılarak oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sözel ipucu verilerek elini suya sokması ve yaklaşarak görselde gördüklerini tek tek betimlemesi istenebilir. Çocuğun suyun içindeki görselleri net görebilmesi için ışık topları, el fenerleri kullanılabilir. Görsel kart üzerindeki dalgıç el büyütecini kullanarak incelemesi sağlanabilir. Dalgıcın gövdesini kaplayan kıyafetler giydiği, hava tüpleri taktığı vb. üzerine konuşulabilir. "Peki dalgıçlar ne yaparlar?" şeklinde sorular sorularak denizaltını inceledikleri cevabına ulaşmaları sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğret-

meni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğe deniz ve deniz altı yaşamını anlatan video ile başlanır ve gereken yerlerde doğal işaretler kullanılabilir. Daha sonra yapılacak olan etkinlik basamak basamak anlatılır. Görsel kartlardan yararlanmak çocuk için hem bir sonraki basamakta yapılacaklar hakkında hatırlatıcı olabilir hem de etkinliğin daha kolay anlaşılmasını sağlayabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikteki anlatım çocuğun alıcı dil becerileri ne uygun olmalıdır. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre; jestler, mimikler, beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilir. Çocuğun etkinliğe arkadaşlarıyla beraber katılımı sağlanmalıdır. Değerlendirme bölümüne geçildiğinde, sorulan soruları cevaplaması

sırasında akıcı dil problemleri yaşıyor ise yeteri kadar süre verilmelidir. Konuşması için cesaretlendirilmelidir. Yeni öğrenilen kelimeler (dalğış, oksijen tüp vb.) tekrarlanarak pekiştirilebilir. Aile bilgilendirmeleri yapılarak öğrenilen yeni kelimelerin evde de tekrarlanması sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun konsantrasyonunu etkileyebilecek ısı-ışık-renk gibi detaylara dikkat edilmeli, çocuğun motivasyonunu olumsuz etkileyen uyaranlar mümkün olduğunca ortamdaki uzaklaştırılmalıdır. Etkileşimi olumsuz etkileyecek gürültü faktörüne dikkat edilmelidir. Etkinlik anlatılırken kısa ve basit ifadeler kullanılmalıdır. Anlatımda görsellerden yararlanılabilir. İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilir. Deniz hakkında sohbet edilirken görsellerden yararlanılabilir. Deniz ile ilgili video izletilirken çocuğun öğretmene yakın mesafede olmasına dikkat edilir. Videonun süresi çocuğun dikkat süresine göre ayarlanmalıdır. Video durdurularak kısa sorular sorularak çocuğun dikkatini videoya yöneltmesi sağlanabilir. Kavanozla inceleme yapmadan önce bir akranı model olarak ne yapacağını gösterebilir. Dalğış resimlerini çocuk öğretmenle birlikte inceleyebilir. Çocuğun hareket etmesini sağlamak için dalğış hareketleri yapması istenebilir. Değerlendirme kısmında soruların cevapları için (dalğış, denizaltı) görsel kartlardan yararlanılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanır. Çocuğun yetersizliğine yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınır. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa su dolu kap çocuğun rahat ulaşabileceği yükseklikte olmalıdır. El ve kol kaslarını kullanmakta zorlanıyorsa kavanoz suyun içinde hareket ettirilken bir akranı ya da öğretmeni fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilir.

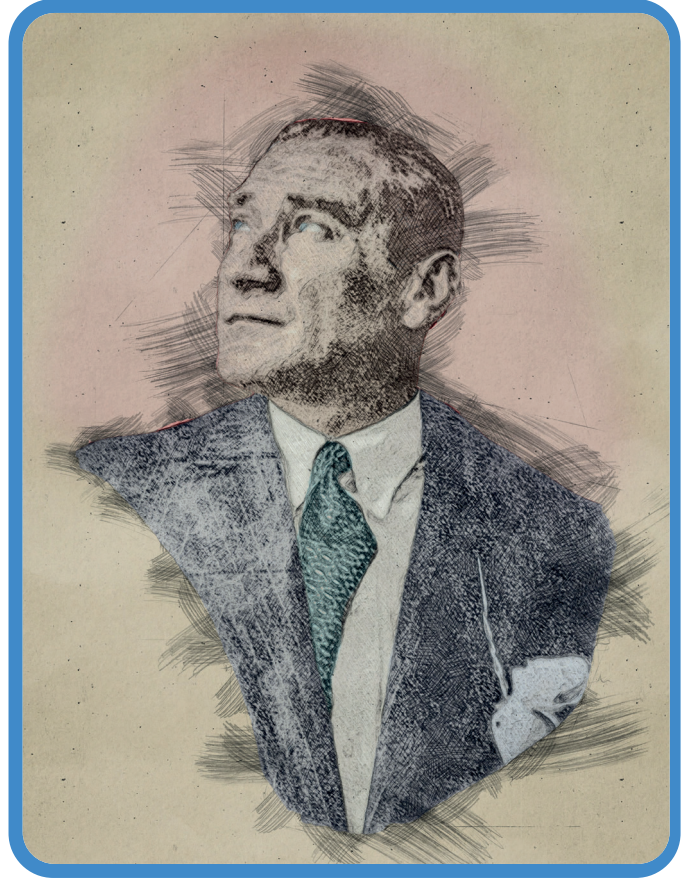
ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 12

Etkinliğin Adı	: Atatürk Müzesi
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Sanat (Bütünleştirilmiş-Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden söyler. Hatırladıklarını yeni durumlarda kullanır.
Kazanım 15	: Parça-bütün ilişkisini kavrar.
Göstergeleri	: Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Kazanım 21	: Atatürk'ü tanıır ve Türk toplumu için önemini açıklar.
Göstergeleri	: Atatürk'ün hayatıyla ilgili belli başlı olguları söyler. Atatürk'ün değerli bir insan olduğunu söyler. Atatürk'ün getirdiği yenilikleri söyler. Atatürk'ün getirdiği yeniliklerin önemini söyler.
Materyaller	: Atatürk'ün hayatı belgeseli, Atatürk fotoğrafları, kartondan hazırlanmış büyük Atatürk portresi.
Kavramlar/Sözcükler	: Parça-Bütün, Atatürk, müze.

Öğrenme Süreci

- Etkinliğe çocuklara ses çıkarmadan yürünmesi gereken ortamlar anlatılarak başlanır. "Hastane koridoru, kütüphane, sergi salonu, müze gibi yerlerde sessiz olunması gerektiğinden bahsedilir. Ardından; "Parmak ucunda yürüyün, sessiz olun, yavaş adımlarla yürüyün..." vb. yönlendirmelerle bazı ortamlardaki davranışların nasıl olması gerektiği üzerinde durulur.
- Öğretmen çocuklar gelmeden önce Atatürk resimlerini sınıfın çeşitli yerlerine dizerek sınıfı fotoğraf müzesi haline getirir. Seçilen fotoğrafların Atatürk'ün katıldığı savaşlar, toplantılar, getirdiği yenilikleri içermesine dikkat edilir. Müze çocuklarla birlikte gezilerek fotoğraftaki olaylar tek tek açıklanır. Atatürk'ün neler yaptığı hakkında resimlere bakarak sohbet edilir. Gezi bitiminde

bir araya gelinerek Atatürk'ün hayatını anlatan belgesel izlenir.

- Çocuklardan müzedeki fotoğraflardan en çok dikkatini çeken fotoğrafı seçerek, "Ben Atatürk'üm, birçok savaşa katıldım." "Ben Atatürk'üm çok kitap okudum." "Ben Atatürk'üm sizin için yenilikler yaptım." "Ben Atatürk'üm çocukları çok severdim." gibi birer cümleyle fotoğrafı betimlemeleri istenir. Tüm çocuklar betimleri bitirdiğinde fotoğraflar toplanır ve öğretmenin önceden hazırladığı büyük Atatürk portresinin üzerine yapıştırılarak kolaj çalışması yapılır.

Değerlendirme

- Atatürk'ün gerçekleştirdikleri yenilikler nelerdir?
- Atatürk'ün toplumumuz için önemi nedir?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, göz teması kurularak sunulur, yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenir. Müze, kütüphane vb. yerlerde nasıl yürünmesi gerektiği sade bir dille anlatılırken model olunarak çocuğa gösterilir. Müze gezilirken sözel ipuçlarıyla çocuk yönlendirilir. Oluşturulan müzedeki Atatürk fotoğraflarının sade olmasına dikkat edilmelidir. Fotoğraflar üzerinden açıklamalar yapılırken sade bir dil kullanılmalıdır. Değerlendirme kısmında fotoğraf seçildikten sonra o fotoğrafta neler olduğu sorulabilir. Fotoğrafla alakalı söyleyeceği cümle çocuğa model olunabilir. Kolaj çalışması yapılırken akran desteği sağlanabilir. Değerlendirme kısmında sohbet edilirken çocuğun performansına göre sade ve basit bir dil kullanılmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte yönergelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneceği ortam sağlanmalıdır. Göz teması kurularak dikkatini çekmeye özen gösterilmeli, problem davranışları varsa önlemler alınmalıdır. Anlatımda görseller kullanılabilir. Görsellerin ve videoların karmaşık olmamasına dikkat edilmelidir. Müze vb. yerlerde nasıl yürünmesi gerektiği model olunarak gösterilebilir. Müze gezisi yaparken çocuk sözel ipucu ile yönlendirilir. Atatürk resimleri basit ve net ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Video izletilirken çocuğun sese karşı hassasiyeti varsa ses yüksekliğine dikkat edilmelidir. Çocuktan iki resim arasından birini seçmesi istenir. Resmi anlatan cümle model olunarak çocuğun doğru şekilde söylemesi sağlanmalıdır. Kolaj yapımı esnasında sözel ipucu ya da model olma kullanılabilir. Değerlendirme kısmında sohbet edilirken basit ve net ifadeler kullanılmalıdır. Etkinlik boyunca çocuğun doğru tepkileri sık sık pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Görme yetersizliği olan çocuklar çevrelerinden ipucu alabilmek ve güvenliklerini sağlayabilmek için farklı duruş ve yürüyüş sorunları yaşayabilirler. Örneğin bacaklarını sert bir şekilde öne doğru atarak yürüme, ayaklarını sürüyerek yürüme, dış taban desteği ile yürüme ya da kesik kesik adımlarla yürüme gibi. Bu nedenle etkinlik öncesi çocuğa düz bir şekilde belir-

li bir alana kadar yürüme çalışmaları rehber arkadaşı eşliğinde yapılabilir. Çocuğa "Hangi alanlarda sessizce yürümeliyiz?" denilerek, ipuçlarıyla cevaplaması için cesaretlendirilebilir. Sınıfın müze haline getirildiği söylenerek çocuk sınıftaki değişiklikler hakkında bilgilendirilmelidir. Kabartma şeklindeki Atatürk portresine ya da Atatürk büstüne dokunarak çocuğun incelemesi sağlanırken anlayabileceği düzeyde Atatürk'ün hayatı anlatılarak görseller betimlenmelidir. Gerektiğinde fiziksel yardım sunularak kolaj çalışmasını tamamlaması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına uygun olacak şekilde ayarlanmalıdır. Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller, etkinlik alanları çocuğa incelenmelidir. Ortamın ışık düzeyine (çok loş ya da çok parlak olmamalı) dikkat edilmelidir. Sınıfın müze haline getirildiği söylenerek çocuk sınıftaki değişiklikler hakkında bilgilendirilmelidir. Çocuğun müze gezisinde fotoğrafları görebileceği mesafede durup incelemesi sağlanırken anlayabileceği düzeyde Atatürk'ün hayatı anlatılarak görseller betimlenebilir. Ayrıca çocuğun fotoğrafları gözüne yaklaştırarak incelemesine de izin verilebilir. Müze incelenirken çocuk ihtiyaç duyarsa el büyütecini kullanması sağlanabilir. Fotoğrafların yanına masa lambası ya da ışık kutuları gibi ek aydınlatmalar konularak çocuğun görmesi daha işlevsel hâle getirilebilir. Müzedeki görseller hazırlanırken renk kontrastlığının sağlanmasına, çocuğun görebileceği büyüklükte ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Fiziksel yardım veya akran desteği sunularak kolaj çalışmasını tamamlaması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilerek geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde

yapılmalıdır. Öğretmen etkinlikler sırasında normal ses tonu ile konuşmalıdır. Müze gezilirken görseller üzerinden bilgi verilmelidir. Değerlendirme kısmında çocuğun görsellerden yararlanarak cevap vermesi kabul edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilerek geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlik geçişlerini gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Çocuğa yönerge sunarken ya da çocuk konuşurken ortamdaki gürültü en aza indirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Çocuklar İçin

Anlatım çocuğun alıcı dil becerilerine uygun olmalıdır. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre; jestler, mimikler, beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilir. Etkinliğe arkadaşlarıyla beraber katılımı sağlanır. Atatürk resminde söyleyeceği cümle çocuğa model olunarak birkaç kez tekrar etmesi sağlanabilir. Çocuğun performansına göre kelime kelime model olunarak söylemesi sağlanabilir. Cevaplaması sırasında akıcı dil problemleri yaşıyor ise yeteri kadar süre verilmelidir. Konuşması için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil çabaları sık sık pekiştirilmelidir. Değerlendirme bölümüne geçildiğinde sohbete katılması sağlanır. Sohbe katılabilmesi için sorular dil seviyesine uygun şekilde sorulmalıdır. Yeni öğrenilen kelimeler ya da cümleler hakkında ailesi bilgilendirilebilir ve evde tekrar etmesi sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocukla sık sık göz teması kurulmalı ve etkinliğe katılımı sık sık pekiştirilmelidir. Çocuğun performansına ve dikkat süresine göre etkinlik basamaklara ayrılabilir. Anlatımda kısa ve basit ifadeler, görsel kartlar kullanılabilir. İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilmeye çalışılır. Müze vb. yerlerde nasıl yürünmesi gerektiği öğretmeni ya da akranı tarafından çocuğa model olunabilir. Daha sonra çocuktan sessizce nasıl yürüneceğini tüm sınıfa göstermesi istenebilir. Atatürk fotoğrafları incelenirken öğretmen çocuğun yakınında olmalıdır. Atatürk'ün resimleriyle alakalı sohbet edilirken kısa ve basit ifadeler kullanılmalıdır. Videonun süresi çocuğun dikkat süresine göre daha kısa tutulabilir. Video durdurularak kısa sorular sorularak çocuğun dikkatini videoya yöneltmesi sağlanabilir. Kolaj çalışması yapılırken akran desteği ile dikkatini yöneltmesi sağlanabilir. Değerlendirme kısmında Atatürk hakkında sohbet edilirken kısa ve basit ifadeler kullanılmalıdır. Müze gibi yerlerde nasıl hareket edileceği gösterilerek ardından çocuğun yapması istenir. Böylece çocuğun hareket etmesi sağlanmış olur. Etkinlik esnasında çocuğa hareket edeceği görevler verilebilir ya da kısa molalar yapması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımını sağlar. Dersin uygulanması aşamasında onu etkileyen bedensel yetersizliğine yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınır. Etkinlik esnasında çocuğun yetersizlikten etkilenme düzeyine göre gereken yerlerde fiziksel yardım sağlanabilir. Müze gezilirken bir arkadaşı görevlendirilerek destek sağlanabilir. Eğer tekerlekli sandalye kullanıyorsa gezilecek ortam çocuğun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Kolaj yapılırken el ve kol kaslarını kullanmakta zorluk yaşıyorsa ayaklarını kullanması sağlanabilir. Gerektiğinde fiziksel yardım kullanılabilir. Çocuğun etkinliğe katılımı pekiştirilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 13

Etkinliğin Adı	: Ben Bir Üçgenim
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ya da varlığın şeklini söyler.
Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.
Materyaller	: Dil çubukları, sulu boya, kuvvetli yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Üçgen.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla yerde U düzeninde dizilmiş minderlere oturur. "Ben Bir Üçgenim" adlı parmak oyununu oynanır.
- Parmak oyunundan sonra çocuklara "Ben bir üçgenim." derken ellerin nasıl yapıldığı sorulur. Tüm çocuklardan doğru cevaplar gelmesi beklenir. Öğretmen üçgen şeklini tanıttıktan sonra çocuklardan sınıftaki üçgen şeklindeki nesneleri bulmaları istenir. Çocuklar buldukları üçgen nesneleri getirerek gösterirler.
- Öğretmen çocukları üç kişilik gruplara ayırır. Gruplar sınıfın içinde serbestçe dolaşır. Ardından öğretmenin yönergelerine göre hareket ederler.
- Öğretmen "Birbirlerini çok seven, hiçbir zaman birbirlerinden ayrılmayan, üç çizgi arkadaş varmış. Kiminin boyu uzun, kiminin de kısalmış. Kimi yaramaz, kimi uysalmış. Ama bu dostluklarına, arkadaşlıklarına hiç mi hiç engel değilmiş. Bu yüzden bir gün, sonsuza kadar bir daha hiç ayrılmamak için el ele tutuşmaya karar vermişler. Tutuşmuşlar da... O günden sonrada, bu üç çizgi birleşerek bir şekil meydana getirmişler. Yeni adlarına da "üçgen" demişler." der.
- Öğretmenin yönergeleri doğrultusunda çocuklar üçerli grup olup el ele tutuşurlar. Gruplar sını-

fın içinde kendilerine bir yer belirler. Öğretmen bu üç çizgi olan arkadaşların bir araya gelerek çeşitli üçgenler oluşturmalarını ister. Her grup vücutlarını birleştirerek farklı üçgenler oluşturur. Örneğin bir çocuk yere uzanarak ayağını uzatır, diğeri koluyla üçgenin diğer kenarını oluşturur. Üçüncü çocuk tamamen vücudunu kullanarak ikisini birleştirir. Üçgenlerin nasıl ve ne şekilde oluşacakları tamamen çocuklara bırakılır. Tüm çocuklar üçgen olduklarında heykel formu alarak beklerler. Öğretmen bütün grupları gezerek oluşturulan üçgenleri inceler. Gruplar da sırayla birbirinin oluşturduğu üçgenleri inceler. Sonra yeniden farklı bir şekilde üçgen oluşturmak için yerlerine geçerler. Çalışma bu şekilde birkaç kez tekrar edilir.

Değerlendirme

- Çocuklara dil çubukları verilir. Üçgen oluşturmak için kaç adet çubuğa ihtiyaç duyulduğu çocuklara sorulur. Üç adet çubuk seçmeleri beklenir. Çubuklar suluboyayla boyanır. İsteyen çocuklar üzerine keçeli kalemle desen de yapabilirler. Çubuklar kuruduktan sonra çocuklardan çubukları birleştirerek üçgen oluşturmaları istenir. Çocuklar oluşturdukları üçgenlerden balık, civciv, ağaç vb. resimler yapabilirler. Ortaya çıkacak nesne veya varlık çocuğun yaratıcılığına bırakılır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek sunulur, yönergeler gerektiğinde aşama aşama yinelenabilir. Kullanılacak materyaller önceden (dil çubuğu, yapıştırıcı, üçgen görselleri) çocuğa tanıtılır. Parmak oyunu oynarken çocuğun performansına uygun olacak şekilde sade bir dil kullanılmalıdır. Çocuğun ben bir üçgenim parmak oyununu doğru bir şekilde yapabilmesi için akranlarından destek alınabilir. Üçgen şeklinin anlatımında görsellerden yararlanabilir. Çocuğa pratik yaptırmak amacıyla sınıfa görsellerdeki üçgenlerden konulur ve onu bulup getirmesi istenebilir. Gerekirse sözel ipucu ile çocuk yönlendirilir. Gruptaki arkadaşları çocuğu nasıl yönlendirmeleri gerektiği hakkında bilgilendirilir. Grupla üçgen oluşturma hikayesi çocuğun alıcı dil becerilerine göre basitleştirilebilir. Hikâye anlatımı sırasında çocuğun üçgeni nasıl oluşturmaya çalıştığını gösteren görsellerden yararlanılabilir. Öğretmen gerektiğinde sözel ipucu ile çocuğu yönlendirir. Değerlendirme kısmında dil çubuğu kullanılarak önceden oluşturulmuş bir üçgen verilerek çubukları sayması istenebilir. Böylece çocuğun kaç çubuğa ihtiyacı olduğunu bulması sağlanır. Çubuklardan üçgen yaparken öğretmen aşama aşama çocuğa model olabilir ya da sözel ipucu kullanarak yönlendirebilir. Çocuğun doğru tepkileri mutlaka pekiştirilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte yönergelerin açık, anlaşılır ve sade olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun çevresel uyarlardan en az düzeyde etkileneceği ortam sağlanmalıdır. Göz teması kurarak dikkatini çekmeye özen gösterilmeli, problem davranışları varsa önlemler alınmalıdır. Çocuğun dokunmaya ya da kullanılan materyallere karşı herhangi bir hassasiyeti varsa mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Parmak oyunu oynarken öğretmen çocuğa yakın mesafede göz kontağı kurarak her aşamaya model olmalıdır. Üçgen anlatımında gerçek nesnelerden yararlanılabilir. Sınıf içindeki üçgenleri bulurken çocuk sözel ipucu ile yönlendirilebilir. Üçgen oluşturma aşamasında ne yapacağını basit bir dille anlatırken akran desteği, model olma ve görsel kartlardan yararlanılabilir. Değerlendirme kısmında üçgen yapma aşamalara ayrılarak, her aşamada model olunarak ya da sözel ipucu kullanılarak çocuk yönlendirilebilir. Çocuk yaptığı her aşamadan sonra mutlaka pekiştirilir.

rilmelidir. Dil çubuklarıyla üçgen oluştururken etkinlik çizelgeleri kullanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Ben bir üçgenim parmak oyunu sırasında çocuğa fiziksel yardım sunulmalı ve parmaklarını nasıl hareket ettireceği model olunmalıdır. Etkinlik öncesi üçgen şeklinin etrafı silikonla kabartılarak üçgen şeklini daha iyi fark etmesi sağlanmalıdır. Sınıfın şeklinde bir değişiklik varsa çocuk önceden bilgilendirilmelidir. Üçgen şekillerini bulup getirme etkinliğinde ise çocuğa görsel bir rehber arkadaşı eşlik edebilir. Dil çubuklarını kullanarak üçgen şekli yapma etkinliğinde çocuğun ihtiyacına göre öğretmeni ya da akranı destek sağlayabilir. Dil çubuklarından oluşturulan üçgenlerden değişik resimler yapma aşamasında kabartma araç gereçlerden yararlanılmalıdır. Üçerli gruplara ayrılarak vücutlarıyla çeşitli üçgen şekilleri oluşturma etkinliğinden önce öğretmen çocuğa model olabilecek kabartma resimleri inceletebilir. Söz konusu etkinliğe geçildiğinde öğretmen çocuğun yakınında durarak onu sözel olarak yönlendirebilir. Öğretmenin çocuğun yakınında olması olası kazaları en aza indirmek açısından da önemlidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlikten önce parmak oyununda nasıl hareket edileceği çocuğa model olunmalıdır. Çocuğa etkinlik öncesi kontrast renklerden oluşturulmuş üçgen şekilleri inceleterek, üçgen şeklini daha iyi anlaması sağlanmalıdır. Gerekirse el feneri, büyüteç gibi çeşitli araç gereçlerden yararlanması sağlanabilir. Üçgen şekillerini bulup getirme etkinliğinde şekiller daha büyük ya da fosforlu renkler kullanılarak oluşturulabilir. Dil çubuklarını kullanarak üçgen şekli yapma etkinliğinde çocuğun ihtiyacına göre öğretmeni ya da akranı destek sağlayabilir. Üçerli gruplara ayrılarak vücutlarıyla çeşitli üçgen şekilleri oluşturma etkinliğinden önce öğretmen çocuğa model olabilecek resimleri inceletebilir. Etkinlik sırasında arkadaşlarını incelemesine fırsat verilebilir. Etkinlik sırasında öğretmen çocuğun yakınında durarak onu sözel olarak yönlendirebilir. Öğretmenin çocuğun yakınında olması olası kazaları en aza indirmek açısından da önemlidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuk cihaz kullanıyorsa cihazın açık ve çalışır durumda olduğu kontrol edilmelidir. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalı-

dır. Çocukla göz hizasına gelecek şekilde durarak model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. İhtiyaç hâlinde etkinlikleri akran desteği ile tamamlaması sağlanabilir. Etkinlik öncesinde üçgen şekli gerçek nesneler ve görsel kartlar üzerinden çocuğa sunulmalıdır. Sınıftaki üçgen şekillerini bulma etkinliğinde de görsel kartlardan yararlanılabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlik başlamadan önce çocuk cihaz kullanıyorsa cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Sınıftaki seslerin çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanması sağlanmalıdır. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız olabilir. Bu nedenle çocuğun işitme kalıntısından en iyi faydalana bileceği bir konumda oturması sağlanmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen etkinlik sırasında yönerge verirken çocukla göz teması kurulmalı ve yönergeleri açık, anlaşılır ve net olacak şekilde vermelidir. Sınıftaki üçgen nesneleri incelerken yanında olmaya dikkat ederek ihtiyaç duyduğunda sözel ipucuyla üçgen şeklinde olanları bulması sağlanabilir. Gruplar hâlinde çeşitli üçgen şekiller oluşturma etkinliği küçük parçalara bölünmeli ve etkinlik arası geçişleri çocuğun performans düzeyine göre ayarlamalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte anlatım çocuğun alıcı dil seviyesine uygun olmalıdır. Çocuğun performansına göre parmak oyunu ve vücutlarıyla üçgen oluşturma hikayeleri sade, basit ve net ifadelerle çocuğa anlatılmalıdır. Gerekirse bu anlatımda görsellerden yararlanılarak çocuğun anlaması sağlanır. Üçgenin köşeleri önce çocuğa model olunarak sayılır. Daha sonra çocuğun sayması için zaman tanınır. Grubundaki arkadaşları çocuğu yönlendirmeleri için önceden bilgilendirilir. Değerlendirme kısmında öğretmen dil çubuğunu tanıtır. Daha sonra çocuğa ne olduğunu alıcı dil performansına uygun şekilde sorar. Çocuk soruları cevaplaması sırasında akıcı dil problemleri yaşıyor ise yeteri kadar süre verilmelidir. Yanlış telaffuz ettiğinde doğru şekilde model olarak tekrar söylemesi istenmelidir. Dil çubukları ile ne yapılacağı sade bir dille gerekirse çocuğa model olunarak

gösterilmelidir. Çocuk etkinlik esnasında konuşması için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil çabaları sık sık pekiştirilmelidir. Yeni öğrenilen kelimeler (dil çubuğu) ya da cümleler sınıfça tekrarlanarak pekiştirilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocukla sık sık göz teması kurulmalı ve etkinliğe katılımı pekiştirilmelidir. Çocuğun performansına göre etkinlik basamaklara ayrılabilir. Anlatımda kısa ve basit ifadeler, görsel kartlar kullanılabilir. Parmak oyununu oynarken çocuğun öğretmene yakın mesafede olmasına dikkat edilmelidir. Üçgen şekli anlatılırken görsellerden yararlanılabilir. Etkinlik öncesi sınıfa dikkat çeken renkte üçgen nesneler konularak kolayca bulması sağlanabilir. Grubunda olan akranlarını çocukla ilgili önceden bilgilendirerek görevlendirme yapılabilir. Öğretmen üçgen oluştururken anlattığı hikâyede daha sade bir dil ve dikkat çekici ses tonlamaları yapar. Değerlendirme kısmında öğretmen ya da akranı çocuğa model olarak dil çubukları ile üçgen şeklini yapması sağlanır. Her aşama çocuğa tek tek sade bir dille anlatılır. Çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak etkinlik esnasında çocuğun kısa molalar yapmasına izin verilebilir ya da hareket etmesini sağlayacak basit görevler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanır. Öğretmen tarafından dersin uygulanması aşamasında çocuğun bedensel yetersizliğine yönelik gerekli tedbirler alınmalıdır. Etkinlik esnasında çocuğun yetersizlikten etkilenme düzeyine göre gereken yerlerde fiziksel yardım sağlanabilir. Ben bir üçgenim parmak oyunu oynanırken çocuğun el ve kol kaslarında sıkıntı varsa fiziksel yardımla söylenen şekli yapması sağlanır. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıftaki üçgen şekilleri çocuğun rahatlıkla ulaşabileceği yüksekliğe konulmalıdır. Ayrıca çocuğun tekerlekli sandalye ile sınıf içinde rahat hareket edebilmesi için gereken önlemler alınır. Gruptaki arkadaşları çocuk hakkında önceden bilgilendirilir. Grupla birlikte üçgen oluştururken arkadaşları çocuğa fiziksel yardım sağlayabilir. Çocuğun yetersizlikten etkilenme düzeyine göre kollarıyla ya da ayakları ile üçgen oluşturabileceği hareketler yapması sağlanır. Dil çubukları ile üçgen oluştururken çocuğun el ve kol kaslarında sıkıntı varsa fiziksel yardım kullanılarak etkinliği tamamlaması sağlanır. Çocuğun etkinliğe katılma çabası öğretmen tarafından pekiştirilir.

ETKİNLİK 14

Etkinliğin Adı	: Yeşil Renkli Hayvanlar
Etkinlik Çeşidi	: Oyun ve Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum ve olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne, durum ve olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne/ durum/olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne ya da varlığın rengini söyler.
Kazanım 7	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre gruplar.
Göstergeleri	: Nesne ya da varlıkları rengine göre gruplar.
Kazanım 20	: Nesne grafiği hazırlar.
Göstergeleri	: Nesne kullanarak grafik oluşturur.
Materyaller	: Hayvan resimleri, fon kartonu, yapıştırıcı, plastik bardak, tabak, karton bardak.
Kavramlar/Sözcükler	: Yeşil, hızlı, yavaş.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa hayvanlara ait görsellerin olduğu kâğıtlarla girer. Görseller çocuklara verilerek incelemeleri istenir. Hayvanların renkleri, kaç ayaklı oldukları, nerede yaşadıkları gibi sorular sorulur. Öğretmen sorulan soruları ipuçları ile destekleyebilir. Çocuklardan hayvanlar ile ilgili ilginç bilgiler vermek isteyenler varsa diğer çocuklarla paylaşımları istenir. Hayvanlarla ilgili sohbet edilir. Öğretmen hayvanların içinden yeşil renkli olanları seçer. Renklerinin ne olduğunu sorar. Doğru cevap veren çocukları pekiştirir. Yanlış cevap veren ya da tepkisiz kalan çocuklar için renklerinin yeşil olduğunu açıklar. Ardından görselleri yeniden karıştırır ve çocuğun hayvan resimleri arasından yeşil renkli olan hayvanları seçmesini ister. Son olarak çocuklardan, önceden sınıfa saklanmış yeşil renk nesneleri bulup getirmelerini ister.
- Çocuklara hayvan yürüyüşü oyunu oynanacağı söylenir. Sınıf içerisinde birbirinden uzak iki nokta belirlenir. Çocukların sırtlarının üzerine bir

tabak veya karton bardak konulur. Tabak veya bardağın kaplumbağanın evi olduğu ve onu düşürmeden yere doğru küçülerek bir kaplumbağa gibi yürümeleri istenir. Çocuklara oyun bitiminde kaplumbağaların nasıl yürüdükleri sorulur. Kaplumbağanın yavaş yürüdüğü cevabını veren çocukları pekiştirir. Ardından yeşil bir yılan olmalarını ve yerde sürünerek başlangıç noktasından bitiş noktasına kadar gitmelerini ister. Yılan gibi süründükten sonra da çocuklardan yeşil bir çekirge olup iki nokta arasında ilerlemeleri istenir.

- Oyun tamamlandıktan sonra kaplumbağa, yılan ve çekirgenin yürüme hızları hakkında konuşulur. Tüm hayvanların olduğu görseller masanın üzerine konularak hayvanları hızlı ve yavaş olarak gruplayacakları açıklanır. İlk olarak öğretmen büyük bir fon kartonu alır ve iki bölüme ayırır. Bir tarafına hızlı hareket eden bir hayvan diğer tarafına ise yavaş hareket eden bir hayvan yapıştırılır. Kalanları çocukların ayırt edip tabloya yapıştırmalarını ister. Hepsini tamamlandıktan sonra tablo sınıf içerisinde sergilenir.

Değerlendirme

- Çocuklar şimdi sizinle birlikte karnı çok acıkmış bir kediye acilen yemek götürmemiz gerekiyor. En kısa zamanda gitmek için nasıl yürüyebiliriz?

- Yavaş yürüyen bir hayvan olsaydınız neler yaparken zorlanırdınız?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Hayvan resimleri incelenirken kısa ve anlaşılır ifadelerle yer verilmelidir. Yine hayvanlarla ilgili sorular basit ve kısa ifadelerle yöneltilmelidir. Sınıfa çocuğun rahat ayırt edebileceği yeşil renkte nesneler yerleştirilir. Eşleme yapılırken önce çocuğa model olunur ardından çocuğun eşleme yapması istenir. Hayvan yürüyüşü oyunu anlatılırken gerekirse görsellerden yararlanılabilir. Oyunda kullanılacak malzemeleri, çocuğun incelemesi için fırsat verilir. Oyunun nasıl oynanacağı her bir hayvan yürüyüşü istendiğinde çocuğa tek tek model olunarak gösterilebilir. Oyun esnasında çocuğun performansına göre gereken yerlerde sözel ipucu ya da model olma kullanılır. Hayvanların yürüme hızları anlatılırken kısa videolardan yararlanılabilir. Hızlı ve yavaş hayvan gruplandırması yapılırken çocuğa model olunabilir. Ya da çocuğun performansına göre önceden gruplanarak yapıştırılmış hayvan resimlerinin olduğu etkinlik çizelgesi verilebilir. Çizelgedeki görsellere bakarak önünde duran resimleri gruplaması sağlanabilir. Çocuğun doğru tepkileri etkinlik esnasında sık sık pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun çevresel uyaranlardan en az düzeyde etkileneneceği ortam oluşturulmalıdır. Göz teması kurarak dikkatini çekmeye özen gösterilmeli ve problem davranışları varsa önlemler alınmalıdır. Çocuğun herhangi bir dokunma hassasiyeti varsa mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Hayvan resimlerinin sade olmasına dikkat edilmelidir. Resimlerle ilgili sorular kısa ve basit ifadelerle çocuğa yöneltilir. Hayvanlarla alakalı sohbet edilirken açık anlaşılır ve sade bir dil kullanılmalıdır. Öğretmen sınıfa önceden yerleştirilmiş yeşil renkli nesneleri çocuğa göstererek sınıf içinde bulmasını isteyebilir. Yeşil renkte hayvan resimlerini eşlerken ihtiyaç hâlinde çocuğa model olunur. Hayvan yürüyüşü oyununda kullanılacak malzemeleri çocuğun incelemesine fırsat verilir. Etkinlik çizelgesi kullanılarak çocuğun sırasıyla ne yapacağını anlaması sağlanabilir.

Oyun esnasında her aşamada çocuğa model olunabilir ya da gerektiğinde sözel ipucu ile çocuk yönlendirilebilir. Hızlı-yavaş hayvan yürümesi anlatılırken öğretmen hayvan yürüyüşlerini göstererek çocuğun anlaması sağlanabilir. Hızlı yavaş hayvanlar gruplandırılırken öğretmen iki seçenek sunarak hızlı olanı bulup yapıştırmasını, yavaş olanı bulup yapıştırmasını isteyerek gruplama yapması sağlanabilir. Çocuğun doğru tepkileri göz teması kurularak sık sık pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa işitsel ve dokunsal hayvan maketleri verilerek incelemesi sağlanabilir. Çocuk kaplumbağayı incelerken "Vücutları kalın olan bu kabukla kaplıdır. Baş, kuyruğu ve 4 bacağıyla bu sert kabuğun içinde yaşar. Çok yavaş hareket eder. Şimdide yılanı inceleyelim. Yılan, uzun ve ince. Yılanın bacakları olmadığı için yürümez ancak sürünerek hızlı ilerler. "Ssss" diye ses çıkarır. Sıra çekirgede. Evet, çekirgelerin bacakları var ama çekirgeler yürümezler, sıçrarlar. Sen hiç çekirgenin sesini duydun mu? Peki sen hiç kurbağa gördün mü? Hadi, incele. Rengi de yeşil. Yeşil kurbağa diyelim mi? Ön ayakları kısa, arka ayakları ise uzun. Kurbağalar yürüyemezler ancak zıplayarak ilerlerler. Vrrakk diye de ses çıkarırlar." denerek hepsinin seslerini sırayla taklit etmesi sağlanabilir. Hayvanları incelerken kalın-ince, sert-yumuşak, içinde-dışında, hızlı-yavaş, uzun-kısa vb. birden çok kavramında doğal ortamda öğretiminin desteklenmiş olacağı unutulmamalıdır. Hayvan sesleri sırayla çocuğa dinletilerek "Hangisinin rengi yeşil?" diye sorularak cevaplaması sağlanabilir. Çocuk zorlanıyorsa "vrrakk" diye ses çıkarılarak çocuğa ipucu olması sağlanabilir. Kırılarak veya devrilerek çocuğa zarar verebilecek eşyalar için önlemler alınmalı ve çocuğun yürüyeceği ortam güvenli hale getirilmelidir. Akran desteğiyle sınıftaki yeşil olan oyuncakları ve nesneleri incelemeleri sağlandıktan sonra "Yeşil olan oyuncaklar nelerdi?" şeklinde sorular sorularak düşünerek tahminde bulunması için cesaretlendirilebilir. Çocuğa hayvan yürüyüşü yapacakları söylenerek fiziksel yardım veya akran desteğiyle çekirge gibi zıplaması, yılan gibi sürünerek ilerlemesi, kurbağa gibi zıplaması taklit ettirilmelidir. Çocuk hayvan taklitlerini yaparken aynı

zamanda seslerini de çıkarması sağlanabilir. Hayvanların yürüme hızları çocuğun anlayacağı şekilde ifade edilmelidir. Daha sonra hayvan maketlerine mıknaş yapıştirılarak levha üzerinde hızlı olanları hızlı bölümüne, yavaş olanları yavaş bölümüne yapıştirılarak gruplama yapması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanır. Ortamın ışık düzeyine (çok loş ya da çok parlak olmamalı) ve ışığın doğrudan gelip gelmemesine dikkat edilmelidir. Çocuğun görebileceği büyüklükte, zıt ve fosforlu renklerden oluşturulmuş gerçek hayvan görselleri çocuğun görebileceği alana bırakılarak incelemesi sağlanabilir. Ortamının aydınlığı çocuğun görme kalıntısı dikkate alınarak ayarlanmalıdır. İnceleme yaparken gözüne yaklaştırmaması ya da el feneri/el büyütecii kullanması da sağlanabilir. Aydınlatma yeterli gelmiyorsa masa lambası da kullanılabılır. Çocuk kaplumbağa görselini incelerken “Vücutları kalın olan bu kabukla kaplıdır. Başı, kuyruğu ve 4 bacağıyla bu sert kabuğun içinde yaşarlar. Çok yavaş hareket ederler. Yılan görseli gösterilerek “Yılan, uzun ve ince. Yılanın bacakları olmadığı için yürümez ancak sürünerek hızlı ilerler. Sss diye ses çıkarır. Sıra çekirgede. Çekirgelerin bacakları var ama çekirgeler sıçrarlar, yürümezler. Sen hiç çekirgenin sesini duydun mu? Çekirge sesi dinletilir. Peki sen hiç kurbağa gördün mü? Hadi, incele. Rengi de yeşil. Yeşil kurbağa, diyelim mi? Ön ayakları kısa, arka ayakları ise uzun. Kurbağalar, yürüyemezler ancak zıplayarak ilerlerler. Vrrakk diye de ses çıkarırlar.” denilir ve hepsinin seslerini sırayla taklit etmesi sağlanabilir. Hayvanları incelerken kalın-ince, sert-yumuşak, içinde-dışında, yavaş-hızlı, uzun-kısa vb. birden çok kavramında doğal ortamda öğretiminin desteklenmiş olacağı unutulmamalıdır. Hayvan sesleri çocuğa sırayla dinletilerek “Hangisinin rengi yeşil?” gibi sorular sorularak cevaplaması sağlanabilir. Çocuk zorlanıyorsa “vrrakk” diye ses çıkarılarak çocuğa ipucu olması sağlanabilir. Sınıftaki eşyalar açık-koyu-canlı ve ışıklı renkler yan yana olacak şekilde düzenlemesi az gören çocuğun yeşil olan eşyaları veya nesneleri kolayca ayırt etmesini sağlayacaktır. Sınıfınızı parlak ve canlı renklerden oluşan eşya, nesne veya mobilyalarla düzenlemeniz sınıfı daha görünür ve az gören çocuk için daha kullanışlı hâle getirecektir. Çocuğa hayvan

yürüyüşü yapacakları söylenerek model olarak veya akran desteğiyle çekirge gibi zıplaması, yılan gibi sürünerek ilerlemesi, kurbağa gibi zıplaması taklit ettirilebilir. Çocuk hayvan taklitlerini yaparken aynı zamanda seslerini de çıkarması sağlanabilir. Hayvan görsellerine mıknaş veya cırt cırt yapıştirılarak levha üzerinde hızlı olanları hızlı bölümüne, yavaş olanları yavaş bölümüne yapıştirılarak gruplama yapması sağlanabilir. İhtiyaç hâlinde model olma veya fiziksel yardım sunulabilir. Yardım düzeyi yavaş yavaş azaltılarak çocuğun bağımsız gruplaması desteklenmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Çocuğun etkinliği, etkinlikteki geçişleri anlamlandırması açısından diğer arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Anlatımı çocuğa dönük olarak yapmamız dudak okuyabilme açısından kolaylık sağlayacaktır. Etkinlik kaplumbağa, kurbağa, yılan, çekirge görselleri üzerinden aşama aşama anlatılır ve resimli kartlar ile destek verilir. Her hayvanın öğretimi ve özelliği tek tek verilir. Hayvanların özelliklerinden sonra sorular ile etkinliğe devam edilir. Örneğin “Yeşil renkli, ıslak ve yapışkandır. Sulak alanda yaşar ve zıplar. Bu hayvan kim?” gibi. Kurbağa cevabına yönelik ipuçları verilir. Çocuk doğru cevap verirse hemen pekiştirilir. Yeşil renkli nesnelerin görselleri çocuğa sunularak, sınıfta saklanan yerlerden bulması istenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kulla-

nımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Çocuğa yönerge sunarken ve çocuk konuşurken sınıfta gürültü olmaması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Etkinlikte adı geçen hayvanlar (kaplumbağa, kurbağa, yılan, çekirge) görselleri üzerinden tek tek tanıtılmalıdır. Kaplumbağa görseliyle çocuğa “Bak bu kaplumbağa yeşil renktedir, sert olan kabuğunun içinde yaşar, dört ayağı vardır, çok yavaş hareket eder.” gibi açıklamalar yapılmalıdır. Etkinlikte adı geçen hayvanların hareketleri önce sınıf arkadaşlarına yaptırılır. Böylece çocuk hayvanların hareketlerini izleyebilir ve daha sonra taklit edebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte anlatım çocuğun alıcı dil seviyesine uygun olmalıdır. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre; jestler, mimikler, beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilir. Etkinliğe arkadaşlarıyla beraber katılımı sağlanır. Hayvan resimleri gösterilerek hangi hayvan olduğu sorulur. Cevaplaması için yeterli süre verilmelidir. Yanlış telaffuz ettiğinde model olunarak doğru şekilde söylemesi sağlanır. Oyunun anlatımı çocuğun alıcı dil seviyesine uygun olarak yapılır. Sınıfa saklanan yeşil renk nesneleri bulma oyununda nesneler yerine yeşil renkte oyuncak hayvanlar kullanılabilir. Çocuğun bulması istenilen hayvanı, çıkardığı sesi taklit ederek bulması sağlanabilir. Gerekirse görsellerden yararlanılabilir. Oyun çocuğa model olunarak gösterilebilir. Hayvanlar ve yürüme hızları hakkında sohbet edilirken çocuğunda sohbete katılması sağlanır. Dil becerilerinin düzeyine göre kısa ve basit ifadelerle sorular sorulabilir. Konuşması için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun dil çabaları sık sık pekiştirilmelidir. Yeni öğrenilen kelimeler (kaplumbağa, çekirge, yılan başka hayvan isimleri) ya da cümleler sınıfça tekrarlanarak pekiştirilebilir. Ek olarak aileye bilgi verilerek yeni öğrenilen kelimeleri evde tekrar etmesi sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Hayvan resimleri incelenirken öğretmen ilgi çekici abartılı ses tonlamaları yaparak çocuğun dikkatini etkinliğe çekmelidir. Etkinlik öncesi sınıfa çocuğun kolay bulabilmesi için dikkat çekici şekillerde yeşil renkte nesneler yerleştirilebilir. Eşleme yapılırken bir akranın model olması sağlanabilir. Hayvan yürüyüşü oyununu nasıl yapacakları anlatılırken kısa ve basit ifadeler kullanılır. Oyunun nasıl oynandığına dair kısa videolar izletilebilir. Yürüyüş esnasında hayvan görselleri kullanılarak hatırlatmalar yapılabilir. Oyun esnasında öğretmen sözel ipucu ile çocuğu yönlendirebilir. Yılan, kaplumbağa ve çekirge yürüyüşünü tamamladıktan sonra, istediği herhangi bir hayvan taklidi yapmasına izin verilerek pekiştirme sağlanabilir. Hayvanların yürüme hızları tekrar edilirken öğretmen çocuktan yürümesini isteyip hareket etmesini destekleyebilir. Hızlı yavaş hayvan resimleri yapıştırılırken akran desteği ile dikkatini yöneltmesi sağlanabilir. Değerlendirme kısmında sorular basit ve kısa ifadelerle yöneltilmelidir. Gerekirse görsel kartlar üzerinden dikkatini vermesi sağlanarak sorular sorulur. Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Etkinlik esnasında çocuk sık sık pekiştirilmelidir. Gerektiğinde kısa molalar yapmasına izin verilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir. Böylece çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanmış olur. Dersin uygulanması aşamasında onu etkileyen bedensel engeline yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınır. Etkinlik esnasında çocuğun yetersizlikten etkilenme düzeyine göre gereken yerlerde fiziksel yardım sağlanabilir. Hayvan yürüyüşü oyununda çocuğun etkilendiği düzeye göre hareketini yapabileceği farklı hayvanlar seçilebilir. Eğer tekerlekli sandalye kullanıyorsa ellerini kullanarak yılan, kaplumbağa, çekirge yürüyüşünü yapması istenebilir. Oyunda çocuk gereken yerlerde fiziksel yardımla desteklenir. Yapıştırma esnasında el ve kol kaslarında sıkıntı varsa bir akranın desteği ile yapması sağlanabilir. Çocuğun etkinliğe katılım çabası pekiştirilir.

ETKİNLİK 15

Etkinliğin Adı	: Vücutum
Etkinlik Çeşidi	: Fen ve Türkçe (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 15	: Parça-bütün ilişkisini kavrar.
Göstergeleri	: Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Materyaller	: Ambalaj kâğıdı, sepet, el, burun, göz, kulak gibi vücudun dış organlarına ait kartondan hazırlanmış kalıplar.
Kavramlar/Sözcükler	: Parça-bütün, gövde, vücut.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen etkinlik öncesinde uzun bir ambalaj kâğıdı üzerine genel hatları belirlenmiş bir insan figürü çizer. 3-4 yaşlarındaki bir çocuğun ölçülerine sahip çizim, kenarlarından kesilip çıkarılır. Baş, gövde, kollar ve bacaklar olarak bölümlere ayrılır. Ayrıca bir sepete, karton üzerine çizilip kesilerek kalıbı çıkarılan dış organlar (gözler, burun, kulaklar vb.) rastgele yerleştirilir.
- Çocuklar sırayla vücudun genel hatlarını oluşturan vücut bölümleriyle ilişkili parçaları tahtaya bantla tutturarak yerleştirir. Örneğin, ilk çocuk gelir ve vücudun bölümlerinden gövde kısmını seçip tahtadaki uygun bölüme gövdeyi yerleştirir.
- Baş, gövde, kollar ve bacaklar yerleştirildikten sonra vücudun dış organlarına geçilir. Her çocuk sırayla sepetten seçtiği dış organı arkadaşına tanıtır. Bunun hangi organ olduğunu, ne işe yaradığını, vücuttaki yerini anlatır ve vücut make-tinde ilgili yere yerleştirir. Örneğin "Ben gözüm, eşyaları, insanları size gösteririm, yüzünüzde

bulunurum." der ve gözü yüzdeki uygun yere yerleştirir. "Ben burnum, iyi koku alırım. Ben ku-lağım, sesleri benim sayemde duyarsınız." gibi diğer vücut kısımlarını da anlatarak, yerlerine yerleştirmesi beklenir. Çocuklar cümleleri kur-makta zorlanırsa öğretmen tarafından ipuçları verilir ve destekleyici sorularla cümleler kurma-ya yardımcı olunur.

Değerlendirme

- Etkinlikten sonra çocuklara değerlendirme so-ruları sorulur.
 - Gözler vücudumuzun neresinde bulunur?
 - Hangi organlardan vücudumuzda ikişer tane vardır?
 - İki kafan olsaydı ne yapardın?
 - Bir elin daha olsaydı nerede olmasını ister-din? Nasıl kullanırdın?
 - Bir tane daha gözün olsaydı vücudunun ne-resinde olmasını isterdin? Neden?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak an-latım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından uygulamalı olarak açık-

lanmalıdır. Kural tablosu oluşturularak tablo üzerinden etkinlik arası kurallar hatırlatılmalı ve çocukların uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında kul-lanılacak yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Et-kinlik öncesi aile ile görüşülerek vücudun bölümleriyle ilgili ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir. Sınıf

İçerik çalışmalarıyla vücut bölümleri çocuklara öncesinden tanıtılabilir. Etkinlik sırasında çocuğun ihtiyacına yönelik olarak uygun şekilde fiziksel yardımda bulunulabilir. Her biri vücudun bölümlerinden birini taklit edecek üç kişilik bir akran grubu seçilebilir. Grup resim, maket vs. materyaller kullanarak vücudun bölümlerini ve organların görevlerini anlatabilir. Uygulama aşamasında sözel ipucu verilerek çocuğun önündeki kartlardan uygun organı bulup havaya kaldırması istenebilir. Bulduğu organı makete yerleştirmesi sağlanabilir. Çocuk etkinliği tek başına yapabilmesi için cesaretlendirilmelidir. Etkinlik sonuna bir boyama etkinliği eklenebilir. Çocuk bu etkinlik sırasında çizilmiş olarak verilen vücut bölümlerini boyayabilir. Çeşitli görsel kartlar kullanılarak hikâye anlatımı yapılabilir. Çocuğa hikâye ile ilgili sorular sorularak görseller üzerinden göstermesi veya söylemesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. İhtiyaç duyduğunda model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Vücut bölümleriyle ilgili öncesinde öğretime yer verilebilir veya aile ile görüşülerek ev içi çalışmalar yapılması istenebilir. Etkinlik başında materyaller incelenirken söylenen vücut bölümünü göstermesi sağlanabilir. Daha sonra diğer aşamaya geçilebilir. Vücudun bölümleriyle ilgili video izlenebilir. İzleme sırasında çocuklara sorular sorularak cevaplar alınabilir. Vücut bölümüne ait organlar sınıfın çeşitli yerlerine saklanabilir. Çocuklardan bulmaları istenebilir. Burada bulunması gereken organın görseli çocuğa gösterilerek bulması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

İnsan maketinin parçalara ayrılan baş, gövde, kollara, bacaklara ve dış organlarına çocuğun tek tek dokunarak hissetmesi daha sonra herhangi bir sıra takip etmeden eliyle dokunduğu vücut bölümü ve dış organlarından hangisi olduğunu tahmin etmesi sağlanabilir. Vücut bölümleri ve organların sınırları silikonla

belirginleştirilmelidir. Çocuğun sepetten seçtiği miktatsız vücut bölümünün veya dış organının görevini betimleyerek panodaki uygun alanı inceledikten sonra yerleştirmesi aşamasında fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Eğer çocuk vücut bölümlerinin veya dış organlarının görevini söylerken zorlanıyorsa yönlendirici ipuçlarında bulunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Gerekiyorsa ek olarak ışık küreleri veya ışık toplarıyla da aydınlatma desteklenebilir. Çocuğun görmesini en işlevsel olarak kullanabileceği alanda etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. İnsan maketinin parçalara ayrılan baş, gövde, kollara, bacaklara ve dış organlarına çocuğun tek tek dokunarak görme kalıntısını kullanarak incelemesi daha sonra herhangi bir sıra takip etmeden eline aldığı vücut bölümü ve dış organlarının görevlerini tahmin etmesi sağlanabilir. Organlar ve vücut bölümleri zıtlıklara dikkat edilerek boyanabilir. Yapboz üzerinde eksik bırakılan vücut bölümlerini veya dış organları tamamlaması sağlanabilir. Böylece az gören çocuğun izleme ve odaklanma becerilerinin de geliştirilmiş olabileceği unutulmamalıdır. Çocuğun sepetten seçtiği dış organlardan gözün görmemizi sağladığını ve vücudumuz da kafamızda bulunduğunu ve iki tane olduğunu betimleyerek panodaki uygun alanı inceledikten sonra yerleştirmesi aşamasında model olma veya akran desteği sunulabilir. Eğer çocuk vücut bölümlerinin veya dış organlarının görevini söylerken zorlanıyorsa yönlendirici ipuçlarında bulunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik

süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Vücut organlarının iç ve dış bölümünü tanıma ve hazırlanan maket üzerine yerleştirmede akran grupları oluşturulabilir. Önce akranı yapar, çocuk izler ve daha sonra çocuktan yapması istenebilir. Tek tek vücut organları resimli kartlar hazırlanarak tanıtılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken bağırarak konuşmamalı normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Vücut organları önce tek tek tanıtılmalı, bunun için resimli kartlardan ya da animasyonlardan yararlanılabilir. Vücut organlarına uygun bir oyun ya da müzik ile organlar tanıtıldıktan sonra hazırlanan maket üzerine istenen organı yapıştırması sağlanabilir. Etkinliğin her basamağında çocuğa yapan akranlarını izleme fırsatı verilebilir ve ardından kendisinin yapması istenebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk “burun” kelimesi yerine “buyun” diyorsa öğretmen “Evet, burun.” diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “göz” ifadesini kullandığında “Evet, mavi göz.” şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler kullanılabilir.) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Etkinlik sırasında

sorular öncelikli olarak akranlarına sorularak akranlarının cevapları model olarak gösterilebilir. Daha sonra çocuktan cevap alınabilir. Aile ile çocuğun kullandığı sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır. Etkinliğin anlatım kısmında çocuğa rol model olacak şekilde ve çocuğun alıcı dil seviyesinde sunum yapılmalıdır. Etkinlik esnasında çocuk organları arkadaşlarına anlatırken konuşma hataları üzerinde durulmamalı gerektiğinde sözcüklerin doğru ifadesi çocuğa tekrar edilmelidir. Organları yapıştırma esnasında örnek olması için organların isimleri öğretmen tarafından doğru bir şekilde telaffuz edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinliğe vücudun bölümlerini ve organları tanıtan hareketli bir müzikle dans ederek başlanabilir. Anlatım açık ve anlaşılır şekilde olmalıdır. Vücut bölümlerinin birleştirilmesi aşamasında çocuğun bekleme ve izleme davranışları pekiştirilmelidir. Arkadaşlarına yönergeler verme gibi görevler verilebilir. Çocuklara da kesebilecekleri küçük organ şablonları verilerek kendi vücut maketlerini oluşturmaları sağlanabilir. Bir hikâye anlatılarak hikâyenin canlandırması yapılabilir. Canlandırma sırasında çocuğun aktif katılımını sağlayacak görevler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Uygulama kısmında bedensel farklılıkları olan çocuklar için yapılacak etkinlik yetersizlik türüne göre öğretmen tarafından uyarlanır. Örneğin organları panoya yapıştırma sırasında ellerini kullanmakta zorlanan çocuklar için, aynı etkinlik yere de çizilerek çocukların ayaklarıyla organları yerlerine yapıştırabilmeleri sağlanabilir. Elleri ve kollarını kullanabilen çocuklarda materyaller rahat ulaşabilecekleri yere konulmalıdır. Çocuğun yaptığı aşamalar sözel pekiştireçler kullanılarak pekiştirilmelidir.

ETKİNLİK 16

Etkinliğin Adı	: Kurala Dikkat!
Etkinlik Çeşidi	: Matematik (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturur.
Göstergeleri	: En çok üç öğeden oluşan örüntünün kuralını söyler. Bir örüntüde eksik bırakılan öğeyi söyler, tamamlar.
Materyaller	: Üçgen ve daire şeklindeki nesneler veya kartondan hazırlanmış üçgen ve daire şekilleri, renkli kalın kâğıtlardan hazırlanmış üçgen ve daire şekilleri, ip.
Kavramlar/Sözcükler	: Üçgen, daire.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara daire ve üçgen şekilleri verir. Bu şekiller kartondan kesilmiş ya da blok gibi üç boyutlu malzemeden de olabilir. Daire-daire-üçgen örüntüsü öncelikle öğretmen tarafından oluşturur. Çocuklar öğretmenin gösterdiği şeklin adını söyler. Daha sonra örüntü yarım bırakılır. Çocuklar sırayla gelerek örüntüyü devam ettirir. Çocuklardan daire-daire ve ardından üçgen şeklini koymaları beklenir.
- Çocuklar ikili gruplara ayrılırlar. Öğretmen her gruba daire ve üçgen şekilleri verir. Öğretmen tek tek grupların yanına giderek örüntüyü başlatır. Her gruba bir örüntü kuralı oluşturduktan

sonra gruplardan örüntüyü devam ettirmesi beklenir. Öğretmen grupları dolaşarak çocuklara rehberlik eder.

Değerlendirme

- Öğretmen renkli kalın kâğıtlardan hazırladığı üçgen ve daire şekillerini masaya karışık şekilde bırakır. Şekillerin ortası delgeçle delinmiş ve her çocuk için iplere farklı bir örüntü kuralı dizilmiştir. Öğretmen hazırladığı örüntülü ipleri çocuklara dağıtır. Çocuklar örüntü kuralını inceler. Masadaki karışık verilmiş üçgen ve daire şekillerini alarak örüntünün kuralına göre ipe dizer ve örüntüyü devam ettirirler. İpin sonuna gelindiğinde iki ucu bağlanarak kolye yapılır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık ve anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesi

çocukla örüntü ve şekil çalışmaları yapılmalıdır. Bunun için aile desteği sağlanabilir. Aileye ev içi çalışmalar verilebilir. Bu sayede çocuk etkinlik öncesi hazır olacaktır. Öğretmen örüntüyü oluşturduktan sonra çocuklardan, örüntü altına aynısını oluşturmalarını isteyebilir. Daha sonra örüntüyü eksik bırakarak nasıl tamamlanacağına model olabilir. Ardından çocukların eksik bırakılan örüntüyü tamamlamaları istenebilir. İkişerli grup oluşturulurken çocuğun iletişimde kalmayı tercih edeceği bir akranı ile olması sağlanabilir. Örüntü ipleri ile çalış-

şılırken çocuğa hangi materyali dizmesi gerektiği ile ilgili bir şekil kartı uzaktan gösterilerek ipucu verilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Etkinliğin tüm aşamalarının resimlerinin olduğu bu çizelgede her aşamadan sonra biten etkinliğin görseli çizelgeden kaldırılarak çocuğun kalan etkinlikleri görmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. Olumlu olan her tepkisi mutlaka pekiştirilmelidir. Aile ile görüşülerek ev içi şekil ve örüntü çalışmalarına yer vermeleri sağlanabilir. Gruplarla örüntüyü tamamlama bölümünde çocuğa hatırlatıcı ipuçları sunulabilir. Gerektiğinde tekrar model olunabilir. Çocuğun karışık renkli şekiller arasından seçim yapması yerine iki şekil arasından sıradaki şekli seçmesi istenebilir. İpe materyal dizerek örüntü tamamlama aşamasında örnek örüntü çocuğa verilerek örüntüyü tamamlaması sağlanabilir. Bir akranı ile sıra alarak ipe materyalleri dizmesi istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmenin eli çocuğun elinin üzerinde olacak şekilde iki boyutlu sınırları kabartılmış daire ve üçgen şekillerini parmak uçlarıyla hissederek incelemesi sağlanabilir. Dairenin köşeleri olmadığı, üçgen şeklinin üç köşesi olduğu açıklanarak çocuğun daha iyi anlaması sağlanabilir. Daha sonra çocuktan daire ve üçgeni göstermesi ya da incelediği geometrik şekillerin isimlerini söylemesi istenebilir. Çocuğun aynı malzeme ile yapılmış, aynı büyüklükteki, sınırları kabartılmış daire-daire-üçgen örüntüsünü fiziksel yardımla sırasıyla incelemesi istenerek geometrik şekillerin isimlerini cevaplaması sağlanabilir. Çocuğa "Beni dikkatli bir şekilde dinlemen gerekiyor. Önündeki iki daireden sonra bir üçgenin gelmesi gerekiyor." denilerek örüntü kuralı açıklanabilir. Çocuğun örüntü kuralını anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun doğru tepkileri "çok güzel, harikası" vb. övgülerle pekiştirilmelidir. Yanlış tepkileri anında düzeltilerek sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak çocuğun örüntüyü tamamlaması

sağlanabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun arkadaşlarının yüzünü rahatça görebileceği bir yerde oturması sağlanabilir. Sınıf ortamının aydınlatmasını çocuğun görme kalıntısına göre ayarlayabilirsiniz. Çocuk için büyütülmüş, baskı kalitesi iyi, canlı renklerle hazırlanmış daire ve üçgen görsellerini incelemesi için daha uzun süre verilirken dairenin köşeleri olmadığı, üçgen şeklinin üç köşesi olduğu açıklanabilir. Dairenin kenarlarını ve üçgenin köşelerini çocuğun kolayca görerek ayırt edebilmesi için farklı renkte aparatlar veya kalın şerit çizgiler kullanılabilir. Ayrıca el büyüteciyle de incelemesi sağlanabilir. Daha sonra çocuğun yaklaşıp daire/üçgeni göstermesi ya da incelediği geometrik şekillerinin isimlerini söylemesi istenebilir. Çocuğun aynı malzeme ile yapılmış, aynı büyüklükteki, aynı renkteki daire-daire-üçgen örüntüsüne yaklaşıp ya da gözüne yaklaştırarak sırasıyla incelemesi istenerek geometrik şekillerin isimlerini cevaplaması sağlanabilir. Çocuğa "Beni dikkatli bir şekilde dinlemen gerekiyor. Önündeki iki daireden sonra bir üçgenin gelmesi gerekiyor." denilerek örüntü kuralı açıklanabilir. Çocuğun örüntü kuralını anladığından emin olunmalıdır. Yanlış tepkileri anında düzeltilerek sözel ipucuyla birlikte model olarak çocuğun örüntüyü tamamlaması sağlanabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaş-

larını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Üçgen ve daire şekli resimli kartlar ya da üç boyutlu materyaller ile basamak basamak tanıtılmalıdır. Daha sonra daire ve üçgen örüntüleri bir resimli kart üzerine farklı şekillerde çizilebilir, çocuğa resim üzerinde gördüğü şekilde bloklardan örüntüyü yapması istenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun, daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Daire ve üçgen şekillerinden istenen örüntüyü oluşturma veya yarım bırakılan örüntüyü tamamlama sırasında akran desteği kullanılabilir. Örüntünün tamamlanmış şekli bir resimli kart üzerinde hazırlanıp çocuğa verilebilir ve aynı şekli oluşturma istenebilir. Çocuğun yardıma ihtiyacı varsa destek verilmeli, yapabildiği basamakları kendisinin yapması desteklenmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk “üçgen” kelimesi yerine “üşşen” diyorsa öğretmen “Evet, üçgen.” diyerek model olunur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “üçgen” diyorsa öğretmen “Evet sıra kırmızı üçgende.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimiklerle)

desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Örüntü ile ilgili sorulara görselleri kullanarak cevap vermesi sağlanabilir. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturma istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Örüntü oluşturmaya öncelikli olarak bir akranı model olabilir. Daha sonra çocuktan yapması istenebilir. Çocuğun sırası geldiğinde örüntü kuralını sırasıyla söylemesi istenebilir. Öğretmen çocuğu hangi şekli alması gerektiği konusunda sorular sorarak yönlendirebilir. İkili grup oluşturulacağı zaman çocuğun iletişimde kalmasını tercih edeceği bir akranıyla olması sağlanabilir. Sıra alarak örüntüyü tamamlamaları istenir. Örüntü kuralı her defasında tekrar edilerek çocuğun materyalleri ipe dizmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin uygulanması aşamasında onu etkileyen bedensel engeline yönelik gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınmalıdır. Çocuğun erişebileceği masalar, tutabileceği tutacaklar ve taşıyabileceği bloklar kullanılmalıdır. Şekillerin üç boyutlu örneklerinden örüntü oluşturulurken şekillere ulaşmada akran desteğinin büyük katkısı olabilir. Ellerini kullanamayan çocuğun etkinliği yerde oturur pozisyonda ayaklarıyla yapılması sağlanabilir. Şekiller çocuğun rahatça ulaşabileceği bir alana bırakılmalıdır. Renkli kalın kâğıtlardan ortası delinmiş şekilde hazırlanan daire ve üçgenleri ipe geçirme basamağında ellerini kollarını kullanamayan çocuğa akranı tarafından destek verilerek yapılması sağlanabilir. Çocuk sırasıyla örüntüye yerleşmesi gereken şeklin adını söylerken akranı söyleneni ipe geçirebilir.

ETKİNLİK 17

Etkinliğin Adı	: Öğrendiklerimizi Pekiştirelim
Etkinlik Çeşidi	: Sanat ve Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum ve olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne, durum ve olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne, durum ve olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Hatırladıklarını yeni durumda kullanırlar.
Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Belirtilen sayı kadar nesneleri gösterir.
Materyaller	: Bir, iki ve üç rakamlarının yazılı olduğu kâğıt, pastel boya, bloklar, boncuk, ip.
Kavramlar/Sözcükler	: Bir, iki ve üç rakamları.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa çocukların daha önceden öğrendikleri bir, iki ve üç rakamlarının yazılı olduğu kâğıtlar ile gelir. Kâğıtları teker teker göstererek çocukların rakamları tekrar hatırlamaları sağlanır. Öğretmen pastel boya ile sınıfın ortasına farklı daireler çizer. Sınıfta bulunan blokleri etrafa karışık bir şekilde koyar. Müzik açar ve çocukların dans etmelerini ister. Öğretmen müziği durduktan sonra bir, iki ve üç rakamlarından birini seçerek söyler. Çocuklar rakamı duyduklarında söylenilen kadar rakamda bloğu toplar ve daireye geçip heykel formu alarak donar. Oyun bu şekilde tekrar edilir.
- Ardından çocuklar masalara geçer. Öğretmen bir, iki ve üç rakamlarının olduğu kâğıtları masanın ortasına koyar. Her çocuk birer rakam seçer.

Seçilen rakamın üzerinden iki parmaklarını kullanarak rakamın yazılışını takip etmeleri istenir. Ardından öğretmen renkli boncuklar ve kalın bir ip getirir. Çocuklardan seçtikleri rakam kadar boncuk alıp iplerine geçirmeleri istenir. Boncuklar iplere geçirildikten sonra bağlanır ve her bir çocuğa bileklik yapılır.

Değerlendirme

- Kâğıtlardan hangi rakamı seçtiniz?
- Seçtiğiniz rakamın yazılışı sizce neye benziyor?
- Seçilen rakam kadar boncuk seçerken zorlandınız mı?
- Oyun oynarken zorlandığınız bir yer oldu mu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından uygulamalı olarak açıklanmalıdır. Kural panosu oluşturularak pano üzerinden etkinlik arası kurallar hatırlatılmalı ve çocukların uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında kullanılacak yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Etkinlik öncesi aile ile görüşülerek rakamlarla ilgili ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanmalıdır. Ayrıca çocuklara rakamların öğretimi yapılmalı ve verilen nesne sayısı ile rakam eşleme çalışmalarına yer verilmelidir. Söylenen rakam kadar nesne alma sırasında, öğretmen çocuğa eşlik edilebilir. Nesneleri alırken sözel ipuçları sunarak çocuğa yardımcı olunabilir. Daire içine geçip beklemesi için model olunabilir. Fiziksel yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuk, masa etkinliği sırasında öğretmene yakın bir yerde oturabilir. İki rakam arasından seçim yapması sağlanabilir ya da çocuğun performansına göre en uygun rakamı öğretmen çocuğa sunabilir. İpe boncuk dizme etkinliğinden önce öğretmen model olmalı ardından çocuktan yapması istenmelidir. Elindeki sayı kadar boncuk alması konusunda zaman zaman işaret ipuçları verilebilir ve sözlü yönlendirmelerde bulunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk, sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. İhtiyaç duyduğunda model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Rakamlarla ilgili öncesinde öğretime yer verilmeli gerektiğinde aile ile iş birliği yapılarak ev içi çalışmalar yapılması desteklenmelidir. Oyun ile ilgili bir video baştan sona izlenebilir. Daha sonra çocuklarla oyun aşamaları konuşularak oyunu oynamaları sağlanabilir. Gerektiğinde video üzerinden tekrar hatırlatma yapılabilir. Daire içine geçme, söylenen sayı kadar nesne toplama ve heykel gibi durma aşamalarında çocuğa model olunabilir, gerektiğinde

fiziksel yardımda bulunulabilir. Masa etkinliği sırasında etkileşimde kalmayı tercih edeceği bir akranı ile sıra alarak boncuk dizmeyi tamamlaması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde, takoz üzerinde nokta yerleri gösterilmeli ve Braille sembollerinin öğretimi yapılmalıdır. Görme yetersizliği olan çocuğa küptaş ve küptaş kasası inceletilerek üzerinde bir, iki ve üç rakamlarını yazacakları söylenerek etkinlikten haberdar edilmelidir. Küptaş üzerindeki öğretime, çocuğun Braille sembolleri öğrendikten sonra geçilmesi gerektiği unutulmamalıdır. Etkinliğe başlamadan önce çocuğa küptaş üzerinde nokta yerlerinin öğretimi çalışmaları yapılmalıdır (Küptaşta üçüncü ve altıncı noktalar yoktur. Bir, iki, üç, dört ve beş noktaları vardır. Altı yüzeye sahiptir. Noktaların yerleri aşağıdaki örnek resimde olduğu gibidir.). Etkinliğe başlamadan önce çocuğun etkinlik alanlarını ve kullanılacak materyalleri incelemesi sağlanmalıdır. Gerekliyorsa incelemesi için yeterli süre tanınabilir. Çocuğun küptaşın tek noktalı tarafını (birinci nokta) sol üst köşede olacak şekilde çevirerek bir rakamını, noktaları sol kenarda alt altta bulunan iki noktalı tarafı ile (birinci ve üçüncü nokta) iki rakamını, noktaları üstte yan yana gelecek şekilde (birinci ve dördüncü nokta) üç rakamını parmak uçlarıyla hissederek bulması ve küptaş kasaya yerleştirmesi sağlanmalıdır. Daha sonra çocuğun 1, 2, 3 rakamlarının nokta numaralarını söylemesi sağlanmalıdır. Ayrıca küptaş üzerinde sıralı ya da karışık olarak dizilen 1, 2, 3 rakamlarını parmak uçlarıyla inceleyerek okuması desteklenebilir. Öğretmen zemine sınırları dokunsal ip veya telle çocuğun parmak uçlarıyla ya da ayağıyla hissedebileceği daireler oluşturarak incelemesini sağlayabilir. Çocuğa 1, 2, 3 rakamlarından herhangi birisi söylendiğinde ulaşabileceği alandaki dokunsal blokları ya da oyuncakları söylenen sayı kadar müzik eşliğinde alması ve sınırları kabartılarak çizilen daireye fiziksel yardım veya akran desteğiyle geçerek beklemesi sağlanabilir. Çocuğun önüne sınırları kabartılarak oluşturulan 1., 2., 4. ve 5. nokta numaraları konarak kenarlarını hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra çocuğun nokta numarası kadar içine nesne koyması desteklenebilir. Çocuğa söylenen rakam kadar iri boncukları alarak incelemesi sağlanabilir. Daha sonra çocuğun kalın ve ucunda boncukları kolayca geçirebileceği bir aparatla boncukları ipe geçirmesi fiziksel yardımla desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocuğun etkinlik alan-

larını ve kullanılacak materyalleri görerek incelemesi sağlanmalıdır. Gerekirse incelemesi için yeterli süre tanınabilir. Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Çocuğun sırtı pencereye gelecek şekilde oturmasının sağlanması önemlidir. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlayabilirsiniz. Gerekirse birden fazla ışık kaynağı da kullanılabilir (Örneğin yanıp sönen ışık küreleri, ışıklı ve hareket eden oyuncaklar vb.). Beyaz kâğıt üzerine, siyah renkle yüksek kontrastlık sağlanarak hazırlanmış, çocuğun görebileceği büyüklükte ve puntodaki 1, 2, 3 rakamlarını çocuğun görme kalıntısını kullanarak okuması sağlanabilir. Az gören çocuk için kontrastlığın çok önemli olduğu unutulmamalıdır. Çocuk görmediğinden kaynaklı okuyamıyorsa gözüne yaklaştırarak okuması veya büyüteç kullanması desteklenebilir. Sınırları ışıklı aydınlatma ve şeritle çevrelenmiş daireleri çocuğun görmesini kullanarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğa 1, 2, 3 rakamlarından herhangi birisi söylendiğinde görebileceği alandaki ışıklı ve fosforlu renklerdeki blokları/oyuncakları söylenen sayı kadar müzik eşliğinde alması ve sınırları ışıklı aydınlatma ve şeritle çevrelenmiş daireye sözel ipucuyla veya akran desteğiyle geçerek beklemesi sağlanabilir. Çocuğa model olunarak veya fiziksel yardım sunularak rakamların yazılış yönünü parmak uçlarıyla hissetmesi sağlanabilir. Ya da siyah büyük noktalarla hazırlanan iki rakamını renkli kalemle üzerinden çizerek noktaları birleştirmesi istenebilir. Noktaları birleştirme etkinliğinin az gören çocuğun izleme becerilerini geliştirerek desteklediği unutulmamalıdır. Daha sonra çocuğun kalın ve ucunda boncukları kolayca geçirebileceği bir aparatla boncukları ipe geçirmesi fiziksel yardımla desteklenebilir. Çocuğun boncukları ipe dizmesinin sağlanması çocuğun odaklanma becerisini destekleyecektir. Boncuğun renginin parlaklığına, çocuğun tutabileceği büyüklükte olmasına ve ipin uzunluğuna, rengine ve ipin ucunda çocuğun kolayca takabilmesi için renkli bir aparatın olmasına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var

olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken bı normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Anlatım sırasında ihtiyaç durumunda doğal jest ve mimikler, doğal işaretler ile destek sunulabilir. Etkinliğe 1, 2, 3 rakamları resimli kartları üzerinden betimlenmesiyle başlanabilir. Daha sonra öğretmen sınıfın içine dağıttığı bloklardan elindeki kartta yazan sayı kadar blok seçerek etkinliğin nasıl yapılacağını gösterebilir. Ardından çocuk kartlar üzerinde gördüğü rakam kadar bloğu toplayabilir. Kartı elinde havada tutan öğretmen kartı indirdiğinde çocuk sınıfta çizilen dairenin içine geçebilir ve kıpırdamadan bekleyebilir. Etkinlik sonunda masanın üzerine konulan rakamların yazılı olduğu kâğıttan birini alabilir ve üzerinde yazan rakam kadar boncuğu ipe dizebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. 1, 2 ve 3 rakamlarının öğretimi çalışma yapraklarının üzerinde yapılabilir. Çocuğa ihtiyaç durumunda fiziksel destek verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine

göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk “iki” kelimesi yerine “iti” diyorsa öğretmen “Evet, iki.” diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “boncuk” ifadesini kullandığında “Evet, iki tane boncuk.” şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerin doğal işaretlerle (jest ve mimikler ile) desteklenmesine fırsat tanınmalıdır. Etkinlik sırasında sorular öncelikli olarak akranlarına sorularak akranlarının cevapları model olarak gösterilebilir. Daha sonra çocuktan cevap alınabilir. Aile ile etkinlikler ve çocuğun kullandığı sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağınık tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Belirtilen sayı kadar nesne gösterme çalışmalarını etkinlik öncesi evde ve okulda gerçekleştirmeleri sağlanabilir. Müzikli etkinlik kuralları çocuğa açık bir şekilde anlatılmalı ve

önce birkaç akranının oyuna model olması sağlanmalıdır. Daha sonra tüm çocuklarla etkinlik gerçekleştirilebilir. Masa etkinliği sırasında çocuğa materyalleri akranlarına dağıtma ve etkinliğini tamamladıysa akranlarına yardım etmesi gibi görevler verilebilir. Etkinliğin tüm aşamalarında bir sonraki basamakta ne yapılacağı önceden çocuğa hatırlatılmalı ve etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır. Dikkat dağınık bir durumla karşılaşıldığında çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli etkinliğe devam etmesi konusunda çocuk yönlendirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanmalıdır. Bloklar çocuğun ulaşabileceği yerlere konulmalı ve müzik ile daire içine geçme aşamasında çocuğa ek süre verilmelidir. Daire şekli kolay ulaşılabilir ve geniş bir alana çizilmelidir (Tekerli sandalye ile rahat erişebileceği alan düşünülmelidir.). Blokları toplamada vücudunun ihtiyaç duyduğu uzvunu kullanamıyorsa ikili akran grubu oluşturularak akran desteği ile süreç tamamlanabilir. Akranı toplarken çocuk sözlü olarak yapması gerekenleri ifade edebilir. Daha sonra masa üzerinde duran kâğıtlardan seçtiği sayı kadar boncuğu ipe takma sürecine boncuğu ipe takamıyorsa akranı takabilir. Çocuk akranı takarken sayma işlemini yapabilir.

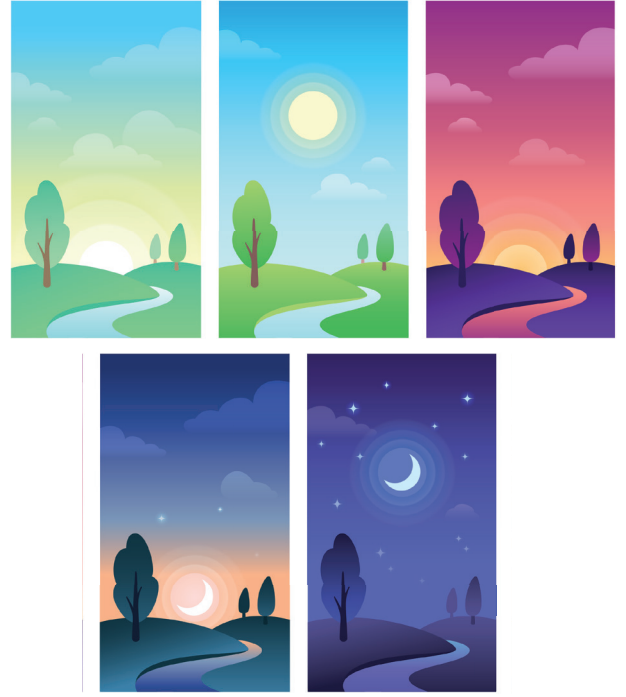
ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 18

Etkinliğin Adı	: Zaman Nasıl Geçiyor?
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Zaman ile ilgili kavramları uygun bir şekilde açıklar. Zaman bildiren araçların işlevini açıklar.
Materyaller	: Fon kartonu, boya kalemleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Sabah-öğle-akşam.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Öğretmen çocuklardan sınıfta rahat edebilecekleri alana geçip uyku pozisyonu almalarını ister. Öğretmenin verdiği yönergeler çocuklar tarafından uygulanır: “Şu an herkes uyuyor. Birden çalar saat çalmaya başladı. Uykumuzdan uyanıyoruz. Yatağımızdan kalkıp perdemizi açıyoruz. Okul vakti yaklaşıyor. Fazla oyalanmadan ellerimizi ve yüzümüzü yıkıyoruz. Mutfağa gidip kahvaltımızı yapmaya başlıyoruz. Kahvaltıdan sonra ellerimizi tekrar yıkayıp dişlerimizi fırçalıyoruz. Annelerimize saatin kaç olduğunu soruyoruz. Çünkü tam 8’de okul bahçesinde olmamız gerekiyor. Şimdi odamıza gidiyoruz. Kıyafetlerimizi giymeye başlıyoruz. Çantamızı alıp okula gidiyoruz. Yürürken yolda karşılaştığımız arkadaşlarımıza selam veriyoruz. Arkadaşlarımıza ve öğretmenimize günaydın diyoruz ve sınıfa doğru yürüyoruz. Hangi oyunu oynayacağımıza karar verip arkadaşlarımızla birlikte oyunu kurmaya başlıyoruz. Öğretmenimiz saatine bakıp, oyun saatinin bittiğini ve etkinlik zamanının geldiğini söylüyor. Hemen sınıfı topluyoruz ve etkinlik zamanı için hazır bekliyoruz.”

Canlandırma

- Öğretmen “Şimdi etkinlik zamanındayız. Etkinlik zamanında neler yaptığımızı göstermek için herkes 4-5 arkadaşı ile bir araya gelsin.” denildikten sonra çocuklar gruplara ayrılır. Her bir grup etkinlik zamanında neler yaptığını fotoğraf karesi yönteminden yararlanarak gösterir. Daha sonra öğretmen bu zamanın öğle vaktine denk geldiğinden bahseder.
- “Evet şimdi eve gitme zamanı. Akşam olmaya başladı. Havanın kararmaya başladığını görüyorsunuz. Şimdi gözlerinizi kapatın ve akşam olduğu zaman neler yaptığınızı düşünün.” Çocuklara belli bir düşünme süresi verilir. Ardından çocuklardan akşam vaktinde neler yaptıklarını anlatmaları istenir.

Değerlendirme/Tartışma

- Çocuklar sabah, öğle ve akşam olmak üzere üç gruba ayrılır. Her bir gruba fon kartonu verilir. Her bir grup kendi bulundukları vakitte neler yaptıkları ile ilgili resim çizer. Öğretmen belli bir süre belirler. Süre tamamlandıktan sonra istasyon tekniği kullanılarak gruplar sıra ile yer değiştirir. Tüm gruplar yer değiştirdikten sonra çıkan ürünlerin anlatımı yapılarak sınıfta sergilenir.

Değerlendirme

- Sabah vakti neler yapıyorsunuz?
- Okula aynı anda gelmek için ne kullanırsınız?

- Öğle vakti neler yapıyorsunuz?
- Ailenizle en çok hangi vakitte zaman geçiriyorsunuz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesi sabah, öğle, akşam kavramları çocukla ayrı ayrı çalışılmalıdır. Bunun için aile desteği de sağlanabilir. Aileye ev içi çalışmalar verilebilir. Bu sayede çocuk etkinlik öncesi hazır olacaktır. Canlandırma öncesi çocuklara günün bölümleriyle ilgili resimli bir hikâye anlatılabilir. Burada çocuğa resimler üzerinden sorular sorulabilir. Hikâyede her sayfada neler olduğunu incelemeleri ve orada gördüklerini yapmaları istenebilir. Daha sonra benzer bir çalışma yapılacağını ancak bu çalışmada görsellerin olmayacağını öğretmenin söylediklerini yapacakları çocuklara açıklanabilir. Öğretmen canlandırmanın ilk kısmına model olduktan sonra diğer bölümleri çocuklardan yapmalarını isteyebilir. Canlandırma sırasında çocuğa model olunmalı gerektiğinde de fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için çizilmiş bir resim verilerek boyamaları istenebilir. Daha sonra akran iş birliğinin sağlanması için akranlarına yardım etmeleri gibi görevler verilebilir. Resim kesik çizgilerle hazırlanabilir çocuktan çizgileri takip ederek resmi tamamlaması istenebilir. Sabah, öğle ve akşam neler yapıldığıyla ilgili resimler hazırlanabilir. Değerlendirme bölümünde bu resimler karışık olarak verilerek söylenen günün bölümü ile ilgili olan resmi çocuktan göstermesi istenebilir. Çocuğun performansına göre iki seçenek sunularak da seçim yapması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağla-

nabilir. Etkinliğin tüm aşamalarının resimlerinin olduğu bu çizelgede her aşamadan sonra biten etkinliğin görseli çizelgeden kaldırılarak çocuğun kalan etkinlikleri görmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. Olumlu olan her tepkisi mutlaka pekiştirilmelidir. Aile ile görüşülerek ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanmalıdır. Çocukla farklı bir zamanda sabah, öğle ve akşam kavramlarının çalışılması etkinlik öncesi hazır olmasını sağlayacaktır. Canlandırma öncesi çocuklarla günün bölümleri ve neler yapıldığı ile ilgili video izlenebilir. Çocuklardan videoda gördüklerini yapmaları istenebilir. Canlandırma bölümünde çocuğun yapması gereken harekete önce öğretmen ardından bir akranı model olabilir. Sıradaki hareketi yapmasını sağlamak için resimli kartlar kullanarak hareket hatırlatılabilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için önceden çizilmiş bir resim verilerek çizgileri takip ederek resmi tamamlaması istenebilir veya çizimin her aşamasına farklı bir kâğıtta model olunarak çocuktan da gördüklerini yapması istenebilir. Değerlendirme bölümünde görsel kartlar karışık olarak masaya koyulabilir. Sabah, öğle, akşamı ifade edecek kutular yerleştirilebilir. Çocuklardan bölümlerle ilgili olan görselleri gruplamaları istenebilir. Seçim yapma aşamasında karışık görseller arasından değil de iki görsel arasından seçim yapması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller ve etkinlik alanları çocuğa incelenerek ayrıntılı betimlenebilir. Çocuğa nasıl bir etkinlik yapılacağı ve kendisinden beklenen davranışlar sesli olarak betimlenebilir. Etkinlikte sabah, öğle ve akşam vakitleri, günün o saatinde rutin olarak yapılan bir eylem ile ilişkilendirilerek sunulabilir. Çocuğa fiziksel yardım veya akran desteği sunularak etkinliği dramatize etmesi sağlanabilir. Drama etkinliği daha anlaşılır hâle getirilebilir. Örneğin, çocuğun her iki eliyle gözlerini kapat-

ması alarm sesi ile sabah olduğunu anlayarak ellerini gözlerinden çekmesi istenebilir. Elini, yüzünü vb. yıkama aşamasında fiziksel yardımla ellerini birbirine sürtüp yüzüne götürerek yıkama taklidi yapması sağlanabilir. Öğretmen çocuğa drama etkinliğindeki geçişleri ve o an hangi aşamanın yapıldığını anlamlandırabilmesi için diğer çocukların isimleriyle birlikte davranışlarını zaman zaman sesli betimlemelidir. Örneğin “Ali şimdi kıyafetlerini giyip, çantasını alıyor. Ayşe, dişlerini fırçalıyor.” gibi. Drama etkinliğinin her aşamasında öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat ederek ihtiyaç duyulduğunda sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Devrilerle kırılıp çocuğa zarar verebilecek nesneler ortamdaki kaldırılarak çocuk ortamda rahat hareket etmesi için cesaretlendirilebilir. Çocuğun seçtiği sabah grubuna yönelik “Sabah neler yaptık?” denilerek cevaplaması sağlanabilir. Çocuk cevaplayamıyorsa “Sabah uyandık, elimizi, yüzümü yıkadık vb.” ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Rehber arkadaşının desteğiyle öğle/akşam grubuna geçmesi sağlanarak etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirliğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlik öncesi etkinlikte kullanılacak materyalleri ve etkinlik alanlarını el büyüteci ya da el feneriyle inceletilerek ayrıntılı betimlenebilir. Drama etkinliği sırasında az gören çocuğun hareket kabiliyetini artırmak için etkinlik alanına yanıp sönen ışık topları, ışıklı ve hareketli oyuncaklar, ışık küreleri vb. birden fazla ışık ve ışık kaynaklarını kullanmanız gerekebilir. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Çocuğa nasıl bir etkinlik yapılacağı ve kendisinden beklenen davranışlar sesli olarak betimlenebilir. Etkinlikte sabah, öğle ve akşam vakitleri günün o saatinde rutin olarak yapılan bir eylem ile ilişkilendirilerek sunulabilir. Çocuğa sözel ipucuyla verilerek model olunabilir veya akran desteği sunularak etkinliği dramatize etmesi sağlanabilir. Drama etkinliğinde elini, yüzünü vb. yıkama aşamasında model olunabilir ya da fiziksel yardımla ellerini birbirine sürtüp yüzüne götürerek yıkama taklidi yapması sağlanabilir. Drama etkinliğinin her aşamasında sözel ipucuyla birlikte model olunarak ya da akran desteği sunularak etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun seçtiği akşam grubuna yönelik “Akşam olunca neler yaptık?” deni-

lerek cevaplaması sağlanabilir. Gerekiyorsa ipuçları verilerek cevaplaması sağlanabilir. Zemin üzerindeki belirgin sarı rengindeki şerit çizgiyi veya aydınlatmayı takip ederek sabah/öğle grubuna geçmesi sağlanarak etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğa etkinliği, etkinlikteki geçişleri anlamlandırması açısından diğer arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilir. Anlatımı çocuğa dönük olarak yapmamız dudak okuyabilme açısından kolaylık sağlayacaktır. Etkinlikte sabah öğle ve akşam vakitlerinde yapılan rutinler sınıf içinde yapılırken arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilir. Günün vakitleri resimli kartlar ile anlatılabilir. Öğretmen, çocuğa hadi şimdi uyuyoruz dediğinde işaret dili ve beden hareketleriyle destek verebilir. Çalan saate ışık desteği konularak ışık yanıp söndüğünde sabah olduğu ve uyanması gerektiği anlatılmalıdır. Etkinlik sonunda sınıf sabah-öğle-akşam grubuna ayrıldığında gruba günün o vaktini gösteren bir görsel verilerek grubun hangi vakte ait olduğu desteklenebilir. Daha sonra çocuktan o vakitte neler yaptıklarını çizmesi istenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta

kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ya da çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmaması ve sırasıyla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte tüm aşamalar sözel olarak veya ihtiyaç hâlinde görsel destek ile sunulabilir. Etkinlik sonunda sabah-öğle-akşam grubuna günün o vakitinde yapılması gerekenler çizdirilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "akşam" kelimesi yerine "aşkam" diyorsa öğretmen "Evet, akşam." diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "akşam" diyorsa öğretmen "Evet akşam olunca uyuruz." diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimiklerle) desteklemesine fırsat tanınmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin

katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Canlandırma etkinliği öncesinde öğretmen görseller kullanarak günün bölümlerinde neler yapıldığı ile ilgili anlatım yapabilir. Bu görselleri çocuktan akranlarına göstermesi istenebilir. Çocuklara günün bölümleriyle ilgili sorular sorularak cevaplar alınabilir. Kartlar çocuklara dağıtılarak ellerinde olan görsellerde olanları canlandırmaları istenebilir. Canlandırma etkinliği sırasında çocuğun performansına uygun görevler verilmelidir. Gerektiğinde çocuğa model olunabilir. Fotoğraf karesi yöntemi kullanıldığında çocuklara örnek olaylar anlatılarak günün bölümlerine ait söylenenleri yapmaları sağlanabilir. Resim yapma aşamasında çocuğa örnek görseller verilebilir. Bu görsellere bakarak yapması sağlanabilir. Diğer resim aşamalarında arkadaşlarına yardım etmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe katılımı en yüksek düzeyde sağlanmalıdır. Bedensel yetersizliğine uygun etkinliklere yer verilmeli çocuk sürece aktif olarak dahil edilecek pozisyonda durmalıdır. Uyku pozisyonuna girmede, uyumada, çalar saat ile uyanma etkinliğinde akranlarıyla sürece dahil olması gereken yerde çocuğa fiziksel destek verilebilir. Çocuk uyuma pozisyonu yapmakta zorlanıyorsa sadece başını masaya koyarak ya da yalnızca gözlerini kapatarak etkinliğe dahil olabilir. Öğle vakti gelince kolları yana açma hareketinde kollarını kullanamıyorsa bacaklarını yana açabilir. Kullanabildiği vücut uzvuna uygun şekilde sürece aktif olarak dahil edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 19

Etkinliğin Adı	: Bitkiler Nasıl Yetiştiriyor?
Etkinlik Çeşidi	: Fen Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne, durum ve olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 6	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne ve varlıkları şekline göre ayırt eder, eşleştirir.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturur.
Göstergeleri	: Modele bakarak örüntü oluşturur.
Materyaller	: Tuvalet kâğıdı rulosu, toprak, tere, maydanoz, roka tohumları.
Kavramlar/Sözcükler	: Tohum, can suyu.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklarla birlikte bahçeye çıkar. Çocuklardan doğayı incelemelerini ister. Çocuklara belli bir süre verilir. Verilen süre tamamlandıktan sonra öğretmen incelemeyi daraltır. Çocuklardan bir bitki bulup, toprağın içinden çıkarıp bitki köklerini incelemelerini ister. Bitkinin bölümleri basitçe çocuklara anlatılır. Bir bitkinin büyürken nelere ihtiyacının olduğu sorulur. Çocuklardan gelen yanıtlardan sonra öğretmen bir bitkinin büyümesi için nelere ihtiyacının olduğunu açıklar.
- Öğretmen her bir çocuğa üç adet tuvalet kâğıdı rulosu verir. Bu ruloların altı katlanarak öğretmen tarafından bantlanır. Verilen her bir rulonun üzerine ise maydanoz, domates ve biber görseli yapıştırılır. Ekilecek olan bitkilerin maydanoz, domates ve biber olduğu söylenir. Bu bitkilerin tohumları çocuklara verilir ve incelemeleri istenir. Tohumların güneş, toprak ve su ile birleşerek büyüüp yeşerecekleri ve bir bitki haline gelecekleri anlatılır. Ardından çocuklardan tuvalet kâğıdı rulolarını toprak ile doldurmaları istenir. Öğretmen çocuklara sıra ile domates tohumu verir ve domatesin görselini bulup o

ruloya ekmelerini ister. Ardından biber tohumu verilerek bibere ait olan ruloya ekmelerini ister. Maydanoz tohumunu verir ve çocuklardan maydanozun görseline ait olan ruloyu bularak tohumu içine koymasını ister. Ardından öğretmen çocuklara su verir ve bu ilk suyun can suyu olduğunu bitkilerin büyümesi için verilen ilk su olduğunu söyler.

- Öğretmen büyük bir kutu getirir. Öğretmen eline maydanoz, domates ve bibere ait olan rulolardan birer tane alır ve çocuklara nasıl yerleştireceklerini gösterir. Öğretmen bir domates, bir maydanoz, bir tane de biberi yan yana olacak şekilde yerleştirir ve çocuklarında bu şekilde bir düzen kurmasını ister. Çocuklarda verilen düzende rulolarını yerleştirir ve bitki bahçesi oluşturulur.

Değerlendirme

- Bitkileri verilen örnekteki gibi sıralarken zorlandınız mı?
- Büyüdükleri zaman bitki bahçesinin nasıl görüneceğini hayal ettiniz mi?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kurallar açık, anlaşılır ve uygulanabilir olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğun kurallara ilişkin olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Okul bahçesine çıkıldığında iletişimde kalmayı tercih ettiği bir arkadaşı ile gözlem yapması sağlanabilir. Sık sık çocuğun yanına gidilerek yaptıkları ve ilgileri doğrultusunda dönütler verilmelidir. Tahminlerin alınması ile ilgili olarak bir akranı model olarak gösterildikten sonra çocuktan cevaplar alınabilir. Görseller varsa çocuğun o görseller üzerinden cevap vermesine fırsat tanınabilir. Bitki incelenirken çiçeklerin ya da bitkilerin kök ve gövde kısımları görseller üzerinden anlatılabilir. Bunun için üç boyutlu maketlerden de yararlanılabilir. Değerlendirme bölümünde sorular sorularak cevaplarını tek tek görseller üzerinden göstermesi sağlanabilir. Tohum ekimi aşamalarının her birine model olunabilir. İhtiyaç duyduğunda fiziksel yardımda bulunulabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalardan yararlanılabilir. Her bir etkinliğin görseli kullanılarak hangi sırayla hangi etkinliğin yapılacağı çocuklara açıklanabilir. Öğretmen tohum ekimini şeffaf bir saksıda gerçekleştirebilir. Yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Sürecin her aşamasında sözel ipuçlarına yer verilmelidir. Örneğin "Bak bu bir bitki, toprağın altında kalan kısmına kök denir. Bak, bu da bitkinin kökü. Bitkinin, toprak üstünde kalan, yaprakların da olduğu kısmına gövde denir. Bak gövdesi toprağın üstünde. Haydi dokun bakalım. Bak ben dokundum, bu bitkinin gövdesi." Benzer anlatım seçenekleri ile çocuğun birden fazla duyusuna hitap ederek etkinlik uygulanabilir. Çocuğun akranlarını izledikten sonra tohum ekimi aşamalarını gerçekleştirmesi istenebilir. İzleme, dinleme becerileri hızlı bir şekilde pekiştirilmelidir. Tohum ekimi aşamaları etkinlik çizelgesi kullanılarak gerçekleştirilebilir. Çocuğun her bir iletişim davranışı görülmeli ve fırsatlar oluşturularak iletişim kurması sağlanmalıdır. Örneğin bir arkadaşından malzeme isteme, arkadaşına yardım etme gibi fırsatlar sunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller, etkinlik alanları çocuğa incelenilerek dokunsal deneyimler edinilir ve inceleme için gerektiği kadar zaman

verilebilir. Etkinlik öncesinde birlikte rulolara tohum ekeceklerini ve çocuktan yapması gereken davranışlar açıklanmalıdır. Etkinliğe doğayı ve çevreyi tanımakla başlarken, bahçede gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Bahçeyi gezerken ayrıntılı betimleme desteği sunulabilir. Daha sonra köklü bir bitkinin yapraklarına ve köküne dokunarak incelemesine imkân verilebilir. Ruloların üzerine domates, biber ve maydanozun kabartma sembolü yapıştırılarak çocuğun incelemesi ve hissetmesi sağlanabilir. Çocuğun toprağa dokunarak hissetmesi sağlandıktan sonra fiziksel yardımla ruloya doldurması desteklenebilir. Çocuğun parmak uçlarıyla domates, biber ve maydanoz tohumlarına dokunarak hissetmesi sağlanabilir. Sırayla domates, biber ve maydanoz tohumlarını üzerinde uygun kabartma sembolleri olan rulolarla eşleştirerek dikmesi sağlanabilir. "Bitkilerin büyümesi için neye ihtiyacı var?" sorularak çocuğun "su" cevabı pekiştirilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller, etkinlik alanları çocuğa incelenir ve inceleme için gerektiği kadar zaman verilebilir. Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Çocuk gözlük, el büyütecisi ya da el feneri gibi araçları kullanıyorsa desteklenmelidir. Etkinliğe doğayı ve çevreyi tanımakla başlanırken, bahçede gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır. Köklü bir bitkinin yapraklarını ve kökünü görme kalıntısını kullanarak incelemesine imkân verilebilir. Çocuğun bitkinin yapraklarını ve kökünü gözüne yaklaştırarak incelemesine izin verilmelidir. Ruloların üzerine domates, biber ve maydanozun; canlı, büyütülmüş, baskı kalitesi iyi olan görselleri yapıştırılarak çocuğun incelemesi sağlanabilir. Baskı ile rulo arasında yüksek kontrastlığın az gören çocuğun görselleri daha net görmesini sağlayacağı unutulmamalıdır. Sözel ipucu verilerek çocuğun toprağı ruloya doldurması desteklenebilir. Çocuğun el büyütecisi ile domates, biber ve maydanoz tohumlarını incelemesi sağlanabilir. Sırayla domates, biber ve maydanoz tohumlarını üzerinde canlı, büyük görselleri olan rulolarla eşleştirerek ekmesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır du-

rumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmeli. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine dikkat edilmelidir. Çocuğun etkinliği, etkinlikteki geçişleri anlamlandırması açısından diğer arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğa model olunmalıdır. Öğretmen rulolara toprak doldururken çocuk bakabilir daha sonra kendisi ruloya toprak doldurabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ya da çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenabilir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmaması ve sırayla konuşulmasına dikkat edilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman ve-

rilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "domates" kelimesi yerine "tomates" diyorsa öğretmen "Evet, domates." diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "domates" diyorsa öğretmen "Evet bu domates tohumu." diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimiklerle) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Soru sorulduğunda çocuktan bir akranının cevabını dinledikten sonra cevap vermesi istenebilir. Tek kelime döneminde olan çocuklardan görsellerde yer alan varlıkların isimlerini söylemeleri veya göstermeleri gibi cevapları kabul edilir. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kurallar açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Etkinlik aşamaları görseller kullanılarak anlatılabilir. Bahçeye çıkmadan önce bahçede neler yapılacağı hakkında mutlaka çocuklara bilgi verilmelidir. "Birlikte bahçedeki bitkileri inceleyeceğiz. Haydi bahçeye çıkalım. Bak burada bir bitki var. Bu bitkinin toprağın üzerinde kalan kısmı gövdesidir. Bitkinin toprağın altında kalan kısmı da var toprağın altında kalan kısmına kök denir. Bitki kökleri toprağın altında bulunur." gibi ifadelerle anlatım canlı tutulabilir. Gözlem sırasında çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuğun davranışları gözlemlenerek uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Dikkat dağıtıcı bir durumla karşılaşıldığında tekrar etkinliğe dönüşü sağlanmalıdır. Bunun için dikkat çekici ses tonlamalarına ya da çocuğa çeşitli görevler vermeye yer verilebilir. Çocuğa "Gözlemlerin nasıl gidiyor? Neler keşfettin gösterebilir misin?" gibi sorular sorularak aktif katılımı sağlanabilir. Uygulamalı sunumun mümkün olmadığı durumlarda gerçek bitki, üç boyutlu maketler ya da görseller kullanılarak anlatım desteklenmelidir. Zaman zaman çocuğun akranlarına yönerge vermesi istenebilir. Bu şekilde etkinliğe aktif katılımı sağlanacaktır. Tohum ekiminin tüm aşamaları görseller üzerinden çocuklara anlatılarak öğretmenin gösterdiği sıra ile yapmaları sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe katılımı en yüksek düzeyde sağlanmalıdır. Bedensel yetersizliğine uygun etkinliklere yer verilmeli ve çocuk sürece aktif olarak dahil edilmelidir. Çocuğun bahçede dolaşırken düşmemesi, yaralanmaması için güvenlik önlemleri alınmalıdır. Çocuğa ihtiyaç duyduğu aşamalarda gereken destek verilmelidir.

Eğer çocuk aşamaları kendisi yapabiliyorsa bağımsız olarak yapmasına fırsat verilmelidir. Ekme işlemi, ellerini kullanamayan çocuğa akran desteği verilerek işlemi birlikte yapmaları sağlanabilir. Bu sırada çocuk ekme basamaklarını sözlü olarak ifade ederken akranı işlemi uygulayabilir. Ekme işlemini vücudunda kullanabildiği uzvuyla yapmasına fırsat verilmelidir. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyor ise ekme işlemi masa üzerinde yapılabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 20

Etkinliğin Adı	: Çılgın Şekiller
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Sanat, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın şeklini söyler.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların şekillerini ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 10	: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.
Göstergeleri	: Mekânda konum alır.
Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.
Materyaller	: Daire, üçgen, kare kesilmiş şekiller, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Daire, üçgen, kare, kenar, köşe.

Öğrenme Süreci

- Bu etkinlik için çocukların daire ve üçgen şekillerini önceden öğrenmiş olmaları gerekmektedir. Öğretmen çocuklardan sınıfta bulunan kare şeklindeki minderleri alıp üzerine oturmalarını ister. Ardından çocuklardan sınıftaki daire, üçgen ve kare şeklindeki oyuncakları bir araya toplayarak aralarındaki farkları bulmaları ve şekilleri birbirleriyle karşılaştırmaları istenir. Dairenin kenar ve köşesinin olmadığı, üçgenin üç kenarı ve köşesi olduğu, karenin dört kenarı ve köşesi olduğunu çocukların fark etmeleri sağlanır.
- Öğretmen tarafından önceden kartondan kesilmiş daire, üçgen ve kare şekilleri çocuklara verilir. Çocuklardan bu şekilleri yapıştırıcı yardımıyla bir-

leştirerek özgün bir nesne oluşturmaları istenir. Örneğin ev, ağaç, oyuncak, insan vb. Öğretmen her bir çocukla yaptığı nesneyi neden yaptığını ve neye benzediği gibi sorular sorarak sohbet eder.

- Öğretmen tarafından sınıfın ortasına kare şekli çizilir ve kare kapmaca oyunu oynanır. Bu oyunda dört kişi kenarlarda, dört kişi köşelerde ve bir kişi ortada (ebe) olur. Öğretmen çocuklara "Kenarlar yer değiştirsin, köşeler yer değiştirsin, kenar ve köşeler yer değiştirsin." şeklinde yönergeler verir ve ebeden boş kalan kenar veya köşeye geçmesini bekler. Kenar veya köşe kapamayan çocuk ebe olur ve oyun böyle devam eder.

Değerlendirme

- Bugün uyguladığımız etkinliklerde hangi şekli öğrendik? Şeklin özellikleri nelerdir?
- Kare kapmaca oyununda neler hissettin?

- Daireyi, üçgeni ve kareyi birleştirerek başka neler yapabiliriz?
- Evde veya dışarıda kare şekline benzeyen eşyaları bize söyler misin?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından uygulamalı olarak açıklanmalıdır. Kural panosu oluşturularak pano üzerinden etkinlik arası kurallar hatırlatılmalı ve çocukların uygun olan davranışları pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında kullanılacak yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Etkinlik öncesi aile ile görüşülerek şekillerle ilgili ev içi çalışmalara ve tekrarlara yer vermeleri sağlanabilir. Sınıf içi çalışmalarla şekiller çocuklara öncesinden hatırlatılabilir. Sınıftaki daire, üçgen ve kare şeklindeki nesneler bulunurken çocuğa işaret ipucu sunulabilir veya gerektiğinde model olunabilir. İhtiyacına yönelik olarak uygun şekilde fiziksel yardımda bulunulabilir ya da görsel kartlarla hatırlatmalar yapılabilir. Çocuğa örnek bir şablon verilerek, çocuğun bu şablon üzerine verilen şekilleri yapıştırması sağlanabilir. Akran iş birliğini sağlamak için çocuğun etkinliği bir arkadaşı ile yapmasına fırsat verilebilir. Kare kapmaca oyununda öğretmen birkaç çocuğu da yanına alarak model olabilir. Yönergeler verildikten sonra çocuğun yer değiştirmesine yardımcı olunarak çocuk yönlendirilebilir. Bu süreçte çocuğun bekleme, izleme ve dinleme davranışları uygun şekilde pekiştirilmelidir. Evde ya da dışarda kare şekline benzeyen eşyaların neler olduğu konuşulurken çocuğun görseller üzerinden göstermesi sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak görselleştirilebilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip ederek yapması sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz teması kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında hangi aşamada ihtiyaç duyulursa çocuğa o aşamada model olunmalı

ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Şekillerle ilgili öncesinde tekrara yer verilmelidir. Yapıştırma etkinliği sırasında yapıştırması için çocuğa örnek şablon verilebilir. Çocuktan şablona bakarak aynısını yapması istenebilir. Kare kapmaca oyunu sırasında çocuğun akranlarını izlemesi sağlanmalıdır. Oyunla ilgili bir video da izletilebilir. Hatırlatıcı ipuçlarından sonra çocuğun bir akranı ile birlikte yönergeleri yerine getirmesi istenebilir. Gerektiğinde fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Çocuk ebe olduğunda öğretmen yanında kalarak ihtiyaç hâlinde yönlendirmelerde bulunabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Kolayca ayırt edilebilen, farklı dokuda ve üzerinde dokunsal bir sembol olan kare bir minder tercih edilerek çocuğun minderin şeklini incelemesi sağlanabilir. Çocuk minderine otururken “minder önünde/sağında” gibi ifadelerle çocuk yönlendirilmelidir. Çocuğa farklı büyüklükte, farklı malzemeden yapılmış işitsel ve dokunsal oyuncakların şekillerini karşılaştırması, sınıflaması, ayırt etmesi vb. aşamasında fiziksel yardım sunulabilir. Sınırları kabartılmış daire, üçgen ve kareyi çocuğun parmağının üzerinden tutarak incelemesi sağlanırken “Evet, bu daire köşesi yok. Bu üçgen, üç tane köşesi var. Hadi, birlikte sayalım. 1, 2, 3. Evet, harikasin. Bu kare. Dört köşesi var. Birlikte saymaya ne dersin. 1, 2, 3, 4. süper vb. şekilde pekiştirilerek çocuğun ilgisi artırılabilir. İki boyutlu geometrik şekilleri inceledikten sonra karton üzerine fiziksel yardımla yapıştırması sağlanabilir. Zemine dokunsal ip veya şeritlerle çizilen kare şeklini çocuğun parmak uçlarıyla dokunarak incelemesi ve hissetmesi sağlanabilir. Kare kapmaca gibi hareketli oyunlarda görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuğun hareket kabiliyetinin geliştiği unutulmamalıdır. Kenar ve köşelerin yer değiştirme aşamasında sözel betimleme, fiziksel yardım ya da akran desteği sunulabilir. Yardım verilirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Kenar ve köşe kapma aşamasında öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat eder, hareketlerini gözlemler ve çarpışma yaşanmaması için önlem alarak çocuğun bağımsız hareket etmesini desteklemelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirliğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun fosforlu, canlı renkte, farklı büyüklükte şekil zemin zıtlığı oluşturulan kare minderini görerek diğer minderlerden ayırt edip oturması sağlanabilir. Farklı büyüklükte, farklı malzemeden yapılmış ve farklı renklerdeki ışıklı oyuncakların şekillerini karşılaştırması, sınıflaması, ayırt etmesi vb. aşamasında model olunabilir veya akran desteği sunulabilir. Çocuğun şekil-zemin zıtlığı sağlanarak ve çocuğun görebileceği büyüklükte oluşturulmuş kare şeklindeki oyuncakları görme kalıntısını kullanarak incelemesi ve karşılaştırması sağlanabilir. Ayrıca karenin köşelerini az gören çocuğun kolayca ayırt edebilmesi amacıyla köşelere farklı canlı renkte aparatlar takılabilir. Karenin kenarları ve aparatları arasında renk kontrastlığı sağlanmasına dikkat edilmelidir. Örneğin karenin kenarları siyah renk, aparatlar ise sarı renkle belirtilebilir. İki boyutlu geometrik şekilleri inceledikten sonra karton üzerine fiziksel yardımla yapıştırması sağlanabilir. Zeminine kalın ve belirgin şeritlerle çizilen kareyi çocuğun yaklaşıp incelemesi sağlanabilir. Çocuğun görmesini daha işlevsel kullanabilmesi için el feneri kullanarak kareyi incelemesi desteklenebilir. Çocuğun kenar ve köşeleri görerek yer değiştirmesini kolaylaştıracak işaret, şerit ve ışıklandırma yapılabilir. Gerekliyse ışık küreleri vb. ek aydınlatmalarla desteklenebilir. Kenar ve köşe kapma aşamasında öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat etmeli ve olası bir çarpışma yaşanmaması için önlem alarak çocuğun bağımsız hareket etmesini desteklemelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen çocuklara "Kenarlar yer değiştirsin, köşeler

yer değiştirsin, kenar ve köşeler yer değiştirsin." yönergelerini verirken her yer değişim ifadesini bir renk veya bir sembolle ifade edilebilir. Örneğin öğretmen kenarlar yer değişsin yönergesi verdiğinde üzerinde düz bir çizgi olan görseli kullanırken, yer değiştirme yönergesi verdiğinde iki düz çizgi görseli ile ellerini çapraz yapabilir. Böylelikle işitme yetersizliği olan çocuğun oyun içinde etkin rol oynaması sağlanır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Yönergeler kısa ve anlaşılır cümlelerle verilmelidir. Sınıfa çizilen kare kapmaca oyununda çocuğun oyunun yönlendirici yönergelerini duyabileceği yerde durmasına özen gösterilmelidir. Ortamdaki gürültü en aza indirilerek çocuğun var olan duyma becerisini kullanması desteklenmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için ek süre verilebilir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "kare" kelimesi yerine "kaye" diyorsa öğretmen "Evet, kare" diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "kare masa" ifadesini kullandığında "Evet, büyük kare masa." şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimiklerle) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Etkinlik sırasında sorular öncelikli olarak akranlarına sorularak akranlarının cevapları model olarak gösterilebilir. Daha sonra çocukta cevap alınabilir. Aile ile

etkinlikler ve çocuğun kullandığı sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Gerekğinde süre kısaltılmalıdır. Dikkat dağınıcı tüm uyarılar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Minderlerin şekillerinin incelenmesi bölümünde ilk olarak çocuktan cevap alınabilir. Daha sonra akranlarına diğer minderleri göstermesi sağlanabilir. Çocuktan sınıftaki daire, kare ve üçgen şeklindeki materyalleri bulup getirmesi istenerek hareket etmesi sağlanabilir. Kesilmiş geometrik şekillerle ev ya da ağaç yapımında çeşitli yönlendirmelerde bulunulabilir. Kendi etkinliğini tamamladıktan sonra arkadaşlarına yardım etmesi sağlanabilir. Kare kapmaca oyununda verilen yönergeleri işaret ipuçları ile takip etmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı sağlanır. Çocuklar sınıftaki daire, üçgen ve kare şeklindeki oyuncakları toplarken öğretmen bedensel yetersizliği olan çocuğun yakın alanına ulaşımı kolay nesneler koyabilir. Çocuk eğilip kalkma hareketini yapamıyorsa nesneler omuz hizasında ulaşılabilir yerlere konulmalıdır. Çocuğun kullanabildiği uzvuna dönük olarak etkinliğe katılımı sağlanabilir. Ellerini kullanamıyorsa kolları, gövdesiyle ya da ayaklarıyla sürece dahil edilebilir. Eğer çocuk ayaklarını ya da bacaklarını kullanmakta da sınırlılıklar yaşıyor ise köşe kapmaca oyununda öğretmen çocuğu yönerge veren kişi olarak görevlendirebilir. Örneğin "Kenarlar yer değiştirsin, köşeler yer değiştirsin, kenar ve köşeler yer değiştirsin." yönergelerini çocuk söyleyerek oyun içerisinde etkin rol alması sağlanır. Süreçte ihtiyaç durumuna göre çocuğa fiziksel destek sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 21

Etkinliğin Adı	: Eşit Kollu Terazi
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Fen (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların miktarını ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 9	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre sıralar.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları ağırlıklarına göre sıralar.
Kazanım 11	: Nesneleri ölçer.
Göstergeleri	: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer. Ölçme sonucunu söyler. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır.
Materyaller	: Elbise askısı, pet bardak, ip askısı, blok parçası, kâğıt, pamuk, taş vb. nesneler.
Kavramlar/Sözcükler	: Ağır-hafif, eşit kollu terazi, ölçmek, ağırlık.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfın bir köşesine yığılmış masa, sandalye, blok parçası, kâğıt ve kalemleri sınıfın ortasına getirmeleri için çocuklardan yardım ister. "Sınıfın ortasındaki eşyaları getirirken hangisinde zorlandınız? Neden?" soruları çocuklara sorularak eşyaların ağırlıklarının olduğu hakkında sohbet edilir. Her çocuktan sınıfın ortasındaki eşyaları ağırdan-hafife, hafiften-ağıra doğru (standart olmayan ölçme araçlarıyla) sıralamaları istenir. Tüm çocuklar sıralamayı bitirdiğinde öğretmen çocuklara ağırlık ölçmek için tartıların ve terazilerin kullanıldığını bahseder. Terazi ve tartıların görsellerini göstererek neye benzediklerini anlamalarını sağlar.
- Ardından bardak, elbise askısı ve ip alınarak bunlarla nasıl bir terazi yapılabileceği sorulur. İki adet pet bardağa sivri uçlu kalem yardımıyla karşılıklı delikler açılır. Eşit uzunlukta kesilen ip-

ler deliklerden geçirilir. Pet bardaklar eşit uzunluktaki ipler yardımıyla elbise askısının sağına ve soluna sabitlenir. Askı bir yere asılır. "Sınıftaki hangi nesnelerin ağırlığını bu teraziyle tartıp, diğer nesnelerle karşılaştırabiliriz?" sorusu sorulur. Çocukların blok parçaları, pastel boyalar, taş, pamuk, oyuncaklar vb. nesneleri sırayla terazide tartarak ağırlıkları hakkında fikir sahibi olmalarına rehberlik edilir.

- Sınıfça kendi terazilerini yapan çocuklardan, slaytlar üzerinden gösterilen nesneleri veya varlıkları ağırlıklarına göre karşılaştırmaları istenir. Örneğin: "Fil mi daha ağır yoksa karınca mı? "Oyuncak araba mı daha ağır yoksa gerçek araba mı? "Kuş tüyü mü daha hafif yoksa kuş mu? "Salatalık mı daha ağır yoksa zeytin tanesi mi?" soruları sorularak görselleri ağırlıklarına göre karşılaştırmaları istenir.

Değerlendirme

- Çocuklara etkinlik ile ilgili değerlendirme soruları sorulur.
- Nesnelerin ağırlıklarını ne ile ölçeriz? Bunun için neye ihtiyaç duyarız?

- Kendi terazimizi yapmak için hangi malzemelere ihtiyacımız oldu?
- Nesneleri tartmak için terazi yerine başka ne kullanabiliriz?
- Teraziyi dengelemek için neler yapabiliriz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesinde ağır ve hafif kavramları çocukla ayrı ayrı çalışmalıdır. Bunun için aile desteği sağlanabilir. Aileye ev içi çalışmalar verilebilir. Bu sayede çocuk etkinlik öncesi hazır olacaktır. Sınıftaki nesneleri taşıma sırasında öğretmen bir hafif bir ağır nesne almasını sağlayabilir. İki nesne gösterilerek hangisinin ağır hangisinin hafif olduğu sorulabilir. Akranının cevabı model gösterildikten sonra aynı soru çocuğa sorularak cevap vermesi sağlanabilir. Terazi yapımı aşamasında çocuğa çeşitli görevler verilebilir. Teraziyi tutması sağlanabilir. Sunu üzerinde karşılaştırma etkinliğinde çocuğa "Ağır olanı göster?" "Hafif olanı göster?" şeklinde yönergeler verilebilir. Çocuğun işaret ederek ya da görselin yanına giderek göstermesi sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Etkinliğin tüm aşamalarının resimlerinin olduğu bu çizelgede her aşamadan sonra biten etkinliğin görseli çizelgeden kaldırılarak çocuğun kalan etkinlikleri görmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk ihtiyaç hâlinde sözel ipuçları ile yönlendirilebilir. Olumlu olan her

tepki mutlaka pekiştirilmelidir. Aile ile görüşülerek ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanmalıdır. Öncelikli olarak ağır kavramı daha sonra hafif kavramının farklı zamanlarda çalışılması gerektiği vurgulanmalıdır. Daha sonra karşılaştırmalı etkinliklere geçecekleri söylenmelidir. Çocuğun etkinliğe hazır olması aktif katılımını sağlayacaktır. Öğretmen çocuktan mutlaka karşılaştırma yapabileceği şekilde nesneleri taşımasını istemelidir. Ağır mı yoksa hafif mi oldukları konusunda konuşulmalıdır. Daha sonra taşınan bu nesneler ağır ve hafif olma durumlarına göre iki ayrı kutuya koyularak gruplama çalışmasına yer verilebilir. Terazi ve tartı görselleri sınıfın belirli yerlerine saklanabilir. Çocuktan öğretmenin elinde olan görseli bulması istenebilir. Karşılaştırmalı etkinlikte ise çocuktan iki resim arasından hafif ya da ağır olanı göstermesi istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun sınıfın köşesinden ortasına kadar getireceği nesneleri güvenle taşıyabilmesi için zemin üzerine dokunsal bir ip yapıştırılabilir. Böylece çocuk yol boyunca yapıştırılan dokunsal ipi ayağıyla inceleyerek ipucu sağlayabilir. Etkinlik sırasında çocuğun tek eliyle taşıyıp diğer eliyle rehber arkadaşının kolunu tutarak yürüyebileceği nesneler vererek taşıması sağlanabilir (Blok parçaları ve kâğıt-kalem gibi). Çocuğun nesneleri/oyuncakları ağırdan hafife/hafiften ağıra doğru sıralama, gruplama, eşleme çalışmaları sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak verilebilir. Öncelikle çocuğun eliyle kavrayabileceği nesnelerle başlanması önemlidir. Sınıftaki nesneler/oyuncaklar incelenirken ne olduğu, işlevi, malzemesi, rengi, ağırlığı, hafifliği vb. hakkında çocuğun anlayabileceği şekilde betimlenebilir. Terazi, tartı, ölçü araçlarının kenarları kabartılarak ya da gerçek nesne üzerinde incelemesi sağlanarak ne işe yaradığından bahsedilebilir. Fiziksel yardımla bardak, elbise askısı ve ip kullanılarak yapılan terazinin nasıl yapıldığı betimlenerek birlikte tamamlanabilir. "Senin hangi eşyalarını tartabiliriz?" denerek nesnelerin ağır ya da hafif oluşunu karşılaştırmasına fırsat sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Nasıl bir etkinlik yapılacağı ve ne yapacağı çocuğa sözel ipucuyla birlikte model olunarak açıklanabilir. Çocuğun sınıfın köşesinden ortasına kadar getireceği nesneleri güvenle taşıyabilmesi için zemin üzerine belirgin şerit çizgi ya da led aydınlatma yapıştırılabilir. Böylece az gören çocuğun uzak görme becerilerinin de desteklenmiş olunacağı unutulmamalıdır. Ortamın aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Örneğin çocuğun ışığa karşı tepkisine göre ışık kaynaklarının mesafesi artırılabilir. Etkinlik sırasında çocuğun görerek eline alıp taşıyabileceği ışıklı, hareketli parlak renklerdeki nesneleri taşıması sağlanabilir. Çocuğun nesneleri/oyuncakları ağırdan/hafife, hafiften/ağıra doğru sıralama, gruplama, eşleme çalışmaları sözel ipucuyla birlikte model olunarak tamamlaması sağlanabilir. Nesneleri incelerken az gören çocuğun farklı alanlardan görebileceği unutulmamalıdır. Çocuk nesneleri sağ veya sol tarafa doğru kafasını yatırarak/çevirerek, kafasını yukarıya doğru kaldırarak ya da gözüne yaklaştırarak inceleyebilir. Çocuğun nesneleri inceleme aşamasında bu tür davranışlar sergilemesi normal karşılanmalıdır. Çünkü az gören çocuğun en iyi şekilde görebilmek için bu tür davranışlarda bulunabilecekleri unutulmamalıdır. Materyallerle şekil-zemin zıtlığı sağlanmasına dikkat edilmelidir. Örneğin beyaz zemin üzerinde çocuğun görebileceği alana canlı renklerdeki nesneler bırakılarak etkinliği sürdürmesi sağlanabilir. Sınıftaki nesneler/oyuncaklar incelenirken ne olduğu, işlevi, malzemesi, rengi, ağırlığı, hafifliği vb. hakkında çocuğun anlayabileceği şekilde betimlenebilir. Terazî ve tartı büyütülerek, görseller ile arka plan arasında yüksek kontrastlık sağlanarak incelemesi ya da gerçek nesne üzerinde incelemesi sağlanabilir. Fiziksel yardımla bardak, elbise askısı ve ip kullanılarak yapılan terazinin nasıl yapıldığı betimlenerek birlikte tamamlanabilir. "Senin hangi eşyalarını tartabiliriz?" denerek nesnelerin ağır ya da hafif oluşunu karşılaştırmasına fırsat sağlanabilir. Az gören çocuklar sınırlı görme kapasiteleri nedeniyle nesneleri daha yavaş takip edebilirler. Slayttaki görselleri takip edebilmeleri için daha fazla zamana ihtiyaç duyabilirler. Bu nedenle takip edebileceği hızda gösterilerek gerekiyorsa ekrana yaklaşarak ya da ekrandaki görseller büyütülerek ağır/hafif olarak ayırt etmesi sağlanabilir. Yine ekrandaki görsellerle arka plan arasındaki kontrastlık ve görsellerin boyutu önemlidir. Örneğin beyaz zemin üzerine siyah görseller kullanılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en çok faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik öncesinde kullanılacak materyaller tanıtılmalıdır. Öğretmen yönergeleri sunarken nesne kartlarından yararlanabilir. Hangisi daha ağır gibi yönergeleri sunarken resimli kartlardan yararlanabilir. Örneğin çocuğun ağır olanı göstermesi istendiğinde herhangi bir şeyi taşımakta zorlanan ve bu yüzden terleyen bir adam resmi gösterilebilir. Çocuktan bu resme uygun olan seçeneğin hangisi olacağı sorulur. Eşit kollu terazide sınıftaki nesneleri tartma işleminde ağır mı hafif mi sorularına cevap olarak bu iki kavramı temsil eden resimli kartlar oluşturulabilir ağır ya da hafif durumunda çocuk o kartları göstererek etkinliğe aktif olarak dahil edilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Eşit kollu terazî etkinliğinde önce, kullanılacak çok boyutlu materyaller tanıtılmalıdır. Daha sonra sınıfın belli köşesine toplanan nesneleri sınıfın ortasına taşımada çocuğa yönerge verirken ortamın ses düzeyine dikkat edilmelidir. Ortamdaki ses düzeyi yönergeyi bastırmamalıdır. Çocuk etkinlik sürecinin tüm basamaklarına aktif dahil edilmelidir. Akran etkileşiminde

ikili gruplar hâlinde sınıftaki nesneleri taşıma ya da ağırlık ölçme etkinliklerinin yapılması verimli olacaktır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Çocuğun her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve olumlu geri dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk “terazi” kelimesi yerine “teyazi” diyorsa öğretmen “evet, terazi” diyerek model olmalıdır. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “fil” diyorsa öğretmen “Evet fil kuştan ağır.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler ile) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Karşılaştırmalı sorular sorulan aşamada çocuktan bir akranının cevabını dinledikten sonra cevap vermesi istenebilir. Tek kelime döneminde olan çocuklardan görsellerde yer alan varlıkların isimlerini söylemeleri veya ağır ya da hafif olanı göstermeleri gibi cevapları kabul edilebilir. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması istenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli gö-

revler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Sınıftaki nesnelerin taşınması sırasında çocuğa hangi eşyayı alması gerektiği söylenebilir (Örneğin sandalyeyi taşı, daha sonra kalemi al gibi.). Böylece çocuk nesnelerin ağırlıklarını karşılaştırarak fark edebilecektir. Hangilerinin taşınmasında zorlandıkları sorulduğunda öncelikli olarak bir akranının cevaplandırması sağlanabilir. Daha sonra çocuktan cevap alınabilir. Terazî yapımı sırasında çocuğun teraziyi tutması sağlanabilir. Ya da akranlarına eşyaları dağıtması gibi görevler verilebilir. Terazî ve tartı görselleri kullanılarak çocuklardan tartı ve terazî olanları ayrı ayrı göstermeleri istenebilir. Sunu üzerinde yer alan karşılaştırma bölümünde çocuğun izleme, dinleme davranışları pekiştirilmelidir. Sorulan soruya cevap verdikten sonra akranlarına soruları çocuğun sorması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıftaki eşyalar toplanırken bedensel yetersizliği olan çocuğun kullandığı yardımcı aletler (yürüteç, tekerlekli sandalye gibi) varsa çocuğun bu aletlerle rahat hareket edebileceği hareket alanı oluşturmaya olanak tanınmalıdır. Sınıfta yapılan terazî ile eşyalar tartılırken, elleriyle tutup tartma imkânı olmayan çocuğa öğretmen kendisi tutarak yardımcı olabilir ya da akranı çifti oluşturularak destek verilebilir. Akranı toplanan hafif nesneleri çocuğa taşıyabileceği şekilde verebilir, tekerlekli sandalyesine bırakabilir ya da ellerini kullanmıyorsa akranı kollarına bırakabilir. Nesneleri tartma sürecinde yine aynı şekilde akranı ya da öğretmeni tarafından destek sağlanabilir. Çocuğun kendi başına yapabildikleri varsa çocuğun kendisinin yapmasına için fırsat verilmelidir. Çocuğa gereken düzeyde fiziksel yardım sunulmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 22

Etkinliğin Adı	: Şekli Resim
Etkinlik Çeşidi	: Sanat Etkinliği
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın adını söyler. Nesne/varlığın şeklini söyler.
Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.
Materyaller	: Çeşitli boyutlarda elişi kâğıtlarına çizilen geometrik şekiller, pastel boyalar ve grup sayısı kadar karton.
Kavramlar/Sözcükler	: Dikdörtgen, üçgen, kare, daire.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen tarafından, önceden el işi kâğıtları üzerine değişik ölçülerdeki geometrik şekiller (üçgen, kare, daire, dikdörtgen) çizilir. Çocuklar çizgilerden yararlanarak geometrik şekilleri keserler. Öğretmen dilerse çalışma sırasında müzik açabilir. Hazırlanan kâğıtlar ortaya konulur. Sınıf üç kişilik gruplara ayrılır, her gruba çocukların üzerinde çalışabilecekleri büyüklükte karton verilir.
- Gruplara bu geometrik şekilleri kullanarak ortak çalışmalar yapacakları söylenir. Gruplardan kesilen şekilleri yan yana getirerek anlamlı bütünler oluşturmaları istenir. Çocuklar oluşturacakları bütünlerde zorluk yaşarlarsa taşıtlarımız, hayvanlar, doğamız, okulumuz veya evimiz gibi te-

malar örnek verilebilir. Çocuklar isterlerse pastel boyalarla resimleri renklendirebilirler.

Değerlendirme

- Çalışmalar bittikten sonra gruplar yaptıkları çalışmaların sunumunu yaparlar. Ortaya çıkardıkları ürünleri diğer arkadaşlarına anlatırlar. Bu noktada oluşturdıkları resimlerde hangi geometrik şekilleri kullandıklarını açıklamaları istenir. Örneğin bir grup ev yapmışsa evin çatısını yapmak için üçgen şeklini kullandıklarını belirtmeleri beklenir. Çocuklar kullandıkları geometrik şekilleri belirtmede zorluk yaşarlarsa öğretmen soracağı sorularla onları yönlendirir. Örneğin "Ağaç yaparken hangi şekli kullandınız? "Evin çatısını ne şekli ile yaptınız?" gibi. Daha sonra çalışmalar panoda sergilenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık ve anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka önceden öğretmen tarafın-

dan açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da çocuğun ihtiyacına göre fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesi çocukla kesme çalışmalarına yer verilebilir. Aile ile görüşülerek her bir

geometrik şekli kesme çalışmaları yapmaları istenebilir. Örneğin önce üçgen kesme çalışmaları yapılabilir. Çocuk üçgeni çizgi üzerinden bağımsız olarak kesmeye başladıktan sonra diğer şekillerden biri ile çalışmaya geçilebilir. Şekli resim etkinliği çocuğa muhakkak basamak basamak yaptırılmalıdır. Bir arkadaşının model olarak etkinliğin her basamağını göstermesi ve çocuğun da onun yaptıklarını yapması sağlanabilir. Çocuk için grup belirlenirken iletişimde kalmayı tercih edeceği ve aynı zamanda çocuğa model olabilecek bir akranıyla birlikte olmasına özen gösterilmelidir. Kesme aşamasında bir kısmı kesilmiş şekiller verilerek çocuğun kesmeye devam etmesi sağlanabilir veya şekiller kesilmiş olarak verilerek yapıştırması sağlanabilir. Karton üzerine yapıştırma aşamasında çocuğa yapıştıracağı bölümler çizilmiş olarak verilebilir veya öğretmen çocuğa yapıştırması gereken yeri işaret ederek gösterebilir. Sunum sırasında yaptıkları resmi akranlarına gösterme görevi çocuğa verilebilir. Aynı zamanda kullanılan şekillerin anlatımını da yapması sağlanabilir. Anlatımda zorlanan çocuğa sorular sorularak destek verilebilir ya da resimde öğretmenin söylediği varlığı ya da şekli göstermesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Etkinliğin tüm aşamalarının resimlerinin olduğu bu çizelgede her aşamadan sonra biten etkinliğin görsel çizelgeden kaldırılarak çocuğun kalan etkinlikleri görmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilebilir. Olumlu olan her tepkisi mutlaka pekiştirilmelidir. Aile ile görüşülerek ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanmalıdır. Öncelikli olarak tek bir şekli kesme çalışması ve daha sonra diğer şekillere geçilmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Son aşamada karışık olarak çalışmalar yapabilecekleri söylenebilir. Çocuğun etkinliğe hazır olması aktif katılımını sağlayacaktır. Etkinlik sırasında çocuktan söylenen şekli göstermesi istenebilir. Kesilmiş şekiller arasından söylenen şekli arkadaşlarına vermesi, şekilleri akranının gösterdiği bölüme yapıştırması istenerek aktif katılımı sağlanabilir.

bilir. Anlatım bölümünde çocuğun cevap verebileceği şekilde sorular sorulabilir. Ya da göstererek cevaplaması sağlanabilir. Akranları resmi anlatırken çocuğun resmi diğer gruplara göstermesi istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kullanılacak materyalleri çocuğun incelemesine fırsat verilmelidir. Çocuğa nasıl bir etkinlik yapılacağı sesli betimlenmelidir. Silikonla ya da noktalarla kabartılarak sınırları belirlenmiş çizgiler çocuğa dokundurularak fiziksel yardım ile sırasıyla üçgen, kare, daire, dikdörtgeni kesme işlemini nasıl yaptıkları betimlenmelidir. Daha sonra kesilen şekillerin kenarlarını çocuğun parmak uçlarıyla hissetmesi sağlanırken çocuğa geometrik şekillerin özellikleri, rengi vb. açıklanabilir. Çocuk ile birlikte geometrik şekillerle eşleme, ayırt etme, gruplama, örüntü oluşturma çalışmaları yapılabilir. Etkinlik aşamalarında gerekiyorsa sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği yeterince aydınlatılmış bir yere oturması sağlanabilir. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Geometrik şekillerin sınırları kalın şerit bantlarla ya da siyah kalın gazlı kalemle belirlenmiş olmalıdır. Daha sonra çocuğun kesilen şekillerin kenarlarını görerek inceleyebileceği yeterli aydınlatma sağlanırken geometrik şekillerin özellikleri, rengi vb. açıklanabilir. Çocukla birlikte geometrik şekillerle eşleme, ayırt etme, gruplama, örüntü oluşturma çalışmaları yapılabilir. Gerekiyorsa az gören çocuğun kolayca ayırt ederek eşleme, ayırt etme, gruplama, örüntü oluşturma için masaya ek masa lambası da konulabilir. Az gören çocuğun nesneleri/şekilleri var olan görme kalıntısını kullanarak bulması desteklenmelidir. Çocuğun nesneleri/şekilleri eliyle arayarak ya da tesadüfen bulması önlenmelidir. Çocuğa yardım sunulurken ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğret-

meni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dil becerileri genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Şekillere ait resimli kartlar oluşturulabilir. Çocuğa süreçte akranı ya da öğretmen model olabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Öğretmen tarafından önceden el işi kâğıdına çizilmiş üçgen, kare, dikdörtgen ve daire şekli akran etkileşimi sağlanarak gruplar hâlinde kesilebilir. Kesilen şekillerin yapıştırılmasında gerekirse çocuğa süre verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve olumlu geri dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için ek süre verilerek ya da model olunarak desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "daire" kelimesi yerine "dayye" diyorsa öğretmen "Evet, daire." diyerek model

olmalıdır. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "çatı" diyorsa öğretmen "Evet, üçgen çatılı ev." diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler ile) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Resimlerin sunulması aşamasında çocuktan bir akranının cevabını dinledikten sonra sorulan sorulara cevap vermesi istenebilir. Tek kelime döneminde olan çocuklardan görsellerde yer alan varlıkların isimlerini söylemeleri veya göstermeleri gibi cevapları kabul edilebilir. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Akran grubu çocuğun iletişimde kalmayı tercih ettiği akranlarıyla oluşturulmalıdır. Kesilecek şekil sayısı çocuğun dikkat süresine uygun olacak şekilde belirlenmelidir. Çocuktan kendi etkinliğini tamamladığında diğer akranlarına yardım etmesi istenebilir. Belirli sürelerle hareket etmesini sağlamak amacıyla sınıf içinden istenen malzemeleri getirmesi gibi görevler verilebilir. Sunum sırasında bir akranı sunduktan sonra çocuktan sunum yapması istenebilir. Sunu sırasında sorular sorularak çocuğun anlamı desteklenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çalışmaya başlamadan önce çocuğun engel durumu uygun çevre düzenlemesi yapılmalıdır. Çocuğun tekerlekli sandalye ya da yardımcı araç gereçlerle sınıfta rahatça hareket edebileceği ortam sağlanmalıdır. Çocuk materyallere rahatça ulaşabileceği şekilde oturtulmalı ve nesneler çocuğun rahatça tutabileceği şekilde hazırlanmalıdır. Geometrik şekillerle ortaya ürün çıkarma aşamasında ellerini kullanamayan çocukların sorulan şekli ayakları ile göstermesi ya da sözlü olarak ifade etmesi sağlanmalıdır. Ya da oluşturulan akran grubu ile çocuğun etkinliğe ulaşamayacağı durumlar da akranından destek görmesi sağlanabilir.

ETKİNLİK 23

Etkinliğin Adı	: Örüntü Treni
Etkinlik Çeşidi	: Matematik ve Türkçe (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne ya da varlıkları gözlemler.
Göstergeler	: Nesne/varlığın rengini söyler.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturur.
Göstergeleri	: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur. En çok üç öğeden oluşan örüntüdeki kuralı söyler.
Materyaller	: Renkli (kırmızı-sarı-mavi) blok parçaları, pastel boya, A4 kâğıdı.
Kavramlar/Sözcükler	: Kırmızı-sarı-mavi, tren, vagon.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara bir oyun oynayacaklarını ve sıraya geçmelerini söyler. Çocuklar tek sıra hâlinde arka arkaya geçerler. Öğretmen renkli blok parçalarından yere kırmızı-mavi-sarı renkler arka arkaya gelecek şekilde iki kere tekrar eden bir örüntü oluşturur. Çocuklarla renkler sırayla söylenir. Çocuklara renklerin belli bir kurala göre sıralandığı ve ilgili renkten sonra gelmesi gereken rengin ne olduğu bloklar üzerinden gösterilerek anlatılır. Bir sonraki sıraya hangi renk gelmesi gerektiği bulunur. Çocuklar sırayla örüntüdeki renkleri sayarak sırası gelen uygun renkteki bir blok parçasını alır ve eklerler. Böylece blok parçaları bitene kadar örüntüye devam edilir.
- Blok parçaları arka arkaya dizilince sonunda neye benzediği sorulur. Çocukların cevapları dinlendikten sonra, bunun bir trene benzediği

ve her bir parçanın trenin vagonu olduğu söylenir. Her çocuktan kendine bir vagon seçmesi istenir. Çocuklar vagon seçerler. Çocuklar arka arkaya sıralanarak tren oluştururlar. Öğretmen "Bu vagonda kimler var? Nereye gidiyorlar? Giderken nereleri görüyorlar?" şeklinde sorular sorar. "Şimdi nereden geçiyoruz? Hangi hayvanları görüyoruz? Köprü var mı? Dere var mı? Kar mı var? Güneş mi?" gibi sorularla oyunu genişletir.

Değerlendirme

- Çocuklara kâğıtlar dağıtılır. Pastel boyalar verilerek etkinliğin resmini yapmaları istenir.
- Resimlerinde yaptıkları trene de yer vermeleri söylenir. Ardından trenin vagonları uygun renklere göre sıralanarak örüntü oluşturmaları beklenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık ve anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açık-

lanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesi çocukla örüntü ve renk çalışmaları yapılmalıdır. Bunun için aile desteği sağlanabilir. Aileye ev içi çalışmalar ve-

rilebilir. Bu sayede çocuk etkinlik öncesi hazır olacaktır. Sıra olma bölümünde çocuğun akranlarını görebileceği bir yerde konumlandırılmasına dikkat edilmelidir. Bekleme ve izleme davranışları uygun olan durumlarda pekiştirilmelidir. Birkaç akranı örüntü oluşturmaya model olduktan sonra çocuktan yapması istenebilir. Söylenen renkte blok alması için çocuğa görsel ipucu sunulabilir. Öğretmenin elinde yer alan renk kartındaki görselden yararlanarak, aynı renk bloğu alması ve örüntüde uygun yere yerleştirmesi sağlanabilir. Trenle seyahat etme aşamasında sorular sorulurken her bir sorunun cevabını karşılar nitelikte görseller sunulabilir. Örneğin “Nereye gitmek istersin?” sorusu için bir çiftlik görseli veya deniz kenarı bir yerin görseli sunulabilir. Çocuktan seçim yapması istenebilir. Aynı şekilde kimlerle gitmek istediği ile ilgili soru için aile üyeleri veya akranlarının görselleri sunulabilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için çizilmiş bir tren resmi verilebilir. Örüntü oluşturma aşamasında çocuk ihtiyaç duyuyorsa ilk örüntü öğretmen tarafından oluşturulabilir. Çocuğun bakarak aynı sırayla treni renklendirmesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalar bu bölümde de yapılabilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Etkinliğin tüm aşamalarının resimlerinin olduğu bu çizelgede her aşamadan sonra biten etkinliğin görseli çizelgeden kaldırılarak çocuğun kalan etkinlikleri görmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk ihtiyaç duyarsa sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. Olumlu olan her tepkisi mutlaka pekiştirilmelidir. Aile ile görüşülerek ev içi renk ve örüntü çalışmalarına yer vermeleri sağlanabilir. Sıra alarak blokları koyma bölümünde çocuğa hatırlatıcılar ipuçları sunulabilir. Bunun için öğretmen elinde tuttuğu görsel kartları örüntü sırasına göre çocuğa gösterebilir. Gerekliğinde tekrar model olunabilir. Çocuğun çok karışık renkli bloklar arasından seçim yapması değil de iki blok arasından sıradaki rengi seçmesi istenebilir. Örnek bir örüntü çocuğa verilerek trenini tamamlaması sağlanabilir. Trende yer alan vagonları bir akranı ile birlikte sıra alarak boyaması sağlanabilir.

Tren yolculuğunu anlatan bir video çocuklarla birlikte izlenerek videoda yer alan kişiler, yerler ve yapılar hakkında konuşulabilir. Daha sonra çocuğa görseller sunularak, gitmek istediği yer ve kişileri seçmesi sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğun etkinlikte kullanılacak materyalleri incelemesi sağlanırken ayrıntılı betimlemeleri yapılabilir. Etkinlik öncesi alıştırmalar yapılarak çocuk ne yapılacağı hakkında bilgilendirilir. Çocuğa bir oyun oynanacağı ve bu oyunun kuralları olduğu söylenir. “Beni dikkatli bir şekilde dinlemen gerekiyor.” denerek kare-üçgen-daire bloklar çocuğun önüne konularak incelemesi sağlanırken arka arkaya gelmeleri gerektiği kuralı açıklanır. Çocuğun örüntü kuralını anladığından emin olunmalıdır. Örüntü aşamasında çocuğun ihtiyacı kadar yardım ve süre verilmesine dikkat edilmelidir. Çocuğun olumlu davranışları pekiştirilirken örüntüyü oluşturmada zorlanıyorsa kural tekrar açıklanarak fiziksel yardımla örüntüyü tamamlaması sağlanabilir. Örüntü sonunda oluşturulan treni zihninde canlandırabilmesi için öğretmenin eli çocuğun eli üzerinde olacak şekilde tren boyunca incelemesi desteklenebilir. Tren olma aşamasında görme yetersizliği olan çocuğun ilk sıraya alması sağlanmalıdır. Ek olarak çocukların birbirlerini iterek zarar vermelerini önlemek amacıyla zemine şerit bantlar yapıştırılabilir. Her bir çocuğun bu bantlar üzerinde durarak tren oluşturmaları sağlanır. Çocuklarla birlikte tren yolculuğunun dramatize edilmesi sağlanır. Trenle ilerlerken “Derenin şırıl şırıl akan sesini duyuyoruz.” (su sesi verilir). Ormandan geçiyoruz, ağaçların hışırtısını duyuyor musunuz? (hışırtı sesi verilir). Aa bir köprü, hadi bakalım üzerinden yürüyelim (yere serilen kilim üzerinden yürünebilir). Aaa! Bir kuş, yanımıza kadar geldi (kuş sesi verilir) sesini duyuyor musunuz? Kuş pıııırr diye uçup gitti. Hava soğumaya başladı. Kar yağıyor çocuklar (çocukların üzerine minik minik pamuklar serpiştirilebilir). Eve dönme zamanı geldi.” denilerek çocukların tren gezisinde ne hissettikleri, nelerle karşılaştıkları üzerine sohbet edilebilir. Çocuğa sınırları kabartılarak oluşturulan tren, parmak uçlarıyla incelemesi için verilir. Daha sonra parmak boyasıyla sınırları taşırmadan boyaması için cesaretlendirilebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyalleri görme kalıntısı kullanarak incelemesi sağlanır. Çocuğun görme düzeyinden en yüksek düzeyde yarar-

lanabileceği bir yere oturarak etkinliği tamamlaması sağlanır. Ortamın ışık düzeyine (çok loş ya da çok parlak olmamalı) ve ışığın doğrudan göze gelmemesine dikkat edilir. Çocuğa bir oyun oynanacağı ve bu oyunun kuralları olduğu söylenir. “Beni dikkatli bir şekilde dinlemen gerekiyor.” denerek kırmızı-mavi-sarı bloklar çocuğun görme alanına konularak incelemesi sağlanır. Gerekirse gözüne yaklaştırarak incelemesine ya da el büyütecini kullanmasına da izin verilmelidir. Daha sonra kırmızı-mavi-sarı blokların arka arkaya gelecek şekilde yerleştirilmesi gerektiği kuralı açıklanır. Blokların büyüklüğüne ve zeminle renk kontrastlığı sağlanmasına dikkat edilir. Çocuğun örüntü kuralını anladığından emin olunmalıdır. Örüntü aşamasında çocuğun ihtiyacı kadar yardım ve süre verilmesine dikkat edilmelidir. Çocuğun olumlu davranışları pekiştirilirken örüntüyü oluşturmada zorlanıyorsa sözel ipucu ile yönlendirilir. Örneğin “Kırmızı bloktan sonra mavi blok gelmesi gerekiyor. Hadi bakalım, mavi bloğu koy.” gibi. Çocuğun sınırları gazlı kalemle belirginleştirilerek oluşturulmuş treni incelemesi istenir. Daha sonra parmak boyasıyla sınırları taşımadan boyaması için cesaretlendirilebilir. Ya da çocuğun görebileceği tren vagonlarını kırmızı-mavi-sarı renkleriyle örüntü oluşturacak şekilde boyaması istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğe kırmızı-mavi-sarı örüntü oyununun nasıl oynanacağı anlatılarak başlanır. Oyun sırasında arkadaşlarını gözlemesi sağlanabilir. Örüntüdeki renklerin olduğu resimli kartlar hazırlanabilir.

Örüntüde sırası gelen renkteki resimli kart gösterilerek görsel destek sunulabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğe kırmızı-mavi-sarı örüntü oyununun nasıl oynanacağı açıklanarak başlanır. Gereken yerlerde resimli kartlarla ipuçları sunulabilir. Etkinlik sonunda örüntüyü çizmeleri istenebilir. Etkinlik sürecinde akran desteği sunulabilir. Örüntüyü gruplar hâlinde tamamlamaları sağlanabilir. Kırmızı-mavi-sarı renkler gruptan her bir çocuğa verilerek “Sen mavi ol, sen kırmızı ol, sen sarı ol.” şeklinde yönlendirmeler yapılabilir. Sırasıyla örüntüye rolleri gereği renkleri yerleştirebilirler.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve olumlu geri dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk “tren” kelimesi yerine “tiyen” diyorsa öğretmen “Evet, tren.” diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk “vagon” diyorsa öğretmen “Evet, sarı renkli vagon.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlen-

dirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimiklerle) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Gitmek istediği yer, kişiler ve yapmak istedikleri ile ilgili sorulara akranının cevabını dinledikten sonra cevap vermesi istenebilir. Cevaplarını görseller üzerinden göstererek vermesi sağlanabilir. Tek kelime döneminde olan çocuklardan görsellerde yer alan varlıkların isimlerini söylemeleri veya ağır ya da hafif olanı göstermeleri gibi cevapları kabul edilebilir. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Tek sıra hâlinde arka arkaya geçtikleri sırada çocuğun ilk sıralarda ve öğretmene yakın bir yerde yer alması sağlanabilir. Örüntü oluşturmaya öncelikli olarak bir akranı model olabilir. Daha sonra çocuktan yapması istenebilir. Çocuğun sırası geldiğinde örüntü kuralını sırasıyla söyle-

mesi istenebilir. Öğretmen çocuğu hangi bloğu alması gerektiği konusunda sorular sorarak yönlendirebilir. Tren oyunu öncesi soru cevap bölümünde çocuğun verdiği cevaplar genişletilebilir. Daha farklı sorularla anlatımı çeşitlendirilebilir. Gerektiğinde görseller sunularak hayal ettiği durumları göstermesi sağlanabilir. Tren çizmesi konusunda model olunabilir veya fiziksel yardımda bulunulabilir. Örüntü kuralı her defasında tekrar edilerek çocuğun vagonları uygun şekilde boyaması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vererek çocuğun etkinliğe aktif katılımını desteklemelidir. Blokları dizmek için ulaşma ve hareket imkânı kolay olan bir yer tercih edilmelidir. Daha sonra kırmızı mavi-sarı, kırmızı-mavi-sarı ritimleri yarıda kesilerek eksik olan rengin ne olduğunu bulmasına ve yerleştirmesine imkân verilir. Çocuk ellerini kollarını ya da ayaklarını kullanmıyorsa hangi rengin konulması gerektiğini söyleyebilir. Çocuğa süreçte bir akranı destek olabilir. Örüntü etkinliği tamamlandıktan sonra masasında örüntüyü çizmesi istenebilir. Sürece dönük ipuçları sunma, zaman verme ve pekiştirmeler çocuğa ihtiyaç duyduğu kadarıyla verilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 24

Etkinliğin Adı	: Ormanda Gezintiye Çıkıyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe ve Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne- durum olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 10	: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.
Göstergeleri	: Yönergeye uygun olarak nesneyi doğru yere yerleştirir. Mekânda konum alır.
Materyaller	: Odun parçaları, taşlar, uzun ince kesilmiş bir krapon kâğıdı ve sandalye.
Kavramlar/Sözcükler	: Altında, üstünde, yanında, hızlı, yavaş, göl.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfta anlatacağı hikâyeye uygun bir ortam kurar. Bahçeden topladığı odunları, göl yapmak için kullanacağı mavi krapon kâğıdını, sandalyeyi, taşları sınıf alanında yerleştirir. Çocukların sınıf içerisinde dağınık bir şekilde yer almalarını ister. "Şimdi sizinle birlikte ormanın içinde bir yürüyüşe çıkıyoruz. Derin bir nefes alın. Yavaş yavaş yürüyoruz. Taşların üzerine basarak geçiyoruz. Karşımıza bir göl çıktı bu gölün üzerinden zıplayarak geçiyoruz. Etrafta kuş sesleri var. Seslerin nereden geldiğini bulup kuşları izliyoruz. İlerde bir ağaç var bizimle aynı boyda. Ağaca çarpmadan nasıl geçebiliriz sizce? Evet, eğilerek. Haydi, ağacın altından eğilerek geçelim. Yavaş yavaş yürüyerek ormandaki gezimize devam ediyoruz. Aa! Yaprakların altında kımıldayan bir şey var, sizce ne olabilir? Hızlı hızlı yürüyüp inceleyelim. Yaprakları üstünden teker teker alalım. Yaprakların altında bir kaplumbağa varmış. Kaplumbağa susamış olabilir. Onu elimize alıp gölün kenarına koyalım. Şimdi yolumuza devam ediyoruz. Bir kiraz ağacı görüyorum. Siz de görüyor musunuz? Ağaca doğru koşuyoruz.

Ne güzel kirazları var. Ağacın üzerine çıkıp bizde kirazlardan yiyebiliriz. Haydi, ağaca tırmanalım. Herkes bir dal seçip onun üstüne otursun. Şimdi etrafınızdaki kirazlardan toplayıp yiyebilirsiniz. Kirazları yediysek ağaçtan dikkatli bir şekilde inelim. Yürüyüşümüze devam edelim. Kocaman bir taş var. Taşların yan tarafında minik minik mantarlar çıkmış. Şimdi oturup biraz mantarları inceleyelim. Keyifli bir gezi yaptığımıza göre artık sınıfa dönme vakti." denilerek etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

- Öğretmen bir A4 kâğıdına 3 adet masa çizer ve çocuk sayısı kadar çoğaltır. Her bir çocuğa bir adet çalışma sayfası ve keçeli kalemler verilir. Öğretmenin yönergelerine göre çalışma sayfası tamamlanır. "Birinci masanın altına bir adet top çizelim, ikinci masanın üzerine bir adet çiçek çizelim, üçüncü masanın yan tarafına bir adet kitap çizelim." denilerek etkinliği tamamlamaları beklenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilir. "Ormanın içinde yürüyüş" draması basamak basamak anlatılır. Hikâye basamaklarında geçenleri önce öğretmen yapabilir sonra çocuğa yaptırabilir. "Birlikte ormanın içinde bir geziye çıkıyoruz derin nefes al, bak böyle aferin, çok iyi" şeklinde yönlendirmeler yapılabilir. "Yavaş yavaş yürüyoruz." denildiğinde akranı ya da öğretmen eşliğinde sınıfta yürümesi sağlanabilir. "Taşların üzerine basıyoruz." denildiğinde sınıfa getirilen taşlara önce akranlarından birinin basması ardından çocuğun basması sağlanabilir. "Karşımıza bir göl çıktı. Mavi krapondan yapılan gölün üzerinden atla" denildiğinde yine yardımla atlaması sağlanabilir. "Etraftan kuş sesleri geliyor" denildiğinde gerçek kuş sesi dinletilebilir. "İlerde bizimle aynı boyda bir ağaç var." denildiğinde bir ağaç resmi gösterilebilir. Yaprakların altına bir kaplumbağa koyulabilir. "Yaprakların altında kımıldayan bir şey var hızlıca yürüyüp bakalım" denildiğinde yere bırakılan yaprakların yanına yürünüp yaprakların altına bakılabilir. "Bu kaplumbağa çok susamış gölün yanına götürelim" denildiğinde su dolu bir kap kullanılarak, kaplumbağaya su veriliyormuş gibi yapılabilir. "İlerdeki kiraz ağacının dallarına oturup kiraz yiyelim" denildiğinde çocuklarla birlikte kiraz yenilebilir. Aile ile iş birliği yapılarak ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilme-

lidir. Olumlu olan her tepkisi mutlaka pekiştirilmelidir. Oyunda yer alan yönergelerin görselleri çocuğa gösterilerek aşamaları gerçekleştirmesi sağlanabilir. Çocuklar gruplara ayrılarak hikâye etkinliği önce birkaç akranı ile tamamlanabilir. Bu sırada çocuğun izleme, dinleme davranışları pekiştirilmelidir. Çocuk akranlarını izledikten sonra etkinliği gerçekleştirebilir. Drama basamaklarında geçenleri önce öğretmen yapabilir sonra çocuğa yaptırabilir. "Birlikte ormanın içinde bir geziye çıkıyoruz derin derin nefes al, bak böyle aferin çok iyi" şeklinde yönlendirmeler yapılabilir. Önceden çizilmiş bir resim verilerek çocuktan istenen yerde olan nesneyi göstermesi istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlik alanları ve kullanılacak materyalleri çocuğun incelemesi sağlanabilir. Gerekiyorsa ihtiyaca yönelik yeterli zaman verilebilir. Çocuğun ormanın içinde yürüyüş hikâyesini dinlediğinden ve yönergeleri anladığından emin olmak için hikâye ile ilgili soruları cevaplama, arkadaşlarına anlatma vb. etkinlikler yapılabilir. Çocuğun etkinliği dramatize etmesi sağlanırken fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Çocuğa "Seninle ormanda çok eğlenceli bir yürüyüşe çıkacağız ve yeni keşiflerde bulunacağız, hazır mısın?" denilerek çocukta merak uyandırılabilir. "Hadi bakalım, çıkalım o zaman." Çocuğun zemindeki farklı büyüklükteki taşları hissederek üzerinden yürümesi sağlanabilir. "Aa bir göl. Su dolu bir kap üzerinden fiziksel yardımla zıplaması desteklenebilir. Kuş seslerini dinlemesi ve sesin yönünü bulması istenebilir. "Şimdi de karşımıza bir ağaç çıktı." denerek yapraklara dokunması sağlanabilir. "Ağaca çarpmadan geçmemiz gerekiyor bu nedenle kolumuzla başımızı ve gövdemizi tehlikelerden korumalıyız" denerek fiziksel yardımla uygun davranışı yapması sağlanabilir. Yaprak hışırtısı sesi verilerek yaprakların arasındaki maket kaplumbağayı bularak incelemesi desteklenebilir. Kaplumbağaya dokunurken özellikleri hakkında konuşulabilir. "Kaplumbağa susamış olabilir mi? Hadi bakalım, göle götürerek su içirelim." denerek kaptaki suya bırakılması sağlanabilir. "Mis gibi kiraz bahçesine geldik. Kiraz yemeye ne dersin?" denerek kirazı incelemesi, yemesi ve koklaması sağlanarak "Kıpkırmızı rengi, şeker gibi tadı var" vb. özellikleri hakkında konuşulabilir. "Yürümeye devam edelim mi?" denilerek ayaklarıyla mantar maketlerini hissetmesi ve karton kutuya mantarları toplaması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlik alanları ve kullanılacak materyalleri çocuğun incelemesi sağlanabilir. Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun ormanın içinde yürüyüş hikâyesini dinlediğinden ve yönergeleri anladığından emin olmak için hikâye ile ilgili soruları cevaplama, dramatize etme vb. etkinlikler yapılabilir. Akran desteği veya fiziksel yardım sunularak çocuğun etkinliği dramatize etmesi sağlanabilir. Ortamda olabildiğince ışık ve ışık kaynaklarının kullanılmasına dikkat edilmesi gerekmektedir. Oyun sahası içerisine birden fazla ışık kaynağı yerleştirebilirsiniz. Örneğin küçük el fenerleri, ışık kutuları, ışık küreleri vb. Çocuğa "Seninle ormanda çok eğlenceli bir yürüyüşe çıkacağız ve yeni keşiflerde bulunacağız, hazır mısın?" denilerek çocukta merak uyandırılabilir. "Hadi bakalım, çıkalım o zaman." Zemindeki taşları görerek eline alıp incelemesi, büyük/küçük/sert olduğunu söylemesi desteklenebilir. Zemin ve üzerindeki taşlar arasında renk kontrastlığı oluşturulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun yerdeki taşları görerek alması için cesaretlendirebilirsiniz. "Aa bir göl." denilerek su dolu bir kap üzerinden model olunarak zıplaması desteklenebilir. Kuş seslerini dinlemesi ve sesin yönünü bulması istenebilir. "Şimdi de karşımıza bir ağaç çıktı." denerek yapraklarının hangi renk olduğu sorulabilir. "Ağaca çarpmadan geçmemiz gerekiyor bu nedenle kolumuzla başımızı ve gövdemizi tehlikelerden korumalıyız." denerek model olunarak uygun davranışı taklit etmesi istenebilir. Yaprak hışırtısı sesi verilerek yaprakların arasındaki maket kaplumbağayı görme kalıntısını kullanarak bulması istenebilir. "Kaplumbağa susamış olabilir mi? Hadi bakalım, göle götürerek su içirelim." denerek kaptaki suya bırakılması sağlanabilir. "Mis gibi kiraz bahçesine geldik. Kiraz yemeye ne dersin?" denerek kirazı incelemesi, yemesi ve koklaması sağlanarak "Kıpkırmızı rengi, şeker gibi tadı var." vb. cümleler kurulabilir. "Yürümeye devam edelim mi?" denilerek mantar maketlerini görerek inceleyip karton kutuya toplaması sağlanabilir. Daha sonra mantarları sayması, rengini söylemesi istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var

olan dili genişletilip geri verilmez. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Odun, taş, yaprak ve krapon ile göl orman ortamı oluşturulur. "Karşımıza bir göl çıktı." yönergesi verilirken mavi krapondan yapılan gölün üzerinden atlanma aşamasında model olunabilir. "Etraftan kuş sesleri geliyor." yönergesinde kuş sesinin olduğu bir ses kartı gösterilebilir. "İlerde bizimle aynı boyda bir ağaç var." yönergesinde öğretmen çocuğa eliyle eğil işareti verebilir. Etkinlik sürecindeki tüm basamaklarda çocuğa jest mimik kullanmalı, resimli kartlar gösterilmeli ve gerektiğinde akran desteği sunulmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. "Ormanda yürüyüş" adlı drama canlandırılırken sınıfta gürültü seslerinin olmamasına dikkat edilmelidir. Öykünün anlatımı sırasında çocuk öğretmenin yakınında durarak öykü basamağını dinlemeli ve söylenen yönergeyi yerine getirmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. Çocuk ifade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. Çocuğun ifadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Örneğin çocuk "kaplumbağa" kelimesi yerine "kapumba" diyor sa öğretmen "Evet, kaplumbağa" diyerek model olmalıdır. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "kaplumbağa su" ifadesini kullandığında "Evet, kaplumbağa gölden su içti." şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilme-

lidir. Çocuğun sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile etkinlikler ve çocuğun kullandığı sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır. Hikâye öncelikle görseller üzerinden anlatılabilir. Daha sonra canlandırma etkinliğine geçilebilir. Bu sırada sorularla çocuk konuşmaya teşvik edilmelidir. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre göstermesine/işaret etmesine olanak verilmelidir. Çocuğun dil becerilerine uygun olarak evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorular sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. “İlerde yaprakların altından sesler geliyor bakalım ne var altında? Bu bir kaplumbağa çok susamış gölün kenarına götürelim”

denildiğinde çocuk mavi krapondan hazırlanan göle kadar oyuncak kaplumbağayı taşıyabilir. “Aa! Yaprakların altında kımıldayan bir şey var, sizce ne olabilir? Hızlı hızlı yürüyüp inceleyelim.” yönergesi çocuğun hareket etmesini sağlamak amacıyla gerektiğinde tekrar edilebilir veya uzatılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanır. “Derin nefes alın. Yavaş yavaş yürüyoruz, taşların üzerinden geçiyoruz.” yönergelerinde çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa taş tekerlekli sandalyenin geçtiği yerin yanına konulup üzerinden geçtiği sayılabilir. “Gölün üzerinden atlıyoruz.” yönergesinde bedensel yetersizliği olan çocuğa “hooop” diye el çırpma hareketi yaptırılarak, atlamaya alternatif oluşturulabilir. “İlerde bizimle aynı boyda bir ağaç var, eğ başını.” yönergesi verildiğinde akranı ya da öğretmenin fiziksel yardımıyla başını eğmesi sağlanabilir. Çocuğun mavi krapondan hazırlanan göle kadar oyuncak kaplumbağayı taşıması, ellerini kullanamıyorsa tekerlekli sandalyeye akranı tarafından konulması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 25

Etkinliğin Adı	: Dokunarak Hissedelim
Etkinlik Çeşidi	: Fen-Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne veya varlığın dokusunu söyler.
Kazanım 7	: Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları dokusuna göre gruplar.
Materyaller	: Pamuk, kaşık, tabak, yastık, oyun hamuru, su şişesi, kapak, elyaf ve plastik oyuncak, kalem, oyuncak tencere, tahta blok, peçete, tişört, sünger, ceviz, pastel boya, kilit, anahtar, kalemтіраş vb. nesneler bulunan kutu, göz bandı, fıstık kabuğu, koyun ve kaplumbağa resimleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Sert-Yumuşak.

Öğrenme Süreci

- Öğrenme merkezlerinde oynarken, merkezde dikkatlerini çeken yeni nesneler olup olmadığı çocuklara sorulur. Neler gördükleri, bu nesneler hakkındaki düşünceleri, onlara dokunup dokunmadıkları, ne hissettikleri sorulur. Alınan cevaplar doğrultusunda konuşma yapılır.
- Daha sonra sınıfa getirilen kutu masaya yerleştirilir. Hazine sandığı olduğu varsayılan bu kutunun içinde farklı özelliklerde nesneler olduğundan bahsedilir. Ardından çocuklar tek tek çağırılır, göz bandı takılır ve kutunun kapağını açıp içinden bir nesne çekmeleri istenir. Çektikleri nesneyi arkadaşlarına göstermeleri, bu nesnenin ne olduğunu tahmin etmeleri ve dokusunun sert mi yoksa yumuşak mı olduğunu söylemeleri istenir. Bütün nesnelerin dokusu bu şekilde ayırt edildikten sonra nesnelerin hepsi bir masaya karışık şekilde yerleştirilir. Masa sert ve yumuşak bölüm olarak ikiye ayrılır. Çocuklar karışık nesneleri dokusuna göre gruplara ayırırlar.
- Daha sonra öğretmen çocukların önlerindeki masaya parmak uçları ile vurmalarını ister. "Hız-

lı, biraz daha hızlı." şeklinde yönergeler verilir. Çocuklar durdurularak ne hissettikleri sorulur. Parmakları acıdıysa neden acımış olabileceği sorulur. Masanın sert olduğuna dikkat çekilir. Ardından parmak uçları ile yanaklarına vurmaları istenir. Neler hissettikleri ve nedenleri sorulur. Yanağımızın yumuşak olduğuna vurgu yapılır.

- "Uyurken yerde mi yoksa yatakta mı yatsak rahat ederiz? Eğer tüm nesneler yumuşak olsaydı hayatımız nasıl olurdu? Ne gibi sorunlar yaşadık?" diye sorular sorulur alınan cevaplara göre sohbet edilir.

Değerlendirme

- "Hangi hayvanlara dokunduğumuzda sert/yumuşak olduğunu hissederiz?" sorusu sorulduktan sonra çocuklara kaplumbağa ve koyun fotoğraflarının olduğu kâğıtlar verilir. Masalara pamuk, fıstık kabuğu, ceviz kabuğu bırakılır. Resimlerdeki hayvana uygun olan materyali seçip, materyalleri yapıştırarak ve boyayarak resmi tamamlamaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Dokun hisset etkinliği çocuğa muhakkak basamak basamak yaptırılmalıdır. Bir arkadaşının model olarak etkinliğin her basamağını göstermesi ve çocuğun da onu izledikten sonra aşamaları yerine getirmesi sağlanabilir. Yumuşak ve sert iki farklı kavram olduğu için aile ile etkinlik öncesi görüşülerek farklı zamanlarda her bir kavramın çalışılmasına yönelik yönlendirilmelidir. Aileye her bir kavram çalışıldıktan sonra karışık olarak etkinlikler yapılması gerektiği konusunda bilgi verilmelidir. Ceviz, tahta blok, anahtar, kilit, pamuk, peçete, yastık, elyaf oyuncak materyalleri çocuğa tanıtılabilir. Tahmin etme aşamasında çocuğun elindeki nesneyi tanımasına yardımcı ipuçları sunulabilir. Gruplama etkinliği sırasında karışık materyaller yerine, iki materyal arasından yumuşak/sert olanı alması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişim geçilmelidir. Materyallerin hangilerinin sert hangilerinin yumuşak olduğu ile ilgili etkinlik çizelgeleri hazırlanabilir. Çocuğun etkinlik çizelgesine bakarak yumuşak olan nesneleri masadaki yumuşak bölüme, sert olan nesneleri ise sert bölüme yerleştirmesi sağlanabilir. Değerlendirme kısmında nesneleri kullanarak kaplumbağa ve koyun yapma aşamasında önceden hazırlanan resme bakarak etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce etkinlik alanları çocuğa incelenilerek nesnelerin özellikleri, işlevleri, neye benzedikleri vb. hakkında konuşularak açıklamalar yapı-

labilir. Çocuğa "Masanın üzerine incelemen için kutu koydum ve içerisinde ilgini çekebilecek bir şeyler olduğunu düşünüyorum." denilerek çocuğun merak etmesi sağlanabilir. Çocuğun akranlarıyla sosyalleşebilmesi ve kabulü açısından gözü bağlanarak kutunun içindeki nesneleri incelemesi sağlanabilir. Kutudan aldığı nesnelerin sert/yumuşak olup olmadığını dokunarak hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra yumuşak olanları karton kutuya, sert olanları plastik kutuya koyarak gruplaması sağlanabilir. Birlikte sınıftaki nesneleri inceleyerek sert veya yumuşak olup olmama durumlarını karşılaştırması sağlanabilir. Çocuğun yaşantısından da örnekler vermesi desteklenebilir. Çocuğun önüne kaplumbağa ve koyun oyuncacı verilerek incelemesi istenebilir. Dokunarak hangisinin sert hangisinin yumuşak olduğu sorulabilir. Kaplumbağa ve koyun oyuncacığının dokusuyla, pamuk ve fıstık kabukları arasında ilişki kurması istenebilir. Eğer çocuk ilişkilendiremezse sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak ilişkilendirmesi sağlanabilir. "Pamuk ve koyunun tüyleri yumuşak, kaplumbağanın kabuğu ve fıstık kabukları sert." denilerek çocuğun ilişkilendirmesi desteklenebilir. Çocuğun olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Daha sonra çocuğun önüne pamuk, ceviz ve fıstık kabukları konarak sınırları kabartılarak belirginleştirilmiş koyun resmine hangisini yapıştırılması gerektiği sorulabilir. Yapıştırma aşamasında çocuğa yeterli süre tanınarak gerekiyorsa fiziksel yardımla tamamlaması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinliğe başlamadan önce etkinlik alanları çocuğun görerek incelerken nesnelerin özellikleri, işlevleri, neye benzedikleri vb. hakkında konuşulabilir. Çocuğun görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanabilir. Ortamın ışık düzeyinin çok loş ya da çok parlak olmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğa "Masanın üzerine incelemen için kutu koydum ve içerisinde ilgini çekebilecek bir şeyler olduğunu düşünüyorum." denilerek çocuğun görebileceği alana konularak merak etmesi sağlanabilir. Kutunun rengi ile masanın rengi arasında kontrast oluşturulmalıdır. Çocuğun akranlarıyla sosyalleşebilmesi ve kabulü açısından gözü bağlanarak kutunun içindeki nesneleri incelemesi sağlanabilir. Kutudan aldığı ışıklı/parlak nesnelerin sert/yumuşak olup olmadığını görme kalıntısını kullanarak hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra yumuşak olanları

sarı kutuya, sert olanları kırmızı kutuya koyarak zemin ile renk kontrastlığı oluşturularak çocuğun gruplaması sağlanabilir. Çocuğun yaklaşıp ya da el büyütecisi yardımıyla sınıftaki nesneleri inceleyerek sert veya yumuşak olup olmama durumlarını karşılaştırması sağlanabilir. Çocuğun önüne görebileceği büyüklükte ve canlı renklerdeki kaplumbağa ve koyun oyuncacı verilerek incelemesi istenebilir. Dokunarak hangisinin sert hangisinin yumuşak olduğu sorulabilir. Kaplumbağa ve koyun oyuncacığının dokusuyla, pamuk ve fıstık kabukları arasında ilişki kurması istenebilir. Daha sonra çocuğun önüne pamuk, ceviz ve fıstık kabukları konarak sınırları gazlı ve keçeli kalemle belirginleştirilmiş koyun resmine hangisinin yapıştırılması gerektiği sorulabilir. Yapıştırma aşamasında çocuğa yeterli süre tanınarak gerekiyorsa fiziksel yardımla tamamlaması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması, çocuğun dudak okumasına kolaylık sağlayacaktır. Anlatım sırasında ihtiyaç durumunda doğal jest ve mimikler kullanılabilir. Etkinliğe sert ve yumuşak kavramlarının materyal üzerinden basamak basamak anlatılmasıyla devam edilir. Masanın üzerindeki sert olan nesneleri sağına, yumuşak olan nesneleri ise soluna bırakması sağlanabilir. Yapıştırma için süre tanınır gerekli yerde destek verilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır du-

rumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Çocuğa yönergeleri sunarken ya da çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenir ve çocukların sırasıyla konuşulmasına dikkat edilir. Etkinlikler sırasında ses tonu çocuğun duyabileceği seviyede olmalıdır. Etkinliğe sert ve yumuşak kavramlarının materyal üzerinden basamak basamak anlatılmasıyla devam edilir. Kutudan çıkan nesneleri incelemesine fırsat verilmelidir. Yapıştırma için süre tanınır gerekli yerde destek verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuk materyalleri telaffuz etmekte zorlanıyorsa örneğin 'koyun' yerine "toyun" diyorsa çocuğa tekrar denemesi için doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin aşama aşama çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Örneğin çocuk "Yumuşak koyun." diyorsa öğretmen "Evet koyunun tüyleri yumuşak." diyerek genişletme yapabilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Düzeltme yaparken dahi çocuğun verdiği uygun tepkiyi pekiştirmek gerektiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabılır ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte

olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Kutu etkinliği öncesinde yumuşak ve sert kavramları çalışılabilir. Çocuklardan sınıfa yumuşak ve sert olan nesnelerden getirmeleri istenerek her nesneyi çocukların incelemesi sağlanabilir. Kutu içerisine de çocukların getirdikleri nesnelerden de koyulabilir. Kutudaki nesneyi tahmin etme aşamasında çocuklara önce öğretmen model olabilir veya bir çocuğa yaptırarak diğer çocukların izlemesi sağlanabilir. Akranı model olarak gösterildikten sonra çocuktan da yapması istenebilir. Gruplama etkinliğinde çocuklar ikiye ayrılarak eşleştirilebilir. Bir çocuk sert diğeri yumuşak olan nesneyi alarak gruplama yapabilir. Böylece akranı iş birliği sağlanmış olacaktır. Hayvanlar hakkında konuşulurken çeşitli görsellerden yararlanılabilir. Çocuğa görselleri akranlarına göstermesi gibi görevler verilebilir. Verilen görseldeki hayvanlara pamuk veya kabuk yapıştırma aşamasında gerektiğinde çocuğa yönlendirici ipuçları verilebilir. Etkinliği bir akranı ile yapması sağlanabilir. Sıra alarak

seçtikleri hayvana ait materyali yapıştırmaları istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlanır. Hazine sandığı çocuğun kolay ulaşabileceği yere konulabilir ya da çocuğun yanına getirilebilir. Parmağınla masaya ve yanağına hızlıca dokundurma ve dokunma hareketiyle hissedileni söyleme oyunu çocuğun yetersizliğine göre uyarlanır. Örneğin çocuk ellerini kullanmıyorsa kollarını ya da ayağının parmağını kullanabilir. Kutudan eşyaları alma ve hissetme basamağında bir akranı destek verebilir, kutudan akranı alıp yanağına dokundurabilir. Yapıştırma etkinliğinde çocuğun engel durumuna göre uyarlamalar yapılır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 26

Etkinliğin Adı	: Uzunlukları Ölçüyorum
Etkinlik Çeşidi	: Matematik (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların uzunluklarını ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 9	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre sıralar.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları uzunluklarına göre sıralar.
Kazanım 11	: Nesneleri ölçer.
Göstergeleri	: Ölçme sonuçlarını tahmin eder. Standart olmayan birimleri ölçer. Ölçme sonuçlarını söyler. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlar ile karşılaştırır. Standart ölçme araçlarını söyler.
Materyaller	: İp, mezura, metre, cetvel, yapıştırıcı, makas, fon kartonu,
Kavramlar/Sözcükler	: Uzun- kısa, metre, cetvel, mezura.

Öğrenme Süreci

- Çocukların boyları öğretmen tarafından getirilen iplerle ölçülür. Kullanılan ipin uzunluğu çocuğun boyuna eşit hâle getirilir. Çocuklar ipleri alarak sınıftaki çeşitli nesnelerle ölçüm yaparak karşılaştırırlar. Örneğin masayı ya da kapıyı ölçerek, boyu ile nesnelerin uzunluğunu karşılaştırırlar. İp dışında kârışı ile ya da kolu ile ölçüm yapabilirler. Ardından boyunun kapının neresine kadar geldiğini ölçer, halıdan daha uzun mu yoksa daha kısa mı olduğunu fark etmesi sağlanır. Bu şekilde bir süre çocuklara ölçüm ve gözlem yapmaları için zaman verilir. Daha sonra ipler fon kartonunun üzerine aynı başlangıç noktasından başlayarak uzundan kısaya doğru çocuklar tarafından sıralanır ve yapıştırılarak sabitlenir. İplerin altına çocukların fotoğrafı yapıştırılır. Böylece standart olmayan ölçme aracı kullanılarak bir boy grafiği oluşturulmuş olur.

- Daha sonra çocuklara standart ölçme araçları (mezura, metre, cetvel gibi.) tanıtılır. Bu sefer çocukların boyları tek tek metreyle ölçülerek kaydedilir. Ölçülen uzunluklar boy grafiğinde çocukların fotoğrafı yapıştırılarak gösterilir. Çocuklar kendi boylarının ne kadar olduğunu, hangi arkadaşlarından uzun hangilerinden kısa olduğunu grafiğe bakarak çözümler.
- İki grafik yan yana getirilerek doğruluğu karşılaştırılır. Çocuklar her iki grafikte de kendi boy uzunluklarını gösterirler. Öğretmen çocuklardan grafiklere bakarak uzundan kısaya doğru sıraya geçmelerini ister. Bu aşamada çocuklara boy sırası oluşturmaları için yeterli zaman verilir. Her çocuk hangi iki arkadaşının arasında durması gerektiğini grafikten tespit ederek ona göre konum alır. Çocuklar zorlanırsa öğretmen gerekli durumlarda ipuçlarıyla yardımcı olur.

Değerlendirme

- Metre, cetvel gibi araçları neden kullanırız?
- Metre, cetvel, mezura olmadığı durumlarda ne ile ölçüm yaparız?

- Odamıza halı almaya gittiğimizde neye göre seçim yapabiliriz?
- Ölçüm yapmak neden önemlidir?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasında çocuğun performansına uygun kısa, net yönergeler verilmeli gerektiğinde sadeleştirilerek tekrar sunulmalıdır. Çocuk nasıl bir etkinlik yapılacağından haberdar olmalıdır. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunularak etkinliğe tam katılımı sağlanmalıdır. Öğretmen öncelikle çocuğa “Çevremizdeki nesnelerin boyunu nasıl ölçeriz, daha önce hiç metre ya da cetvel kullandın mı?” gibi sorular sorarak derse hazırlar. Daha sonra etkinlikte adı geçen uzunluk ölçme araçları tanıtılır, öğretimi yapılır. Boyları iple ölçülen çocukların, ipleri fon kartona yapıştırmaları aşamasında model olma ya da akran desteği sunulabilir. Standart olan ve olmayan ölçü birimleri hakkında sorulan sorular basit ve anlaşılır olmalıdır. Örneğin “Uzun olan hangisi? “Kısa olanı göster” gibi.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılır. Etkinlikler sırasında çocuğun performansına uygun kısa, net yönergeler verilmeli ve gerektiğinde sadeleştirilerek tekrar sunulmalıdır. Çocuk nasıl bir etkinlik yapılacağından haberdar olmalıdır. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunularak etkinliğe tam katılımı sağlanabilir. Uzunluk ölçme araçlarının metre, mezura, cetvel olduğu tanıtımı ve sınıf içindeki ip ile ölçme etkinliği basamak basamak verilmelidir. Mümkün olduğunca görsellerden yararlanılmalıdır. Örneğin boy sırasına göre hangi iki arkadaşının arasında durması gerektiğini belirleme bölümünde çocuğa akranları yardımcı olabilir. Ya da boy sırasına göre aralarına girmesi gereken iki arkadaşı çocuğa ipucu vermek için ellerinde ip tutabilirler. Etkinliklerde çocuk ile göz teması kurulmalıdır. Çocuk gerçekleştirdiği her aşamada pekiştirilir. Sürece dönük ipuçları verilir. Her öğretim ayrı bir basamakta aşama aşama uygulanır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde kullanılacak materyaller ve etkinlik alanları çocuğa incelenebilir. Çocuğun incelemesi için gerektiği kadar zaman verilebilir. Çocuğa nasıl bir etkinlik yapılacağı ve kendisinden beklenen davranışlar sesli olarak betimlenmelidir. Etkinlik öncesi çocuğun karşılaştırmalı kavram becerilerini (uzun-kısa) destekleyen etkinlikler yapılabilir. Örneğin çocuğun önüne orta boydaki çubuk verilerek “Şimdi sana inceleteceğim çubuk bundan daha uzun ise daha uzun, daha kısa ise daha kısa de.” denilerek karşılaştırma yapması sağlanabilir. Daha sonra çocuğun önüne çubuklar birbirine paralel olacak şekilde dizilerek incelemesi sağlandıktan sonra uzun/kısa olanı göstermesi beklenir. Çocuğun ölçüm becerilerini desteklemek için ise çocuğun bedeniyle ölçüm yapması sağlanabilir. Örneğin “Masanın uzunluğu bedeninin neresine geliyor?” yönergesiyle ölçmesi desteklenebilir. Eğer görme yetersizliği olan çocuk baston kullanıyorsa çocuğun bastonunu kullanarak masasının boyunu ölçmesi sağlanabilir. Çocuğa cetvel, metre, mezura gibi uzunluk ölçme araçlarını dokunarak incelemesi için zaman tanınabilir. Dokunsal algıda kolaylık sağlayabilmek için ölçtüğümüz ipin başına ve sonuna bir boncuk takılarak çocuğun ipin başlangıç ve bitişini daha kolay hissedebilmesi sağlanabilir. Daha sonra çocuğun masasına yapıştırılarak çocuğun parmak uçlarıyla ip boyunca dokunarak incelemesi sağlanırken çocuğa boyunun ipin uzunluğu kadar olduğu söylenebilir. Çocuğun iple sınıftaki nesneleri karşılaştırması ve dokunsal olarak hazırlanan boy grafiğini inceleyerek uzun-kısa olanı bulması, sıralaması ve boy sırasına geçme aşamalarında fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Etkinlik sırasında öğretmen çocuğun yanında olmalı ve çarpışma yaşanmaması için önlem almalıdır. Ortam çocuğun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Kırılacak, devrilerek çocuğa zarar verebilecek eşyaları kaldırarak, çocuk yürüyeceği ortam için cesa-retlendirilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılı-

minı artıracaktır. Çocuğun tüm arkadaşlarının yüzünü rahat görebileceği ve görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanmalıdır. Ortamın ışık düzeyine (çok loş ya da çok parlak olmamalı) ve ışığı doğrudan almamasına dikkat edilmelidir. Eğer çocuk gözlük veya el büyütecisi gibi görmesini destekleyici araçlar kullanıyorsa desteklenmelidir. Etkinlik öncesinde kullanılacak materyalleri ve etkinlik alanlarını çocuğun görme kalıntısı kullanarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğun incelemesi için gerektiği kadar zaman verilebilir. Etkinlik öncesi çocuğun karşılaştırmalı kavram becerilerini (uzun-kısa) destekleyen etkinlikler yapılabilir. Örneğin çocuğun önüne orta boydaki çubuk verilir ve “Şimdi sana göstereceğim çubuk bundan daha uzun ise daha uzun, daha kısa ise daha kısa de.” denilerek karşılaştırma yapması sağlanabilir. Daha sonra çocuğun önüne çubuklar birbirine paralel olacak şekilde dizilerek incelemesi sağlandıktan sonra uzun/kısa olanı göstermesi beklenebilir. Zıtlığı oluşturulmuş görseller üzerinden de uzun ya da kısa olanı bulma çalışmaları da yapılabilir. Çocuğun ölçüm becerilerini desteklemek için ise çocuğun bedeniyle ölçüm yapması sağlanabilir. Örneğin “Masanın uzunluğu bedeninin neresine geliyor?” yönergesiyle ölçmesi desteklenebilir. Çocuğa cetvel, metre, mezura gibi uzunluk ölçme araçlarını görmesini kullanarak incelemesi için zaman tanınabilir. Çocuğun boyunu ölçmesi için hazırlanan ipin görebileceği kalınlıkta, fosforlu renkte olmasına ve her iki ucuna bir nesne takılmasına dikkat edilmelidir. Daha sonra çocuğun masasına yapıştırılarak çocuğun görerek incelemesi sağlanırken çocuğa boyunun ipin uzunluğu kadar olduğu söylenebilir. Çocuğun iple sınıftaki nesneleri ölçmesi ve karşılaştırması sağlanırken ihtiyacı kadar yardım sunulmalıdır. Fon kartona yapıştırılan iplerin ve kartonun kontrastlığına dikkat edilmelidir. Çocuğun görebileceği büyüklükteki arkadaşlarının resimlerinden uzun-kısa olanı bulması daha sonra sıralaması istenebilir. Boy sırasına geçme aşamalarında model olma veya akran desteği sunulabilir. Etkinlik sırasında öğretmen çocuğun yanında olmalı ve çarpışma yaşanmaması için önlem almalıdır. Ortam çocuğun rahat hareket etmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Kırılacak, devrilecek çocuğa zarar verebilecek eşyaları kaldırarak, çocuk yürüyeceği ortamda cesaretlendirilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve

akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Çocuğun sözel dil çabaları pekiştirilir ve var olan dili genişletilir. Çocuğun etkinliği, etkinlikteki geçişleri anlamlandırması açısından diğer arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilir. Öncelikle etkinlikte adı geçen uzunluk ölçme araçları (metre, mezura, cetvel) tanıtılır ve çocuğun incelemesine fırsat verilir. Bir ip yardımıyla boyu ölçülen arkadaşlarını gözlemlenmesine fırsat verilir. Daha sonra çocuğun ip ile boyunu ölçmesi istenir, ihtiyaç hâlinde destek verilir. Boy ölçümünden sonra diğer araçlar ölçülür. Ölçme işleminin sona fon kartona yapıştırılan ölçümler üzerinden uzun/kısa kavramları sorular sorularak tamamlanır. Etkinlikler basamak basamak gerçekleştirilmelidir. Gereken süre tanınmalı, ipuçları sunulup pekiştirilmelidir. Ayrıca uzun-kısa ses vurguları da yapılarak çocuğun dinleme becerileri desteklenebilir. Örneğin ismi uzun bir çocuk ile ismi kısa bir çocuğun isimleri söylenebilir, tahtaya yazılabilir, “Araba bip bip diye ses çıkarır, kamyon dat dat dat diye ses çıkarır.” vurguları yapılarak seslerin de uzun ve kısa olduğu anlatılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlikte çocuğun öğretmeni ve arkadaşları ile olan mesafesine, konuşan kişinin yüzünü görüyor olmasına ve işitme becerilerinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturtulmasına dikkat edilir. Çocuğa yönergeleri sunarken ya da çocuk konuşurken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır. Yönergeler gerek görüldüğünde yinelenmelidir. Sınıfta gürültü seslerinin oluşmaması için sırasıyla konuşulmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikte adı geçen uzunluk ölçme araçları (metre, mezura, cetvel) tanıtılmalı ve çocuğun incelemesine fırsat verilmelidir. Bir ip yardımıyla boyu ölçü-

len arkadaşlarını gözlemlenmesine fırsat verilmelidir. Boy sırasına göre hangi iki arkadaşının arasında durması gerektiğini belirleme bölümünde çocuğa akranları yardımcı olabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre kendini jestler, mimikler, beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilir, çocuk bu süreçte cesaretlendirilir. Çocuğun konuşması bitene kadar beklenilir, gereksinim duyduğu yerlerde ifade edici dil becerilerinde model olunur. Örneğin "Masanın boyu kısa, kapının boyu uzun şimdi birlikte söyleyelim kapı uzun masa kısa." gibi. Etkinlikte adı geçen uzunluk ölçme araçları tanıtılır (metre, mezura, cetvel) ve çocuğun araçları incelemesine fırsat verilir. Bu araçları telaffuz ederken zorlanıyorsa akranı model olarak kullandıktan sonra tekrar okuması istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilir. Çocuğun uygun davranışları (etkinlikle ilgilenme, bekleme gibi) yanına gidilerek, göz teması kurularak pekiştirilir. Etkinlik süresi çocuğun dikkat düzeyine göre ayarlanır. Dikkati çabuk dağılan çocuk etkinliğe yakın yerde oturtulur. Gerekli güvenlik önlemleri alınır. Çocuğun ilgisini diri tutacak etkinlikler ve materyaller seçilmelidir. İpleri arkadaşlarına dağıtma, fon kartonuna yapıştırma gibi aşamalarda çocuğa görevler veri-

lerek dikkati etkinlikte tutulmaya çalışılır. Daha sonra etkinlikte adı geçen uzunluk ölçme araçları tanıtılır (metre, mezura, cetvel) bunları incelemesine imkân verilir. Ölçme araçları öğretimi tamamlandıktan sonra ip ile boyunu ölçmesi istenir gereken yerde destek sunulur. Boy ölçümü sonrasında masası ve diğer araçları ölçmesi istenir. Ölçme işlemi tamamlandıktan ve ipler bir fon kartona yapıştırıldıktan sonra çocuğa "Söyle bakalım uzun olan hangisi? Kısa olanı göster." gibi sorular yöneltilir. Çocuğun grafik yorumlarken dikkatinin dağılmasını engellemek için akran desteği ile süreçte aktif tutulması gereklidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe bağımsız katılımı en yüksek düzeyde sağlanır. Çocuk sürece aktif olarak dahil edilir. Sınıfta güvenlik önlemleri alınır. Etkinlikte kullanılacak araçlar tanıtılır, incelemesine fırsat verilir. Etkinliğimizde ip ile boy ölçümü aşamasında çocuğun boyunun ölçümü için gereken pozisyonda durması konusunda (tekerlekli sandalye ve yürüteç) destek sunulur. Masasının ölçümü ya da diğer araçların ölçümünde rahat hareket ortamı sağlanır ve ölçümde taşınabilir kolay araçlar üzerinden etkinliğe devam edilir. Ölçme işleminden sonra ölçüm yapılan iplerin fon kartona yapıştırılması sürecini kendi masasında yapar ve gerektiği yerde fiziksel yardım sunulur.

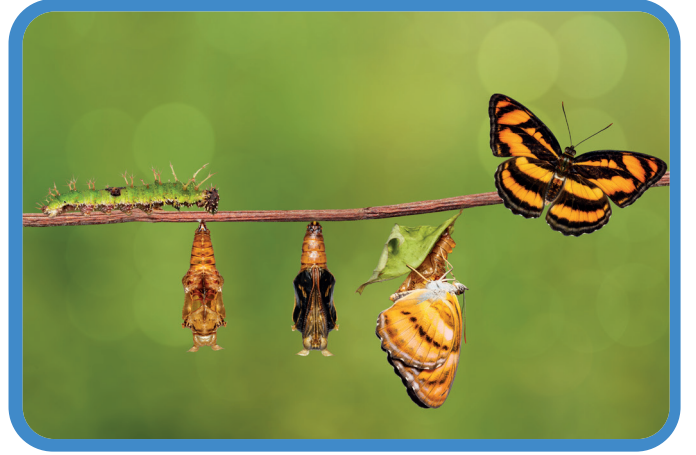
ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 27

Etkinliğin Adı	: Tırtılın Yolculuğu
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.
Kazanım 15	: Parça-bütün ilişkisini kavrar
Göstergeleri	: Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Olayları oluş zamanına göre sıralar.
Materyaller	: Kelebeğin yaşam döngüsüne ait görseller, yaşam döngüsü şablonu.
Kavramlar/Sözcükler	: Önce-şimdi-sonra, yumurta, larva, pupa, kelebek, koza, yaşam döngüsü.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Öğretmen kelebek resmini dört parçaya ayırıp sadece bir parçasını çocuklara gösterir ve ne olduğunu tahmin etmelerini ister. İpuçları verilir ve çocukların kelebek cevabını bulmaları beklenir. Her çocuğa kelebeğin parçalarını verilir ve parçaları birleştirerek bütün bir kelebek oluşturmaları istenir. Daha sonra öğretmen çocuklara kelebeğin oluşumuyla ilgili bir hikâye okuyacağını söyler. Kelebeğin oluşumuyla ilgili hikâye okunur.
- Ardından hikâyeyi değerlendirmeye yönelik sorular sorulur. Tırtılın kelebeğe dönüşüm aşamaları hakkında sohbet edilir. Kelebeğin yaşam döngüsünü simgeleyen görseller (yumurta-larva-pupa-kelebek) incelenerek açıklanır.

Canlandırma

- Öğretmen çocuklara “Şimdi hepimiz birer kelebek olalım ve bu dönüşümü canlandıralım.”

der. “Kelebek ormanda uçuyormuş. Yumurtlama zamanı geldiğinde yumurtasını uygun bir yere bırakmış (Yerde yumurta şekli alınır). Yumurta sakince beklerken içinde bir kıpırtı hissetmiş. O da ne? Yumurta yavaşça çatlamaya başlamış ve içinden sevimli mi sevimli bir tırtıl çıkmış (Tırtıl gibi yerde sürünmeye başlanır). Minik tırtılın karnı çok açmış. Etrafına bakmış ve birçok yaprak görmüş. Yaprakların tadına bakmış. Çok güzelmiş. Karnını bir güzel doyurmuş (Yaprak yeme hareketi yapılır). Sonra kendine bir ev yapmaya karar vermiş. Ağzının içinden ipliğe benzeyen incecik bir şey çıktığını keşfetmiş. Bununla etrafına koza ismi verilen bir ev yapmış (Elleriyle etrafına koza örüyormuş gibi hareketler yapılır). Evinin içinde mışıl mışıl uyumaya başlamış (Uyuma şekli yapılır). Günler geçmiş ve tırtıl uykusundan uyanmış. Çok şaşkınmış çünkü bir kelebeğe dönüştüğünü fark etmiş. Evinden çıkmak ve ormanda uçmak istemiş. Evinin duvarında bir delik açarak dışarıya çıkmış ve ormanda ren-garenk çiçeklerin, kuş seslerinin arasında uçmaya

başlamış (Kanat çırparak uçuş hareketi yapılır). Çocuklardan eş zamanlı olarak doğaçlama yapımları beklenir.

Değerlendirme

- Öğretmen her çocuğa A4 kâğıdı vererek herkesin kendini hayal ettiği bir kelebeği tasarlamasını ister.
- Çocuklara etkinlik ile ilgili değerlendirdiği sorular sorulur.

- Bugün uyguladığımız etkinlikte hangi hayvanın oluşumunu öğrendik?
- Kelebeğin yerinde olmak nasıl bir duyguydu?
- Sen bir tırtıl olsaydın nasıl bir kelebeğe dönüşmek isterdin?
- Daha önce tırtıl/kelebek gördün mü? Nerelerde gördün?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen öncelikle çocuğa “Daha önce kelebek gördün mü?”, “Gördüğün kelebekler nasıl özelliklere sahipti?”, “Kelebeğin nasıl oluştuğunu biliyor musun?” gibi sorular sorarak çocuğun konuya olan ilgisini artırır. Drama öncesinde öğretmen çocuğa kelebeğin yaşam döngüsüne ait görseller göstererek (yumurta, larva, pupa, kelebek) çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirerek hikâyeyi anlatır. Çocuk “Tırtılın Yolculuğu” etkinliğinin dramatize edileceğinden haberdar olmalıdır. Daha sonra etkinlik model olma yoluyla dramatize edilir. Çocuğun zorlanmaması için aşamalar bölümlere ayrılabilir, akran desteği ile pekiştirmesi sağlanabilir. Çocuğun performans düzeyine göre gerekirse yönergeler aşama aşama yinelenenebilir. Örneğin “Kelebek ormanda uçuyormuş. Yumurtlama zamanı geldiğinde yumurtasını uygun bir yere bırakmış. Evet, şimdi yumurta şekli alıyoruz.” diyerek fiziksel yardım ile yumurta şekli almasına yardımcı olunur. Diğer bütün aşamalarda bu durum yinelenenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuklara ilişkin yapılacak uyarlamalardan faydalanılabilir. “Tırtılın yolculuğu” etkinliğinin görsellerinden (kelebeğin yaşam döngüsü, yaşam döngüsü şablonu) oluşan bir etkinlik çizelgesi çocuğun görebileceği bir yere asılabilir. Böylece çocuk etkinlik çizelgesini takip ederek drama aşamalarını basamak basamak kolayca canlandırabilecektir. Drama daha küçük adımlara bölünerek sunulabilir. Çocuğun olumlu davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Drama yapılırken çocuğa sözel ipuçları, fiziksel yardım ya da

akran desteği sunulabilir. Çocuğun her aşamada aktif olması sağlanmalı ve göz teması etkinlik boyunca sürdürülmelidir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa ek olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun etkinlik öncesinde işitsel veya dokunsal materyaller ile parça-bütün ilişkisi kurması çalışılabilir. Çocuğun parça-bütün ilişkisi kurabileceği çeşitli şekil ve büyüklüklerdeki maket kelebek veya dokunsal nesne/oyuncak kullanılabilir. Bütün malzemeler karışık bir şekilde kutuya konarak çocuğun elini kutunun içine sokarak kelebeğin bir parçasına dokunması sağlanabilir. Kelebeğin bir parçasını kutudan çıkarmadan eli kutunun içindeyken ne olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Daha sonra kelebek ya da dokunsal nesnelerin/oyuncakların tümünü alması istenir. Çocuğun her bir parçayı incelemesi sağlandıktan sonra tekrar bütünü tahmin etmesi istenebilir. Çocuğun doğru tepkileri pekiştirilerek yanlış tepkilerine ya da tepkisiz kalma durumuna anında düzeltici dönütler sağlanır. Çocuğa kelebeğin parçaları verilerek incelemesi ve yap-boz tahtasına yerleştirmesi sağlanabilir. İşitsel olarak da çocukla parça-bütün ilişkisi kurması sağlanabilir. Örneğin çocuğa kedi, köpek, kuş vb. hayvan sesini birkaç saniye dinletilerek sesin hangi hayvana ait olduğunu/ sesin kaynağını bulması sağlanabilir. Sınıftaki kullandığı oyuncakların bir parçaları verilerek ve hangi oyuncak olduğunu tahmin etmesi vb. sağlanabilir. Hikâye okunurken coşkulu ve vurgulu bir tonla okunması gerekmektedir. Hikâye okunurken, hikâyenin her sayfasına metinde geçen yumurta, larva, pupa ve kelebek yapıştırılabilir ya da hikâyenin metin kısmının üstüne kilitli poşet yapıştırılarak içine konularak hikâye sıra-

sında çocuğa inceletilebilir. Çocuğun kelebek hikâyesini dinlediğinden ve kelebeğin dönüşümünü anladığından emin olmak için sorular sorma, kelebeğin dönüşümünü dramatize etme vb. etkinlikler yaptırılabilir. Dramatize aşamasında çocuğun çarparak kendine zarar verebileceği materyaller ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun fiziksel yardım veya akran desteğiyle hikâyeyi dramatize etmesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Çocuğun parça-bütün ilişkisi kurabileceği çeşitli şekil ve büyüklüklerdeki maket kelebek veya nesne/oyuncakları kullanılabilir. Az gören çocuğun görebileceği büyüklükte fosforlu, canlı renkte, şekil zemin zıtlığı oluşturulan ışıklı kelebeğin/oyuncağın üzeri farklı renkteki bezle kapatılabilir. Daha sonra çocuğa yarısı örtülü kelebeğin/oyuncağın ne olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Çocuğun tahmini doğruysa pekiştirilir, yanlışsa örtü açılarak kelebeğin/nesnenin tamamına bakması ve tekrar tahminde bulunması istenebilir. Çocuğun kelebeğin/oyuncağın parçalarını görerek incelemesi ve yap boz tahtasına yerleştirmesi desteklenebilir. Gereken durumlarda çocuğun etkinlikleri daha iyi görebilmesi için yap bozun yanına ek masa lambası konulabilir. Çocukla birlikte hikâyenin sayfalarındaki görseller incelenebilir. Öğretmen hikâyeyi okurken ses tonuna, vurguya, okuma hızına dikkat etmesi önemlidir. Hikâyedeki kelebeğin oluşum aşamalarını gösteren görsellerde kontrast renkler kullanılmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun kelebek hikâyesini dinlediğinden ve kelebeğin dönüşümünü anladığından emin olmak için sorular sorma, kelebeğin dönüşümünü dramatize etme, kitabın sayfalarındaki görsellere bakarak hikâyeyi arkadaşlarına anlatma vb. etkinlikler yaptırılabilir. Hikâyeyi dramatize etme aşamasında ihtiyacına yönelik sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardım sunabilir. Yardım verilirken çocuğun gereksiniminden fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var

olan dili genişletilip geri verilmez. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Öğretmen hikâyeyi okuduğu esnada parmak kuklalarıyla hikâyeyi canlandırabilir. Etkinlik sırasında her aşamanın sırayla gösterildiği olay kartları kullanılabilir (Larva, yumurta, tırtıl, tırtılın yaprak yiyişi ve kozadan kelebek çıkması gibi). Öğretmen dramının tüm aşamalarında elleri ve mimikleriyle ipucu verebilir. Örneğin tırtıl gibi yerde sürünmeye başlama aşamasında öğretmen iki elini birbirine bakacak şekilde birleştirerek elleriyle tırtılın sürünme hareketini yapabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Öncelikle parçaları oluşturulan kelebek resmi verilerek “Bu ne olabilir?” diye sorulabilir. “Bu kanatlı uçabilen renkli kanatları olan bir böcek, bu böcek yumurtadan çıktığında bir tırtıldır, daha sonra kozada yaşar kapalı küçük bir yer hazırlar. Buna koza denir. Bir süre burada kaldıktan sonra bu kozadan çok güzel kanatları olan bir kelebek olarak çıkar” gibi. Öğretmen hikâyeyi okurken işitme yetersizliği olan çocuk öğretmenin yakın alanında işitme düzeyinden en iyi şekilde faydalanacağı şekilde konumlandırılmasına dikkat edilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

“Tırtılın yolculuğu” etkinliğini akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanırken çocuk zaman zaman durdurularak dil performansına göre “Evet/Hayır”, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde dramının aşamalarına yönelik sorular sorulabilir. Öğretmen, hikâyenin ardından kelebeğin oluşum aşamalarıyla ilgili konuşurken “larva” ve “pupa” kelimelerini telaffuz ederken kelimenin zorluğu dikkate alınmalı ve telaffuz ederken dudak hareketleri belirgin yapılmalıdır. Çocuk cevap verirken veya konuşurken “kelebek” yerine “elebek” vb. diyerek sesleri düşürebilir ya da “larva” yerine “lavya” gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi

için “Evet kelebek” denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar “kelebek, larva” vb. genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğu konuşmaya teşvik edecek yönergeler verilebilir “Daha önce kelebek gördün mü?” gibi. Çocuk hiç konuşamıyorsa dramanın aşamalarında çocuğun ses yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretler kullanmasına izin verilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen “Bugün sizlere kelebeğin oluşumu ile ilgili bir hikâye anlatacağım.” diyerek sınıfa girer. Hikâye basit ifadelerle sunulur ve gerektiğinde tekrarlanır. Çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelerin ortamdan kaldırılmasına dikkat edilmelidir. Dikkat dağınıklığını azaltmak amacıyla drama sırasında kullanılan materyaller çocuğa tek tek verilebilir. Hikâye anlatılırken kelebeğin yaşam döngüsüne ait görseller ve yaşam döngüsü şablonu gösterilerek öğrencinin dikkati derse çekilmeye çalışılır. Tırtılın kelebeğe dönüşümünün gösterileceği drama yapılırken çocuğun tüm aşamalarda aktif rol alması sağlanır. Öğretmen çocuğun yönergeleri anlayıp doğru uyguladığından emin olmalıdır. Gerekirse sözel ipuçları verilerek, basamakları gerçekleştirdiğinde pe-

kiştirmelidir. Koza örme aşamasında hareket etmesi amacıyla arkadaşlarının etrafında dönmesi ve koza örüyormuş gibi yapması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç, ayakta durma masası vb. kullanıyorsa ortam çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat verecek şekilde düzenlenmelidir. Çocuğun fiziksel performansı dikkate alınarak ihtiyacı doğrultusunda değişik yükseklikte ve ebattaki çalışma minderine oturması sağlandıktan sonra ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunularak dramanın bütün aşamalarını tamamlaması için yeterince süre verilmelidir. Örneğin “Yumurta sakince beklerken içinde bir kıpırtı hissetmiş. O da ne? Yumurta yavaşça çatlamaya başlamış ve içinden sevimli mi sevimli bir tırtıl çıkmış.” Bu aşamada çocuk yerde sürünme hareketi yapmakta zorlanırsa sadece ellerini ve kafasını oynatması istenebilir. “Günler geçmiş ve tırtıl uykusundan uyanmış. Çok şaşkınmış çünkü bir kelebeğe dönüştüğünü fark etmiş. Evinden çıkmak ve ormanda uçmak istemiş. Evinin duvarında bir delik açarak dışarıya çıkmış ve ormanda rengarenk çiçeklerin, kuş seslerinin arasında uçmaya başlamış.” aşamasında ise çocuğun ellerinde kasılmalar vb. varsa fiziksel yardım sunularak sadece uçuş hareketi yapması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 28

Etkinliğin Adı	: Eğlenceli Matematik
Etkinlik Çeşidi	: Matematik ve Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Eksilen ya da eklenen nesneyi söyler.
Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.
Kazanım 6	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları birebir eşleştirir.
Materyaller	: Karton bardaklar, pamuk çubukları, karton, eşleştirme kâğıtları, çalışma yaprakları.
Kavramlar/Sözcükler	: 1-2-3-4-5 rakamları.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen karton bardaklara 1'den 5'e kadar olan rakamları iki ayrı grup oluşturacak şekilde yazar. Çocuklar bardakları rakamlarına göre eşleştirirler. Bir kartona bardak şekilleri çizilir ve içine rakamlar yazılır. Çocuklar sırayla bardakları kartonların üzerine kapatarak eşleştirirler. Daha sonra öğretmen çocuklara eşlemeleri için verdiği bardaklardan bir tanesini çıkararak eksik bardak verir. Çocuklar verilen bardaklarla eşleştirmeyi bitirdiklerinde hangi rakamın açıkta kaldığı sorulur. Doğru cevaplar pekiştirilir. Çocukların yanlış tepkileri ya da tepkisiz kalma durumlarında hangi rakamın açıkta kaldığı öğretmen tarafından açıklanır. Öğretmen daha sonra çocuklara kulak çubukları dağıtır ve "Şimdi bu bardakların pasta olduğunu düşünelim, üzerine bu çubuklarla mum dikeceğiz." der. Bardaklarda yazan rakam kadar mum dikilir. Yani bardakta yazan sayı kadar kulak çubuğu bardağa batırılır.
- Çocuklarla sayılarla ilgili hafıza oyunu oynanır. 1'den 5'e kadar yazılı kartların çiftleri ters çevrilir.

Çocuklar kartları açıp açtıkları kartta yazan rakamı söyleyip onun eşini bulmaya çalışırlar. Her çocuğun üç kart açma hakkı vardır. Eşleştirme yapamazsa sıra diğer arkadaşına geçer. Eşleştirmeyi yaparsa iki kartı kazanmış olur ve eşleştirdiği kartlar oyun dışına alınır. Oyun bu şekilde birkaç kez tekrarlanır.

- Oyunun ikinci aşamasında 1'den 5'e kadar olan üzerinde çeşitli nesnelerin olduğu kartlar çocuklara dağıtılır aynı oyun oynanır. Ancak bu kez nesneleri sayarak eşleştirme yapmaları beklenir. Bu etkinlikler çocukların öğrendiği rakamlara göre arttırılarak uygulanabilir. 1'den 8'e kadar gibi.

Değerlendirme

- Öğretmen hareketli bir müzik açar. Müzik durduğunda çocuklara rakamların olduğu kartı gösterir ve yönerge verir. "Burada yazan rakam kadar zıplayın/adım atın/el çırpın/bu rakam kadar sınıftan blok getirin." vb. yönergeler bu şekilde çeşitlendirilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde çocuğun ihtiyacına yönelik sade-

leştirilerek tekrar edilmelidir. Etkinliğe 1'den 5'e kadar olan rakamların öğretimiyle başlanır. Rakamlar ayrı oturumlarda aşama aşama verilmelidir. Öğretmen karton bardaklara çiftler hâlinde 1'den 5'e kadar yazdığı sayıları sırasıyla "Bak bu 1, neymiş 1, şimdi sen söyle." şeklinde tanıtır. Daha sonra "Bak elimdeki 1, şimdi

önündeki bardağa bak ve sen de bana 1'i göster." gibi süreçlerle pekiştirilir. Süreç diğer rakamlarla da aynı şekilde devam eder. Eşleme aşaması da aynı mantıkla ilerler. Ancak çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilerek bağımsızlaşması desteklenmelidir. Çocuk basamaklarda bağımsızlaştıkça aşamalar zorlaştırılabilir. Hafıza oyununda daha çok hak tanınabilir ya da model olarak yapması sağlanabilir. Bu model bir akranı ya da öğretmenin kendisi olabilir. Müzikli etkinlikte çocuğa ipucu sağlamak amacıyla birlikte el çırpılabilir ya da adım atılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önüne alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuğa yapılan uyarlamalardan yararlanılabilir. Yönergeler basit ve sade bir şekilde verilmelidir. Yönergelerde mecazlar kullanılmamalı ve dilin gerçek anlamı üzerinden iletişim sağlanmalıdır. "Eşleme sırasında model olunabilir. 1'den 5'e kadar olan rakamlarla eşleştirme ve hafıza oyunu oynanırken akran iş birliğine dayanacak şekilde planlanması sağlanabilir. Etkinlik, çizelgeler ile görselleştirilerek çocuğun kendi başına yapması desteklenebilir. Etkinliklerde basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesi gerektiği unutulmamalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yapılacak etkinlikler hakkında önceden bilgilendirilmelidir. Etkinlik öncesi kullanılan etkinlik alanları ve materyalleri incelemesi sağlanarak yeterince süre verilmelidir. Öğretmen 1'den 5'e kadar olan rakamları küp taş kullanarak karton bardakların üzerine yapıştırabilir ve çocuğun incelemesini isteyebilir. 1'den 5'e kadar olan rakamları küp taş üzerinde parmak uçlarıyla hissederek kaçınıcı noktalar olduğunu söylemesi istenebilir. Rakam eşleme etkinliğinde de aynı mantıkla ilerlenir. Pasta yapımı aşamasında çocuğa fiziksel yardım verilerek küp taşların üzerindeki sayıyı hissetmesi, hissettiği rakam kadar kulak çöpü alması ve bardağa batırması desteklenebilir. Hafıza oyununda kartlar üzerine Braille rakamlar yazılarak çocuğun parmak uçlarıyla hissederek rakamları söylemesi istenir. Daha sonra çocuktan çift rakamları söylemesini ve çift rakamlarla çift rakamları gruplaması istenebilir. Çocuğun çift rakamları kolayca ayırt edebilmesi için kartların kenarına küçük semboller yapıştırılarak ipucu olması sağlanabilir. Daha sonra kartların üzerine dokunsal semboller yapıştırılarak sembollerini sayması ve sembol sayısı ile aynı olan rakamla eşleştirmesi ve

kutuya koyması istenebilir. Hafıza oyunu aşamalarında çocuğun ihtiyacı kadar yardım sunulmalıdır. İhtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Hareketli ve müzikli oyunların görme yetersizliği olan çocukların bağımsız hareket becerilerini geliştirdiği unutulmamalıdır. Çocuğa söylenen rakam kadar fiziksel yardımla minder üzerinden atlaması, iki ayak üzerinde ellerinden tutarak zıplaması vb. beceriler çocuğun koordinasyon ve denge becerilerinin gelişmesine destekleyici olacaktır.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlik öncesi kullanılan etkinlik alanları ve materyalleri görerek incelemesi sağlanabilir. Ortamın ışık düzeyinin çok loş ya da çok parlak olmamasına ve ışığı doğrudan almamasına dikkat edilir. Öğretmen 1'den 5'e kadar olan rakamları çocuğun görebileceği puntoda, renk kontrastlığına ve rakamların yazı stilline dikkat edilerek kalın gazlı kalemle yazarak hazırlanmasına dikkat etmelidir. Çocuğun var olan görme kalıntısını kullanması, ihtiyacı varsa el büyütcü ya da gözlük kullanması desteklenmelidir. Çocuğun karton bardak üzerindeki rakamlarla çalışma kâğıdı üzerindeki aynı olan rakamları eşleştirmesi sağlanabilir. Pasta yapımı aşamasında çocuğa model olunarak bardaklar üzerindeki rakam kadar iki ucu fosforlu renkteki kulak çöpünü alması ve bardağa batırması desteklenebilir. Hafıza oyunu aşamasında baskı kalitesi iyi olan beyaz kâğıt üzerindeki siyah rakamları görmesini kullanarak ya da masasındaki ek aydınlatmadan yararlanarak rakamın kaç olduğunu söylemesi sağlanır. Daha sonra çocuktan çift rakamları söylemesini ve çift rakamlarla çift rakamları gruplaması istenebilir. Daha sonra kartların üzerine daha büyük ve daha belirgin nesneler konularak sayması ve sembol sayısı ile aynı olan rakamla eşleştirmesi istenebilir. Her aşamada çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kulla-

nılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Karton bardak üzerinde belirtilen sayı kadar pamuk çubuk yerleştirme etkinliğini önce öğretmen yapabilir ardından çocuktan aynısı yapmasını isteyebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Çocuğa ihtiyaç duyduğu yerlerde ipucu ya da görsel destek sunulabilir. Sınıf ortamındaki gürültü seviyesine dikkat edilmelidir. Yönerge verilirken ya da çocuktan yapması istenilen bir etkinlik anlatılırken sınıfın sessiz olması sağlanmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergelerin basit ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun 1' den 5' e kadar olan karton bardaklardaki sayıları eşleştirmesi istendiğinde çocuğa yeterli süre verilerek ifade edebilmesi için cesaretlendirilmelidir. Böylelikle çocuğun kendine yönelik güveni pekişecek ve etkinliğe katılımı daha da

aktif olacaktır. Çocuk eğer zorlanıyorsa akranı model olduktan sonra tekrar eşleştirmesi istenebilir. Çocuk verilen ipuçlarına rağmen okurken veya konuşurken "bir/iki" yerine "biy/ikiy" vb. farklı bir ses ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar sunulmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Ortamdan çocuğun dikkatini dağıtıcı uyaranlar kaldırılmalıdır. Çocuğun dikkatini dağıtabilecek uyaranların olduğu pano yanı ya da pencerelere uzak bir yerde oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında yönergeler açık, kısa, net gerektiğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve gerekiyorsa tekrar edilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir. Çocuğa verilen yönergelerin çocuk tarafından anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun hareket etmesini ve katılmasını kolaylaştırıcı, etkinliğin içeriğini bozmayacak görevler ve sorumluluklar verilebilir. Çocuğun performans düzeyine göre etkinliğe daha az rakamla başlanabilir ya da çocuğa sözel ipucu verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verir ve çocuğun etkinliğe aktif katılımı en yüksek düzeyde sağlar. Sıra, masa ve sandalyeler çocuğun oturabileceği şekilde ayarlanmalıdır. Eğer çocuk ellerini kullanmakta zorluk çekiyorsa çocuğun daha kolay kavrayabileceği büyüklükteki karton bardaklar hazırlanabilir. Öğretmen çocuğa etkinlik sırasında performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Çocuğun müzikle birlikte gösterilen sayı kartı kadar alkış yapması etkinliğinde, çocuk ellerini kullanamıyor ise herhangi bir uzvuyla da masasına vurarak eşlik etmesi sağlanabilir. Öğretmen çocuğu bu aşamada bağımsızlaştırmaya özen göstermelidir.

ETKİNLİK 29

Etkinliğin Adı	: Trafik Kurallarına Uyalım
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Okuma Yazmaya Hazırlık (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkatini çeken nesne/durum/olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.
Kazanım 13	: Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır.
Göstergeleri	: Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturulur.
Göstergeleri	: Modele bakarak nesnelerle örüntü oluşturur.
Materyaller	: Çeşitli trafik işaretlerinin olduğu görseller, trafik işaretleriyle ilgili örüntü çalışması, trafik lambası ve çocukların boyunlarına asabilecekleri araba resimleri.
Kavramlar/Sözcükler	: Kırmızı, yeşil, sarı, trafik, kural, trafik levhaları, trafik ışıkları, trafik polisi.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara çeşitli trafik işareti levhalarının olduğu görseller gösterilir. Bu görsellerin ne olduğu, üzerindeki işaretlerin ne anlama geldiği ve üzerinde yazılanların ne anlama gelebileceği sorularak sohbet başlanır. Görsellerle ilgili merak ettiklerini sormaları desteklenir.
- Trafikte nelere dikkat edilmesi gerektiği, trafik kurallarına uymazsak neler olabileceği, trafikte insanların başkalarına karşı nasıl saygılı olabilecekleri hakkında konuşulur. Trafik kurallarına uymamanın sorumluluk olduğu, kurallara uymazsak trafikte karışıklık çıkacağı ve kazalara neden olabileceği vurgulanır.

- Trafik ışıklarının renkleri ve renklerin hangi anlama geldiği hakkında sohbet edilir. Trafik polisi resmi gösterilerek görevleri hakkında bilgi verilir. Öğretmenin önceden bantlarla yere çizdiği bir yol, hazırladığı yaya geçidi levhası ve trafik lambasını çocuklara gösterir. Ardından çocukların boyunlarına asabilecekleri araba resimlerini çocuklara dağıtır. Çocukların trafikteymiş gibi kırmızı ışıktaki durmaları, sarı ışıktaki hazırlanmaları ve yeşil ışıktaki geçmeleri sağlanır. Aynı zamanda yaya geçidinde yoldan geçen insanlara yol verilmesi gerektiği canlandırılır. Canlandırma yapıldıktan sonra trafik polisi parmak oyunu oynanır.

"Trafik Polisi"

Ben trafik polisiyim (Kendini gösterir).

Şapkamı takarım (Şapka giyme taklidi yapılır.)

Düdüğümü çalarım (Düdük çalma hareketi yapılır.)

Yayalara yol açarım (Elini sallayarak, yol açma şeklinde kol çevrilir.)

Kim hata yaparsa kurallara uymazsa (İşaret parmağıyla kızma hareketi yapılır.)

Hataya göre, ceza keserim (Ceza kesme hareketi yapılır.)

Değerlendirme

- Parmak oyununun ardından çocukların öğrendikleri trafik kurallarıyla ilgili örüntü çalışması yapılır.
- Bugünkü etkinlikte hangi trafik kurallarını öğrendik?
- Trafik Polisinin görevleri nelerdir?
- Okuldan eve giderken hangi trafik işaretlerini görüyorsunuz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasında çocuğun performansına uygun kısa, net yönergeler verilmeli ve gerektiğinde sadeleştirilerek tekrar sunulmalıdır. Çocuk nasıl bir etkinlik yapılacağından haberdar olmalıdır. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunularak etkinliğe tam katılımı sağlanmalıdır. Parmak oyunu sırasında somut nesneler kullanılabilir. Örneğin "Şapkamı takarım." kısmında gerçek bir şapka takması, "Düdüğümü çalarım." kısmında gerçek bir düdük kullanılması sağlanabilir. Gerekirse trafik ışıklar, yaya geçidi levhası, yol vb. bilgiler küçük parçalara ayrılarak etkinlik öncesinde öğretilebilir. Etkinlik öncesinde öğrenilen kavramları çocuğun hatırlamasına yardımcı olmak için etkinlik sırasında görsel kartlardan yararlanılabilir. Çocuğa model olunabilir ya da bir akranının model olması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuklara ilişkin yapılacak uyarlamalardan da faydalanılabilir. Parmak oyunu sırasında görsellerden ya da gerçek materyallerden yararlanılabilir. Canlandırma kısmı etkinlik çizelgesi kullanılarak yaptırılabilir. Bir akranının model olması ve ardından çocuğun yapması istenebilir. Çocuğun etkinlik süresince dikkatinin sürmesini sağlamak için onunla göz teması kurarak konuşmaya dikkat edilmelidir. Çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunularak etkinliğe tam katılımı sağlanmalıdır. Değerlendirme kısmındaki örüntü çalışmasında zorlanabilecek çocuklar için et-

kinlikten önce basit örüntü çalışmaları tekrar edilebilir ya da ailesi tarafından tekrar etmesi sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa trafik ile ilgili bir etkinlik yapılacağı ve çoktardan beklenen davranışlar sesli betimlenmelidir. Trafikle ilgili maketler çocuğun elinin üzerinden tutarak incelenirken aynı zamanda ayrıntılı betimlemesi yapılmalıdır. Çocuğa bunun bir maket olduğu arabaların geçişini, trafik işaret levhalarını, trafik ışıklarını ve yaya geçidini vb. yerleri temsil ettiği söylenmelidir. Çocuğa trafikte duyacağı araç sesleri dinletilerek (otobüs, trafik lambası sesi vb.) bu seslerin ne sesi olduğunu söylemesi istenebilir. "Peki sabah okula gelirken trafikte güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçebilmek için nerelerden geçmen gerekiyor?" denilerek çocuğun trafik maketindeki dokunsal, birbirine paralel şerit bantlarını inceleyerek "Yaya geçidi." demesi sağlanabilir. Yaya geçitlerindeki "Sesli yaya butonu." hakkında konuşulur. Sesli yaya butonlarının niçin konulduğu ve karşıdan karşıya geçerken o butona basmamız gerektiği vurgulanır. Ses butonundan yayalar için yeşil yandığında "Şimdi karşıya geçebilirsiniz." uyarısı yapıldığı anlatılır. Çocuk maket üzerinde caddeyi incelerken trafikte hareket halindeki araç sesi, fren yapan araç sesi, korna sesi vb. sesler dinletilerek "Bu seslerden hangisini duyunca caddeden karşıya geçmen gerekir?" sorusu sorulur. Karşıya geçiş yapmadan önce trafiği dinlemesi gerektiği, sesleri dinleyerek araçların yaklaştığını veya uzaklaştığını anlayabileceği belirtilir. Bununla alakalı çalışmalara yer verilebilir. Maket üzerine oyuncak arabalar yerleştirilerek arabaların yönünü incelemesi ve nasıl bir yol olduğunu söylemesi istenebilir (tek yol, çift yol vb.) Maket üzerinde yolların birleştirildiği yerler hissettirilerek buraların "kavşak" olduğu söylenebilir. Trafik ışıklarının renkleri ve anlamları sözel ipuçlarıyla açıklanabilir. Trafik maketi üzerindeki trafik polisi ma-

keti çocuğun eline verilerek incelemesi sağlanabilir. Fiziksel yardım veya akran desteğiyle trafik polisi parmak oyununu dramatize etmesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ortamın ışık düzeyinin çok loş ya da çok parlak olmamasına ve ışığı doğrudan almamasına dikkat edilir. Çocuğa trafik ile ilgili bir etkinlik yapılacağı ve çocuktan beklediği davranışlar sesli betimlenebilir. Çocuğun trafik maketini yaklaşıp ya da el büyüteci kullanarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğa bunun bir maket olduğu, arabaların geçişini, trafik işaret levhalarını, trafik ışıklarını, yay geçidi vb. yerleri temsil ettiği söylenmelidir. Maketin şekil-zemin zıtlığı dikkate alınarak, canlı ve fosforlu renklerle ve çocuğun görebileceği büyüklükte hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun trafikte duyacağı araç sesleri dinletilirken aynı zamanda maketlerini (otobüs, trafik lambası vb.) incelemesi sağlanmalıdır. "Peki sabah okula gelirken trafikte güvenli bir şekilde karşıdan karşıya geçebilmek için nerelerden geçmen gerekiyor?" denilerek çocuğun trafik maketindeki dokunsal, birbirine paralel şerit bantlarını inceleyerek "Yaya geçidi." demesi sağlanabilir. Yaya geçitlerindeki sesli yaya butonu hakkında konuşulur. Sesli yaya butonlarının niçin konulduğu ve karşıdan karşıya geçerken o butona basmamız gerektiği vurgulanır. Ses butonundan yayalar için yeşil yandığında "Şimdi karşıya geçebilirsiniz." uyarısı yapıldığı anlatılır. Çocuk maket üzerinde caddeyi incelerken trafikte hareket halindeki araç sesi, fren yapan araç sesi, korna sesi vb. sesler dinletilerek "Bu seslerden hangisini duyunca caddeden karşıya geçmen gerekir?" sorusu sorulur. Karşıya geçiş yapmadan önce trafiği dinlemesi gerektiği, sesleri dinleyerek araçların yaklaştığını veya uzaklaştığını anlayabileceği belirtilir. Bununla alakalı çalışmalara yer verilebilir. Maket üzerine oyuncak arabalar yerleştirilerek arabaların yönünü incelemesi ve nasıl bir yol olduğunu söylemesi istenebilir (tek yol, çift yol vb.) Maket üzerinde yolların birleştirildiği yerler hissettirilerek buraların kavşak olduğu söylenebilir. Trafik ışıklarının renkleri ve anlamları sözel ipuçlarıyla açıklanabilir. Trafik maketi üzerindeki trafik polisi maketi çocuğun eline verilerek incelemesi sağlanabilir. Renklerin canlı olmasına dikkat edilmelidir. Trafik maketi üzerindeki trafik polisi maketini/görselini ihtiyaç hâlinde gözüne yaklaştırarak ya da el büyüteci ile incelemesi için fırsat verilmelidir. Fiziksel yardım veya akran desteğiyle trafik polisi parmak oyununu dramatize

etmesi sağlanabilir. Model olma veya akran desteğiyle trafik polisi parmak oyununu dramatize etmesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilmelidir. Karşılıklı sorular nesne kartları üzerinden sürdürülebilir. Trafik polisinin görevinin ne olduğu sorulduktan sonra çocuğun oyuncaklarla canlandırması istenebilir. Trafik polisi, ışıklar ve basit kuralları resimli kartlar ya da olay kartları üzerinden anlatılabilir. İhtiyaç durumunda doğal işaretler, jest ve mimikler kullanılabilir. Trafikteki sesler (korna sesi, fren sesi vb.) yanıp sönen lambalarla gösterilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Öğretmen tarafından etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. İşitme yetersizliği olan çocuklara yapılan uyarlamalara benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Trafikte nelere dikkat edilmesi gerektiği üzerine sorular, aralıklarla sorulmalıdır. Oyun ile trafik kuralları

anlatılırken çocuk öğretmene yakın mesafede olmalı ve tüm aşamaları iyi gözlemlemelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun "Trafik kurallarına uyalım." etkinliğini akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanabilir. Bu sırada çocuk zaman zaman durdurularak, dil performansına göre tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde dramının aşamalarına yönelik sorular sorulabilir. Örneğin "Hiç trafik polisi gördün mü, kırmızı ışıkta ne yapmalıyız?" gibi sorular yöneltilecek çocuk konuşmaya cesaretlendirilmelidir. Çocuk dil ve konuşma performansına göre "Trafik, levha, yeşil" gibi kelimelerin telaffuzunda zorlanabilir. Çocuğun yeni öğrendiği ve telaffuzda zorlanabileceği kelimelerde öğretmen dudak hareketlerini daha belirgin yapabilir. Çocuk cevap verirken veya konuşurken "Levha" yerine "Leha" vb. diyerek sesleri düşürebilir ya da "Trafik" yerine "Tralik" gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için "Evet, trafik." denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen, çocuğa etkinlik öncesinde trafik levhalarının olduğu görseller gösterip "Trafik levhalarının ne anlama geldiğini biliyor musun?" "Trafik kuralları hakkında ne düşünüyorsun?" "Biz bu kurallara uymazsak

neler olur?" gibi sorular sorarak etkinliğe odaklanmasını sağlayabilir. Öğretmen yönergelerini açık, kısa ve net ifadelerle vererek çocuğun yönergeleri anladığından emin olmalıdır. Çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelerin ortamdaki kaldırılmasına dikkat etmelidir. İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadelerle çocuğun dikkati oyun üzerine çekilebilir. Canlandırma esnasında çocuğun dikkat süresine göre kısa molalar ve ek süreler verilebilir. Çocuk canlandırmanın her aşamasında aktif rol alarak hareket hâlinde olmalıdır. Etkinlik aşamalarında gerekiyorsa her basamakta model olunarak ya da akran desteği sunularak etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç veya ayakta durma masası vb. kullanıyorsa ortam çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat verecek şekilde düzenlenmelidir. Çocuğun fiziksel performansı dikkate alınarak ihtiyacı doğrultusunda değişik yükseklikte ve ebattaki çalışma minderine oturması sağlanabilir. Çocuğun ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunularak canlandırmanın bütün aşamalarını tamamlaması için yeterince süre verilmelidir. Trafik polisi parmak oyununda çocuğun yetersizliğine göre uyarlamalar yapılabilir. Örneğin "Yayalara yol açarım (Elini sallayarak, yol açma şeklinde kol çevrilir.)" aşamasında öğretmen çocuğun yanına geçer, çocuk düdük çalar öğretmen de el işaretlerini yapar ya da fiziksel yardım sunarak çocuğa yaptırabilir. Oyunun diğer aşamalarında da bu durum gerektiğinde tekrar edilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 30

Etkinliğin Adı	: Fasulyem Büyüyor
Etkinlik Çeşidi	: Oyun ve Fen (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile ilgili ipuçlarını açıklar. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Olayları oluş zamanına göre sıralar.
Materyaller	: Fasulye, pamuk, kap, su.
Kavramlar/Sözcükler	: Canlı.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar çember olur. Çemberdeyken bir ebe seçilir. Ebeye tırtıl, diğer çocuklara da yaprak rolü verilir. Ebe çocukları yakalamaya çalışır. Yakalanan çocuk ebenin arkasına eklenir. Böylece tırtıl giderek büyür. Hareketi de zorlaşır. Ekle-nen çocuklar tren gibi ebe olan tırtılın arkasına dizilir. Bütün yapraklar yakalanana kadar oyun devam eder. Ebe birkaç kez değiştirilerek oyun tekrar edilir.
- Oyundan sonra çocuklara beslenme, beslen-dikçe büyüme özelliğinin canlılara mı yoksa cansızlara mı ait olduğunu sorulur. "Hangi var-lıklar beslenir? Cansız varlıkların suya ihtiyacı var mıdır? Canlılar beslenmezse, su ihtiyaçlarını karşılamazlarsa ne olur?" gibi sorular sorularak sohbet edilir. "Bitkiler nasıl beslenir? Hayvanlar nasıl beslenir? İnsanlar nasıl beslenir?" şeklinde sorular sorularak canlı gruplarına dikkat çekilir.
- "Birer çiftçi olup kendi fasulyelerimizi yetiştire-lim mi? Böylece bitkilerin nasıl beslendiğine şah-it olalım." denilerek çocuklarla fasulye çimlen-dirme deneyine başlanır. Çocuklara fasulyenin büyümesi için nelere ihtiyacı olduğunu sorulur.

"Biz bu deneyde toprak yerine pamuk kullan-a-cağız. Çünkü fasulyeler pamukta daha hızlı çim-lenmeye başlar ve sizin gözlemlemeniz daha kolay olur. Fasulyemiz yeterli büyüklüğe geldi-ğinde onu toprakla buluşturacağız." şeklinde çocuklara açıklama yapılır. Daha sonra sırasıyla plastik kabın tabanına pamuk yerleştirilir. Üze-rine fasulyeler eklenir. Fasulyeleri kapatacak şe-kilde üzerlerine pamuk örtülür ve en son yeteri kadar su dökülür. Fasulye kaplarının karışmama-sı için kaplara çocukların fotoğrafları yapıştırılır veya isimleri yazılır.

- Çocuklara fasulyenin çimlenme aşamalarını anlatan görseller gösterilir. Belirli bir sıra izleye-rek büyümenin gerçekleşeceğinden söz edilir. Çocuklar zaman içinde fasulyedeki değişimleri gözlemlerler ve bu değişimleri gözlem defterle-rine çizerler.

Değerlendirme

- Çocuklara fasulyenin büyüme evrelerinden olu-şan görseller karışık olarak verilir. Oluş sırasına göre sıralamaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasında çocuğun performansına uygun kısa, net yönergeler verilmeli gerektiğinde sadeleştirilerek tekrar sunulmalıdır. Etkinlikte çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunularak çocuğun tırtıl ya da yaprak olması sağlanabilir. Çocuğun performansına uygun ifadelerle canlıların büyümesi, gelişmesi, beslenmesi vb. özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğa “pamuk, fasulye, su vb.” gösterilerek “Sence bunlarla neler yapabiliriz?” gibi ifadelerle çocukta merak uyandırılarak deneyin nasıl yapılacağı anlatılabilir. Çocuğun deneyin aşamalarını takip edebilmesi için etkinlik çizelgeleri kullanılabilir. Böylece çocuk deneyin aşamalarını adım adım takip ederek pamukları yerleştirme, fasulye ekleme, sulama vb. tamamlaması sağlanabilir. Etkinlik sırasında veya sonrasında çocuğun yapabileceği farklı görevler verilebilir (fasulye kabına çocuğun sevdiği veya ona ipucu olabilecek bir sembol yapıştırması gibi).

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuğa ilişkin önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocuğun akran etkileşimi ve iletişimi desteklenerek, sözel ipucu sunularak ya da model olunarak ebe tırtıl/yaprak olup oyunu tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun ebe olup arkadaşlarını yakalarken arkadaşına bakarak göz teması kurması, uygun yüz ifadesi kullanması vb. davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğun ilgisini ve dikkatini çeken canlı renkli görsel kartlar veya videolarla cansız varlıklar, canlılarda beslenme, büyüme şekilleri vb. konular hakkında konuşularak sorular sorulabilir. Çocuğa videoyla model olunarak kalıbın içine pamuk yerleştirilmesi, fasulye eklenmesi, üzerinin pamukla kapatılması, sulanması vb. bütün aşamaları izleyerek taklit etmesi sağlanabilir. Ayrıca çocuğun etkinlik çizelgesiyle deneyin aşamalarını takip ederek adım adım deneyi uygulaması desteklenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocuğa etkinlik alanları inceletilerek ayrıntılı betimlemesi yapılmalıdır. Etkinlik sırasında görme yetersizliği olan çocuk ebe olarak seçilebilir, fiziksel yardım veya akran desteğiyle diğer çocukları yakalaması sağlanabilir. Çocuğun yakaladığı her çocuğun adı söylenmelidir (Ayşe’yi yakaladık). Öğretmen

etkinlik sırasında çocuğun yakınında olup, etkinlik süresince hareketlerini kontrol altında tutar ve olası çarpışma durumları yaşanmaması için önlem alır. Çocuğun etkinlik sırasında takılabileceği, çarpabileceği, hareket alanını kısıtlayan ya da devrilerek çocuğa zarar verecek eşyalar ortadan kaldırılarak çocuk cesaretlendirilmelidir. Dikkat çekici sorularla çocuğun ilgisi etkinlik üzerine çekilerek deney ayrıntılı betimlenmelidir. Çocuğun fasulyenin çimlenmesi, dikilmesi, yeşermesi vb. bütün aşamalarını dokunarak takip etmesi sağlanmalıdır. Fasulye kaplarının karışmaması için çocuğun kendi kabının üzerine bir sembol yapıştırılabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlik öncesinde çocuğun etkinlik alanlarını görerek incelemesi sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında az gören çocuk ebe olarak seçilebilir, model olma veya akran desteğiyle diğer çocukları yakalaması sağlanabilir. Öğretmen etkinlik sırasında çocuğun yakınında olup etkinlik süresince hareketlerini kontrol altında tutar ve olası çarpışma durumları yaşanmaması için önlem alır. Etkinlik sırasında takılabileceği, çarpabileceği, hareket alanını kısıtlayan ya da devrilerek çocuğa zarar verecek eşyalar ortadan kaldırılarak çocuk cesaretlendirilebilir. Dikkat çekici sorularla çocuğun ilgisi etkinlik üzerine çekilerek deney ayrıntılı betimlenmelidir. Çocuğun fasulyenin çimlenmesi, dikilmesi, yeşermesi vb. bütün aşamalarını görerek ve dokunarak takip etmesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun cihazının açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı ve var olan dili genişletilerek tekrar etmesi sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde etkinlik tamamlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Oyunun kuralları anlatılırken gereken yerlerde doğal işaretler kullanılarak çocuğun ar-

kadaşlarını gözlemlemesine fırsat verilebilir. Çocuğun sorulan soruları cevaplaması için yeterince süre verilebilir. Çocuktan fasulye ekim aşamalarını etkinlik çizelgeleri üzerinden aşama aşama takip ederek yapması istenebilir. Çocuğun resimli kartlar üzerinden fasulyenin çimlenmesi vb. aşamalarını incelemesi sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun cihazının açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar etmesi sağlanmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız olabilir. Bu nedenle ses seviyesi çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Pamuklu kap ve su kullanılarak fasulyenin ekim aşamalarını tamamlaması için çocuğa akran desteği sağlanabilir. Daha sonra fasulyenin filizlenme aşamaları resimli kartlar üzerinden gösterilerek etkinlik tamamlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil becerileri düzeyine göre kendini jestler, mimikler ve beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilmelidir. Çocuğun oyuna aktif katılımı sağlanarak oyun içerisindeki akranlarını yakalama vb. davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğun dikkatini çekecek videolarla veya resimli kartlar üzerinden cansız ve canlı varlıkların neler olduğu, insanların/bitkilerin/hayvanların nasıl beslendikleri, büyüme şekilleri vb. özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğa sorulan sorulara cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuğun dil becerilerine uygun olarak cevapları tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli olacak şekilde sorular sorulabilir. Örneğin "Fasulyenin büyümesi için nelere ihtiyacı var?" sorusu yerine "Fasulyenin büyümesi için suya mı yoksa taşa mı ihtiyacı var?" vb. şeklinde çocuğun kolayca ayırt ederek cevaplayabileceği seçenekli sorular sorulabilir. Çocuk tekrar ederken sesleri/heceleri eksik telaffuz ederse anlık düzeltmelere yer verilmelidir. Örneğin çocuk "pamuk" yerine "pamu, bamuk vb." diyorsa doğrusu söylenerek çocuğa model

olunmalı ve resimli kartlardaki görselleri tekrar ederek söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Çocuğun söylediklerine eklemeler yapılarak kelimeler genişletilip çocuğa tekrar sunulmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkatini çeken uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Yönergeler net ve anlaşılır olmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. İlgi çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadelerle çocuğun dikkati oyun üzerine çekilebilir. Çocuğa ebe rolü verilerek sürekli hareket hâlinde olması sağlanabilir. Çocuğun yakalama aşamasını sürdürebilmesi için ipucu verilebilir. Çocuğun dikkat süresi ile uyumlu olacak şekilde yakalayacağı arkadaşlarının sayısı azaltılarak oyunun süresi kısaltılabilir. Çocuğun ilgisini ve dikkatini çeken canlı renkli görsel kartlar veya videolarla canlılarda beslenme, büyüme şekilleri vb. konular desteklenebilir. Video izlenirken zaman zaman çocuğa konuyla ilgili sorular sorulup dikkati çekilebilir. Çocuğun fasulye çimlendirme deneyinde aktif rol alması sağlanmalıdır. Çocuğun etkinlik çizelgesini takip ederek etkinliğin aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Etkinlik aşamalarında gerekli durumlarda model olunarak ya da akran desteği sunularak çocuğun etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç, üç noktalı baston, ayakta durma masası vb. kullanıyorsa; öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat vermelidir. Çocuğun performans düzeyine göre ihtiyacı kadar yardım sunularak, oyunun bütün aşamalarını tamamlaması için çocuğa yeterince süre verilmelidir. Gerekliyorsa çocuğun destekli veya desteksiz sandalye kullanması sağlanabilir. Daha sonra fasulye deneyinde kullanılacak olan "pamuk, kap, fasulye vb." malzemeler çocuğun tutabileceği büyüklükte olmasına ve ulaşabileceği alana bırakılmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun duvara monte edilmiş hareketli aynalardan deneyin bütün aşamalarını akranları gözlemleyerek takip etmesi sağlanabilir. Pamuğu kabın içine yerleştirme, içine fasulyeyi ekleme, pamukla üzerini kapatma, sulama gibi deneyin bütün aşamalarında çocuğa sözel ipuçlarıyla birlikte fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir.

ETKİNLİK 31

Etkinliğin Adı	: Mor Sümbüller
Etkinlik Çeşidi	: Fen, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler.
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın rengini söyler.
Kazanım 7	: Nesne veya varlıkların özelliklerine göre gruplar.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların rengine göre gruplar.
Materyaller	: Kırmızı ve mavi renkli akrilik boya.
Kavramlar/Sözcükler	: Sümbül, mor.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen mor sümbülü çocuklara gösterir. Çocukların incelemesini ve gözlem yapmasını sağlar. Mor sümbülün hangi renk olduğunu tahmin etmeleri ister ve mor renkli olduğunu bulmaları konusunda yardımcı olur. Öğretmen çocuklardan sınıftaki mor renkli eşyaları bulmalarını ister. Çocuklara bu eşyaları sınıfın ortasında toplamalarını ve incelemelerini söyler. Öğretmen "Sizce mor renk hangi iki rengin karışımıyla oluşur?" sorusunu sorarak çocukların tahminde bulunmalarını ister. Öğretmen mora en yakın iki rengi ipucu olarak söyleyerek çocukların cevabı bulmasını sağlar.
- Öğretmen, çocukların iki işaret parmağının birine mavi diğerine kırmızı akrilik boya sıkarak ve

çocuklardan boyalı parmaklarını birbirine sürmelerini ister. Mor rengin oluşumunu çocukların gözlemesini sağlar. Çocuklara masaya geçip mor renkli parmaklarını kullanarak sümbül yapacaklarını söyler. Çocuklar mor parmak baskısıyla sümbül yaparlar.

Değerlendirme

- Bugün uyguladığımız etkinliklerde neler yaptık?
- Mavi rengiyle kırmızı rengini karıştırırken neler hissettin?
- Hangi renkleri karıştırarak farklı renkleri oluşturabiliriz?
- Evde veya dışarıda mor renkli başka neler var?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Etkinlik öncesinde renklerle ilgili eşleme, ayırt etme, gruplama çalışmaları yapılabilir. Etkinliğe içinde

mor renk olan şarkı veya tekerlemelerle başlanabilir. Çocuğun sümbülün rengini tahmin edebilmesi için yeterli süre verilmeli, gerekiyorsa ipuçlarıyla yönlendirmelidir. Mor renkli nesneleri/eşyaları bulma aşamasında çocuğa akran desteği sağlanabilir. Kırmızı ve

mavi boyanın karıştırılması aşamasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Mor rengin nasıl oluştuğu çocuğa ayrıntılı olarak açıklanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuklara ilişkin yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Sınıftaki mor renkli eşyaların bulunma aşamasında çocuğun sevdiği bir müzik açılmalıdır. Parmak baskısı aşaması, çocuğun dokunsal hassasiyeti göz önüne alınarak çocuk için farklılaştırılabilir (bu aşamayı fırça kullanarak yapabilir vb.). Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir problemi de varsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklara yapılan uyarlamalardan kendi dil performansına uygun olan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıfta çocuğun çarpacağı, devrilerek zarar verecek nesneler ortamdaki kaldırılarak güvenle hareket etmesi sağlanmalıdır. Görme yetersizliği olan çocuklara renk bilgisi vermekten kaçınılmamalıdır. Çocuğa etkinlik öncesinde renklerle nesneleri/meyveleri ilişkilendirme çalışmaları yapılabilir. Renklerin sıcaklığı ve ne hissettirdiği üzerine konuşulabilir. Çocuğa sümbül koklatılarak "Mis gibi kokuyor öyle değil mi? Sence ne olabilir?" denilir ve çocuğun dokunarak sümbülün yapraklarını, gövdesini, çiçeğini parmak uçlarıyla ve diğer duyu organlarıyla hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra sümbülün rengi, hangi mevsim yetiştirildiği vb. açıklamalarda bulunulur. Çocuktan sınıftaki hangi nesnelerin/oyuncakların mor renkli olduğu vb. incelemeleri istenebilir. Mor renkli oyuncakların üzerine küçük bir sembol yapıştırılarak çocuğun mor renkli oyuncakları eşlemesi sağlanabilir. Bir kap içerisine mavi, başka bir kap içerisine kırmızı boya sıkılarak çocuğun parmağı ile boyaları karıştırması sağlanabilir. Çocuk sınırları kabartılarak oluşturulmuş sümbül resminin içini boyarken fiziksel yardımda bulunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Renklerin sıcaklığı ve ne hissettirdiği üzerine konuşulabilir. Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ortam aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Sümbülün

çocuğun görebileceği bir yerde olmasına, zeminle renk kontrastlığı sağlanmasına ve uygun büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sümbül koklatılarak "Mis gibi kokuyor öyle değil mi? Sence ne olabilir?" denilir ve çocuğun dokunarak sümbülün yapraklarını, gövdesini, çiçeğini parmak uçlarıyla ve diğer duyu organlarıyla hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra sümbülün rengi, hangi mevsim yetiştirildiği vb. konularda açıklamalarda bulunulabilir. Çocuğun sınıftaki nesneler arasından mor renkli olanları daha kolay bulabilmesi için sınıftaki nesnelerin ışıklı, fosforlu ve canlı renklerden olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun sınıftaki mor renkli olan nesneleri/oyuncakları boylarına, özelliklerine, rengine göre eşlemesi/gruplaması ve karşılaştırma yapması istenebilir. Sınıfta çocuğun çarpacağı nesneleri ortamdaki kaldırarak güvenle hareket etmesi sağlanabilir. Boyaların renklerinin belirli bir düzende sıralanması ve çocuğun görebileceği büyüklükteki kutuların içinde olması önemlidir. Derin beyaz bir kap içerisine mavi, diğer beyaz kap içerisine kırmızı boya sıkılarak çocuğun ihtiyacı olan ipucuyla parmağını kaba batırması ve boyaları karıştırması sağlanabilir. Çocuğun sınırları gazlı ve keçeli kalemlerle belirginleştirilmiş sümbülün içini dışarı taşırmadan boyaması desteklenebilir. Çocuk sınırları gazlı ve keçeli kalemlerle belirginleştirilmiş sümbül resminin içini boyarken ihtiyacı olan ipucu türü ile desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocukla göz hizasına gelecek şekilde durarak model olunmalı, çocuğun var olan dil becerileri genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Dili kullanırken sade ifadelerle yer verilmeli, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocukla çok yüksek sesle veya fısıldayarak konuşulmamalı, normal ses tonuyla konuşulmalıdır. Mor rengini karıştırarak bulma ve baskı yapma aşamalarında çocuğun ihtiyacı kadar fiziksel yardımda bulunulabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunulmamasına dikkat edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğun cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun

öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebileceği bir noktada etkinliğe katılması sağlanmalıdır. Çocuğun işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturması sağlanabilir. Dili kullanırken sade ifadelerle yer verilmeli, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalıdır. Yönergeler açık, anlaşılır ve net olacak şekilde verilmelidir. Çocuk sınıftaki mor renkli nesneleri/eşyaları ararken ihtiyaç hâlinde sözel ipucuyla bunları bulması sağlanabilir. Kırmızı ve mavi renklerini karıştırarak baskı yapma aşamasında yapılan eylemler küçük parçalara bölünmeli ve eylemler arası geçişler çocuğun performans düzeyine göre düzenlenmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Sümbül kelimesi içerisinde “m ve b” sesleri yan yana geldiği için çocuk sümbül kelimesini söylemekte zorluk yaşayabilir. Ayrıca çocuk kelime içindeki bir sesi farklı bir ses ekleyerek çıkartarak söyleyebilir. Örneğin “mor” yerine “moy” diyorsa doğrusunu söyleyerek çocuğa model olunmalı ve çocuğun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Hemen ardından çocuk teşvik edici ve ödüllendirici kelimelerle pekiştirilmelidir. Çocuğun kullandığı kelimelere yeni kelimeler eklenerek sözcük dağarcığı genişletilmelidir. Çocuğun dil becerilerine uygun olarak cevapları tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli olacak şekilde sorular sorulabilir. Örneğin çocuğa “Hangi renkleri kullanarak mor elde edebiliriz?” sorusu “Kırmızı ve mavi rengi karıştırırsak mor renk elde edebilir miyiz?” şeklinde sorulabilir. Çocuk sesleri konuşurken uzatabilir (“s-s-s-ümbül” vb.), kelime ve heceleri tekrar edebilir (sü-sü-sü-mbül vb.), konuşurken istenmeyen jest ve mimikler sergileyebilir ya da kelimeleri değişik şekilde vurgu yapabilir. Bu gibi durumlarda

çocuğun cevabının kabul edilip “Evet, sümbül dedin.” gibi bir geri dönüt verilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen sınıfa elinde sümbül ile girerek “Sümbül ne güzel bir çiçek, çok güzel kokuyor, koklamak ister misin?” vb. ifadelerle çocuğun dikkati sümbül üzerine çekebilir. Yönerge verilirken çocukla göz teması kurulmalıdır. Yönergeler açık, anlaşılır ve net olacak şekilde verilmelidir. Çocuğun dikkatini dağıtacak nesneler ortamda bulunmamalıdır. Çocuğun dikkat süresine göre etkinlikte kısa molalar verilebilir. Çocuğun görebileceği bir alana etkinlik çizelgesi asılabilir. Çocuk etkinlik çizelgesini takip ederek etkinliğin aşamalarını uygulaması sağlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı cihaz (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi vb.) kullanıyorsa sınıftaki mor renkli eşyaları bulma aşamasında ortam çocuğun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Öğretmen etkinlik boyunca çocuğun performans düzeyine göre sözel ya da fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunulmamasına dikkat edilmelidir. Çocuk parmaklarını kullanırken zorlanıyorsa boyaları parmağıyla karıştırması yerine tutabileceği başka bir nesneyle (kalın bir fırça vb.) karıştırması sağlanabilir. Çocuktan performans düzeyine göre parmak baskısı yerine el baskısı yapması istenebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 32

Etkinliğin Adı	: Karıncaların Bir Sorunu Var!
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler.
Kazanım 19	: Problem durumuna çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Materyaller	: Yer fıstığı kabuğu, sulu boya, farklı tonlarda 2 adet kahverengi karton.
Sözcükler/Kavramlar	: Kış uykusu, kış mevsimi.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Öğretmen çocuklara “Şimdi hepiniz birer karıncasınız ve yuvanıza yiyecek taşıyorsunuz. Karıncalar gibi hızlı hareket ediyorsunuz. Mevsimlerden yaz, her yer yiyecek dolu! Bu yiyecekleri hızla yuvanıza taşıyorsunuz.” der. Arada bir öğretmen çocukları durdurarak “Ne taşıyorsun?” diye sorar. Sonra devam edilir. Çok yoruldunuz şimdi biraz dinleniyorsunuz. Sonra tekrar çalışmaya devam ediyorsunuz. Siz çalıştıkça böylece günler geçiyor, mevsimler değişiyor, havalar iyice soğumaya başlıyor. Üşüdüğünüz için hareketleriniz de yavaşladı. Artık yuvaya yiyecek taşıyacak gücünüz kalmadı. Yuvanıza giriyorsunuz. Burası oldukça sıcak ve baya yiyecek stoklamışsınız. Taşdığınız yiyecekleri yiyip uykuya dalıyorsunuz. Bu uyku uzun bir süre devam ediyor. Kış mevsimi bitene kadar uyuyacaksınız.” der ve çocuklar uykuya geçer.

Canlandırma

- Çocuklar uyurken karıncalar bir anda öğretmenin sesiyle uyanır. “Bir sorun var!”, “Birden uyanıyorsunuz ve bu soğukta dışarı çıkıyorsunuz. Neden dışarı çıkmış olabilirsiniz? Bir karıncanın bu soğukta dışarda ne işi olabilir?” diye sorularak çocukların tahminleri alınır. Tahminler karın-

canın bir problemi olduğu üzerinedir. Örneğin hasta olmuş olabilir, yiyecekleri bitmiş olabilir, çok sıkılmış olabilir gibi. Bu problemlerden biri çocukların oy birliğiyle seçilir ve probleme çözüm üretilir. Çocuklar ürettikleri çözümleri doğaçlayarak tüm grup olarak canlandırırlar.

Değerlendirme/Tartışma

- Çocuklara yer fıstığı kabukları verilir. Çocuklar kabukları sulu boya ile siyaha boyar. Boyama bittikten sonra kabuklar kahverengi bir kartona yapıştırılır. Yuvayı temsilen yüksek bir şekil verilir. Tepesine bir delik açılır. Karıncalar yuvaya gidiyor gibi çocuklar tarafından kartonun üzerine yerleştirilir. Öğretmen silikon tabancası yardımıyla kabukları yapıştırır.
- Çocuklara karıncaların sizce kaç tane ayağı vardır? diye sorulur. Üç sağda üç solda toplam 6 tane ayakları olduğundan bahsedilir. Çocuklar sayarak karıncalara keçeli kalemle ayak çizerler. Üzerlerine yiyecekleri temsilen çeşitli boncuk, pul vs. yapıştırılır.

Değerlendirme

- Karıncaların kış uykusuna yattığını biliyor muydunuz?

- -Karıncaların en önemli özellikleri nelerdir?
- -Bir karınca rolüne olmak sizi nasıl hissettirdi?

- -Karıncanın problemini bulmak ve çözüm bulmak zor muydu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

“Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğinin aşamaları, çocuğun ilgisini çekebilecek resimli kartlar üzerinden sözel ipuçlarıyla anlatılabilir. Daha sonra çocuğun etkinliği dramatize etmesi gerektiğinde model olunarak ya da akran desteği sunularak sağlanabilir. Drama sırasındaki yönergeler çocuğun performans düzeyine göre sadeleştirilerek ve göz teması kurularak sunulmalıdır. Çocuğa soğuk hava hissettirilerek havanın soğuduğu, eve dönme zamanlarının geldiğini söylenebilir. Birlikte çadıra geçilerek sıcak havayı hissetmesi sağlandıktan sonra çocuğun uyuyormuş gibi yapması desteklenebilir. Çocuğun performans düzeyine göre gerekiyorsa yönergeler aşama aşama yinelenabilir. Drama aşamaları sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilebilir. Sesle birlikte dışarı çıkan karıncaların çıkış nedenleri üzerinde ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunularak drama etkinliğinin tamamlanması sağlanabilir. Yer fıstığı kabuğunu boyama ve kartona yapıştırma, boncuk yapıştırma vb. aşamaları gerektiğinde çocuğa fiziksel yardım verilerek tamamlanması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansına göre zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğinin görsellerinden oluşan bir etkinlik çizelgesi çocuğun görebileceği bir yere asılabilir. Böylece çocuk etkinlik çizelgesini takip ederek drama aşamalarını daha kolay tamamlayabilir. Çocuğun her olumlu davranışı pekiştirilmelidir. Fıstık kabuklarını boyama, yapıştırma, karıncalara ayaklar çizilerek pul yapıştırma vb. aşamalarında çocuğun ihtiyacına yönelik sözel ipuçlarıyla birlikte fiziksel yardım sunularak tamamlanması istenebilir. Çocuğun etkinlik süresince dikkatinin etkinlik üzerinde olmasını sağlamak için onunla göz teması kurarak konuşmaya dikkat edilmelidir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce kullanılacak materyaller çocuğa inceletilmeli ve betimlenmelidir. Öğretmen “Hava sıcacık. Çiçeklerden de mis gibi kokular geliyor (koku sıkılır). Her yerde yiyecekler var (yerlere nesneler dağıtılır). Biraz dinlenmeye ne dersin? (Oturma pozisyonu alması sağlanır.) Hafiften rüzgâr esiyor. Hava soğumaya başlıyor. (Vantilatörden soğuk hava verilir.) Artık eve dönme zamanı. (Çadıra geçilir.) Burası sıcacık. (Sıcak hava verilir.) Yiyeceklerimizi yeme zamanı. (Yiyeceği koklayarak yemesi sağlanır.) Uyku zamanı artık. Uyumaya ve dinlenmeye ne dersin? (Akran desteğiyle uyuyormuş gibi yaptırılır.)” vb. ifadelerle gerekli ipuçlarını vererek çocuğun etkinliği dramatize etmesini sağlayabilir. Çocuğa verilen yer fıstığı kabuklarını dokunarak incelemesi sağlanırken kavramsal özellikleri hakkında da konuşulabilir. (Örneğin küçük bir yer fıstığı kabuğu, oldukça sert vb.) Yer fıstığı kabuğunu boyama ve kartona yapıştırma aşamalarında çocuğa fiziksel yardım verilerek tamamlanması sağlanabilir. Daha sonra bu kabukların karıncaların yuvası olduğu söylenerek minik maket karıncaları parmak ucuyla ittirerek yuvalarına girmeleri sağlanabilir. Çocuğa biraz büyük karınca maketi verilerek ayaklarını sayması, gövdesini, başını vb. incelemesi istenebilir. Daha sonra kenarları silikonla kabartılarak oluşturulan karınca resmini parmak ucuyla inceledikten sonra boyaması/sim, pul yapıştırması fiziksel yardımla sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görme kalıntısını işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Sınıf ortamının aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Resimli kartlardaki görsellerin çocuğun görebileceği büyüklükte, sade, kolay ayırt edilebilir şekilde olmasına ve renk kontrastlığı sağlanarak hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Kış uykusuna hazırlanan karıncaları anlatan resimli kartları çocuğun görmesini kullanarak incelemesi sağlanır. Gerekiyorsa el feneriyle ya da masa lambası kullanarak incelemesine destek olunabilir. Çocuğa verilen yer fıstığı kabuklarını görerek incelemesi sağlanırken kavramsal özellikleri hakkında da konuşulabi-

lir (Örneğin küçük bir yer fıstığı kabuğu, oldukça sert vb.). Gerekiyorsa yer fıstığı kabuğunu boyama ve kartona yapıştırma aşamalarında çocuğa model olunarak tamamlaması sağlanabilir. Daha sonra bu kabukların karıncaların yuvası olduğu söylenerek minik maket karıncaları parmak ucuyla ittirerek yuvalarına girmeleri sağlanabilir. Çocuğa biraz büyük karınca maketinin ayaklarını görerek sayması, gövdesini, başını vb. incelemesi istenebilir. Daha sonra kenarları kalın kalemle belirginleştirilerek oluşturulan karınca resmini, çocuğun sınırlarını taşırmadan boyaması veya sim, pul yapıştırması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Etkinlik başlamadan önce “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğinin daha önce yapılmış hâli kısa bir video ile izletilebilir. Video izletilirken seslerden bağımsız olarak görsellerle aktarılabilecek video seçimleri önemlidir. Ya da resimli görsel kartlar üzerinden etkinlik betimlenerek katılımı sağlanabilir. Çocuğa “Ne taşıyorsun? Karıncanın bu soğukta dışarda ne işi olabilir? vb.” sorularının sözel ipuçları görseller ile desteklenebilir. Çocuğun istedik cevaplarının da görsellerinin bulunması gerekmektedir. Beklenen cevap için çocuğun önüne farklı görseller konulabilir ve çocuğun cevabı göstermesi istenebilir. Öğretmen çocuğun performansına göre sözel ya da işaret ipucu verebilir. Daha sonra “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğinin dramatize edilmesi sağlanabilir. Aynı zamanda öğretmen etkinliği daha küçük basamaklara bölebilir ve eylemler arası geçişi çocuğun performans düzeyine göre düzenleyebilir. Çocuğa yönergeler verilirken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Çocuğa drama aşamalarıyla ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinliğin fıstık kabuklarını boyama, yapıştırma vb. aşamalarında çocuğun ihtiyacına yönelik fiziksel yardım sunulabilir. Sunulan yardımın çocuğun ihtiyacından fazla olmamasına dikkat edilmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuk cihaz kullanıyorsa cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Sınıftaki seslerin çocuğun işitme kalıntısına göre

ayarlanması sağlanmalıdır. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız olabilir. Bu nedenle sınıftaki sesleri normal seviyelere indirerek direkt kulağına gelmeyecek bir yönde oturmasını sağlamaya dikkat edilmelidir. Çocuk cihaza rağmen işitmede zorlanıyorsa öğretmen daha yüksek ses tonuyla ve çocuğu yakınında tutacak şekilde etkinliği yürütülebilir. “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğinin dramatize edilmesi sağlanabilir. Dramatize aşamalarını akran desteği sağlayarak tamamlaması desteklenebilir. Aynı zamanda öğretmen etkinliği daha küçük basamaklara bölebilir ve eylemler arası geçişi çocuğun performans düzeyine göre ayarlayabilir. Öğretmen drama aşamaları boyunca yönerge verirken çocuk ile göz teması kurmalı ve yönergeleri açık, anlaşılır ve kısa olacak şekilde vermelidir. Çocuğa “Ne taşıyorsun? Karıncanın bu soğukta dışarda ne işi olabilir?” vb. sorularının sözel ipuçları görseller ile desteklenebilir. Çocuğun istedik cevaplarının da görsellerinin bulunması gerekmektedir. Beklenen cevap için çocuğun önüne farklı görseller konulabilir ve çocuğun cevabı göstermesi istenebilir. Öğretmen çocuğun performansına göre sözel ya da işaret ipucu verebilir. Etkinliğin fıstık kabuklarını boyama, yapıştırma vb. aşamalarında çocuğun ihtiyacına yönelik sözel ipuçlarıyla birlikte fiziksel yardım sunulabilir. Sunulan yardımın çocuğun ihtiyacından fazla olmamasına dikkat edilmelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğini akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanırken, çocuk zaman zaman durdurularak dil performansına göre “evet/hayır”, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde dramının aşamalarına yönelik sorular sorulabilir. Çocuğa soruları cevaplayabilmesi için yeterli süre verilmeli ve cesaretlendirilmelidir. “Havalar neden soğumaya başlar?” vb. sorusu yerine tek kelimeli dönemdeki çocuğa “Hava soğuk mu? Sıcak mı?” vb. şeklinde seçenekli soru sorulabilir. Çocuk verilen ipuçlarına rağmen cevap verirken zorlanıyorsa akranı model olarak kullandıktan sonra sorular çocuğa yöneltilebilir. Çocuk cevap verirken veya konuşurken “karınca” yerine “arınca” vb. diyerek sesleri düşürebilir ya da “hasta” yerine “haysta” gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için evet “hasta” denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği

cevaplar “karınca hasta” vb. genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğa yer fıstığı kabuğunu yapıştırıp karınca haline dönüştürme aşamalarında akran desteğiyle yapılan eylemler betimlenerek sunulmalıdır. Çocuğun karınca şeklini incelemesi sağlandıktan sonra karıncanın özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuk hiç konuşmıyorsa “karıncanın kaç ayağı var?” diye sorulduğunda çocuğun ses yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretler kullanmasına izin verilebilir. Çocuk konuşurken sesi çok gür ya da çok cılız çıkabilir, farklı vurgulamalar yapabilir. Çocukta kekemelik varsa kelimeleri uzatabilir ya da bir anda patlatabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanması sağlanmalıdır. Çocuğun her tepkisi pekiştirilerek eleştirilmemelidir. Çocuk sakinleştikten sonra cesaretlendirilerek tekrar etmesi için desteklenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Yönergeler kısa, açık ve net ifadelerle sunulmalıdır. Çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelerin ortamdan kaldırılmasına dikkat edilmelidir. Drama aşamalarında yapılacak olan eylemler için çocuğun görebileceği bir alana asılı olacak şekilde etkinlik çizelgeleri hazırlanabilir. Etkinlik sürecinde çocuğun dikkatinin dağılması durumunda dikkat çekici ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler kullanılarak etkinliğe olan odağı artırılabilir. Drama yapılırken çocuğa kısa süreli hedefler belirlenebilir. Çocuğun “Neden dışarı çıkmış olabilirsiniz? Bir karıncanın bu soğukta dışarda ne işi olabilir?” vb. soruları cevaplayabilmesi için ek süreler verilebilir. Çocuğun dikkat süresi göz önüne alınarak sorular kısaltılabilir. Kabukları sulu boya ile boyama, kabukları yapıştırma, karınca olan kabukları yuvalarına

itme vb. yönergeleri tek tek verilmeli ve çocuk basamakları gerçekleştirdikçe anında pekiştirilmelidir. Çocuk acele bir şekilde kabukları boyarsa kontrol ederek düzgün boyaması için model olunabilir. Çocuğa etkinlik dışında ek görevler verilebilir. Örneğin karıncaların ayaklarına boncuk yapıştırılabilmesi için arkadaşlarının masalarına boncuk dağıtması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç, üç noktalı baston, ayakta durma masası vb. kullanıyorsa çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat verecek şekilde ortam düzenlenmelidir. Çocuğun “Karınca ve Kış Uykusu” etkinliğini basılı görsel ve işitsel materyalleri takip ederek zihninde canlandırması sağlanabilir. Çocuğun fiziksel performansı dikkate alınarak ihtiyacı doğrultusunda değişik yükseklikte ve ebattaki çalışma minderine oturması sağlandıktan sonra zemin üzerinde küçük maket karıncalarla drama aşamalarını tamamlaması desteklenebilir. Çocuğa drama aşamasında fiziksel yardımla karıncayı hareket ettirirken aynı zamanda her yer yiyeceklerle dolu vb. sözel ipuçları verilerek etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun performans düzeyine göre ihtiyacı kadar yardım sunularak dramanın bütün aşamalarını tamamlaması için yeterince süre verilmelidir. Çocuğun ihtiyacına yönelik destekli veya desteksiz sandalyeye/sıraya oturması sağlandıktan sonra dokunma duyusuna yönelik farklı büyüklük ve şekillerdeki yer fıstığı kabukları çocuğun ulaşabileceği alana bırakılarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğun parmaklarında kasılmalar vb. varsa fıstık kabuklarını boyarken ve yapıştırırken çocuğun elinin üzerinden tutarak fiziksel yardımla tamamlaması sağlanabilir. Noktalarla belirlenen karıncanın ayakları üzerinden kalın kalemle geçmesi istenebilir. Boncukların çocuğun tutabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Boncukları yapıştırma aşamasında akran desteği sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 33

Etkinliğin Adı	: Sayıları Tekrar Ediyoruz
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Belirtilen sayı kadar nesneyi gösterir. Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler. Sıra bildiren sayı söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.
Kazanım 7	: Nesne veya varlıkların özelliklerine uygun gruplar.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları şekline göre gruplandırır. Nesne/varlıkları dokusuna göre gruplandırır.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturur.
Göstergeleri	: Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.
Materyaller	: Nohut ve Fasulye.
Kavramlar/Sözcükler	: 1-10'a kadar olan sayılar, kare, nohut, fasulye.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara öğrenilen sayıların tekrar edileceği söylenir ve kâğıt verilir. Çocuklardan çizgilerin üzerinden kare şeklinde kesip 1'den 10'a kadar olan sayıları yazmaları istenir. Çocuklar yazdıktan sonra sayıları sırayla yan yana dizmelerini istenir.
- Ardından her çocuğa bir kaba koyulmuş nohut ve fasulye verilir. Kâğıtta yazılan sayı kadar nohut ve fasulyeyi kâğıdın altına koymaları istenir. Örneğin çocuklardan bir rakamının altına bir fasulye, iki rakamının altına iki tane nohut dizmeleri istenir. Böylece sayı kadar nesne koymaları sağlanır.
- Rakamların altına koyulan nohut ve fasulyeler kaba tekrar boşaltılarak çocuklardan nohut ve fasulyeyi birbirinden ayırıp gruplandırması istenir.
- Öğretmen tarafından sınıf ikiye ayrılır. Fasulye dolu kaplar bir grubun, nohut dolu kaplar diğer

grubun önüne koyulur ve belli uzaklıktaki kova-ya atmaları istenir. Öğretmen müziği kapatana kadar sırayla herkes kendi kovasına atar ve grubun arkasına geçer. Müzik durdurulduğunda kovasında en çok fasulye ya da nohut olan grup alkışlanır diğer grupta tebrik edilir.

- İki ayrı kaba ayrılan nohut ve fasulyeleri kullanarak çocuklardan özgün bir örüntü çalışması yapmaları istenir.

Değerlendirme

- Bugün uyguladığımız etkinliklerde hangi sayıları tekrar ettik?
- Sayı etkinliğinde hangi malzemeleri kullandık?
- Yaptığımız etkinlikte hangisini yaparken en çok zorlandınız?
- Evde nohut ve fasulyeden hangi yemekler yapılabilir?

Aile Katılımı

- Evdeki çay kaşıkları ve yemek kaşıkları çocukla birlikte sayılabilir, büyüklük/küçüklüğüne göre

gruplandırılabilir. Çay kaşığı-yemek kaşığı- çay kaşığı olacak şekilde örüntü çalışmaları yapılabilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyine göre etkinlik sürecindeki yönergeler basit, anlaşılır bir şekilde sunulmalı, gerektiğinde çocuğun ihtiyacına yönelik sadeleştirilerek tekrar edilmelidir. Çocuğun noktalarla belirlenen çizgiler üzerinden ipucu alarak kesmesi sağlanabilir. 1'den 10'a kadar olan sayıları yazarken çocuğa ihtiyaç duyduğu aşamalarda gerektiği kadar ipucu sunulabilir. Daha sonra karışık olarak verilen sayıları sıraya koyması ve gösterilen sayıların kaç olduğunu söylemesi istenebilir. Çocuk sayılarla nohut/fasulyeyi eşlerken resimleri işaret edilerek ipucu verilebilir. Çocuğun atabileceği mesafeye kova konularak akranını gözlemledikten sonra nohut/fasulyeleri kovaya atması sağlanabilir. Kovaya nohut/fasulye atma aşamasında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilerek bağımsızlaşması desteklenmelidir. Çocuğun önüne nohut ve fasulyeler koyularak anlayabileceği ifadelerle örüntü kuralı açıklanmalıdır. Çocuğun resimli kartları takip ederek sırayla nohut ya da fasulyenin hangisinin geleceğini anlaması sağlanabilir. Örüntü basamakları kolaydan zora doğru nohut-fasulye-nohut gelecek şekilde ayarlanabilir. Basamaklarda çocuk bağımsızlaştıkça aşamalar zorlaştırılabilir. Örneğin nohut-nohut-fasulye- nohut-nohut vb.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önüne alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuklara yapılan uyarlamalar yapılabilir. Yönergeler basit ve sade bir şekilde verilmelidir. Yönergelerde mecazlar kullanılmamalı ve dilin gerçek anlamı üzerinden iletişim sağlanmalıdır. "1'den 10'a kadar say?" denildiğinde çocuğun duyduğu sesleri anlamlandırması ya da anlasa bile tepkide bulunması zor olabilir. Bu nedenle çocuğa tepkide bulunabilmesi için yeterli süre verilerek işaret ipuçlarıyla ortak dikkat sağlanabilir. Çocuk sayı ile nesne eşleme aşamasında problem yaşayabilir. Bu nedenle üzerinde sayıların yazılı olduğu kartlar çocuğun önüne dizilerek sayı kadar nohut/fasulye alıp sayıların üzerine koyması istenebilir. Gerekiyorsa model olunarak eşlemesi sağlanabilir.

Kovaya nohut/fasulye atma oyununun akran iş birliği-ne dayanacak şekilde planlanması çocukların akran etkileşimine katkı sağlayacaktır. Çocukta stres düzeyinin artmasından kaynaklı problem davranışlar sergileme veya kendini sakinleştirmek için farklı sesler çıkarma, kendi etrafında dönme gibi davranışlar gözleniyorsa hemen etkinliğe dikkati çekilerek gerekli sözel ipuçları verilebilir ve aktiviteyi bitirmesi için destek sunulabilir. Nohut ve fasulyelerle örüntü oluşturulurken basitten karmaşığa doğru bir yol izlenmesi gerektiği unutulmamalıdır. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde küptaş kasa ve küptaşlar verilerek çocuğun incelemesi sağlanır. Çocuğun küptaş çevirerek 1' den 10' a kadar olan sayıları sırasıyla bulup küptaş kasaya aralarında birer kutu boşluk olacak şekilde yerleştirmesi istenir. Küptaş üzerine rastgele yerleştiren sayıları parmak uçlarıyla hissederek kaç olduğunu söylemesi ve söylediği sayı kadar boncuk alarak kutuya atması istenebilir. Çocukla farklı büyüklük ve dokudaki nesnelerle sayı ile tane eşleme çalışmaları yapılabilir. İki nesne arasındaki farklılıkları ifade etmesiyle etkinlik desteklenebilir. İki nokta arasına ip gerdirilerek çocuğun ipe dokunarak iki nokta arasındaki mesafeyi hissetmesi sağlanır. Daha sonra çocuğa zilli top verilerek fiziksel yardımla topu kovaya atması istenebilir. Zilli topun sesinden kovanın içine veya dışına düştüğünü hissetmesi sağlanabilir. Dokunsal ve işitsel nesnelerle örüntü yapması sözel ipuçları verilerek desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Çocuğa rakamların yazılı olduğu resimli kartlar verilerek görerek incelemesi, ayırt etmede zorlanıyorsa el büyüteciyle incelemesi sağlanabilir. Daha sonra sayıların kaç olduğunu söylemesi istenebilir. Kartlar hazırlanırken renklerin zıtlığına ve sayıların bo-

yutuna dikkat edilmelidir. Çocuğun resimli kart üzerindeki sayı kadar iri ve renkli boncuğu alarak kavanoza atması istenebilir. Böylelikle az gören çocuğun izleme becerilerinin de desteklenmiş olunacağı unutulmalıdır. Çocuğun üç adım ilerisine renkli şeritlerle ve ek aydınlatmalarla çizgi çekilerek kutu koyularak çocuğun görerek ayırt etmesi sağlanabilir. Daha sonra çocuğun renkli blokları kutuya atması model olunarak desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Öğretmen sayıları tekrar ederken çocuğun öğretmenin dudaklarını okuyabileceği, jest ve mimiklerini görebileceği, işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun 1' den 10' a kadar olan sayıları yazma etkinliğini anlayabilmesi için sayıların yazılı olduğu resimli kartlar verilerek çocuğun ipucu alarak yazması ve sıralaması sağlanabilir. Nohut ve fasulyeler kullanılarak yapılan sayı ile tane eşleme aşamasında ipucu verilirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. İpuçları sunulurken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde müzik sesi verilerek etkinliğe başlanmalıdır. Etkinlik sırasındaki müziğin başlangıç ve bitişini çocuğun anlaması için öğretmen elini iki yana sallama, müziğin başında ve sonunda yerinde zıplama gibi alternatif hareketler yapabilir. Böylece çocuk öğretmenin hareketlerinden müziğin başladığını ya da bittiğini anlayacaktır. Bu nedenle etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğin kovaya nohut/fasulye atma aşamaları daha önceden oynanmış halinin videosu çocuğa izletilebilir. Çocuğun başlangıçta ekranını dikkatlice gözlemledikten sonra kovaya nohut/fasulye atmayı taklit etmesi sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce işitme cihazının açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Öğretmen sayıları tekrar ederken çocuğun öğretmenin jest ve mimiklerini görebileceği, işitme kalıntısından en iyi

faydalanabileceği bir konumda oturtulmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen 1' den 10' a kadar olan sayıları yazmasını istediğinde çocuğun söylenilen sayıları duyduğundan emin olmasına ve yazması için ihtiyacı kadar süre verilmesine dikkat etmelidir. Öğretmen yönergeleri verirken çocuğun göz hizasına inerek ses tonunu çocuğun performans düzeyine göre ayarlamalıdır. Yönergelerin açık, anlaşılır ve kısa olmasına dikkat edilmelidir (Örneğin masaya bıraktığım fasulye/ nohutları al, kartta yazan sayı kadarını say ve üzerine bırak gibi.). Nohut ve fasulyeler kullanılarak yapılan sayı ile tane eşleme aşamasında ipucu verilirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. İpuçları sunulurken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız oluyor olabilir. Bu durumda etkinliğin başlangıç ve bitiş için verilen sesin çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanması sağlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun arkadaşlarının nohut/fasulyeleri kovaya atma davranışlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Gerekiyorsa çocuğa sözel ipuçlarıyla model olunarak atması ve örüntü oluşturması sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergelerin basit ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun 1' den 10' a kadar olan resimli kartlardaki sayıları okuması istendiğinde çocuğa yeterli süre verilerek ifade edebilmesi için cesaretlendirilebilir. Böylelikle çocuğun kendine yönelik güveni pekişecek ve etkinliğe katılımı daha da aktif olacaktır. Çocuk, 1' den 10' a kadar okurken zorlanıyorsa akranı model olarak kullandıktan sonra tekrar okuması istenebilir. Çocuğa verilen ipuçlarına rağmen okurken veya konuşurken "bir/iki" yerine "biy/ikiy" gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için "Evet, bir/iki." denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar "Bir tane nohut." şeklinde genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğa nohut/fasulyeleri sınıflama, grupta ve belirli mesafedeki kovaya

atma aşamalarında akran desteğiyle yapılan eylemler betimlenerek sunulmalıdır. Çocuk hiç konuşamıyorsa nohut ve fasulyeleri kullanarak örüntü oluştururken “Fasulyeden sonra ne gelmesi gerekiyor?” diye sorulduğunda çocuğun ses yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretler kullanarak nohutu göstermesine izin verilebilir. Çocuk konuşurken sesi çok gür ya da çok cılız çıkabilir, farklı vurgulamalar yapabilir. Çocukta kekemelik varsa kelimeleri uzatabilir ya da bir anda patlatabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanmaması sağlanmalıdır. Çocuğun her tepkisi pekiştirilerek eleştirilmemelidir. Çocuk sakinleştikten sonra cesaretlendirilerek fasulye-nohut örüntüsünü tekrar etmesi için desteklenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkatini dağıtıcı uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun dikkatini dağıtacak uyaranların olduğu panoların yanından ve pencerelerden uzak bir yere oturması sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında kullanılan yönergeler açık, kısa ve net olmalıdır. Gerekğinde sadeleştirilerek sunulmalı ve gerekiyorsa tekrar edilmelidir. Çocuğun dikkatinin dağılması durumunda ilgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir. Çocuğun kılavuz çizgileri takip ederek kesmesi çeşitli uyarlamalar ile kolaylaştırılabilir. Kesilen kareler üzerine sayı yazma ve kartta yazan sayı kadar kartın altına nohut/fasulye koyma aşamalarını takip edebilmesi için etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuğun görebileceği bir yere asılması sağlanabilir. Her basamaktan sonra çocuk kesilen kâğıda hangi sayıyı yazacağını etkinlik çizelgesini takip ederek görebilecektir. Çocuk her sayıyı yazdığında ve sayı kadar nohut/fasulye alarak tane-rakam eşlediğinde “Çok güzel, bir sayısının altına bir tane nohut/fasulye koydun.” denilerek pekiştirilebilir. Verilen yönergelerin çocuk tarafından anlaşılır

olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun hareket etmesini ve katılmasını kolaylaştırıcı, etkinliğin içeriğini bozmayacak görevler ve sorumluluklar verilebilir. Örneğin nohut ve fasulye dolu kapları gruplara taşıması daha sonra atılan kovadaki nohut ve fasulyeleri sayması gibi. Kovaya nohut/fasulye atma etkinliğinin süresi çocuğun dikkatinin dağılmayacağı şekilde ayarlanabilir. Gerekiyorsa etkinliğin süresi kısaltılabilir. Nohut ve fasulyelerle örüntü oluştururken çocuğun olumlu davranışları pekiştirilmelidir. Çocuk örüntü oluştururken zorlanıyor ya da hatalı oluşturuyorsa örüntü kuralı hatırlatılarak tekrar denemesi sağlanmalıdır. Çocuğun örüntüyü devam ettirebilmesi için ipucu verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sıra, masa ve sandalyeler çocuğun oturabileceği şekilde ayarlanmalıdır. Ellerini kullanmakta zorluk çekiyoysa çocuğun kolaylıkla kavrayabileceği ve tutabileceği büyüklükteki sayıların yazılı olduğu resimli kartları tek tek incelemesi istenebilir. Sayılar yazılırken kalemin tutacak kısmına aparat takılarak çocuğun kalemi tutması kolaylaştırılabilir. Eğer çocuk yürüteç, üç noktalı baston veya ayakta durma masası kullanıyorsa tutabileceği büyüklükteki egzersiz toplarını kovaya atacağı alana getirirken çocuğa yeterli süre verilmelidir. Ya da çocuğun oturduğu destekli sandalyeden atabileceği mesafeye yerleştirilen kovaya çeşitli büyüklükteki egzersiz toplarını atması sağlanabilir. Öğretmen çocuğa etkinlik sırasında performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Çocuk örüntü oluşturma aşamasında nohut/fasulyeleri tutmada zorlanıyorsa farklı şekil ve renkteki geometrik şekiller tercih edilerek etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 34

Etkinliğin Adı	: Islanmayan Peçete
Etkinlik Çeşidi	: Oyun, Fen (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 Ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu inceler.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Materyaller	: Su, bardak, büyük bir kap, peçete.
Kavramlar/Sözcükler	: Sıkışan hava, ıslak, kuru.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar ikiye bölünmüş gruplara ayrılarak karşılıklı oturmaları istenir. Her grubun önüne peçete konulur. Yönergelere uygun çocuklar yönlendirilir. Eller burunda, eller ağızda, eller kulakta, eller dişlerde, eller peçetede diyerek peçeteyi ilk alan kazanır ve oyun bu şekilde devam eder.
- Öğretmen oyunun sonunda çocuklarla ıslanmayan peçete deneyi yapacağını söyler. Bütün çocukların deneyi görecekları şekilde konumlanması sağlanır. Deneye başlamadan önce çocuklara peçetenin suya sokulacağı ama ıslanmaması için ne yapılması gerektiğini sorulur ve tahmin yürütmeleri sağlanır. Alınan tahminler doğrultusunda öğretmen tarafından deney gerçekleştirilir. Deneyin ilk aşamasında peçete iyice sıkıştırılarak bardağın dibine itilir. Bardak ters çevrilip aniden suyun içine batırılır. Ardından bardak hızla sudan çekilerek çıkarılır. Bardağın tamamı sudan çıkana kadar ters çevrilmemeye çalışılır. Daha sonra peçete bardaktan çıkartılarak bakılır ve kâğıdın hiç ıslanmadığı gözlem-

lenir. Öğretmen çocuklara “Peçete sizce neden ıslanmadı?” sorusunu sorar. Çocuklara ipuçları vererek çocukların deneyin sonucuna ulaşması sağlanır. Çocukların ilk baştaki tahminleriyle gerçek durum karşılaştırılır. Öğretmen ve çocuklar “Bardak suya sokulduğunda içi hava ile doluydu. Bu hareket aniden yapıldığı ve hava dışarı çıkamayıp bardağın içinde kaldığı için suyun içeri girip peçetenin ıslanması önlenir.” sonucuna ulaşılır.

Değerlendirme

- Yaptığımız deneyde hangi sonuçlara ulaştınız? Tahminleriniz doğru mu?
- Deney etkinliğinde hangi malzemeleri kullandık?
- Yaptığımız etkinlikte peçetenin ıslanması için ne yapılabilir?
- Günlük hayatta kullandığımız ıslak ve kuru eşya/nesne/oyuncaklara örnek verir misiniz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı dikkate alınarak peçete kapmaca oyununun nasıl oynanacağı ve kuralları anlaşılabilir ifadelerle açıklanabilir. Oyunun ilk aşamasında yönerge verilirken çocuğun tepkide bulunabilmesi için çocuğun performans düzeyine göre 5 saniye beklenir. Örneğin öğretmen "eller burunda" dedikten sonra "eller kulakta" yönergesine geçmeden önce en az 5 saniye gibi bir süre bekleyebilir. Böylece çocuğun yönergeler arası geçişi ve yönergeye uygun tepki verme oranı daha da artacaktır. Çocuğa model olunarak ya da akran desteği sunularak deneyin tüm aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Deney öncesinde ve sonrasında sorulan sorularda öğretmen basit ve anlaşılır bir dil kullanmalıdır. Deneyin basamaklarında hızlı geçişler olmamasına dikkat edilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Peçete kapmaca oyununda yönergeler verilirken yüklem kullanılmalıdır. Örneğin "eller kulakta" yönergesi yerine "ellerini kulaklarına götür" yönergesi tercih edilebilir. Böylelikle otizm spektrum bozukluğu olan çocuğun yönergeyi anlaması ve oyuna etkin katılım göstermesi sağlanabilir. Deney öncesinde ve sonrasında yöneltilen sorular basit ve somut ifadeler içermelidir. Öğretmenin deney sonrası sunacağı ipuçlarını günlük hayattaki deneyimler üzerinden vermesi öğretimi kolaylaştıracaktır. Örneğin "Peçete neden ıslanmadı?" diye sorulduğunda çocuğa ipucu verilirken "Balon suya düştüğünde balonun içi ıslanmaz çünkü balonun içindeki hava onu korur." gibi ifadelerle çocuğun anlayabileceği şekilde örnekler verilerek günlük hayatla özdeşleştirilmelidir. Çocuk boş kaldığı sürede problem davranış ve kendini uyarıcı davranışlar gösterebilir. Bu durumda çocuğun dikkati deney üzerine çekilmeli ve kendini uyarıcı davranışın yerine alternatif bir davranış sunulmalıdır. Çocuğun deneyin bütün aşamalarında aktif rol alması desteklenmelidir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa nasıl bir oyun oynanacağını fiziksel yardımla betimlemesi yapılır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Gerekiyorsa yönergeler

sadeleştirilerek tekrar sunulabilir. Etkinlik aşamalarında ihtiyaca yönelik fiziksel yardım sunulabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Deneyde kullanılacak materyalleri çocuğun incelemesi sağlandıktan sonra "Sen hiç ıslanmayan peçete duydun mu?" denilerek çocukta merak uyandırılır. Bardağın içine peçeteyi bastırma, bardağı ters çevirerek suya batırma, sudan çekme ve peçeteyi çıkarma aşamalarında çocuğun elinin üzerinde öğretmenin eli olacak şekilde tutarak yardım sunulabilir. "Peçete ıslak mı yoksa kuru mu?" gibi iletişim fırsatlarıyla çocuğun olumlu tepkileri pekiştirilir. Çocuk yanlış cevap verirse deney aşamaları tekrar yaptırılarak peçetenin kuru olduğunu ve neden kuru kaldığını hissetmesi sağlanabilir. Deney bitince çocuğa neler hissettiği sorulabilir. Çocuğun verdiği cevaplara yönelik sorular çoğaltılabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğa "elim peçetede" oyunu oynayacakları sözel ipucuyla açıklanır. İhtiyaca yönelik etkinlik aşamalarında model olunarak tamamlaması sağlanabilir. Deneyde kullanılacak materyalleri çocuğun elle arama yapmasına izin verilmemelidir. Çocuğun görme kalıntısını kullanarak incelemesi sağlanmalıdır. Materyallerde şekil-zemin zıtlığına ve materyallerin çocuğun tutabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Deney yapılırken çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanarak takip edebileceği ışığa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Çocuğun kolayca ayırt ederek görebilmesi için ek olarak ışık küreleri, el fenerleri de kullanılabilir. Çocuğun tepkilerine göre ortamının aydınlatmasını artırabilir veya azaltılabilir. Daha sonra "Sen hiç ıslanmayan peçete gördün mü? ıslanmayan peçete yapmaya ne dersin?" denilerek çocukta merak uyandırılır. Bardağın içine peçeteyi bastırma, bardağı ters çevirerek suya batırma, sudan çekme ve peçeteyi çıkarma aşamalarında sözel ipucuyla birlikte model olunarak ya da akran desteği sunularak yapması sağlanabilir. "Peçete ıslak mı yoksa kuru mu?" vb. iletişim fırsatlarıyla çocuğun olumlu tepkileri pekiştirilir. Çocuk yanlış cevap verirse deney aşamaları tekrar yaptırılarak peçetenin kuru olduğunu ve neden kuru kaldığını hissetmesi sağlanabilir. Deney bitince çocuğa neler hissettiği sorulabilir. Çocuğun verdiği cevaplara yönelik sorular çoğaltılabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk cihaz kullanıyorsa etkinliğe başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olmasına dikkat edilir. Çocuğun öğretmen ve arkadaşlarının yüzlerini, jest ve mimiklerini görebileceği, dudaklarını okuyabileceği, işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir alanda "peçete kapmaca" oyununu oynaması sağlanabilir. Öğretmen yönerge verirken aynı zamanda kendi vücudu üzerinde de göstermelidir. Örneğin "eller burunda" dediğinde öğretmen yönerge verdiği esnada ellerini burnuna götürmelidir. "Eller peçetede" yönergesini verirken elini ileriye doğru düz bir şekilde tutarak sembolize etmelidir. "İslanmayan peçete" deneyinin aşamalarının daha önceden çekilmiş halinin videosu çocuğa izletilerek görsellerle desteklenebilir. Çocuğa "Peçetenin islanmaması için neler yapılabilir?" sorusu sorulduğunda ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. İpuçları sunulurken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmen ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilerek iyi duyabildiği kulak yönünde etkinliğe başlanmalıdır. Çocuğun deney yapılırken akranını dikkatlice gözlemlemesi sağlandıktan sonra peçeteyi bardağın içine yerleştirme, çevirme, suya batırma gibi aşamalarını yönergeleri takip ederek tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun yönergeleri duyduğundan ve anladığından emin olunmalıdır. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmenin ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Oyun esnasında öğretmen yönergeleri verirken işitme yetersizliği olan çocuğun kulağındaki cihazının olduğu yönde durmaya dikkat etmelidir. Yönergeler kısa ve anlaşılır cümlelerle verilmelidir. Öğretmen yönerge verirken, normal ses tonu ile konuşmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen oyun ve deney aşamalarıyla ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. "İslanmayan peçete" dene-

yi süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

"Peçete kapmaca" oyunu çocuğun anlayacağı ifadelerle anlatılabilir. Çocuğa yönergeler kısa ve anlaşılır bir biçimde sunulmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğa "İslanmayan peçete nasıl olur?" diye sorulduğunda çocuk cevap verirken sesleri, heceleri, kelimeleri yanlış telaffuz edebilir. Örneğin bir sesin yerine başka bir ses ekleyebilir (peçete-petete), hecelerin yerini değiştirebilir (peçete-peteçe), ses eksiltebilir (oyun-oyu), ses ekleyebilir (oyun-yoyun). Çocuk kesinlikle kelime/cümle tekrarı ve telaffuzu için zorlanmamalıdır. Bunun yerine kelimenin doğru telaffuzu yapılarak çocuğa model olunmalı ve çocuğun tekrar etmesi için cesaretlendirilmelidir. Hemen ardından çocuk teşvik edici ve ödüllendirici kelimelerle pekiştirilmelidir. Öğretmen kelimenin telaffuzuna değil çocuğun söylediği kelimenin içeriğine odaklanmalıdır. Çocuğun kullandığı kelimelere yeni kelimeler eklenecek çocuğun dil dağarcığı genişletilmelidir. Örneğin çocuk "bardak" diyorsa "bardağı çevirdik" gibi genişletilebilir. Çocuğun dil performansına göre soruların evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Deney öncesinde ve sonrasında yöneltilecek sorularda çocuğun konuşmasını bitirene kadar müdahâle edilmemelidir. Çocuk hiç konuşmıyorsa jest ve mimiklerle kendini ifade etmesi desteklenebilir (sorulara başını evet/hayır anlamında sallayarak tepki vermesi gibi). Çocukta kekemelik varsa heyecanlanabilir. Bu nedenle öncelikle çocuğun sakinleştirilmesi sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

"Peçete kapmaca" oyunu sırasında çocuğa yönergeler net ve kısa olacak şekilde verilmelidir. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Oyun sırasında çocuğun dikkatini dağıtacak uyaranlar ortamdaki kaldırılarak akran desteğiyle oyunu tamamlaması sağlanabilir. "Peçete kapmaca" oyununun süresi çocuğun dikkat seviyesine göre ayarlanabilir. Gerekirse oyunun süresi kısaltılabilir. İslanmayan peçete deneyine çocuğun aktif katılımı sağlanmalıdır. Peçeteleri bardağa yerleştirme, bardağı çevirme, suya batırma aşamalarında ihtiyaca yönelik sözel ipuçlarıyla görebileceği bir yere asılan etkinlik çizelgesini takip ederek aşama aşama deneyi tamamlaması sağlanabilir. Çocuk

deneyin aşamalarına katılmakta zorluk yaşıyorsa model olunabilir ya da akran desteği sunulabilir. Deney sonrasında öğretmen tarafından sorulan soruların yanıtlanmasında çocuğa cevaplaması için süre tanınmalıdır. Çocuğun olumlu tepkileri pekiştirilerek uygun olmayan davranışları etkinliğin düzenini bozmayacak şekilde ise görmezden gelinebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye, yürüteç kullanıyorsa sınıf ortamı onun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Peçete kapmaca oyununda öğretmen, elleri olmayan bedensel yetersizliği olan çocu-

ğu oyuna aktif katılım sağlaması adına yönerge verici olarak görevlendirebilir. “Eller burunda, eller gözlerde” gibi yönergeleri çocuğun vermesi sağlanarak oyuna etkin katılımı sağlanmış olacaktır. Öğretmen çocuğa ıslanmayan peçete deneyinin peçeteyi bardağa iterek bastırma, bardağı ters çevirerek suya batırma aşamalarında çocuğun fiziksel performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun deney yapılırken bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 35

Etkinliğin Adı	: Elmaları Paylaşalım
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu inceler.
Kazanım 15	: Parça-bütün ilişkisini kavrar.
Göstergeleri	: Bir bütünün parçalarını söyler. Bir bütünü parçalara böler. Bütün ve yarımı gösterir. Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Materyaller	: Elma, bıçak, çizgilerle 4 eşit parçaya ayrılmış elma şablonu, makas, renkli fon kartonu, keçeli kalem.
Kavramlar/Sözcükler	: Tam, yarım, çeyrek, eşit.

Öğrenme Süreci

- Sınıfa çocukların sayısının çeyreği kadar elma getirilir. Elmalar dağıtılmaya başlanır fakat her çocuğa yetmediği fark ettirilir. Nasıl paylaşım yapılacağı konusunda çocuklardan yardım istenir. Çocuklardan gelen cevaplar doğrultusunda elma yarıya bölünür ve çocuklara tekrar dağıtılır ve sınıfın yarısının elması olmadığı çocuklar tarafından fark ettirilir. "Peki şimdi ne yapmalıyız?" sorusu sorularak çocuklara ipucu verilir. Çocuklardan gelen cevaplar doğrultusunda yarım elmalar ikiye ayrılarak çeyrek elma elde edilir ve bütün çocuklara elma dağıtılır.
- Çocuklar elmalarını yedikten sonra her çocuğa çizgilerle dört eşit parçaya ayrılmış elma çıktısı verilir. Elma resmini ikiye katlayarak kat izinden kesmeleri istenir. Bir tam elmayı eşit iki parçaya keserek iki yarım elde edildiği söylenir. Yarım elmaların her biri ikiye katlanıp kat izinden tekrar kesilir. Çocuklara her bir parçanın çeyrek olduğu ifade edilir. Çocuklara renkli fon kartonları

dağıtılır. Kestikleri dört tane çeyrek elmayı birleştirerek önce yarım, sonra da tam elma oluşturmaları söylenir. Oluşturulan elmayı kendi istedikleri desenleri çizmeleri ve ardından renkli kalemle boyamaları istenir. Yapılan çalışmalar birleştirilerek panoda sergilenir.

Değerlendirme

- Yaptığımız etkinlikte elmaların bütün çocuklara yetmesi için ne yaptık?
- Bütün elmayı yarıya böldüğümüzde ne oldu?
- İki tane yarım elmadan bir bütün elma elde ettik?

Aile Katılımı

- Evde çocuk ile birlikte meyve salatası yapılabilir. Salatanın içine koyulacak meyveler tam, yarım, çeyrek kavramları kullanılarak ifade edilebilir (4 tam çilek, yarım muz, çeyrek kivi).

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde gerçek nesnelerle ve görsel kartlar üzerinden bütün, yarım, çeyrek kavramları çalışılabilir. Çocuğa verilen yönergeler ve ipuçları çocuğun anlayacağı şekilde basit ve sade bir şekilde verilmelidir. Örneğin “Elmalar yetmedi sence ne yapabiliriz?” diye sorulurken “Elimizdeki elmaları paylaşmamız gerekiyor. Bu nedenle elmayı ortadan eşit parçalara bölmeliyiz.” şeklinde çocuğun anlayabileceği ifadelerle açıklanabilir. Çocuk el-göz koordinasyonu gerektiren becerilerde zorluk yaşayabilir. Bu nedenle elma üzerindeki belirlenen noktalar üzerinden fiziksel yardım sunularak kesmesi sağlanabilir. Aynı zamanda kesme işlemi devam ederken kesilen şekiller hakkında konuşulabilir. “Şimdi elmayı eşit olacak şekilde ortadan ikiye kesiyoruz, yarım elmamız oluyor.” denilerek çocuğun istediği şekli, istediği parmak boyasıyla boyaması desteklenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önüne alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuğa yapılan uyarlamalar yapılabilir. Yönergeler basit ve sade bir şekilde verilmelidir. Yönergelerde mecazlar kullanılmamalı ve dilin gerçek anlamı üzerinden iletişim sağlanmalıdır. Çocuğun akran etkileşimini ve iletişimini artırmak amacıyla arkadaşlarını sayması ve elmaları dağıtması sağlanabilir. Çocuğa “Elmalar yetmedi ne yapabiliriz?” denildiğinde çocuğun duyduğu sesleri anlamlandırması ya da anlasa bile tepkide bulunması zor olabilir. Bu nedenle çocuğa tepkide bulunabilmesi için yeterli süre verilerek işaret ipuçlarıyla ortak dikkat sağlanabilir. Öğretmen elmalar üzerinde bütün, yarım, çeyrek kavramını aktarırken çocuk problem davranışlar sergileyebilir veya kendini sakinleştirmek için farklı sesler çıkarma, kendi etrafında dönme gibi davranışlar sergileyebilir. Bu nedenle çocuğun dikkati etkinlik üzerine çekilerek gerekli sözel ipuçlarıyla görsel kartlar üzerinden bütün, yarım, çeyrek olan meyve görsellerini incelemesi sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce çocukla bütün, yarım, çeyrek kavramlarının çalışmaları yapılabilir. “Bugün tatlı mı tatlı, kıpkırmızı, harika elmalar yiyeceğiz.” de-

nilerek çocuğun ilgisi çekilebilir. Sınıftaki çocuklar isimleriyle sayılarak kaç kişi oldukları söylenir. Elmalar sınıfa sırayla dağıtılmaya başlanır. “Aaa elmalarımız bitti. Şimdi ne yapacağız çocuklar? Arkadaşlarınızla elmanızı paylaşmak ister misiniz?” gibi sorulara alınan tepkiler doğrultusunda elmalar iki eşit parçaya bölünerek dağıtılır. “Bir bütün elma ortadan ikiye bölününce iki yarım oldu. Ayşe’ye yarım elma verdim. Maalesef elmalar çocuklar için yeterli gelmedi. Fikri olan var mı? Acaba kaç kişiye elmalar yetmedi? Birlikte saymaya ne dersiniz? 1, 2, 3, 4.” Bir yarım elma ortadan tam iki eşit parçaya bölünerek iki çeyrek elde edilir. Daha sonra diğer yarım da tam ortadan iki eşit parçaya bölünerek “Bakın çocuklar dört çeyrek elmamız oldu. Hadi elmalarımızı sayalım ve arkadaşlarınıza dağıtalım. Evet, artık elmalarımız hepinize yetiyor.” denilerek etkinlikteki geçişlerin ayrıntılı betimlemesi yapılır. Çocuklar elmaları yerken elmanın büyüklüğü, rengi, şekli, tadı gibi özellikleri hakkında konuşulabilir. Öğretmen silikonla sınırları belirlenmiş dört eşit parçanın çizgileri boyunca çocuğun elinin üzerinden tutarak elma şeklini incelemesi sağlanabilir. Fiziksel yardımla veya akran desteği sunularak kesme işlemi tamamlatılırken bütün, yarım, çeyrek kavramlarını hissetmesi sağlanır. Daha sonra çocuğun parmak boyası kullanarak sınırları taşırmadan boyaması istenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlik öncesinde çocuğun görebileceği büyüklükte, beyaz zemin üzerinde canlı renklerle hazırlanan limon, portakal, armut gibi gerçek meyve görselleri üzerinden bütün, yarım, çeyrek çalışmaları yapılabilir. Örneğin “Ali karışık meyve suyunu çok sever. Bu nedenle meyve suyu yapmaya karar verir. Bir bütün limonu (bütün limon) ortadan ikiye böler ve iki yarım limonu olur (yarım limon). Ardından portakalı iki eşit parçaya böler. Bir bütün portakalı iki tane yarım portakal oldu (yarım portakal). Daha sonra bir bütün armudu dört eşit parçaya bölüp (çeyrek) hepsini sıkarak karışık meyve suyu yaptı.” şeklinde resimli kartlar üzerinden etkinlik tamamlanır. Etkinliğe başlamadan önce etkinlikte kullanılacak materyalleri, çocuğun görme kalıntısını kullanarak incelenmesi sağlanabilir. Çocuk görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alana oturtulur. “Bugün tatlı mı tatlı, kıpkırmızı, harika elmalar yiyeceğiz.” denilerek çocuğun ilgisi çekilebilir. Sınıftaki çocuklar isimleriyle sayılarak kaç kişi oldukları söylenir. Elmalar sınıfa sıray-

la dağıtılmaya başlanır. "Aaa elmalarımız bitti. Şimdi ne yapacağız çocuklar? Arkadaşlarınızla elmanızı paylaşmak ister misiniz?" gibi sorulara alınan tepkiler doğrultusunda elmalar iki eşit parçaya bölünerek dağıtılır. "Bir bütün elma ortadan ikiye bölününce iki yarım oldu. Ayşe'ye yarım elma verdim. Maalesef elmalar çocuklar için yeterli gelmedi. Fikri olan var mı? Acaba kaç kişiye elmalar yetmedi? Birlikte saymaya ne dersiniz? 1, 2, 3, 4..." Bir yarım elma ortadan tam iki eşit parçaya bölünerek iki çeyrek elde edilir. Daha sonra diğer yarımda tam ortadan iki eşit parçaya bölünerek "Bakın çocuklar dört çeyrek elmamız oldu. Hadi elmalarımızı sayalım ve arkadaşlarınıza dağıtalım. Evet, artık elmalarımız hepinize yetiyor." denilerek etkinlikteki geçişlerin ayrıntılı betimlemesi yapılır. Çocuklar elmaları yerken elmanın büyüklüğü, rengi, şekli, tadı gibi özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğun keçeli kalemle sınırları belirlenmiş dört eşit parçayı sözel ipucuyla birlikte model olunarak kesmesi sağlanabilir. "Bütün hiç bölünmemiştir. Bir bütünde iki yarım vardır. Bir bütünde dört çeyrek vardır" denilerek parçaları görüp, birleştirip incelemesi sağlanır. Daha sonra çocuğun parmak boyası kullanarak sınırları taşırmadan boyaması istenebilir. Boyama çalışmasının az gören çocuğun odaklanma becerisini desteklediği unutulmamalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk cihaz kullanıyorsa etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Etkinlik sırasında abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde etkinlik tamamlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. "Elmalar hepinize yetmiyor bu yüzden bölmemiz gerekiyor." yönergesini verirken bütün, yarım, çeyrek kavramları resimli kartlar üzerinden gösterilerek anlatılabilir. Çocuğa elma şeklinin üzerindeki noktaları takip ederek keserken ihtiyaca yönelik fiziksel yardım sunulabilir. Daha sonra kesilen parçalar üzerinden bütün, yarım, çeyrek olan şekli sözel ipuçlarıyla ya da model olunarak boyaması sağlanabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa elmalar kesilerek verildiğinde "Önündeki elmanın şekli nedir?" yerine "Önündeki elma bütün mü yoksa çeyrek mi?" şeklinde çocuğun kolaylıkla cevaplayabileceği seçenekli sorular sorulabilir. Çocuk hatalı veya eksik söylüyorsa öğretmenin kelimenin doğru sunu yeniden söylemesi ve çocuğun da tekrarlama sağlanmalıdır. Çocuk "çeyrek" yerine "çerek" şeklinde ses düşürerek söyleyebilir ya da hatalı telaffuz edebilir. Bu nedenle çocuk bu kelimeyi telaffuz ederken, çocuğa cevap verme süresi tanınmalı ve öncesinde 'ç' sesinin fonolojik farkındalığı kazandırılmalıdır. Daha sonra çocuğun doğru cevabı pekiştirilmeli ve "çeyrek elma" gibi genişletmeler yapılarak tekrar etmesi sağlanabilir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Dil düzeyine göre soruların evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Çocukta kekemelik varsa çocuğun heyecanlanmaması için yavaş, sakin bir şekilde ve sık sık duraklayarak konuşulmalıdır. Çocuğun konuşmaya başlamadan ya da konuşmasını tamamladıktan sonra mutlaka birkaç saniye beklenilmelidir. Çocuk sakinleştikten sonra kesilen elma şekillerinin ne olduğu sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi öğretmen "En sevdiğin meyve hangisi?" gibi sorularla çocuğun dikkatini etkinlik üzerine

çekebilir. Çocuğun öğretmene yakın bir yerde, model olabilecek bir arkadaşının yanında oturması sağlanabilir. Dikkatini dağıtacak uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğa süreli sorumluluklar verilebilir. Örneğin elmaları 5 dakika içinde arkadaşlarına dağıtması istenebilir. Çocuğa “Dağıttığın elmalar yeterli gelmedi sence ne yapabiliriz?” diye sorularak çocuğun tahminde bulunabilmesi için süre verilebilir ve ipuçlarıyla çocuk yönlendirilebilir. Öğretmen yönergeleri basit ifadelerle sunar ve gerektiğinde tekrarlayabilir. Çocuğun etkinliğe katılma ve izleme davranışı uygun aralıklarla pekiştirilebilir. Etkinlik sırasında çocuğun etkinliğe katılması desteklenebilir. Çocuğun uzun süreli etkinliklerde başarılı olması beklenmemelidir. Bu nedenle etkinlik aşamaları bölümlere ayrılabilir. Örneğin elmaları ortadan ikiye bölme, sonra dört eşit parçaya bölme vb. Çocuğun ilgisini çekebilecek büyüklükteki elma şeklinin üzerindeki kılavuz çizgileri takip ederek kesmesi sağlanabilir. Kesilen parçalar

üzerinden bütün, yarım, çeyrek kavramları sözel ipuçları verilerek çalışılabilir. Çocuğun yapılan etkinlikleri panoya asması gibi hareket etmesini kolaylaştırıcı görevler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye, yürüteç vb. kullanıyorsa sınıf ortamı ve sırası onun rahat hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Çocuğun ulaşabileceği alana bütün, yarım, çeyrek elmalar konulup fiziksel yardımla incelemesi sağlanarak özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğun sırasına ihtiyacına yönelik değişik şekil ve büyüklükte yastıklar konularak pozisyon alması sağlanabilir. Çocuğun ince motor becerilerinde yetersizliği varsa yuvarlak uçlu makası tutma ve belirlenen çizgiler üzerinden kesme aşamasında fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 36

Etkinliğin Adı	: Saatim Çaldı
Etkinlik Çeşidi	: Sanat, Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Zaman bildiren araçların işlevlerini açıklar.
Materyaller	: Çocuk sayısı kadar akrep, yelkovan ve kartondan daire şeklinde boş bir şablon veya plastik boş bir plastik tabak.
Kavramlar/Sözcükler	: Akrep, yelkovan, sabah, öğle, akşam, 1-20 arası sayılar.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklarla saat hakkında sohbet eder ve ne işe yaradığı çocuklara sorulur. Sınıflarında asılı olan duvar saati incelenir. Saatin içi vida yardımıyla sökülerek çocuklarla birlikte neler olduğu gözlemlenir. Öğretmen tarafından hazırlanan kartondan çizilmiş daire şeklinde boş bir şablon veya plastik boş bir tabak duvara asılır. Çocukların dikkati duvara asılan kartondan hazırlanmış daireye çekilir. Çocuklara dairenin ne için kullanılabileceği sorulur. İpuçları verilerek "saat" cevabı vermeleri sağlanır. Çocuklara "Duvarda asılı olan dairenin içinde sizce neler eksik?" diye sorulur. Çocukların saatin içinde sayılar, akrep ve yelkovanın eksik olduğunu bulmaları ipucu verilerek sağlanır.
- "Belki de sınıfımıza saklanmışlardır." denilerek, önceden sınıfın çeşitli yerlerine saklanan sayıları, akrep ve yelkovanı çocukların bulmaları istenir. Bulunan sayılar öğretmen rehberliğinde saat üzerinde uygun yerlere yapıştırılır.
- Tamamlanan saat üzerinde sohbet edilir. "Saat ne işe yarar?" "Saat olmasaydı ne olurdu?" gibi

sorular sorularak çocukların fikir yürütmesine olanak verilir. Saat çocukların okulda yaptıkları rutin etkinliklere göre ayarlanarak bu saatlerde neler yapıldıkları sorulur ve o saatlerde yapılan rutinleri çocukların canlandırması istenir. Zorlandıkları yerlerde öğretmen çocuklara rehber olur. "Saat sabah sekiz, bu saatte ne yaparız? Saat sabah on, bu saatte ne yaparız? Saat öğlen bir, bu saatte ne yaparız? Saat akşam dört, bu saatte ne yaparız?" gibi sorular sorularak çocukların zaman kavramının işlevlerinin neler olduğunun farkına varmaları sağlanır.

- Çocuklara artık materyaller ve boyalar verilerek herkesin kendi saatini oluşturması istenir.

Değerlendirme

- Saat ne işe yarar?
- Duvardaki saatin neleri eksikti?
- Saat olmasaydı neler olurdu?
- Zamanı gösteren başka bir araç tasarlasan adı ne olurdu?

Aile Katılımı

- Günlük rutinler yapılırken çocukla saat kavramı üzerinde konuşulabilir. Örneğin “Akşam yeme-

ğini kaçta yiyoruz? Ne zaman uyuyoruz? Sabah okula kaçta gidiyoruz?” gibi.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinliğin tüm aşamaları çocuğun düzeyine uygun olacak şekilde anlatılmalıdır. Çocuğun zaman kavramını somutlaştırabilmesi için görsel kartlar, anlaşılır videolar veya etkinlik çizelgeleri kullanılabilir. Bu doğrultuda aşamaları takip etmesi sağlanabilir. Sınıfın çeşitli yerlerine saklanan sayıları, akrep ve yelkovanı bulma aşamasında çocuğa akran desteği sunulabilir. Çocuğun saat üzerindeki sayıları, akrep ve yelkovanı incelemesi sağlandıktan sonra sayıların sıraya göre yerleştirilmesi gerektiği, akrep ve yelkovanın ne işe yaradığı, neye benzediği gibi özellikleri hakkında çocuğun zihninde canlandırabileceği ifadelerle konuşulabilir. “Saat olmasaydı ne olurdu?” gibi karmaşık yapılı sorular yerine “Hiç saatin oldu mu? Annen/baban işe giderken saate bakarlar mı?” gibi daha basit, günlük yaşamda karşılaştığı olaylar üzerinden sorular yöneltilmesinin, anlaşılmayı daha kolaylaştıracağı unutulmamalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net olmalı ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. İhtiyaç duyduğunda model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Çocuğa etkinlik öncesinde akrep ve yelkovan resimleri gösterilerek çalışmalar ya-

pılabilir. Birbirine benzeyen materyallerle eşleme çalışmaları yapılabilir. Sınıftaki nesneleri bir akranı ile birlikte bulması sağlanabilir. İşaret ve yönlendirici ipuçları ya da hatırlatıcı kartlar kullanılabilir. Soruların çocuğun alıcı, ifade edici dil düzeyine ve performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Çocuktan saatin içerisinde neler olduğunu ve bu saatte nelerin eksik olduğunu göstermesi/söylemesi istenebilir. Saatin içindeki sayıları, akrep, yelkovanı yerleştirme aşamaları küçük basamaklara bölünebilir ve bu basamakları gösteren görsel bir etkinlik çizelgesi hazırlanabilir. Daha sonra çocuğun bu çizelgeyi takip ederek her bir basamağı yapması sağlanabilir. Basamakları yapabilmesi için çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Örneğin çocuğun arkasında durup elinin üzerinden tutarak çizelgede gördüğü şekilde akrebi tutması ve takması sağlanabilir. Sunulan yardım giderek azaltılarak çocuğun bağımsızlaşması sağlanmalıdır. Çocuk için gerektiğinde dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk üzerindeki sayıları, akrep ve yelkovanı üç boyutlu kabartılarak hazırlanmış olan saati öğretmenin eli çocuğun eli üzerinde olacak şekilde incelerken ayrıntılı betimleme yapılabilir. Daha sonra saatin içerisindeki sayıların, akrep ve yelkovanın görevlerinin neler olduğu üzerinde konuşulabilir. Çocuğa kartondan kesilen daire verilerek fiziksel yardımla sayıları, akrep ve yelkovanı yerleştirmesi sağlanabilir ve saat çeşitlerinden konuşulabilir. “Sence saat olmasaydı zamanı nasıl bilebilirdik?” gibi sorular sorularak çocuğun yönlendirici ipuçlarıyla fikir üretmesi desteklenebilir. Çocuğun günlük rutinleri üzerinden örnekler sunulmasına dikkat edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun sırtı pencereye dönük bir şekilde oturması sağlanabilir. Işığın doğrudan çocuğun gözüne gelmemesine dikkat edilmelidir. Çocuğun görme kalıntısına göre ortamın aydınlatmasını artır-

bilir ya da azaltabilirsiniz. Üç boyutlu saat üzerindeki sayıların, akrep ve yelkovanın çocuğun görebileceği büyüklükte olmasına ve renk zıtlığı sağlanarak hazırlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuk saatin içerisindeki sayıları, akrep ve yelkovani görmesini kullanarak ya da gözüne yaklaştırarak incelerken görevlerinin neler olduğu üzerinde konuşulabilir. Çocuğa kartondan kesilen daireye sırasıyla rakamları, akrep ve yelkovani yerleştirme aşamasında model olunabilir. "Sence saat olmasaydı zamanı nasıl bilebilirdik?" gibi sorular sorularak çocuğun yönlendirici ipuçlarıyla fikir üretmesi desteklenebilir. Çocuğun günlük rutinleri üzerinden örnekler sunulmasına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuk cihaz kullanıyorsa cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğun saatin sayılarını, akrebini, yelkovanını yerleştirme aşamasında resimli yönerge takip kartlarını takip ederek tamamlaması sağlanabilir. Sayıları uygun sırayla yerleştirme, yelkovani, akrebi takma aşamalarının önceden çekilmiş halinin videosu çocuğa izletilebilir. Videonun zaman zaman durdurularak izletilmesi çocuğun saatin bütününe kavramasını kolaylaştıracaktır. Öğretmen çocuğun performans düzeyine göre saat aşamalarını tamamlamada çocuğa model olabilir ya da akranını model olarak kullanabilir. Çocuğun günlük yaşantısındaki eylemler saat üzerinden ifade edilen hikâye kartları, resimli kartlar ile desteklenmelidir. Çocuğun cevap verebilmesi için en az üç görselin bulunduğu resimli kartlar (uyanma, kahvaltı, el-yüz yıkama vb.) kullanılabilir. Böylece çocuk doğru cevabı göstermiş olacaktır. Verilen saate uygun görseli seçtikten sonra model olunmalı ve çocuğun var olan dil performansı genişletilerek tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocukla iletişim kurarken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen saate uygun resimli kartı seçmesi için ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretmen yönerge verirken yüzünü çocuğun görebileceği şekilde durmalı ve çocuğun dudak okumasına fırsat vermelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Çocuk cihaz kullanıyorsa etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Sınıftaki seslerin çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanması sağlanmalıdır. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız oluyor olabilir. Öğretmen yönerge verirken ses tonunu çocuğun performans düzeyine göre ayarlamalı, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sunmalıdır. Öğretmen çocuğa yönerge verirken göz teması kurmalıdır. Yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Saatin sayılarını, akrebini, yelkovanını yerleştirme aşamasında çocuğun performans düzeyine göre öğretmen model olabilir ya da akranını model olarak kullanılabilir. Boş saatin parçalarını yerleştirme aşamasında çocuğun önce gözlemci olması daha az yardımla tamamlamasını kolaylaştıracaktır. Çocuğa günlük yaşantısındaki eylemler saat üzerinden ifade edilen hikâye kartları, resimli kartlar ile desteklenmelidir. Çocuğun cevap verebilmesi için en az üç görselin bulunduğu resimli kartlar (uyanma, kahvaltı, el-yüz yıkama vb.) kullanılabilir. Böylece çocuk doğru cevabı göstermiş olacaktır. Verilen saate uygun görseli seçtikten sonra model olunmalı ve çocuğun var olan dili performansı genişletilerek tekrar etmesi sağlanmalıdır. Çocukla iletişim kurarken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılmasına dikkat edilmelidir. Öğretmen saate uygun resimli kartı seçmesi için ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretmen yönerge verirken yüzünü çocuğun görebileceği şekilde durmalı ve çocuğun dudak okumasına fırsat vermelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk "akrep" kelimesi yerine "atrep" diyorsa öğretmen "evet, akrep" diyerek model olur.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "7" ifadesini kullandığında "Evet, saat 7" şek-

linde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile etkinlikler ve çocuğun bulunduğu sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturulmalıdır. Etkinlikle ilgili sorularla çocuk konuşmaya teşvik edilmelidir. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre; söylenen sayıları, akrebi, yelkovanı parmağıyla göstermesine/işaret etmesine olanak verilmelidir. Çocuğun dil becerilerine uygun olarak "evet/hayır, tek kelimeli, iki kelimeli ve üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorular sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun öğretmene yakın mesafeye, sürekli göz teması ve fiziksel temas kurulabileceği bir yere oturması sağlanabilir. Çocuğun ilgisini ve dikkatini çeken canlı ve renkli görseller üzerinden saat, yelkovan, akrep çalışılabilir. Saklanan nesnelerin bulunması sırasında bir müzik açılarak çocukların etkin katılımı sağlanabilir. Resimli kartlar incelenirken zaman zaman çocuğa görseller üzerinden sorular sorularak dikkati çekilebilir. Yönergeler net ve anlaşılır olmalıdır. Çocuğun etkinliğin tamamında aktif rol alması sağlanmalıdır. Çocuğun hareket ihtiyacı sınıf düzenini ve etkinliği bozmayacak

şekilde etkinlik aralarında çeşitli görevler verilerek karşılanabilir. Etkinlik sırasında ara yönergeler verilerek çocuğun dikkatini etkinliğe yöneltmesi sağlanabilir. Etkinlik aşamalarında gerekiyorsa her basamakta model olunarak ya da akran desteği sunularak etkinliği tamamlaması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç, üç noktalı baston, ayakta durma masası vb. kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat vererek cesaretlendirmelidir. Sınıfta saklanan materyalleri arama sırasında öğretmen sayıların birkaçını, akrep, yelkovanı çocuğun ulaşabileceği, kolayca göreceği, yakın bir alana koyması sağlanabilir. Çocuğun eğilme, çömelme ve kalkmada zorluk yaşamaması için aranan sayılar, akrep ve yelkovan omuz hizasında ulaşabileceği konumdaki yerlere saklanmalıdır. Sayı maketlerinin, akrep ve yelkovanın çocuğun tutmada ve kavramada zorluk yaşamayacağı büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Arama sürecinde öğretmen sözel ipuçları vererek çocuğun saklanan nesnelere ulaşması için yönlendirmelerde bulunabilir. Nesne arama esnasında öğretmen çocuğun yakınında olmaya dikkat etmelidir. Çocuğa saatin içindeki sayıları, akrep, yelkovanı yerleştirme aşamaları küçük basamaklara bölünerek bu basamakları gösteren bir görsel etkinlik çizelgesi hazırlanabilir. Daha sonra çocuğun bu çizelgeyi takip ederek her bir basamağı yapması sağlanabilir. Basamakları yapabilmesi için çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Örneğin çocuğun arkasında durup elinin üzerinden tutarak çizelgede gördüğü şekilde akrebi tutarak takması sağlanabilir. Sunulan yardım giderek azaltılarak çocuğun bağımsızlaşması sağlanmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 37

Etkinliğin Adı	: Caretta Carettaların Yaşamı
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne- durum olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 19	: Problem durumuna çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yollarının gerekçesini söyler.
Materyaller	: Su kaplumbağası ile ilgili resim ve video, caretta caretta resimleri, A4 kâğıdı, pastel boya.
Kavramlar/Sözcükler	: Nesli tükenmekte olan hayvanlar, caretta caretta.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen su kaplumbağaları ile ilgili kısa bir videoyu izletmek için hazır hâle getirir. Çocuklara su kaplumbağasının resmi gösterilerek adını bilip bilmediklerini sorulur. Çocukların fikirleri dinlenilir ve su kaplumbağası tanıtılır. Nerede yaşadığı, ne ile beslendiğini açıklanılır.
- Önceden hazırlanan caretta caretta resimleri çocuklara gösterilir. Bu hayvanın daha önceden gördükleri bir hayvana benzeyip benzemediği sorulur. Caretta caretta'nın nerede yaşadığı, hangi mevsimlerde ve nerelerde daha fazla görülebileceği çocuklara sorulur. Su kaplumbağası ile hangi konularda benzerlik gösterdikleri konuşulur.
- Caretta caretta'nın neslinin tükenmekte olduğu çocuklara söylenir. Nesli tükenmekte olan diğer hayvanlardan birkaç örnek çocuklara gösterebilir. Ardından "nesli tükenmek" ifadesinin anlamı açıklanır.
- Caretta caretta'nın ve diğer bazı hayvanların

özellikle deniz, hava, çevre kirliliğinden dolayı nesillerinin tükenme tehlikesinde olduğu, tüm canlıların yaşama hakkının olduğu ve bu konuda bilinçli olmamız gerektiği çocuklara açıklanır. Çocuklardan nesli tükenmekte olan hayvanların ölmemesi ve devamlılıklarının sağlanması için neler yapabileceklerini ve yapılabileceğini düşünmelerini istenir. Çocukların düşünme süreleri bittikten sonra fikirleri dinlenir.

- Öğretmen çocukların fikirlerini çizimleri için A4 kâğıdı ve pastel boyalar verir. Çocuklar ürettikleri çözümleri kâğıda çizerler. Çizimler bittikten sonra başka bir sınıfa gidilerek konu açıklanır. Çocuklar çözüm önerilerini anlatarak çevresindeki arkadaşlarının da bu konuda bilinçli olmalarına katkıda bulunur.

Değerlendirme

- Hangi su hayvanlarını inceledik?
- Caretta caretta'nın korunması ile ilgili resim hazırlarken neler hissettiniz?

Aile Katılımı

- Öğretmen çocuklardan sınıfta anlatılan konuyu ailelerine anlatmalarını söyler. Aile ile birlikte de

çözüm önerileri üretmelerini ve bu çözüm önerilerini komşuları veya akrabaları ile paylaşmalarını söyler.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinliğin tüm aşamaları çocuğun düzeyine uygun olacak şekilde anlatılmalıdır. Hayvanların neslinin tükenmesinin ne demek olduğu anlatılırken su dolu bir kaba birkaç tane caretta caretta maketi bırakılarak yüzmesi sağlanabilir. Çocuğa fark ettirmeden, kapta iki tane kalacak şekilde maketleri çıkarabilir. "Bak ne kadar az kaldı. Onları da alırsak hiç kalmayacak." denilerek ikisi de çıkarılır. "Bak! Şimdi hiç caretta caretta kalmadı. Nesli tükendiğinde buradaki gibi hiçbir yerde caretta caretta yüzemeyecek." denilerek somutlaştırma yapılabilir. "Peki, onları korumak için ne yapabiliriz?" diye sorularak çocuğun tahminde bulunması sağlanabilir. Çocuğun ihtiyacına yönelik ipuçları sunulabilir. Görseller üzerinden yapılabilecekleri göstermesi istenebilir. Su kaplumbağası ile benzerlik ve farklılıkları konuşulurken benzerlik ve farklılık tablosu hazırlanabilir. Tablo üzerine çocukların ilgili görselleri yerleştirmeleri istenebilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için önceden çizilmiş bir resim verilerek çocuktan boyaması istenebilir veya akran desteği ile bir çizim yapması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır ve net olmalı, uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. İhtiyaç duyduğunda model olunmalı

ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Sınıf ortamına caretta caretta ve su kaplumbağası maketleri getirilerek etkinlik öncesi çocukların materyalleri incelemesi sağlanabilir. Çocuğun bütün iletişim çabaları anında pekiştirilmelidir. Caretta caretta ve su kaplumbağası maketlerini incelemesi sırasında özellikleri, yaşadıkları yerler, beslenmeleri, benzer özellikleri hakkında konuşulabilir. Yönergeler çocukla göz teması kurularak sunulmalıdır. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için fiziksel yardımda bulunulabilir veya hazır çizim görseller verilerek çocuktan boyaması istenebilir. Video izleme sırasında video çocuklarla birlikte başından sonuna kadar bir defa izlenmeli ardından belirli yerlerde durdurularak ve sorular sorularak cevaplar alınmalıdır.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Su kaplumbağası animasyonun çocuk tarafından anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğa sırasıyla maket su kaplumbağası ve caretta caretta verilerek incelemesi istenir. Çocuğa ihtiyacı kadar inceleme fırsatı tanınabilir. Daha sonra maket su kaplumbağası ve caretta caretta'nın ayrıntılı betimlemesi yapılarak özellikleri açıklanır ve karşılaştırma yapması istenebilir. Çocuğun zihninde canlandırabilmesi için su dolu bir kaba caretta caretta maketi bırakılarak suda yaşadığını hissederek dokunsal deneyimleme imkânı sunulabilir. "Nesli tükenmek ne demek? Sence hangi hayvanların nesli tükenmekte? Hayvanların neden nesli tükenir? Hayvanların nesli tükenmemesi için neler yapabiliriz?" gibi sorular sorularak çocuğun cevaplayabilmesi için ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunularak çocuğun tepkileri pekiştirilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görmesinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yere oturması sağlanır. Sınıf ortamının aydınlatmasının loş ya da çok parlak olmamasına ve ışığın doğrudan çocuğun gözüne gelmemesine dikkat edilmelidir. Caretta caretta ve su kaplumbağası resimli kartlar üzerinden çocuğa gösterilirken özellikleri, yaşadıkları yerler, beslenmesi, benzer özellikleri hakkında konuşularak karşılaştırma

yapması istenir. Caretta caretta ve su kaplumbağası görsellerinin boyutu çocuğun görebileceği büyüklükte, baskı kalitesi iyi, baskı ile arka plan arasında renk zıtlığına dikkat edilerek hazırlanması az gören çocuğun görmesini kolaylaştıracağı unutulmamalıdır. "Nesli tükenmek ne demek? Sence hangi hayvanların nesli tükenmekte? Hayvanların neden nesli tükenir? Hayvanların nesli tükenmemesi için neler yapabiliriz?" gibi sorular sorularak çocuğun cevaplayabilmesi için ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunularak çocuğun tepkileri pekiştirilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk cihaz kullanıyorsa etkinlik başlamadan önce cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Etkinlik caretta caretta maketleri/görsel kartları üzerinden bütün özellikleri aşama aşama, çocuğun anlayacağı ifadelerle açık, net, kısa cümlelerle anlatılabilir (kaplumbağa türü olduğu, suda yaşadığı, boyu, rengi, ne ile beslendiği vb.). Çocuğa inceleme aşamasında model olunmalı var olan dili genişletilerek tekrar etmesi sağlanmalıdır. Etkinlik sırasında abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen "Caretta caretta'nın uzun süreli yaşamaları için neler yapabilir? Onları nasıl koruyabiliriz?" gibi sorulara ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde etkinlik tamamlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranlarının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Caretta caretta ve su kaplumbağası görselleri incelenirken çocuğa kabuklarının sert olduğu, suda yüzerek yaşadıkları, dört ayağının olduğu gibi özellikleri açıklanabilir. Açıklamalar yapılırken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimiklerle desteklenebi-

lir. Öğretmen "Caretta caretta'nı nasıl koruyabiliriz?" gibi sorulara ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız oluyor olabilir. Öğretmen yönerge verirken ses tonunu çocuğun performans düzeyine göre ayarlamalı, vurgu ve tonlamalara dikkat ederek sunmalıdır. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk "kaplumbağa" kelimesi yerine "kapumba" diyorsa öğretmen "evet, kaplumbağa" diyerek model olur.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Örneğin çocuk "kapumba" ifadesini kullandığında "Evet, su kaplumbağası." şeklinde cümlesi genişletilmelidir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile etkinlikler ve çocuğun kullandığı sözcükler hakkında konuşularak günlük yaşamında bu sözcükleri kullanabilmesi için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır. Etkinlikle ilgili sorularla çocuk konuşmaya teşvik edilmelidir. Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre; etkinlikte yer alan materyalleri veya görselleri parmağıyla göstermesine/işaret etmesine olanak verilmelidir. Çocuğun dil becerilerine uygun olarak "evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde sorular sorulabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinlik sırasında çocuğun öğretmene yakın mesafeye, sürekli göz teması ve fiziksel temas kurulabilecek bir yere oturması sağlanabilir. Su kaplumbağaları ile ilgili video izlenirken çocuğun izleme ve dinleme davranışları pekişti-

rilmelidir. Zaman zaman video durdurularak izlenen bölüm hakkında sorular yöneltilerek çocuğun derse aktif katılımı sağlanabilir. Nerede yaşadığı ve ne ile beslendiği ile ilgili bilgiler görsellerle desteklenerek sunulabilir. Çocuktan arkadaşlarına bu görselleri göstermesi istenerek etkinlik içi görevler verilebilir. Su kaplumbağası ve caretta caretta ların benzerlikleri ve farklılıkları yine görsellerle çalışıldıktan sonra çocuklardan gruplamaları istenebilir. Etkinliğin çizim aşamasında çocuğa çeşitli görsel örnekler sunulabilir, akran desteği sağlanabilir veya sözlü yönlendirmelerle çizimini tamamlaması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa masasının

tekerlekli sandalyenin yanaşabileceği yükseklikte olmasına dikkat edilmelidir. Ellerini kullanmakta zorluk çekiyorsa çocuğun kolaylıkla kavrayabileceği ve tutabileceği büyüklükteki caretta caretta ve su kaplumbağası maketleri/görsel kartları verilerek incelemesi istenebilir. Eğer çocuk ellerini kullanamıyorsa caretta caretta ve su kaplumbağası maketleri/görsel kartları sırası yükseltilerek çocuğa yaklaştırılıp tek tek incelenmesi sağlanabilir. Video üzerinden caretta caretta ve su kaplumbağa yaşantısı izlettirilebilir. Öğretmen çocuğa etkinlik sırasında performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 38

Etkinliğin Adı	: Cevizlerim Çoğalıyor
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Eksilen veya eklenen nesneyi söyler.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların miktarlarını ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 16	: Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar.
Göstergeleri	: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler.
Materyaller	: Çocuk sayısı kadar ceviz, nohut, fasulye.
Kavramlar/Sözcükler	: Toplama, çıkarma, kaplumbağa, az, çok.

Öğrenme Süreci

- Çocuklara cevizler gösterilir ve çocukların cevizlerin sayıları, rengi, neye benzediği hakkında fikir yürütmeleri istenir. Öğretmen çocukların ellerine iki ceviz verir ve kaç tane ceviz olduğunu söylemeleri istenir. Daha sonra birer ceviz daha çocuklara verir toplam kaç ceviz olduğu sorulur ve sonuca ulaşmaları istenir. Çocuklara “Başta elinizde kaç ceviz vardı? En sonda, toplamda kaç ceviz oldu? İki mi daha büyük üç mü?” soruları sorularak karşılaştırma yapmaları sağlanır. Çocukların başta cevizlerinin az olduğu ve bir miktar daha ceviz verilerek çoğaldığını görmeleri sağlanır. Bu şekilde öğretmen 10’u geçmeyecek şekilde çocuklarla alıştırmalar yapar.
- Çocuklara “Sizce cevizin kabuğu neye benziyor?” sorusu sorularak çocuklara ipucu verilir ve “kaplumbağa” demeleri sağlanır. Kaplumbağanın özellikleri, nerelerde yaşadıkları hakkında sohbet edildikten sonra kaplumbağa sanat etkinliği yapılır.

Değerlendirme

- Kaplumbağa yapmak için hangi materyalleri kullandık?
- Cevizlerin çoğaldığında neler hissettin?
- Ceviz kabuklarıyla başka neler yapılabilir?
- Evinizde beslediğiniz bir hayvan var mı? Beslediğiniz hayvanın özellikleri nelerdir?

Aile Katılımı

- Çocukla boyama yapılırken boya kalemleri kullanılarak “Kaç kalemin var? Bir kalemini aldım, kalemlerin azaldı mı, çoğaldı mı? Şimdi kaç kalemin kaldı? Sana iki kalem daha versem kalemlerin azılır mı, çoğalır mı?” gibi sorularla etkinlik desteklenebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açık-

lanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Öğretmen “Elinde kaç tane ceviz var?” sorusuna çocuğun cevap verebilmesi için ek süre verebilir veya öncelikle soruyu

bir akranına yöneltebilir. Çocuktan akranının cevabını dinlemesini isteyerek akranının cevabından sonra yanıtlaması sağlanabilir. Eğer çocuk bu süre içerisinde cevap vermiyorsa öğretmen sözel ipucu vererek (cevizleri parmaklarıyla say ve saydığın cevizler kadar parmaklarınla göster gibi) çocuğun doğru cevabı söylemesini sağlayabilir. Cevizlerle basit toplama işlemi küçük basamaklara bölünerek, bu basamakları gösteren bir görsel etkinlik çizelgesi hazırlanabilir. Daha sonra çocuğun bu çizelgeyi takip ederek her bir basamağı yapması sağlanabilir. Basamakları yapabilmesi için çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Örneğin çocuğun arkasında durup elinin üzerinden tutarak çizelgede gördüğü gibi “1, 2, 3” şeklinde cevizleri sayması sağlanabilir. Sunulan yardım giderek azaltılmalıdır. Değerlendirme aşamasında evde beslenen hayvanlar ve özellikleri ile ilgili görsel kartlar kullanılabilir. Çocuklardan bu kartlardan yararlanarak cevap vermeleri istenebilir. Etkinlik öncesi az, çok kavramları çocuklarla çalışılabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net olmalı ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Gerçekleştirdiği her uygun aşama için çocuk mutlaka pekiştirilmelidir. Cevizlerle basit toplama yapma becerisi küçük basamaklara bölünerek, bu basamakları gösteren bir fotoğraflı bir defter hazırlanabilir. Daha sonra çocuğun defterin sayfalarını çevirerek ceviz alması, sayması gibi defterde yer alan her bir basamağı tamamlaması sağlanabilir. Cevizden kaplumbağa yapımı sırasında her basamakta yönerge verilebilir, gerektiğinde çocuğa model olunabilir. Akran iş birliğini sağlamak için çocuğun tercih edeceği bir akranı ile birlikte etkinliği yapması sağlanabilir. Değerlendirme aşamasında evde beslenen hayvanlar ve özellikleri ile ilgili bir video izlenebilir. Bu video üzerinden çeşitli sorular sorularak çocuktan cevap alınabilir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğin ilk aşamasında öğretmen “Elimde çok sert ve küçük bir topa benzeyen bir yiyecek var.” diyerek

çocuğun ilgisini çeker ve incelemesini sağlarken neye benzediği, şekli, rengi gibi açıklamalarda bulunulabilir. Çocuğa yönlendirici ipuçları sunularak “ceviz” cevabını bulması kolaylaştırılabilir. Daha sonra çocuğa kaplumbağa maketi verilir. Kabuğunun sertliği, baş, ayakları ve gövdesinin bu kabuk içinde yaşadığı, çok yavaş yürüdüğü gibi özellikleri konuşulabilir. Çocuğun ceviz kabuğu ile kaplumbağa kabuğunun özelliklerini karşılaştırması ve sert olması gibi benzer özelliklerini sayması istenebilir. Çocuğun eline ceviz verilerek “Hadi sayalım. 1.2. Evet elinde iki tane cevizin var. Hopp bir ceviz daha. Şimdi kaç tane cevizin olduğunu sayalım. 1.2.3. Harika üç tane cevizin var. Peki, cevizlerin azaldı mı? Çoğaldı mı?” diye sorularak üç tane olduğu için çoğaldığını hissetmesi sağlanır. “Sence hangisi daha büyük? Evet, üç daha büyük. Çünkü üç tane ceviz var. Tekrar sayalım. 1, 2, 3.” diyerek cevizler farklı sayıda gruplanır ve az veya çok oları bulması istenebilir. Etkinlik aşamalarında çocuğa ihtiyaca yönelik yeterli düzeyde fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısını ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Doğrudan göze gelen parlak ışık rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesini zorlaştıracaktır. Bu nedenle ışığın kırılarak gelmesine dikkat edilmelidir. Baskı kalitesi iyi, baskı ile arka plan arasında renk zıtlığı sağlanarak hazırlanmış, çocuğun görebileceği büyüklükteki gerçek ceviz ve kaplumbağa görsellerini çocuğun görmesini kullanarak incelemesi istenebilir. Daha net görebilmesi için resimli kartlara yakından bakma fırsatı sunulabilir ya da el feneri kullanması sağlanabilir. Cevizin neye benzediği, şekli, rengi, büyüklüğü gibi açıklamalarda bulunulabilir. Daha sonra çocuğa üzerinde kaplumbağa olan resimli kart verilir ve kaplumbağanın özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğun ceviz kabuğu ile kaplumbağa kabuğunun özelliklerini karşılaştırması ve sert olması gibi benzer özelliklerini sayması istenebilir. Çocuğun eline ceviz verilerek “Hadi sayalım. 1.2. Evet elinde iki tane cevizin var. Bir ceviz daha. Şimdi kaç tane cevizin olduğunu sayalım. 1.2.3. Harika üç tane cevizin var. Peki, cevizlerin azaldı mı? Çoğaldı mı?” diye sorularak üç tane olduğu için çoğaldığını hissetmesi sağlanır. “Sence hangisi daha büyük? Evet, üç daha büyük. Çünkü üç tane ceviz var. Tekrar sayalım. 1, 2, 3.” diyerek cevizleri farklı sayıda gruplanır ve az veya çok oları bulması istenebilir. Etkinlik aşamalarında çocuğa ihtiyaca yönelik yeterli düzeyde gereksinim duyması durumunda sözel ipucu, model olma ya da fiziksel yardım sunulabilir. Yardım verilirken çocuğun gereksini-

minden fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Kaplumbağa sanat etkinliği yapılırken, etkinliğin yapıldığı zemin ile etkinlikte kullanılacak malzemelerin renk zıtlığına dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Etkinlik başlamadan önce ceviz ve kaplumbağa maketi verilerek neye benzediği, şekli, rengi, büyüklüğü gibi açıklamalarda bulunularak karşılaştırması sağlanabilir. Çocuğun eline ceviz verilerek "Hadi sayalım. 1.2. Evet, elinde iki tane cevizin var. Bir ceviz daha. Şimdi kaç tane cevizin olduğunu sayalım. 1.2.3. Harika üç tane cevizin var. Peki, cevizlerin azaldı mı? Çoğaldı mı?" diye sorularak üç tane olduğu için çoğaldığını hissetmesi sağlanır. "Sence hangisi daha büyük?" gibi sorularının sözler ipuçları görseller ile desteklenebilir. Çocuğun istedik cevaplarının da görsellerinin bulunması gerekmektedir. Beklenen cevap için çocuğun önüne farklı görseller konulabilir ve çocuğun cevabı göstermesi istenebilir. Öğretmen çocuğun performansına göre sözel ya da işaret ipucu verebilir. Çocuğa yönergeler verilirken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen etkinlik ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman ve-

rilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır (Örneğin çocuk "ceviz" kelimesi yerine "ceyis" diyorsa öğretmen "evet, ceviz" diyerek model olur.). Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir (Örneğin çocuk "ceyis tabuk" diyorsa öğretmen "Evet, ceviz kabuğu" diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir.). Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerinin doğal işaretlerle (jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturmaları sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinlik öncesi az, çok çalışmalarına yer verilebilir. Çocuğun elindeki cevizleri sayması için yeterli süre verilmelidir. Gerektiğinde hatırlatıcı ipuçları kullanılabilir. Çocuğa arkadaşlarına cevizleri dağıtma gibi görevler verilebilir. Değerlendirme bölümünde evde beslenen hayvanlar ile ilgili bir video izlenebilir. Video üzerinden çocukların yaşantılarıyla ilgili konuşulabilir. İzleme ve dinleme davranışları pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun bedensel yetersizliğine uygun olarak gerekli tedbirler öğretmen tarafından alınmalıdır. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa masasının boyu tekerlekli sandalyeye göre ayarlanabilir. Etkinliğin ilk aşamasında öğretmen çocukların ellerine ceviz verirken üst ekstremitelerde kayıp yaşayan (elleri ve kolları olmayan) çocuğa yönelik bu aşamayı, cevizleri masanın üzerine koyarak ya da kendi elleri üzerinden göstererek yaptırılabilir. İnce motor becerileri ve el göz koordinasyonu zayıf olan çocuk için iri ceviz tercih edilebilir. Çocuğa etkinlik boyunca performans düzeyine göre fiziksel yardım sunularak cevizlerle işlem yapması sağlanabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ETKİNLİK 39

Etkinliğin Adı	: Boyum Kaç Blok?
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların uzunluğunu ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 11	: Nesneleri ölçer.
Göstergeleri	: Ölçme sonucunu tahmin eder. Standart olmayan birimlerle ölçer. Ölçme sonucunu söyler. Ölçme sonuçlarını tahmin ettiği sonuçlarla karşılaştırır.
Kazanım 20	: Nesne/sembollerle grafik hazırlar.
Göstergeleri	: Nesneleri sembollerle göstererek grafik oluşturur.
Materyaller	: Büyük boyutta bloklar.
Kavramlar/Sözcükler	: Metre, mezura, cetvel, adım, karış, uzun, kısa.

Öğrenme Süreci

- Bir şeyin boyunu ölçmek için nelere ihtiyaç duyulduğu ile ilgili sohbet başlatılır. Bir gün öncesinden çocuklardan istenilen standart ölçme araçları (metre, mezura, cetvel) gösterilir ve her çocuk bu ölçme araçlarını inceler. Sınıftaki ölçmek istedikleri eşyaları ölçmeleri sağlanır. "Ölçme araçları olmasaydı onların yerine ne kullanılabilirdi?" sorusu çocuklara yöneltilerek standart olmayan ölçme araçlarına (karış, adım vb.) örnek verilir. Çocuklarla sınıfın boyu, masalarının boyu gibi standart olmayan ölçme araçlarıyla ölçme yapılarak, standart ölçme araçlarıyla buldukları sonuçları karşılaştırmaları sağlanır.
- Çocuklarla beraber bloklar üst üste koyularak uzun bir bina yapılır ve "Sizce bu binanın boyu kaç blok?" diye sorularak çocuklarla birlikte bloklar sayılır. Birkaç tane blok çıkarılarak binanın boyuna ne olduğu sorulur ve ipuçları verilerek binanın boyunun kısaldığı çocuklar tarafından gözlemlenir.
- Çocuklara boy uzunluklarının ne kadar olduğunu bilip bilmedikleri sorulur ve her çocuğun boyunun kaç blok olduğuna bakılarak not edilir.

- Not edilen çocukların boylarıyla "Boy Grafiği" hazırlanır. Her çocuk kendi boyunun blok sayısı kadar kutu boyar ve sınıfın bir köşesinde sergilenir.
- Çocukların boylarını ölçtükleri bloklar sınıfa dağınık bir şekilde koyularak müzik açılır. Öğretmen müziği durdurana kadar blokları üst üste koyup en uzun bloğa sahip olan kişi alkışlanır. Oyun bu şekilde devam eder.

Değerlendirme

- Bugün yaptığımız etkinlikte hangi ölçme araçlarını kullandık?
- Sınıftaki nesneleri ölçerken neler hissettin?
- Odanızdaki halı, yatak, dolap kaç metre olabilir?

Aile Katılımı

- Aile bireylerinin boyları ölçülerek birbiri ile karşılaştırılabilir. Örneğin "Kimin boyu daha uzun? En kısa kim? Babanın boyu kaç karış? Anne ile babanın boyları arasında kaç karış fark var?" gibi.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergeler yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Öğretmen tarafından sorulan sorularda gerektiğinde çocuğa ipuçları sunulmalıdır. Örneğin "Masanın boyunu nasıl ölçebiliriz?" gibi bir soru sorulduğunda çocuğun tepkide bulunabilmesi için performans düzeyine göre ek süre verilebilir. Eğer çocuktan tepki gelmezse işaret ipucuyla çocuğa karış ile ölçüm yapılan görsel kart gösterilebilir. Sınıftaki nesneleri ölçme aşamasında metre, karış, ayakla ölçme gibi ölçüm becerilerinin tüm basamaklarının bir akran tarafından sergilendiği video kayıtlarını çocuğun tek tek izlemesi sağlanabilir. Ardından tüm davranışları adım adım tekrar etmesi istenebilir. Çocuğa akran desteğiyle birlikte sözel ipuçları da sunulabilir. Çocuğun boy grafiğini incelemesi sağlanarak ne olduğu ne işe yaradığı anlayacağı ifadelerle açıklanabilir. Daha sonra blokları üst üste dizme, sayma ve boy grafiğinde blok sayısı kadar boyama aşamalarında çocuğa sözel ipuçlarıyla birlikte fiziksel yardım sunulabilir. Boy grafiğinde boyaması gereken kutucuğa kadar olan yere çocuğun boyarken ipucu alabilmesi için sembol, işaret konulabilir. Çocuk beceriyi bağımsız yapıncaya kadar desteklenmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net olmalı ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Gerçekleştirdiği her uygun aşama için çocuk mutlaka pekiştirilmelidir. Çocukla ortak dikkat sağlandıktan sonra metrenin ne olduğu ne işe yaradığı kısa ifadelerle açıklanabilir. Yönergeler mümkün olduğu kadar somut ifadelerle verilmelidir. Çocuğun iletişim kurma, iletişim başlatma gibi becerilerini desteklemek için akran desteği sunularak sınıftaki nesnelerin ölçümünü yapması sağlanabilir. Çocuğun

boyu kadar üst üste dizdiği blokların kaç tane olduğu sorularak çocuktan tepki beklenebilir. Çocuk boyu kadar blok sayısını doğru söylerse pekiştirilmelidir, yanlış söylerse tekrar sayması sağlanarak doğru cevabı pekiştirilmelidir. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Ölçme araçlarını çocuğun dokunarak incelemesi sağlanırken ne işe yaradığı ve özellikleri hakkında açıklamalarda bulunulur. Fiziksel yardımla çocuğun kitap, kalem, sıra, çanta gibi eşyalarının boylarını ölçerek hissetmesi sağlanır. Daha sonra çocuğun elinin üzerinden tutularak parmakla ve karışla da ölçüm yapılabileninden bahsederek karşılaştırma yapması istenir. Çocuğun dokunsal oyuncaklarıyla yaptıkları kulelerin uzunluğunu hissetmesi ve kendi boyuyla karşılaştırması sağlanabilir. Boy grafiğinde çocuğun boyunun geldiği yer dokunsal çizgi veya sembolle belirginleştirilerek çocuğun boyunun uzunluğunu hissetmesi istenebilir. Müzik eşliğinde blokları/nesneleri üst üste koyma aşamasında çocuğa ihtiyacı kadar fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ölçme araçları beyaz masa üzerine konularak çocuğun yaklaşıp incelemesi istenir. Ölçme araçları incelenirken ne işe yaradığı ve özellikleri hakkında konuşulabilir. Ölçümü yapılacak nesnenin boyutunun fazla küçük olmamasına dikkat edilmelidir. Metre gibi standart ölçme araçlarıyla yapılan ölçümlerde çocuk metrenin üzerindeki rakam ve ifadeleri görmekte zorluk yaşayabilir. Bu nedenle çocuğun görme ihtiyacına uygun pozisyonda konumlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun ışıklı ve canlı renklerden oluşan oyuncaklarıyla yaptıkları kulelerin uzunluğunu görerek hissetmesi ve kendi boyuyla karşılaştırması sağlanabilir. Boy grafiğini boyarken şekil ve zemin zıtlığına dikkat edilmelidir. Kule yapma aşamasında çocuğa "Sağında iki tane blok var." şeklinde oyun sırasında yönlendirici ipuçları sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en

iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Ölçme araçları incelenirken ne işe yaradığı ve özellikleri hakkında konuşulurken öğretmen abartılı dil kullanımından kaçınarak doğal jest ve mimiklerle ifadelerini desteklemelidir. Çocuğa “Masan kaç karış?” diye sorularak yönlendirici ipuçları verilirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Akran desteği sunularak çocukla sınıftaki nesnelerin boylarını ölçmeleri sağlanabilir. “Peki, masa ile çöp kovası arasındaki mesafeyi nasıl ölçebiliriz?” şeklinde sorularak çocuğun işitme kalıntısına göre sesini ayarlayarak adımla ölçülebileceği söylenebilir. Etkinliğin kule yapma aşamasında müziğin başlama ve bitişini çocuğun hissedebilmesi için alkış yapma/bayrak sallama gibi alternatif seçenekler sunulabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen konuşurken durgun ve donuk yüz ifadesi ile konuşmamalıdır. Örneğin “Bu binanın boyu kaç blok?” sorusu sorulduğunda öğretmen yüz ifadeleriyle merak edici ve cevap bekleyici bir ifade içerisinde jest mimik kullanmalıdır. Oyun sırasında açılan müziğin çok az ya da çok fazla ses şiddetinde olmamasına dikkat edilmelidir. Çocuğun kullandığı cihaz aşırı ses durumunda çocuğa rahatsızlık verebilir. Bu tür durumlarda rahatsızlığın olup olmadığı çocuğa sorularak çocuğun tepkilerden dönütler alınmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun önüne “metre, cetvel vb.” konularak “Bunları daha önce hiç gördün mü? Sence ne olabilirler?” gibi sorular sorularak tepkide bulunması için süre verilebilir. Eğer çocuk tepkisiz kalırsa cetvel kullanılarak çocuğun defteri ölçülebilir. “Evet, bu ölçme araçlarıyla istediğimiz nesnelerin boylarını ölçebiliriz.” denilebilir. “Peki, sen neyin boyunu ölçmek istersin?” diyerek çocuğun iletişim kurması ve konuşması için çocuk

motive edilebilir. Çocuğun dili kullanma çabaları pekiştirilmelidir. Çocuğun dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sınıftaki nesnelerin boylarını ölçmeye yönelik sorular sorulabilir. Çocuğa soruları cevaplayabilmesi için yeterli süre verilmeli ve cesaretlendirilmelidir. Çocuğa sırasından kapıya kadar olan mesafe gösterilerek “Bu mesafeyi nasıl ölçebiliriz?” sorusu yerine tek kelimeli dönemdeki çocuğa “Cetvelle mi yoksa adımla mı ölçebiliriz?” şeklinde iki seçenekli soru sorulabilir. Aynı şekilde “Boyunun blok sayısı ne olabilir?” sorusu yerine “Boyun 10 blok mu?” sorusu sorularak çocuğun “Evet/hayır” demesi istenebilir. Çocuk tepkisiz kalıyorsa akranı model olarak gösterildikten sonra sorular çocuğa yöneltilebilir. Çocuk cevap verirken veya konuşurken “cetvel” yerine “etvel” diyerek sesleri düşürebilir ya da “metre” yerine “emetre” gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için “Evet, metre” denilerek model olunmalıdır. Çocuğa “Masan kaç karış?” diye sorularak çocuğun verdiği cevaplar “Beş karış masa” gibi genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Eğer çocuk konuşamıyorsa “Blokları üst üste koyarak eğlenceli bir oyun oynamak ister misin?” gibi sorularla çocuğun jest ve mimiklerini kullanıp başını “evet” anlamında sallayarak kendisini ifade etmesi desteklenmelidir. Çocuğun blokları üst üste koyarak boyu kadar bloğa ulaşma aşamasında akran desteği sunularak yapılan eylemler betimlenebilir. Çocuğa boyu kadar blokları sayması aşamasında ihtiyacı kadar süre verilerek boy grafiğinde blok sayısı kadar kutucukları boyaması sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Ölçüm yapılacak nesneler çocuğun dikkat süresine uygun olacak şekilde belirlenmelidir. Akran desteğiyle sınıftaki nesnelerin boyların ölçme aşamasında çocuğun koordine olabil-

mesi için ölçülecek nesnelerin sayısı azaltılabilir. Çocukların boyları kadar oluşturdukları blokları sayarak boy grafiğindeki uygun yerleri boyaması istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye, yürüteç vb. kullanıyorsa sınıf ortamı ve sırası onun rahat hareket edebileceği ve oturabileceği şekilde düzenlenmelidir. Gerekirse destekli sandalyeler ile kama yastıklar konularak oturması sağlanabilir. Çocuk boyun kontrolü sağlamıyorsa metre gibi ölçüm araçları tableten ya da resimli görsel kartlar yüzüne yaklaştırarak incelemesi sağlanabilir. Eğer çocukta serebral palsi varsa soruları cevaplarken heyecanlanmasına ve kasılmasına neden olabilir. Bu nedenle çocuk sakinleştirilerek cevaplama-sı sağlanabilir. Çocuk konuşması için kesinlikle zorlanmamalıdır. Resimli görsel kartlar üzerinden jestleriyle

mimikleriyle işaret etmesi sağlanabilir. Çocuk sadece ellerini kullanmakta zorlanıyorsa metre gibi ölçüm araçları ulaşabileceği alana konularak fiziksel yardımla incelemesi sağlanarak özellikleri hakkında konuşulabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Sınıftaki nesneleri/eşyaları ölçme aşamasında standart olmayan ölçme araçlarıyla yapılan ölçümlerde çocuğun yetersizlik alanına göre bir diğer alternatif ölçme aracı kullanılmalıdır. Örneğin çocuk, etkilendiği yetersizlik nedeniyle karış ile ölçüm yapmakta güçlük çekiyorsa adımlarla ölçüm yapılması sağlanabilir. Boy grafiği tablosunu boyama aşamasında çocuk el-göz koordinasyonu ve çizim becerilerinde zorlanıyorsa çocuğa akran desteği ya da fiziksel yardım sunarak boyaması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 40

Etkinliğin Adı	: Geri Dönüşüm Kutularım
Etkinlik Çeşidi	: Fen, Sanat, Türkçe (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın yapıldığı malzemeyi söyler.
Kazanım 7	: Nesne veya varlıkları özelliklerine göre gruplar
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları yapıldığı malzemeye göre gruplar.
Kazanım 13	: Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır.
Göstergeleri	: Verilen açıklamaya uygun sembolleri gösterir. Gösterilen sembolün anlamını söyler.
Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Olayları oluş zamanına göre sıralar.
Materyaller	: Kırmızı, mavi, sarı renklerde bant, çeşitli ambalaj atıkları, üç adet büyük karton kutu, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Geri dönüşüm, atık, ayrıştırma, kırmızı, mavi, sarı.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklarla bahçeye çıkarak bahçedeki kâğıt, cam ve plastik atıklarını toplamalarını ister (Kâğıt, cam ve plastik kavramlarını bildikleri varsayılır.). Çocuklar topladıkları atıkları sınıfa getirirler (Kesici, delici veya zarar verici atıklara karşı güvenlik önlemleri mutlaka alınmalı ve kesinlikle etkinlik de bunlar kullanılmamalıdır.). Kâğıtları, camları ve plastikleri gruplamaları ister. "Bu atıklarla ne yapılabilir?" sorusu yöneltilir. Geri dönüşüm sembolü gösterilerek çocukların dikkati çekilir. "Bu sembolün anlamı ne olabilir? Daha önce gördünüz mü? Nereelerde gördünüz?" sorularıyla çocukların fikirleri alınır ve geri dönüşüm sembolü olduğu açıklanır. Üzerinde bu sembolü gördüğümüz ambalajların çöp olmadığı, geri dönüşüm fabrikalarına gönderile-

rek yeniden kullanabilen atıklar olduğu söylenir. Bu atıkların yeniden kullanılmasının önemli bir sorumluluk olduğuna, bu sayede ülkemizin ve dünyanın enerji kaynaklarını koruduğumuza vurgu yapılır. Bahçeden toplanan atıkların geri dönüşüm kutusu yapılarak içine atılacağı, fabrikalarda tekrar kâğıda, cama, plastiğe dönüşeceği söylenir.

- Kırmızı kutunun cam, mavi kutunun plastik, sarı kutunun kâğıt atıkları biriktirmek için kullanıldığı söylenir. Çocuklar üç gruba ayrılır. Gruplara geri dönüşüm sembolleri ve karton kutular verilerek kâğıt atık, cam atık, plastik atık kutusu hazırlayacakları söylenir. Geri dönüşüm sembolleri atık kutulara yapıştırılır. Çocuklar kutularını istedikleri resimleri yaparak süslerler. Her grup atık kutusunu tamamladığında ilgili atıklar içlerine

atılır ve ilerleyen günlerde kullanılmak üzere sınıfın uygun bir yerine yerleştirilir.

- Tahtaya geri dönüştürülen atıklarla ilgili resimler yapıştırılır ve atıkların oluş zamanına göre sıralanması istenerek çocuklarla birlikte geri dönüşüm kavram haritası oluşturulur.

Değerlendirme

- Bugün yaptığımız etkinlikte hangi atıkları kullandık?
- Atık malzemelerin geri dönüşerek tekrar kullanılması sana nasıl hissettirdi?

- Sence atık bir kâğıt fabrikada nelere dönüştürülebilir? (Plastik ve cam atıklar için de sorulabilir)
- Okuldan eve giderken geri dönüşüm kutulara denk geldiniz mi?

Aile Katılımı

- Evde kâğıt, plastik, cam atıklar ayrı ayrı biriktirilebilir. Çevrede ya da okulda bulunan geri dönüşüm kutularına bu atıklar atılarak, geri dönüşüm süreci hakkında sohbet edilebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen bahçeden toplanan atıkları masaya yerleştirerek "Bakalım neler topladın?" diye sorduğunda çocuğun topladığı atıkların neler olduğunu söylemesi için performans düzeyine göre en az beş saniye beklebilir. Eğer çocuk bu süre içerisinde cevap vermiyorsa öğretmen sözel ipucu vererek neler olduğunu söylemesi için cesaretlendirilebilir. Çocuğa geri dönüşüm sembolü gösterilerek "Bu işareti hiç gördün mü? Bu işarete benzer işaretleri bulabilir misin?" şeklinde sorular sorularak çocuğun anlayabileceği basit ifadelerle geri dönüşüm sembolü hakkında açıklamalar yapılabilir. Daha sonra farklı işaretlerin olduğu resimli kartlar çocuğun önüne konularak geri dönüşüm sembolünü bulması sağlanabilir. Çocuk el-göz koordinasyonunu sağlamada zorlanabilir. Bu nedenle geri dönüşüm kutularının yapılış aşamalarında çocuğun bulunduğu gruptan akran yardımı almasını sağlayabilir. Toplanan atıkları gruplara ayırma aşamasında çocuğa akran desteği sunulabilir. Geri dönüşüm aşamalarının çocuğun zihninde canlandırabilmesi için anlaşılır videolar izletilebilir, hikâye kitapları okunabilir. Etkinlik bitene kadar öğretmen çocuğun yakınında bulunarak gerektiği yerde çocuğun ihtiyacı kadar yardım sunabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuğa ilişkin önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocukla göz teması kurarak adına tepki vermesi sağlanmalıdır. Ço-

cukla göz teması kurularak öğretmenin gözlerine bakması sonra da bahçeden topladıkları atıklardan önüne konulan atıklara bakması sağlanmalıdır. Çocukla ortak dikkat sağlandıktan sonra topladıkları atıkları cam, plastik ve kâğıt olacak şekilde ayırması sağlanabilir. Çocuk cam, plastik, kâğıt şeklinde ayırmada zorlanıyorsa sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak ayırması desteklenebilir. Çocuğa sunulan yönergelerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun iletişim kurma, iletişim başlatma gibi becerilerini desteklemek için akran desteği sunularak atıkları uygun geri dönüşüm kutularına atmaları sağlanabilir. Çocuğa süt kutusu verilerek "Hangi geri dönüşüm kutusuna atmamız gerekiyor?" şeklinde sorular sorularak çocuktan tepki beklenebilir. Çocuk "Kâğıt geri dönüşüm kutusu." diye doğru söylerse pekiştirilmelidir. Yanlış söylerse süt kutusunu incelemesi sağlandıktan sonra kâğıttan yapıldığı söylenerek hata düzeltilmesi yapılabilir. Tahtadaki kavram haritasındaki nesnenin oluş sırasına yönelik bilgilendirici kısa video izletilebilir. Daha sonra çocuğun dikkat çekici görsel kartları incelemesi sağlandıktan sonra tahtadaki geri dönüşüm haritasındaki uygun yere yapıştırması sağlanabilir. Gerekliyse model olunabilir. Çocuk etkinlik sırasında kendini uyarıcı davranışlar ya da problem davranışlar sergileyebilir. Bu nedenle öncelikle davranış öncesi ve davranış sonrası olaylara dikkat edilmelidir. Çocuğun bu davranışı sergilemesine neden olan uyaranlar ya da durumlar ortamdaki kaldırımalıdır. Çocuğun davranışları etkinliğin işlenişini olumsuz etkilemiyor, kendisine ve çevresine zarar vermiyorsa görmezden gelinebileceği unutulmalıdır. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun bahçedeki farklı doku ve özellikteki atıkları fiziksel yardım veya akran desteği sunularak toplaması sağlanabilir. Toplanan atıkları çeşitli özelliklerine göre gruplaması istenebilir. "Geri dönüşüm ne işe yarar?" şeklindeki sorularla çocuğun cevapları genişletilerek kenarları silikonla kabartılmış geri dönüşüm sembolünü incelemesi sağlanır. Geri dönüşüm kutularına çöp atılmayacağı, fabrikalarda tekrar dönüşüme uğrayacağı gibi çocuğun anlayacağı ifadelerle betimlemeler yapılabilir. Görme yetersizliği olan çocuğun geri dönüşüm kutularını kolayca ayırt edebilmesi için cam kutusuna minik soda şişesi, plastik kutusuna pipet, kâğıt kutusuna ise süt kutusu sembolü yapıştırılarak çocuğun uygun atıkları kutulara atmasında sembollerden ipucu alması sağlanabilir. Kenarları kabartılmış geri dönüşüm kavram haritasını çocuğun parmak uçlarıyla inceleyip hissetmesi sağlandıktan sonra geri dönüştürülen atıkların dokunsal maketlerini incelemesi istenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirliğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlikte kullanılan materyallerin zıtlığına ve boyutuna dikkat edilerek, çocuk gözlük ya da büyüteç kullanıyorsa kontrolü yapılmalıdır. Bahçedeki atık maddeleri toplanırken çocuğun büyüteç yardımıyla yerdeki küçük maddeleri fark etmesi sağlanabilir. Geri dönüşüm sembolü, cam, plastik ve kâğıt atık kutularının çocuğun ulaşabileceği ve görebileceği büyüklükte kırmızı, mavi, sarı renklerinin canlı ve beyaz zemin üzerinde zıtlık sağlanarak hazırlanması az gören çocuğun kolayca ayırt etmesini kolaylaştıracaktır. Doğrudan göze gelen ışık, rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesi zorlanacaktır. Bu nedenle az gören çocuğun sırtı pencereye gelecek şekilde en iyi ışık pozisyonu alarak etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Çocuğun resimli kartlar üzerinden geri dönüştürülen atıkları tek tek incelemesi ve sıralaması aşamasında çocuğa ihtiyacı kadar sözel ipucu verilebilir ya da model olunabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Sınıfa getirilen atıkların telaffuzunda çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Geri

dönüşüm sembolünün ve geri dönüşümün ne olduğu ile ilgili bir görsel ya da animasyon izletilebilir. Geri dönüşüm sembolünün anlamıyla ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Çocuğun resimli kartlar üzerinden geri dönüştürülen atıkları tek tek incelemesi ve sıralamasında çocuğa ihtiyacı kadar sözel ipucu verilebilir ya da model olunabilir. Çocuğa sözel ipucu sunulurken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanarak ifadeler desteklenmelidir. Etkinlik çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde tamamlanmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Yönergelerin, bilgilerin sade ve basit bir şekilde aktarılmasına dikkat edilmeli, kelimelerin telaffuzunda vurgulara dikkat edilmelidir. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan da faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Bahçeden hangi atıkları topladığı sorulduğunda çocuğun cevaplayabilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde soruların sorulması sağlanmalıdır. Örneğin "Bahçeden neler topladın?" sorusu yerine tek kelime dönemindeki çocuğa "Pipet mi, kutu mu topladın?" şeklinde seçenek içeren soru sorulabilir. Aynı şekilde "Poşetleri hangi kutuya atmamız gerekiyor?" gibi sorular sorulabilir. Çocuk cevap vermiyorsa akranı model

olarak kullandıktan sonra sorular çocuğa yöneltilebilir. Çocuk sözcükleri tam olarak çıkartmada zorlanıyorsa örneğin “cam” yerine “mac” diyorsa çocuğun söylediği sözcük doğru olarak söylenerek çocuğa tekrar denemesi için evet “cam” denilerek model olunur. Çocuğun verdiği cevap genişletilerek tekrar söylenir. Örneğin cam kutusu gibi. Genişletmeler çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğun bildiği ve günlük hayatta maruz kaldığı kelimeler üzerinden genişletmeler yapılmalıdır. Çocuğun yabancı olduğu kelimelere maruz kalması hem o kelimeyi telaffuzda hem de anlama da zorluklar yaşatabilir. Çocukta eğer kekemelik durumu varsa sesleri uzatabilir, kelime ve heceleri tekrar edebilir, patlatmalar yapabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanmadan konuşabilmesi için yeterince ek süre verilmelidir. Daha sonra çocuğa model olunarak tekrar konuşabilmesi için sorular sorulup tepkileri anında pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik sürecinde öğretmen yönerge verirken kısa ve net ifadelerle yönergeleri sunmaya dikkat etmelidir. Bahçede atık malzeme toplama aşamasında öğretmen çocuğa ara yönergeler sunarak bahçeye niçin çıkıldığını hatırlatmalı ve çocuğa bahçeye çıkış amacına yönelik yönlendirmelidir. Atık toplama aşamasında uyarı ve sinyaller verilerek çocuğun devam etmesi sağlanabilir. Çocuğun dikkati çabuk dağılacığından atık toplama süresi kısaltılabilir. İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati geri dönüşüm sembolüne ve geri dönüşüm kutusuna çekilebilir. Geri dönüşüm kutuları hazırlanırken gerekirse çocuğun diğer arkadaşlarını gözlemlemesine olanak tanınmalıdır. Bahçeden toplanan atıklar geri dönüşüm kutularına atılırken çocuğa kısa süreli hedefler belirlenebilir. Uzun süreli etkinlikte çocuk zorlanacağı için yapacağı aşamalar bölümlere ayrılabilir. Örneğin

cam, plastik, kâğıt atıklarının olduğu geri dönüşüm kutularına uygun atıkları atabilmesi için aşamalar küçük basamaklara bölünerek bu basamakları gösteren bir görsel etkinlik çizelgesi hazırlanabilir. Daha sonra çocuğun bu çizelgeyi takip ederek cam olanı cam geri dönüşüm kutusuna, süt kutusunu kâğıt geri dönüşüm kutusuna atması sağlanabilir. Geri dönüşüm kutularına uygun atıkları atarken çocuğa fiziksel yardım sunulabilir. Etkinlik sırasında çocuğun etkinliğe organize olması sağlanarak arada bir duraklayıp kısa molalarla etkinliği tamamlaması desteklenebilir. Çocuğun hareket etmesini kolaylaştırıcı görevler verilebilir. Örneğin resimleri inceledikten sonra oluş zamanına dikkat ederek tahtadaki dönüşüm kavram haritasında uygun alana yapıştırması istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunularak bahçedeki atıkları toplaması sağlanabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Çocuğun yürümeye ilişkin bir yetersizliği varsa bahçeden toplanan plastik, cam, kâğıt gibi atıklar çocuğun ulaşabileceği şekilde önüne getirilerek incelemesi ve ayırt etmesi istenebilir. Çocuk tutma ve kavramada zorlanıyorsa bahçeden toplanan atıklar çocuğa yaklaştırılarak incelemesi sağlanabilir. Çocuğun ince motor becerilerinde yetersizliği varsa geri dönüşüm kutuları hazırlanırken kesilecek alanlar çizgilerle belirginleştirilerek çocuğun ipucu alması kolaylaştırılabilir. Böylece çocuğun yaşayacağı problemlerin de önüne geçilmiş olunabilir. Bu tür uyarlamalar yeterli olmadığı zaman gerekirse fiziksel yardımda bulunularak etkinlik tamamlanabilir. Ayağa kalkabilecek fakat bağımsız yürüyemeyecek durumdaysa iki yanından fiziksel destek sağlanabilir ya da kol altı değnekleri kullanıyorsa çocuğa performansına göre fiziksel yardım sunularak atıkları uygun geri dönüşüm kutusuna atması sağlanabilir. Atıkların çocuğun kolaylıkla tutabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuk yürüteç, tekerlekli sandalye kullanıyorsa tahtanın boyu çocuğun boyuna göre ayarlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 41

Etkinliğin Adı	: Bahar'ın Bahçesi
Etkinlik Çeşidi	: Türkçe-Matematik (Bütünleş-tirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden söyler. Eksilen veya eklenen nesneyi söyler.
Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: Saydığı nesnelerin kaç tane olduğunu söyler.
Kazanım 16	: Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar.
Göstergeleri	: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.
Materyaller	: Kartondan yapılmış armut ağacı ve üzerine cırt-cırt ile yapıştırmak için 8 armut, 3 yumurta, horoz, tavuk, anne ve kız çocuk görseli öğretmen tarafından önceden hazırlanır. Oyun hamurları, çocuk sayısı kadar armut ağacı çalışma sayfası.
Kavramlar/Sözcükler	: Artma, çoğalma, eksilme, azalma.

Öğrenme Süreci

- Hikâyeyle ilgili önceden hazırlanan materyaller kullanılarak "Bahar'ın Bahçesi" adlı hikâye etki-leşimli şekilde anlatılır. Hikâyede geçen sorular

öncelikle çocuklara sorulur. Çocukların hazır-lanan materyallerle nesneleri sayması sağlanır daha sonra hikâye devam ettirilir.

BAHAR'IN BAHÇESİ

Bahar ve ailesi küçük, şirin bir kasabada bahçeli bir evde yaşıyordu. Bahçelerinde çeşit çeşit meyve ağaçları, rengarenk çiçekler ve bir de kümes vardı. Kümeslerinde bir horoz ve tavuk yaşırdı. Bahar sabah uyandığında koşarak kümesteki horoz ve tavuğa yem vermeye gitmişti. 'Bir de ne gör-sün? Sepetin içinde tam üç tane yumurta.' Hemen annesini çağırdı.

-Anneee bak, görüyor musun? Burada üç tane yumurta var.

Annesi:

-Evet, horoz ve tavuğun üç küçük civcivi olacak. Bu kümeste artık kaç kişilik bir aile olacaklar, sayalım mı? demiş.

-Bahar horozu, tavuğu ve üç civciv yumurtasını tek tek saymış. Ve beş kişi! diye sevinçle bağır-mış.

Önceden iki kişilik küçük bir aileydiler. Şimdi üç yumurtayla birlikte beş kişi olmuşlardı. Bahar kümeste beslediği hayvanların çoğaldığını fark etmişti. Bahar sonra bahçeyi sulamaya başladı. Ağaç-

lara, çiçeklere tek tek su verdi. Bir de baktı ki bahçedeki armut ağacının üzerinde armutlar iyice çoğalmış ve çok güzel görünüyörler. Annesi yanındayken bir şey sordu hemen:

-Anne, ağaçtaki armutlar yeteri kadar büyüdüyse birkaç tane alabilir miyiz? Çok güzel görünüyörler.

Annesi:

-Evet, Bahar, birkaç tane koparabiliriz bazıları yeteri kadar büyümüş. Bakalım toplam kaç tane armut var ağacımızda?

Bahar:

-1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 tam sekiz tane armut var. Peki, kaç tanesi olmuş anne?

Annesi ağaçtaki armutları kontrol eder.

-Pekâlâ. Şimdilik üç tane kopartabiliriz, demiş.

Bahar annesiyle birlikte sekiz tane armuttan üçünü koparmış.

Annesi:

-Bir de şimdi say bakalım, ağacımızda olgunlaşmayı bekleyen kaç armut kalmış?

-1, 2, 3, 4, 5 tane, demiş Bahar.

Evet, sekiz armuttan üç tanesini koparan Bahar, beş armut kaldığını fark etmişti. Ağaçtaki armutlar azalmıştı.

Bahar topladığı armutları alıp eve geldi. Bir armudu annesine, bir armudu da babasına verdi. Okula giderken çantasında götürmek için, Bahar'ın elinde bir armut kalmıştı.

Bahar bugün sabah bahçede yaşadığı değişiklikleri arkadaşlarına anlatmak için sabırsızlanıyordu. Okula gittiğinde her şeyi tek tek sayarak arkadaşlarına ve öğretmenine anlattı.

Hikâye: M, ERGÜZEL

- Hikâye bittikten sonra çocuklara, bir armut ağacı görseli verilir. Her çocuk oyun hamurundan en az 10 tane küçük armut yapar. Ağaca iki tane armut ekleyin, üç armut ayırın gibi yönergelerle çocukların nesnelerle toplama ve çıkarma işlemi yapmaları sağlanır. Ekleme yapıldığında çocuklardan armutları saymaları istenir. Arttığını ve çoğaldığını fark etmeleri sağlanır. Armutları ayırdıklarında yine sonucu sayarak armutların eksildiğini, azaldığını fark etmeleri beklenir.

Değerlendirme

- Horoz ve tavuğun ailesine yeni katılan üç civciv, kümesteki hayvan sayısını nasıl etkilemişti? Artmış mıydı? Azalmış mıydı?

- Ağaçtan armutları kopardıktan sonra ağaçta daha fazla mı yoksa daha az mı armut kalmıştı? Eksilmiş miydi? Çoğalmış mıydı?
- Hikâyeyi beğendiniz mi? Sizin de Bahar gibi yaşadığı gibi benzer bir anınız var mı?

Aile Katılımı

- Evde günlük işler yapılırken, örneğin masa hazırlama sırasında "Biz evde kaç kişiyiz? Masada kaç kaşık var? Peki, 4 olması için kaç kaşık eklemeliyim?" ya da "Masada kaç bardak var? Kaç bardağı fazla koyduk? 4 bardak kalması için kaç bardağı masadan almalıyız?" gibi sorularla artma, çoğalma, azalma, eksilme kavramları tekrar edilebilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasındaki yönergeler çocuğun alıcı dil becerileri düzeyine göre sadeleştirilerek, göz teması kurularak sunulabilir. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilebilir. "Bahar'ın Bahçesi" hikâyesi çocuğun anlayabileceği ifadelerle çocuğun performans düzeyine göre anlatılabilir. Akran desteği sunularak "Bahar'ın Bahçesi" etkinliğinin dramatize edilmesi sağlanabilir. Drama sırasında çocuğun ihtiyacına yönelik gerekli söz- zel ipuçları verilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuğa ilişkin önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocuğun görebileceği ama ulaşamayacağı bir alana hikâyede geçen horoz ve tavuk maketleri, yumurtalar konur. Çocuk horoz ve tavuk maketleri ile yumurtalara uzanma girişiminde bulunduğu anda ise çocuğun maketleri ve yumurtaları istemek için sözel iletişim kurması ya da işaret etmesi sağlanabilir. Çocuğun bütün iletişim çabaları anında pekiştirilmelidir. Öğretmen, otizmli çocuk eğer konuşmıyorsa ya da konuşmayı işlevsel olarak kullanmıyorsa istediği bir nesneyi alabilmek için öncelikle istenen nesnelerin kendisine verilmesini isteyebilir. Çocuğa yönergeler çocukla göz teması kurularak sunulmalıdır. "Ağaçta kaç tane armut var?" diye sorulduğunda çocuğun daldan armut toplama hareketi yapabilmesi için model olabilir. Daha sonra sözel ipucu verilerek 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 şeklinde sayması desteklenebilir. Etkinlik aşamalarında otizmli çocuk kendini uyarıcı davranışlar sergileyebilir, öfke nöbetleri geçirebilir. Bu nedenle çocuğun etkinlikte aktif kalması sağlanarak çocuğu rahatsız eden uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizliği mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanabilirsiniz.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa "Bahar'ın bahçesini ziyaret etmek ister misin? O halde çok dikkatli ve çok sessiz olman gerekiyor. Eğer hazırsan Bahar bizi bekliyor." denilerek vurgu ve ses tonlamasıyla çocuğun ilgisi etkinlik üzerine çekilebilir, fiziksel yardım veya akran desteğiyle hikâyenin dramatize edilmesi sağlanabilir. Drama etkinliğine başlamadan önce kullanılacak materyallere tek tek dokunarak incelemesi sağlanır. Öğretmen "Mis gibi kırmızı,

sarı çiçekler var. (Çiçek kokusu sıkılarak koklaması sağlanır.) Horoz ve tavuk seslerini duyuyor musun? (Horoz ve tavuk maketine dokunması sağlanarak, sesleri dinletilir.) Aaa! Üç yumurta buldum. (Yumurta maketine dokunarak sayması sağlanır.) Yaşasın! Kümesteki ailem çoğaldı. Ağaçtaki armutlar da harika görünüyorlar. Ağaçtaki armutları saymaya ne dersin? (Keçeden hazırlanan armut ağacına cırt cırtla yapıştırılan dokunsal sekiz armuda dokunarak tek tek sayar.) Üç tanesini kopartalım. (Cırt cırtla yapıştırılan üç armudu tek tek alır.) Armutlarımız azaldı. (Tek tek sayar.) Artık kalan armutlarımızı paylaşma zamanı." diyerek Bahar'ın bahçesinde karşılaştıklarının neler hissettirdiği sorulabilir. Çocuğun cevabı genişletilerek ipuçları verilebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görmesini işlevsel kullanabileceği ve öğretmenini rahatlıkla takip edebileceği bir yerde oturması sağlanabilir. Sınıfın aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanabilir. Bahar'ın bahçesiyle ilgili hikâye okunurken çocuğun dinlediğinden ve okunanları anladığından emin olunmalıdır. Hikâyede geçen olaylar canlı renkte, sade ve büyük görsellerle hazırlanarak okuma esnasında çocuğun eline verilip incelemesi sağlanarak dikkati hikâye üzerine çekilebilir. Gerekiyorsa el feneri ya da el büyütecisi kullanılarak görselleri incelemesi sağlanabilir. Model olunarak ya da akran desteği sunularak çocuğun Bahar'ın bahçesi hikâyesini dramatize etmesi desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Bahar'ın bahçesi etkinliğinin akran desteğiyle dramatize edilmesi sağlanabilir. Drama aşamasında çocuk zaman zaman durdurularak sorular sorulabilir. Çocuk cevap verirken zorlanıyorsa çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Drama aşamasında çocuğun ihtiyaç duyduğu aşamalarda sözel ipuçları verilebilir. Sözel ipuçları verilirken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimiklerle ifadeler desteklenmelidir. Çocuğa "Kaç tane armut var?" diye sorulduğunda çocuğun cevaplayabilmesi için sunulan ipuçlarında çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Drama aşamasında verilen yönergeler ve

ipuçları çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde verilmelidir. Yönergelerin çocuğa dönük olarak verilmesi çocuğun dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Öğretmen yönergeleri verirken bağırarak yerine normal ses tonu kullanılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest, mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. “Bahar’ın Bahçesi” etkinliğinin daha önce videoya çekilmiş hâli çocuğa izletilerek zaman zaman durdurulup sorularla desteklenebilir. Ayrıca video görsel kartlarla da desteklenebilir. Çocuğa horoz ve tavuk görselleri verilerek incelemesi sağlanırken “Bir horoz, bir tavuk.” denebilir. Daha sonra kaç tane oldukları sorularak çocuğun doğru tepkileri pekiştirilirken hatalı tepkileri için model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Çocukla iletişim halindeyken abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılmalıdır. Yönergelerin kısa ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Yönergelerin duyulduğundan ve anlaşıldığından emin olunmalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre jestler, mimikler, beden hareketleriyle ifade etmesine olanak verilebilir (Bahar’ın Bahçesi öyküsünü okuyacağım. Hadi! Birlikte bakalım Bahar’ın bahçesinde ne varmış? Merak ediyor musun? gibi sorular sorularak çocuğun başını “evet” anlamında sallaması sağlanabilir.). “Bahar’ın Bahçesi” etkinliğini akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanırken çocuk zaman zaman durdurularak dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde dramanın aşamalarına yönelik sorular sorulabilir. Çocuğa soruları cevaplayabilmesi için yeterli süre verilmeli ve cesaretlendirilmelidir. “Kümeşteki ailen neden çoğaldı?” sorusu yerine tek kelimeli dönemdeki çocuğa “Kümeşte iki tane mi, üç tane mi yumurta var?” şeklinde seçenekli soru sorulabilir. Çocuk verilen ipuçlarına rağmen cevap verirken zorlanıyorsa akranı model olarak kullandıktan sonra sorular çocuğa yöneltililebilir. Çocuk cevap verirken veya konuşurken “yumurta” yerine “dumuta” diyerek sesleri düşürebilir ya da “armut” yerine “ayhmut” gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için “armut” denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği

cevaplar “Sekiz armut” gibi genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocukta kekemelik varsa konuşurken sesi çok gür ya da çok cılız çıkabilir, farklı vurgulamalar yapabilir. Kelimeleri uzatabilir ya da bir anda patlatabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanmaması sağlanmalıdır. Çocuğun her dil çabası pekiştirilmelidir. Çocuk sakinleştikten sonra cesaretlendirilerek tekrar etmesi için desteklenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen yönergelerini açık, kısa ve net ifadelerle vererek çocuğun yönergeleri anladığından emin olmalıdır. Çocuğun dikkatini dağıtacak nesnelerin ortamdaki kaldırılmasına dikkat edilmelidir. İlgi çekici, abartılı ses tonlamaları, jestler, mimikler ve sözel ifadeler ile çocuğun dikkati “Bahar’ın Bahçesi” etkinliğine çekilebilir. Çocuğun okunan “Bahar’ın Bahçesi” hikâyesini dinlediğinden ve anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun hikâyeyi anladığından emin olmak için akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanabilir. Drama esnasında çocuğun organize olabilmesi için etkinlik çizelgeleri kullanılabilir. Çocuğun etkinlik çizelgesini takip ederek basamak basamak etkinliğin geçişlerini tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun dikkat süresine göre drama süresi kısaltılabilir, kısa molalar ve ek süreler verilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletlerden tekerlekli sandalye, yürüteç, üç noktalı baston, ayakta durma masası vb. kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde bu aletleri kullanmasına fırsat vererek cesaretlendirmektedir. Öğretmen çocuğun performans düzeyine göre fiziksel yardımda bulunarak “Bahar’ın Bahçesi” hikâyesinin drama edilmesi sağlanabilir. Örneğin çocuğun arkasında durup elinin üzerinden tutarak yumurtaları tutarak sayması sağlanabilir. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir. Drama sırasında kullanılacak materyallerin çocuğun tutmada ve kavramada zorluk yaşamayacağı büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Ayağa kalkabilecek fakat bağımsız yürüyemeyecek durumdaysa iki yanından fiziksel destek sağlanabilir ya da kol altı değnekleri kullanıyorsa çocuğa performansına göre fiziksel yardım sunularak horoz ve tavuklara yem vermesi sağlanabilir.

ETKİNLİK 42

Etkinliğin Adı	: Ayaklarım Üşüdü
Etkinlik Çeşidi	: Drama (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yollarının gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener.)
Materyaller	: Bir adet şapka, sekiz adet sürpriz yumurta (4 tanesi kırmızı, 4 tanesi mavi), sürpriz yumurtanın içine koymak için soğuk ve sıcak nesnelerin resimleri, A4 kâğıdı.
Kavramlar/Sözcükler	: Soğuk, sıcak, sürpriz yumurta.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Çocuklar sınıfta serbestçe yürümeye başlarlar. Öğretmen yönergeleri verir: "Uyuyorsunuz, gün ışığının odaya girmesiyle uyandınız. Yatağınızdan kalktınız duş almak için banyoya gittiniz. Suyu açtınız ve su çok sıcak olduğu için düşününüz alamıyorsunuz bununla ilgili bir çözüm yolu bulmaya çalışıyorsunuz. Bulduğunuz çözüm yolunu uygulayıp banyodan çıkıyorsunuz. Odanıza gittiniz dolabınızı açıp en sevdiğiniz kıyafeti bulup giyindiniz. Dışarıya çıkmak için kapıya doğru gittiniz. Ayakkabılarınızı giyinmekte zorlanıyorsunuz bağcıklarınızı bağlayamıyorsunuz ve sinirlenip terliklerinizi giyip çıktınız. Havanın çok soğuk olduğunu ve kar yağdığını fark ettiniz ama sizin üzerinizde tişört ayaklarınızda ise terlik var." deyip çocukların o şekilde donmaları istenir. Öğretmen tek tek çocuklara dokunarak, "Kimsin, kaç yaşındasın, sorunlar yaşarken hangi duyguları hissettin?" sorularını sorar. Her çocuğun en yakındaki üç kişiyle grup olmaları istenir.

Canlandırma

- Öğretmen sınıfa daha önceden hazırlamış olduğu şapkanın içinde sürpriz yumurtaları getirir. Kırmızı yumurtaların içinde sıcak bir nesne resmi (kahve, sıcak pişmiş bir yemek, güneş, soba), mavi yumurtaların içinde ise soğuk bir nesne resmi (kardan adam, buzlu bir meyve suyu, dondurma, buzdolabı) bulunmaktadır. Oluştur-

dukları üç kişilik gruplardan kendilerine sınıfta bir köşe belirlenmesi istenir. Çocuklara hareketli bir müzik açılır. Çocuklardan belirlediği köşeden uzaklaşarak dans etmeleri istenir. Öğretmen müziği durdurduğunda, her grubun kendi köşesine giderek el ele tutuşup yere çömelmeleri istenir. İlk çömelen grup şapkadan sürpriz yumurtayı alır ve şapkadaki yumurtalar bitene kadar oyun devam eder. Her grup aldığı yumurtanın içindeki resimleri kendi grubuna göstermeleri istenir. İçinden bir tanesini seçip o nesneyi canlandırır. Diğer gruplardan da canlandırılan nesnenin ne olduğunu tahmin etmeleri istenir.

- Her çocuğun kendisinin seçtiği sürpriz yumurtadan çıkan resmi bir A4 kâğıdına yapıştırması ve resmin devamını yapması istenir.

Değerlendirme

- Bugün yaptığımız etkinlikte canlandırılan sıcak ve soğuk nesnelerden başka neler var?
- Ayakkabılarınızı giyerken zorlandınız mı? Neden?
- Canlandırmada dışarı çıktığında üşümek seni nasıl hissettirdi?
- Sürpriz yumurtanın içinden başka ne çıkmasını isterdiniz? Neden?
- Canlandırma için elindeki yumurtayı neden seçtin?
- Canlandırırken hangi duyguları yaşadınız?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Drama etkinliğinin ısınma aşamasında öğretmen "mış gibi" yapma etkinliğine başlamadan önce çocuğa açık ve anlaşılır bir şekilde yapılacak işlemleri anlatmalıdır. Bunun gerçek bir olay olmadığını "mış gibi" yapacağımızı ve hayal etmemiz gerektiği bilgisi verilmelidir. Böylece zihinsel yetersizliği olan çocuğun etkinliğe odaklanması ve kavraması daha kolay olacaktır. Sürpriz yumurtadan çıkan görselleri canlandırma sırasında öğretmen çocuğun canlandırırken nasıl canlandıracağı konusunda sözel ipuçları verebilir. Verilen sözel ipuçlarının oyunun akışını bozmaması için çocuğun kulağına eğilerek sessiz bir şekilde söylenmesi çocuğun oyun içerisinde bütünleşmesini sağlayacaktır. Örneğin seçilen resimde dondurma resmi çıkarsa ve çocuk canlandırmada zorlanırsa öğretmen kulağına eğilerek "Elini dondurma yalıyormuş gibi yapabilirsin." diyebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansına göre zihinsel yetersizliği olan çocuklara yönelik yapılan uyarlamalar kullanılabilir. Hem etkinlik öncesinde hem de etkinlik sırasında çocuğa ara yönergeler verilerek çocuğun hayal gücünü kullanarak etkinliğin içerisine dahil olması sağlanmalıdır. Otizmlili çocuğun dokunma hassasiyeti olabileceğinden yumurtaların içine elini sokmak istemeyebilir. Çocuğa yumurtaların içine elini sokma aşamasında akran model olarak kullanılabilir. Etkinlik sırasında akran etkileşimini arttıracak şekilde drama etkinliği yaptırılabilir. Çocuğun köşeden uzaklaşarak dans etmesi ve kendi köşesine giderken arkadaşının elini tutmakla ilgili dokunsal hassasiyet göstermesi durumunda aşamalı olarak arkadaşının çocuğun kıyafeti üstünden, bileklerinden tutması, daha sonra elinin üzerinden tutması, parmak uçlarının temas etmesi ve son olarak el ele tutuşmaları sağlanabilir. Çocuğun dil ve konuşmaya yönelik de bir yetersizlik durumu varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Drama etkinliğinin ısınma aşamasında çocuğa sınıfta yürüyeceği alan gezdirilerek ayrıntılı betimlenmeli ve yürüyeceği ortamda çocuk cesaretlendirilmelidir. Drama öncesinde kullanılacak materyalleri çocuğun dokunarak tek tek incelemesi sağlanabilir. Nasıl bir drama gerçekleştirileceği ve çocuğun yapması gereken davranışlar ayrıntılı açıklanmalıdır. Çocuğun yö-

nergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğa fiziksel yardım veya akran desteği sunularak dramanın aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Drama sırasında öğretmen çocuğun yakınında olarak olası çarpışma durumlarını ortadan kaldırmalıdır. İçinde sıcak ve soğuk nesnelerin bulunduğu yumurtaları kolayca ayırt edebilmesi için yumurtaların üzerinde küçük semboller yapıştırılarak çocuğa ipucu olması sağlanmalıdır. Sıcak nesne yumurtasının üzerine kahve fincanı sembolü, soğuk nesne yumurtasının üzerine ise dondurma sembolü yapıştırılabilir. Çocuğa hareketli müzik eşliğinde dans etme, çömelme aşamasında fiziksel yardım ya da akran desteği sunulabilir. Dans etme gibi beceriler görme yetersizliği olan çocukların hareket kabiliyetlerinin desteklenmesi açısından önemlidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını arttıracaktır. Doğrudan göze gelen ışık, rahatsız edici bir duyarlılık yaratacağından çocuğun görmesi zorlanacaktır. Bu nedenle az gören çocuğun sırtı pencereye gelecek şekilde konumlandırılarak en iyi ışık pozisyonu alması sağlanabilir. Nasıl bir drama gerçekleştirileceği ve çocuğun yapması gereken davranışlar ayrıntılı açıklanmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Yumurtaların çocuğun tutabileceği büyüklükte ve canlı renklerde olmasına dikkat edilmelidir. Yumurtalar zemin ile zıtlık sağlanarak çocuğun görebileceği bir alana bırakılır ve çocuğun yumurtaların üzerine yaklaşması, yumurtaları gözüne yaklaştırması veya el büyütecisi kullanarak inceleme davranışları pekiştirilmelidir. Çocuğa model olma veya akran desteği sunularak dramanın aşamalarını tamamlaması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen etkinlikte ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için

arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Çocuk tiz ve çok yüksek seslerden rahatsız olabilir. Bu nedenle ses seviyesi çocuğun işitme kalıntısına göre ayarlanarak çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde etkinlik yapılabilir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa akran desteği sunarak etkinliği dramatize etmesi sağlanabilir. Drama aşamalarında çocuğa ihtiyacı kadar sözel ipucu verilebilir, zaman zaman çocuk durdurularak, sorular sorularak çocuğa dil girdisi sağlanabilir. Çocuğa "Havanın soğuk olduğunu fark ettin mi?" sorusu yerine "Üşüyor musun?" şeklinde sorular sorulabilir. Çocuk "yumurta" yerine "yumuyta" diyorsa çocuğa model olunarak çocuğun tekrar etmesi için cesaretlendirilebilir. Söyledikleri kelimelere genişletmeler yapılarak yeni kelimeler öğrenmesi desteklenebilir. Örneğin "kırmızı" dediyse "kırmızı yumurta" diyerek genişletilebilir. Dil düzeyine göre soruların evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Örneğin "Mavi yumurtaların içinde ne var?" sorusu yerine "Kahve mi var yoksa dondurma mı var?" şeklinde sorulabilir. Çocukta bir kekemelik durumu varsa "Neler hissettin?" gibi sorular sorduktan sonra, sorulara cevap verirken cevaplama süresi boyunca müdahâle edilmemelidir. Sürpriz yumurtadan çıkan resmi canlandırırken heyecanlanabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanmaması için diğer birkaç arkadaşını gözlemledikten sonra canlandırma yapması sağlanabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik alanı içerisinde çocuğun dikkatini dağıtacak nesneler ortamdaki kaldırılmalıdır. Etkinliğin aşamalarında sunulan yönergelerin kısa ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Etkinliğin dramatize edilmesi sağlanabilir. Çocuğun en az yardımla dramatize aşamalarını tamamlayabilmesi için etkinlik çizelgeleri kullanılabilir. Basamak basamak çizelgeyi takip ederek çocuğun etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Drama sırasında öğretmen çocuğun yanında bulunarak ihtiyaç duyulan aşamalarda sözel ipucu, model olma veya fiziksel yardım sunulabilir. Etkinliğin süresi çocuğun dikkat süresine göre ayarlanabilir. Çocuk etkinlik içerisinde zaman zaman durdurularak yaptığı davranışları betimlemesi istenebilir. Etkinliğin bütün aşamalarında çocuğun aktif rol alması sağlanabilir. Etkinlik içerisinde çocuğa görevler verilmelidir. Örneğin yumurtanın içindeki resmi gruptaki arkadaşlarına tek tek göstermesi sağlanabilir. Çocuğun bulunduğu gruptaki kişi sayısının az olmasına dikkat edilmelidir. Canlandırılan nesnenin ne olduğunu düşünmesi için çocuğa uzun zaman verilmemelidir. Bu durum çocuğun sıkılmasına ve dikkatinin dağılmasına neden olacaktır. Etkinlik sırasında çocuk gezinme, sallanma gibi davranışlar sergileyebilir. Bu durum arkadaşlarına ve kendisine zarar vermeyecek ve etkinliğin işlenişini bozmayacak şekilde gözlemciye gelinebilir. Bu durumda çocuğun hareket etmesini kolaylaştırıcı durumlar oluşturulabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa fiziksel yardım sunularak drama aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Drama etkinliğinin canlandırma aşamasında müzik kapandığında çocuklar çömelirken, bedensel yetersizliği olan çocuğun yürümeye yardımcı aletlerden (tekerlekli sandalye, yürüteç gibi) dolayı çömelmesi ve oyunun ritmini yakalaması zor olacaktır. Bu nedenle çocuğun çömelmek yerine boynunu aşağıya yaparak bu aşamayı tamamlaması sağlanabilir. Etkinliğin değerlendirme aşamasında çocuklardan resmin devamını çizmesi istendiğinde çocuk üst ekstremitelerinde yetersizlik yaşıyorsa çocuktan resmin devamını hayal etmesini ve hayalini sınıfa betimlemesini isteyebiliriz. Şartlar uygunsa öğretmen veya yardımcı personel tarafından öğrencinin anlattığı hayal resmedilebilir.

ETKİNLİK 43

Etkinliğin Adı	: Sivrisinekli Bir Gün
Etkinlik Çeşidi	: Drama
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum olaya odaklanır.
Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları önerir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Materyaller	: Sulu boya, rulo kâğıt, sivrisinek sesi.
Kavramlar/Sözcükler	: Sivrisinek.

Öğrenme Süreci**Isınma/Hazırlık**

- Çocuklar ikili eş olur. A ve B olarak eşler ayrılır. A'lar sivrisinek, B'ler çocuk rolündedir. Çocuk rolünde olanlar ayakta durur. Sivrisinek rolünde olanlar "zzzzz" sesi çıkararak çocukların vücutlarında çeşitli yerlere dokunur. Dokunulan yer ısırılmış olur. Çocuk rolünde olanlar sivrisinek neresine dokunduysa orayı kaşımaya başlar. Bir süre sonra A'lar ve B'ler rol değiştirir. Oyun bir süre de bu şekilde devam eder.

Canlandırma

- Öğretmenin yönergeleriyle çocuklarla eş zamanlı doğaçlamaya başlanır. Öğretmen "Bir yaz akşamı, odanız çok sıcak uyumadan önce pencereyi açıyorsunuz. Pencereden esen hafif rüzgarla birlikte serinleyerek uykuya dalıyorsunuz. Çok güzel rüyalar görüyorsunuz. Rüyanızı düşünün. Uykunun en tatlı, rüyanın en heyecanlı yerinde kulağınıza hafifçe bir ses geliyor. Zzz duymazlıktan gelip uykuya devam etmeye çalışıyorsunuz. Daha sonra Zzz sesi iyice yaklaşıyor kulağınıza. Tam yanağınıza bir şey konduğunu hissediyorsunuz. Gözlerinizi açmadan yanağından kovmaya çalışıyorsunuz. Nihayet gitti derken uykuya devam ediyorsunuz. Sonra ses tekrar yaklaşıyor ve bacağınıza konuyor bu sefer. Siz bacağınızdaki kovu-

yorsunuz kolunuza yapıyor, kolunuzdan kalkıyor, ayağınıza geliyor gözünüz kapalı mücadele ediyorsunuz. En sonunda ayak parmağınızdan bir ısırık alıyor. Parmağınızı kaşımaya başlarken artık uyanıyorsunuz. Işığı açtınız. Parmağınız hala kaşınıyor. Bir yandan ayak parmağınızı kaşırken bir yandan sizi uyandıran bu sesin sahibini bulmaya çalışıyorsunuz." der ve "Donduk!" diyerek canlandırmaya ara verilir. Çocuklara sivrisineğin nereden gelmiş olabileceği, odadan çıkarmak için neler yapılabileceği sorulur. Çocuklar 4-5 kişilik gruplara ayrılır. Sivrisinek problemine çözüm bulmaları için gruplara zaman verilir. Öğretmen grupları gezerek çocuklara rehberlik eder. Çocuklar odadan sivrisineği nasıl çıkaracaklarına grupça karar verir ve ürettikleri çözümleri sırayla canlandırırlar.

- Daha sonra öğretmen sivrisinek sesini açar. Sesin farklı ritimler oluşturmaya dikkat edilir. Ses zaman zaman yükselir, alçalır, hızlanır. Yere rulo şeklinde uzun kâğıt serilir. Sulu boyalar verilir. Çocuklardan fırçalarla sivrisinek sesinin resmini yapmaları istenir. Sesin hissettirdikleriyle fırçalarla çizimler yaparlar. Ses yükseldikçe ve hızlandıkça fırçalarını daha hızlı hareket ettirirler, alçaldıkça ve yavaşladıkça fırçalarıyla daha sakin çizimler yaparlar.

Değerlendirme

- Sivrisinek canlandırmamızdaki problem neydi?
- Sivrisineği odadan çıkartmak için nasıl çözümler bulduk?
- Sivrisinek sesini neye benzettiniz?
- Daha önce sivrisinekle ilgili bir anınız oldu mu? Etkinliğimizdeki gibi bir macera yaşadınız mı?

Aile Katılımı

- Evde günlük hayatta karşılaşılan problemler çocuğa uygun dille anlatılmalı ve çözüm için çocuğun önerileri alınmalıdır. Bu öneriler üzerinde çocuk ile konuşulmalı, uygun çözüm önerileri uygulanmalıdır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansına uygun ifadelerle oyunun nasıl oynanacağı ve yapması gerekenler basamak basamak açıklanabilir. Çocuğun oyunun aşamalarını anlayabilmesi için birkaç arkadaşının model olduğu bir deneme oyunu oynatılabilir. Daha sonra akran desteğiyle çocuk dahil edilerek tekrar edilir ve yönergelerin ve etkinlik geçişlerinin anlaması sağlanabilir. Çocuğa sivrisinek rolü verilerek "zzzz" sesi çıkarma ve çocuklara dokunma aşamasında model olunabilir. Dramanın geçişlerini çocuğun atlamaması için yönerge takip çizelgeleri kullanılabilir. Böylece çocuk öğretmen yönerge sunarken görebileceği alandaki asılı olan takip çizelgesine bakarak o an yapması gereken davranışı görecektir ve tamamlaması sağlanabilecektir. Öğretmen "donduk" yönergesini verdiğinde çocuğa sessiz kalması gerektiği söylenebilir. "Bu sivrisineklerden nasıl kurtulabiliriz?" diye sorarak çocuğun tahminde bulunabilmesi için cesaretlendirilebilir. Gerekirse sözel ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuğun tepkileri pekiştirilmelidir. Çocuk yanlış tahminlerde bulunuyorsa resimli kartlar üzerinden ipuçları vererek model olunabilir. Akran iş birliği ve desteğiyle çocuğun dramının bütün aşamalarında aktif rol alması desteklenmelidir. Sesi yükseltip alçaltarak sesin ritmi üzerine sohbet ederken çocuğun da anlayabileceği basit, kısa ifadeler ve sürecin somut öğelerini kullanmak önemlidir. Daha sonra akran desteği sunulurken parmak boyasıyla sesin şiddetine göre uzun ya da kısa çizgiler çizmesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önünde bulundurularak zihinsel yetersizliği olan çocuğa ilişkin önerilen uyarlamalar ile benzer uyarlamalar yapılabilir. Çocukla göz teması kurarak "sivrisinek ve çocuk" gruplarından biri-

sini tercih etmesi sağlanabilir. Çocuk sivrisineğin çıkardığı "zzzzzz" sesinden, sivrisinek maketinin vücudunda gezinmesinden rahatsız olabilir ayrıca "zzzz" sesini çıkartmak istemeyebilir. Bu nedenle çocuk zorlanmamalı çocuğun ilgisi üzerinden etkinlik yürütülmelidir. Dramanın aşamaları etkinlik çizelgeleri üzerinden destekleneceği gibi resimli görsel kartlar üzerinden de desteklenebilir. Böylece çocuğun daha az yardımla dramının aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Drama süresince öğretmen çocuğun yakınında bulunarak ihtiyaç duyduğu kadar yardım sunabilir. Çocuğa sunulan yönergelerin açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Çocuk etkinlik sırasında kendini uyarıcı davranışlar ya da problem davranışlar sergileyebilir. Bu nedenle öncelikle davranış öncesi ve davranış sonrası olaylara dikkat edilmelidir. Daha sonra çocuğun bu davranışı sergilemesine neden olan uyarınları ya da durumları ortamdaki kaldırmalıdır. Çocuğun davranışları etkinliğin işleniş olumsuz etkilemiyor, kendisine ve çevresine zarar vermiyorsa görmezden gelinebileceği unutulmamalıdır. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Görme yetersizliği olan çocuğa sivrisinek rolü verilerek "zzzzzz" sesi çıkarması ve fiziksel yardımla çocukları yakalayıp dokunması sağlanabilir. Rollerin değişimi ve etkinlik geçişlerindeki çocukların davranışları sesli betimlenmelidir. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Çocuğun fiziksel yardım veya akran desteğiyle etkinliği dramatize etmesi desteklenebilir. "Çok sıcak bir yaz akşamı." ifadesinde sıcak hava verilerek, pencereyi açma hareketi yapılır. Uyuma aşamasında sivrisinek sesi dinletilerek minik sivrisinek maketinin çocuğun yanağına, bacağına, koluna, ayağına ve ayak parmağının üzerinde gezinmesi sağlanırken "Sivrisinek iş başında, vücudunda geziyor." şeklinde sözel ipuçları verilebilir. Daha sonra ışık açma hareke-

ti yapılarak fiziksel yardımla çocuğun donması sağlanabilir. “Güzelce uyumamız için sivrisinekleri evlerine göndermemiz gerekiyor, ne yapabiliriz?” gibi sorularla çocuğun düşünerek tahminde bulunması sağlanabilir. Çocuğa sivrisinek sesi dinletilerek sesi üzerine konuşulabilir, sesi taklit etmesi istenebilir. Daha sonra akran desteği sunularak parmak boyasıyla sesin şiddetine göre uzun ya da kısa çizgiler çizmesi istenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinliğin dramatize aşamalarını nasıl yapacağı çocuğa model olunarak gösterilebilir. “Çok sıcak bir yaz akşamı.” ifadesinde sıcak hava verilerek, pencereyi açma hareketi yapılır. Uyuma aşamasında sivrisinek sesi dinletilerek minik sivrisinek maketinin çocuğun yanağına, bacağına, koluna, ayağına ve ayak parmağının üzerinde gezinmesi sağlanabilir. Daha sonra ışık açma hareketi yapılarak fiziksel yardımla çocuğun donması sağlanır. “Güzelce uyumamız için sivrisinekleri evlerine göndermemiz gerekiyor, ne yapabiliriz?” gibi sorularla düşünerek tahminde bulunması sağlanır. Çocuğa sivrisinek sesi dinletilerek sesi üzerine konuşulabilir, sesi taklit etmesi istenebilir. Daha sonra akran desteği sunularak parmak boyasıyla sesin şiddetine göre uzun ya da kısa çizgiler çizmesi istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Etkinliğin akran desteğiyle drama edilmesi sağlanabilir. Sivrisinek olan grubun kafalarına sinek antenine benzer materyaller takılabilir ve vızıldarken iki elini ağız kenarlarına değdirerek “vzzzzz” sesi çıkarmaları sağlanabilir. Çocuk “vzzz” sesini çıkarmada zorlanıyorsa çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek tekrar sunulmalıdır. Örneğin sinek vızıldıyor gibi. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen ipuçlarını verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine

imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarılmalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi uyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Uygulama aşamasında model rulo kâğıdını hoparlör gibi kullanılarak sesin frekans aralığının daha iyi duyulması ve çocuğun sulu boyayla yaptığı resmi çocuklara göstererek çıkardığı sesi ve resmin eşleşmesinin neye ait olduğunu kavratılabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarılmalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

“Sivrisinek ve çocuk” olarak ayrılan gruplardan “Hangisinde olmak istersin?” diye sorulduğunda çocuk “sivrisinek” diyorsa çocuğa model olunarak doğrusunu söylemesi için cesaretlendirilmelidir. Etkinliğini akran desteğiyle dramatize etmesi sağlanırken çocuk zaman zaman durdurularak dil performansına göre evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevaplar olacak şekilde dramının aşamalarına yönelik sorular sorulabilir. Çocuğa soruları cevaplayabilmesi için yeterli süre verilmeli ve cesaretlendirilmelidir. “Pencereden esen rüzgârı hissediyor musun?” sorusu yerine tek kelimeli dönemdeki çocuğa “Hava soğuk mu, sıcak mı?” şeklinde seçenekli soru sorulabilir. Aynı şekilde “Sivrisinek vücudundaki nereleri ısırdı?” sorusu yerine “Sivrisinek parmağını mı ısırdı?” sorusu sorularak çocuğun “evet/hayır” demesi istenebilir. Çocuk

verilen ipuçlarına rağmen cevap verirken zorlanıyorsa akranı model olarak kullandıktan sonra sorular çocuğa yöneltilebilir. Çocuk cevap verirken veya konuşurken “ayak parmağı” yerine “a parma” diyerek sesleri düşürebilir ya da “kaşınıyor” yerine “kaşınıyoru” gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar “ayak parmağım kaşınıyor” gibi genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğun sivrisinek sesini “zzzzzzzz” duyduğunda uzun çizgi, “zz” duyduğunda kısa çizgi çizmesi gerektiği söylenerek fiziksel yardımla desteklenebilir. Çocuk hiç konuşmıyorsa “zzzzzzzz” sesi uzun mu kısa mı?” diye sorarak çocuğun ses yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretler kullanmasına izin verilebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun öğretmene yakın mesafede, sürekli göz ve fiziksel temas kurulabilecek bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun dikkatini çeken uyarılar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğa oyun oynatmakları ancak uyması gereken kurallar olduğu, sırasını beklemesi gerektiği söylenebilir. Çocuğun ilgisini ve dikkatini çekecek sivrisinek maketleri kullanılabilir. Çocuğun drama aşamalarını takip edebilmesi için etkinlik çizelgeleri kullanılabilir. Çocuğun sırayla etkinlik çizelgesini tek tek takip ederek dramanın aşamalarını en az yardımla tamamlaması sağlanabilir. Yönergeler net ve

anlaşılır olmalıdır. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalı ve etkinliğin bütün aşamalarında aktif rol alması sağlanmalıdır. Dramanın süresi çocuğun dikkat seviyesine göre ayarlanmalıdır. Hiperaktivitesi olan çocuk etkinlik aşamasında dürtüsel davranışlarda bulunabilir. Bu nedenle etkinlik sırasında ara yönergeler verilerek çocuğun dikkatini etkinliğe yöneltmesi sağlanmalıdır. Etkinlik aşamalarında gerekiyorsa her basamakta model olunarak ya da akran desteği sunulurken etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Drama süresince oyundaki kişilerin sayısı az tutularak hareketli oyunlarla aktif olan çocuğun enerjisini doğru yönde kullanılması sağlanabilir. Çocuk drama neden sonuç ilişkisi kurmayı öğrenebilecek ve bu öğrenilen davranış onun dürtüsel davranışlarını da olumlu yönde etkileyebilecektir. Drama etkinliğinde yer alan doğaçlama ve rol oynama ile birlikte çocuğun empati kurması desteklenmiş olacaktır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Drama sırasında akranının çocuğun tekerlekli sandalyesini ittirerek çocukları yalamaması sağlanabilir. Etkinlik fiziksel yardımla dramatize edilerek sözel ipuçlarıyla desteklenebilir. Çocuğa yardım sunulurken ihtiyacından fazla sunmamaya dikkat edilmelidir. Çocuk boyun kontrolünü sağlayamıyorsa uykuya dalma aşamasında sadece gözlerini kapatması istenebilir. “Evet, yanağındaki sineği göndermeye ne dersin?” denilip çocuğun elinin üzerinden tutarak yanağındaki sineği kovması sağlanabilir. Çocuk tutma ve kavramada zorlanıyorsa fırça yerine parmak boyasıyla sivrisineğin sesinin şiddeti doğrultusunda uzun ya da kısa çizgiler çizmesi sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 44

Etkinliğin Adı	: Kutunun İçinden Neler Çıkıyor?
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Fen, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın dokusunu söyler.)
Kazanım 6	: Nesne veya varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları dokusuna göre ayırt eder, eşleştirir.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların dokusunu ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 14	: Nesnelerle örüntü oluşturur.
Göstergeleri	: Nesnelerle özgün bir örüntü oluşturur.
Materyaller	: Kaygan ve pütürlü taşlar, sabun, top, bulaşık süngeri, şönil, zımpara, dil çubuğu, sulu boya, orta boy karton kutu.
Kavramlar/Sözcükler	: Pütürlü, kaygan, bulaşık süngeri, şönil, zımpara, dil çubuğu.

Öğrenme Süreci

- Renkli çıktısı alınmış kaygan ve pütürlü taşlar, sabun, top, bulaşık süngeri, şönil, zımpara ve dil çubuğunun resimleri çocuklara gösterilir ve incelenmeleri istenir. Nasıl özelliklere sahip oldukları, aralarında farklılık olup olmadığı sorulur. Çocuklara bir kutu gösterilir ve içinde neler olabileceğini tahmin etmeleri istenir. Çocuklardan kutunun üzerine ellerinin büyüklüğünde açılan delikten sırayla nesneleri çıkarmaları ve özelliklerini söyleyerek nesneyle resimleri eşleştirmesi istenir. Her çocuk bu etkinliği yaptıktan sonra çocuklarla bahçeye çıkıp bahçedeki kaygan ve pütürlü nesneler gözlemlenir. Örneğin, çocuk parkındaki salıncak ve kaykayların kaygan oldukları, toprağın ve çimenlerin pütürlü olduğu fark ettirilir. Daha sonra çocuklarla farklı dokularda taşlar toplanır.

- Toplanan taşların kaygan mı pütürlü mü olduğu konuşulur. Çocuklardan topladıkları taşları sulu boya ile istedikleri renge boyamaları istenir.
- Boyanan bütün taşlar sınıfın ortasına konulur ve sınıfça özgün bir örüntü çalışması oluşturulur (kaygan-kaygan-pütürlü, kaygan-pütürlü-kaygan, pütürlü-pütürlü-kaygan vb.).

Değerlendirme

- Bugün yaptığımız etkinlikte hangi nesneleri gözlemledik ve özellikleri neydi?
- Kaygan ve pütürlü taşları boyarken hangisinde zorlandın? Neden?
- Her nesnenin bir dokusu var mı? Varsa bunlar nelerdir?

Kutu içinden çıkan bütün nesneler çocuğa incelenerek "Sence bu pürüzlü mü yoksa kaygan mı?" gibi sorularla etkinlik tamamlanabilir. Çocuğun uygun davranışları pekiştirilmelidir. Pürüzlü/kaygan olanı ayırmada zorlanıyorsa fiziksel yardım sunularak sözel ipuçlarıyla destelenerek etkinlik tekrarlanabilir. "Hadi bakalım, şimdi bahçedeki pürüzlü ve kaygan olan nesneleri toplayalım. Kendimize sürpriz kutusu hazırlayalım." denilerek bahçedeki kestaneler, ağaç yaprakları ve dalları, toprak, kum, çimler fiziksel yardımla toplanır. Nesneleri toplarken "Evet, yapraklar kaygan, kestanelerin üzerinde pürüzler var." şeklinde betimlemeler yapılabilir. Bahçeden toplanan farklı büyüklükteki nesneleri pürüzlü/kaygan olma durumuna göre arka arkaya gelecek şekilde koyarak tren oluşturmaya desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görebileceği büyüklükte, şekil-zemin zıtlığı dikkate alınarak canlı renklerle hazırlanan pürüzlü/kaygan nesnelerin resimli kartları çocuğun görme alanına bırakılarak incelemesi istenir. İnceleme sırasında çocuğa ihtiyacı kadar süre verilirken gözüne yaklaştırarak incelemesi istenebilir. Eğer gözüne yaklaştırarak bile göremiyorsa masa lambası ve el büyüteciyle görmesi desteklenebilir. Beyaz masa üzerine konulan nesneleri görerek inceledikten sonra pürüzlü/kaygan olma durumuna göre resimli kartlarla eşlemesi istenebilir. Çocuktan sınıftaki nesneleri inceleyerek pürüzlü/kaygan olma durumuna göre gruplaması, sınıflandırması istenebilir. Görme alanına kutu bırakılarak "Önünde sürpriz bir kutu var, içinden ne çıkacak çok merak ediyorum. Açıp bakmaya ne dersin?" denilerek çocuğun dikkati kutu üzerine çekilebilir. Çocuğun kutudan belirgin renklerdeki nesneleri çıkartarak tek tek incelemesi "bu pürüzlü, bu kaygan" şeklinde bütün nesneleri ayırması istenebilir. Çocuğun uygun davranışları pekiştirilirken pürüzlü/kaygan olanı ayırmada zorlanıyorsa çocuğun parmaklarının üzerinden tutularak nesneyi hissetmesi sözel ipuçlarıyla desteklenir. "Hadi bakalım, şimdi bahçedeki pürüzlü ve kaygan olan nesneleri toplayalım. Kendimize sürpriz kutusu hazırlayalım." denilerek bahçedeki kestaneler, ağaç yaprakları ve dalları, toprak, kum, çimler el büyüteciyle inceledikten sonra toplaması istenir. Nesneleri toplarken "Pürüzlü/kaygan olduğunu nasıl hissettin?" şeklinde sorularla çocuğun ifade etmesi beklenebilir. Bahçeden toplanan farklı büyüklükteki nesneleri pürüzlü/kaygan olma durumuna göre arka arkaya gele-

cek şekilde koyarak tren oluşturmaya desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. "Önünde sürpriz bir kutu var." diyerek içinde ne olduğunu tahmin etmesi sağlanabilir. Çocuk tahminde bulunamazsa çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları verilebilir. Kutu içindeki nesneleri kaygan ve pürüzlü olma durumuna göre ayırması sağlanırken model olunabilir ya da görsel kart üzerinden ipuçları sunulabilir. Bahçedeki kaygan ve pürüzlü nesneleri toplarken çocuk durdurularak "Bu kaygan mı yoksa pürüzlü mü?" şeklinde sorular sorulmalıdır. Çocukla iletişim kurulurken çok yüksek ses tonu ile konuşulmamasına dikkat edilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Nesneleri kaygan ve pürüzlü olarak sınıflama ve arka arkaya koyarak değişik şekiller, örüntü oluşturmaya sağlanırken çocuğun dudak okuyabilmesi için etkinliğin çocuğa dönük yapılması sağlanmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Yönerge verirken bağırarak konuşmamalı, normal ses tonu ile konuşulmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuğa soruları cevaplarken ek süre verilebilir. Taş, sabun, bulaşık sünger, dil çubuğunun neler olduğu, ne işe yaradığı kaygan ya da pürüzlü gibi özellikleri hakkında konuşulabilir. Kutunun içinde olanları tahmin etmesi istenirken çocuğa yeterli süre verilmelidir. Daha sonra kutudan çıkan ve bahçeden topladıkları kaygan

ve pürüzlü nesneleri eşlemesi, gruplaması sağlanabilir, resimli kartlarla ilişkilendirmesi desteklenebilir. Çocuğa süreç içinde gerekli ipuçları sunularak pekiştirilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğa verilen yönergelerin basit ve anlaşılır olmasına dikkat edilmelidir. Taş, sabun, sünger resimli kartlarındaki nesneler tek tek gösterilerek bunların neler olduğunu çocuğun söylemesi istenebilir. Çocuğa konuşabilmesi için yeterli süre ve ipuçları sunulmalıdır. Çocuğa verilen ipuçlarına rağmen "sünger" yerine "süngey" gibi farklı bir sesi ekleyebilir. Bu durumlarda çocuğun söylediği sözcüklerin doğrusu söylenerek çocuğa tekrar denemesi için evet "sünger" denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar "pürüzlü sünger" gibi genişletilerek tekrar sunulabilir. Genişletmeler çocuğa sunulurken çocuğun dil performansına uygun olmasına dikkat edilmelidir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme, 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuğun dikkati kutu üzerine çekilerek içindeki nesneleri incelemesi, gruplaması ve resimli kartlar ile eşlemesi sağlanabilir. Bahçedeki kaygan ve pürüzlü nesneleri toplama aşamasında akran desteği sunularak yapılan eylemler betimlenebilir. Çocuk hiç konuşamıyorsa taşları boyama aşamasında "Kırmızı renge boyamak ister misin?" diye sorulduğunda çocuğun ses yerine jest, mimik ya da başka türlü işaretler kullanarak kırmızı boyayı göstermesine izin verilebilir. Çocukta kekemelik varsa kelimeleri uzatabilir ya da bir anda patlatabilir. Bu nedenle çocuğun heyecanlanmaması sağlanmalıdır. Çocuğun her tepkisi pekiştirilerek eleştirilmemelidir. Çocuk sakinleştikten sonra cesaretlendirilerek kaygan/pürüzlü örüntüsünü tekrar etmesi için desteklenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce dikkat dağıtıcı uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuk öğretmene yakın bir yerde, model olabileceği bir arkadaşının yanın-

da, etrafında çok fazla uyarının bulunmadığı bir yere oturtulabilir. Etkinliğin kaygan ve pürüzlü nesneleri inceleme kısmında çocuk için basit ve anlaşılır görsel betimlemeler içeren bilgilendirme videoları izletilebilir. "Önünde sürpriz bir kutu var." denilerek abartılı jest ve mimikler kullanılabilir, çocuğun dikkati kutu üzerine çekilerek ne olduğunu tahmin etmesi istenebilir. Çocuğun nesnelerle ilgili tahminde bulunabilmesi için ek süre verilebilir. Kutunun içindeki nesneleri kaygan ve pürüzlü olma durumuna göre gruplaması, resimli kartlar ile eşleştirmesi sağlanabilir. Gruplama yapacağı nesnelerin sayılarının az olması sağlanabilir. Eylemler arası geçiş çocuğun dikkat süresine göre ayarlanmalıdır. Öğretmen çocuğa yönerge verirken göz teması kurmaya dikkat etmelidir. Yönergeler açık, anlaşılır ve kısa olmalıdır. Bahçeden kaygan ve pürüzlü nesneleri toplama aşamasında çocuğa akran desteği sağlanabilir. Çocuk bahçede kaygan ve pürüzlü nesneleri toplarken sıkılabilir, dikkati dağılabilir. Bu nedenle etkinliğin süresi çocuğun dikkat süresine göre planlanmalıdır. Gerekirse bahçedeki kalma süresi kısa tutulabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Resimler çocuğun kavrayıp tutabileceği şekilde hazırlanmalıdır. İçinden nesne alacağı kutunun çocuğun ulaşabileceği yerde ve tutabileceği büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun kutunun içindekileri inceleyebilmesi için kutu çocuğun önüne getirilebilir. Çocuk ellerini kullanmakta zorlanıyorsa kutunun içindeki nesneler tek tek gösterilerek kaygan veya pürüzlü olma durumu hakkında konuşulabilir. Çocuk boyun kontrolünü sağlayamıyorsa nesneler ve görsel kartlar görebileceği alana getirilerek eşlemesi sağlanabilir. Çocuğun performans düzeyine göre taşları boyama ve örüntü oluşturma aşamasında kademeli olarak fiziksel yardımda bulunulabilir. Örneğin elinden tutma, bileğinden tutma, dirseğinden yönlendirme gibi. Çocuğun etkinlik içinde bağımsız olması için gereksinim duyduğu miktardan daha fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 45

Etkinliğin Adı	: Hoş Geldin Kaplumbağa!
Etkinlik Çeşidi	: Fen, Matematik (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: İleriye/geriye doğru birer birer ritmik sayar. Saydığı nesnenin kaç tane olduğunu söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan önce gelen sayıyı söyler. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.)
Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın adını söyler. Nesne/varlığın rengini söyler. Nesne/varlığın dokusunu söyler.
Kazanım 15	: Parça-bütün ilişkisini kavrar.
Göstergeleri	: Bir bütünü parçalara böler. Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Kazanım 16	: Nesneleri kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemlerini yapar.
Göstergeleri	: Nesne grubuna belirtilen sayı kadar nesne ekler. Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesneyi ayırır.
Materyaller	: Kaplumbağa (bulunamazsa resmi veya üç boyutlu hali), kaplumbağa çalışma sayfası, ponpon.
Kavramlar/Sözcükler	: Kaplumbağa, 1-20 arası sayılar, önce, sonra, yeşil, sert, yumuşak.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara sürpriz yaparak sınıfa kaplumbağa getirir. Çocukların kaplumbağayı güvenli bir şekilde gözlemlmeleri istenir. Kaplumbağanın yeşil renkte olduğu, kabuğunun sert olduğu ve nerelerde yaşadığı, neleri yediği hakkında sohbet edilir. Öğretmen fen merkezine kaplumbağayı koyarak her gün bir tane yem vermek için çocukları görevlendirir.
- Çocuklara kaplumbağa çalışma sayfasını ve ponponları vererek kaplumbağanın kabuğundaki dairelerin kaç tane oldukları sorulur ve ileriye doğru ritmik saymaları istenir. Ponponlar dairelerin içine birer birer yerleştirilir.
- Çocuklardan ponponlar yerleştirilirken sesli bir şekilde saymaları istenir. Daha sonra 5 tane ponpon koymaları istenir. "5'ten önce/sonra hangi sayı gelir? 5 ponpona 2 tane daha ponpon eklersek kaç ponpon olur? 7 ponpon koyalım. 7'den önce/sonra hangi sayı gelir?"

- 8 ponpondan 2 ponpon eksiltirsek kaç ponpon kalır?" şeklinde yönergeler değiştirilerek basit toplama ve çıkarma işlemi yapmaları sağlanır. Etkinliğe çocukların ilgisi doğrultusunda devam edilir.
- Kaplumbağa çalışma sayfası boyanır ve çizgilerden makas yardımıyla parçalara bölünür. Parçalara bölünen kaplumbağa tekrar bütün haline getirilerek çocukların yap-boz oynamalarına fırsat verilir.

Değerlendirme

- Kaplumbağayı görünce neler hissettin?
- Daha önceden hangi hayvanları görmüştün? Özellikleri nelerdir?
- Kaplumbağa gibi sert kabuğa sahip başka hayvanlar da var mı? Nelerdir?

Aile Katılımı

- İç içe geçen bloklarla şekiller yapılarak ("Kaç tane blok kullandık? Mavi bloklar sarı bloklar-

dan kaç tane fazla? Sarı bloklardan bir tane alırsam kaç tane kalır?" gibi) oyun içinde etkileşim sağlanabilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikler sırasında yönergeler aşama aşama verilir ve gerektiğinde tekrar edilerek sunulabilir. Çocuk nasıl bir etkinlik yapılacağından haberdar edilmelidir. Çocuğa kaplumbağa maketi verilerek ya da resimli kaplumbağa görseli gösterilerek incelemesi sağlanabilir. Çocuk kaplumbağayı incelerken kaplumbağanın özellikleri hakkında çocuğun anlayabileceği ifadelerle anlatılabilir. Daha sonra fiziksel yardımla kaplumbağanın üzerindeki daireleri sayması sağlanabilir. Canlı renkteki ponponları model olunarak yapıştırması sağlanır. Ponponlar yapıştırıldıktan sonra 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 sayması sağlanarak pekiştirilmelidir. Ponpon yapıştırma aşamalarında sözel ipucuyla birlikte model olunarak ponponların azaldığını ve çoğaldığını hissetmesi sağlanabilir. Kaplumbağa şeklini fiziksel yardımla kesmesi sağlanırken sözel ipuçlarıyla aşamalar desteklenebilir. Daha sonra kesilen parçalar yan yana koyularak çocuğun eksik parçaları bulması ve yerleştirmesi sağlanabilir. Ayrıca etkinliğin önceden videoya çekilmiş hâli de çocuğa izletilerek etkinlik aşamalarında ipucu olması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performansı göz önüne alınarak zihinsel yetersizliği olan çocuğa yapılan uyarlamalar yapılabilir. Etkinlik çocuğa basamak basamak verilerek göz teması kurulmalıdır. Çocuğun ihtiyaç duyduğu kadar yardım sunularak etkinlik aşamasına geçilebilir. "Bak elimde bir kaplumbağa var." denilerek çocuğun dikkati kaplumbağa üzerine çekilebilir. Kaplumbağa çocuğun önüne konularak çocuğun kaplumbağaya bakması, uzanma çabaları, incelemesi gibi bütün aşamaları pekiştirilmelidir. Çocuk kaplumbağayı incelerken özelliklerini anlatması istenebilir. Etkinlik sırasında verilen yönergelerin kısa ve anlaşılır olması sağlanmalıdır. Örneğin kaplumbağanın üzerindeki daireleri say gibi. Çocuğun daireleri sırayla sayması sağlanır. Kaplumbağanın sırtındaki dairelere ponpon yapıştırma aşamasında çocuğa akran desteği veya fiziksel yardım sunularak

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 şeklinde sayması sağlanabilir. Çocuğa "Kaplumbağa sırtında toplam kaç tane ponpon taşıyor?" sorusu sorularak çocuğun cevaplama için ihtiyacı kadar süre ve ipuçları verilebilir. Ayrıca etkinliğin basamaklarını çocuğun kolayca tamamlayabilmesi için etkinlik çizelgeleri de kullanılabilir. Çocuğun etkinlik çizelgesindeki sırayı takip ederek atlamadan, basamak basamak daireleri sayma, ponponları yapıştırma aşamalarını en az yardımla tamamlaması sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin bir yetersizlik de varsa dil ve konuşma yetersizliğine ilişkin uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik başlamadan önce çocuğa etkinlik süreciyle ilgili detaylı bilgi verilebilir. Çocuğun önündeki maket kaplumbağayı dokunarak tanıması sağlanırken maket kaplumbağanın ayrıntılı betimlemesi yapılır. "Bu bir kaplumbağa, sırtında sert kabuğunu taşır." şeklinde özellikleri hakkında konuşulabilir. "Hadi şimdi kaplumbağanın üzerinde kaç daire var sayalım." Çocuğun dairelere dokunarak sırayla 1, 2, 3, 4, 5 sayması sağlanır. Kaplumbağanın sınırları ve sırtındaki daireler silikonla kabartılarak çocuğun parmak uçlarıyla hissetmesi sağlandıktan sonra "Hadi bakalım kaplumbağa üşüyor, bir an önce kıyafetlerini giydirelim." denilerek yumuşak ponponlar yapıştırılır. "Aaa! kaç tane oldu. Hadi, sayalım. 1, 2, 3, 4, 5 tane ponpon. Yapıştırmaya devam edelim." denilerek iki ponpon daha yapıştırması sağlanır. "Şimdi kaç tane ponpon oldu sayalım. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 harikasın. Kaplumbağa hızlıca giyinmeye devam ediyor. Aaa! bir ponpon da koyarsak kaç olur. Evet, sekiz. Hadi sayalım 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sence de kaplumbağa terliyor olabilir mi? Evet. Kaplumbağanın iki ponponunu çıkartalım ve sayalım. Kaplumbağa sırtında toplam kaç tane ponpon taşıyor?" şeklinde fiziksel yardımla azalma ve çoğalmayı hissetmesi sağlanabilir. Sınırları ve daireleri noktalarla kabartılan kaplumbağa şeklini fiziksel yardımla kesmesi sağlanırken sözel ipuçlarıyla aşamalar desteklenebilir. Daha sonra kesilen parçalar yan yana koyularak eksik parçaları bulması ve yerleştirmesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. “Şimdi seninle Kaplumbağanın Ponponları etkinliğini yapacağız, hazır mısın?” denilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Çocuğun görebileceği alana beyaz zemin üzerine yerleştirilen yeşil kaplumbağa görseli konularak elindeki el büyütecisiyle inceleyip kaplumbağayı betimlemesi istenir. Yeşil rengi, kabuğundaki daireleri, ayak sayısı gibi özelliklerini parmağıyla göstermesi istenebilir. Masa üzerine ışığın kırılarak gelmesine ve parlamaların olmamasına dikkat edilmelidir. “Şimdi seninle üşüyen kaplumbağaya ponponlarını giydireceğiz.” denilerek siyah gazlı kalemle sınırları ve kabuğundaki daireleri belirginleştirilerek beyaz zemin üzerine çizilen kaplumbağa görseli çocuğun görebileceği alana koyulup çocuğun yaklaşıp incelemesi sağlanır. “Hadi şimdi kaplumbağanın üzerinde kaç daire var sayalım.” denilerek çocuğun daireleri parmak ucuyla görerek dokunması ve tek tek sayması sağlanır. Daha sonra çocuğun tutabileceği büyüklükte canlı renkteki ponponları model olunarak yapıştırması sağlanır. “Aaa! kaç tane oldu. Hadi, sayalım. 1, 2, 3, 4, 5 tane ponpon. Yapıştırmaya devam edelim.” denilerek iki ponpon daha yapıştırması sağlanır. “Şimdi kaç tane ponpon oldu sayalım. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 harikasın! Kaplumbağa hızlıca giyinmeye devam ediyor. Aaa! Bir ponpon da koyarsak kaç olur? Evet, sekiz. Hadi sayalım 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sence de kaplumbağa terliyor olabilir mi? Evet. Kaplumbağanın iki ponponunu çıkartalım ve sayalım. Kaplumbağa sırtında toplam kaç tane ponpon taşıyor?” şeklinde ponpon yapıştırma aşamalarında sözel ipucuyla birlikte model olunarak renkli ponponların azaldığını ve çoğaldığını görmesi sağlanabilir. Sınırları ve daireleri belirgin noktalarla hazırlanan kaplumbağa şeklini renkli gazlı kalemle noktalar üzerinden giderek birleştirdikten sonra fiziksel yardımla kesmesi sağlanabilir ve sözel ipuçlarıyla aşamalar desteklenebilir. Kesilen parçalar yan yana koyularak çocuğun görerek eksik parçaları bulması ve yerleştirmesi sağlanabilir. Az gören çocuğun izleme becerileri de desteklenmiş olacağı unutulmamalıdır. Çocuğun etkinlik aşamalarını daha rahat görerek tamamlayabilmesi için masa lambası veya el feneri kullanması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan

emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturtulmalıdır. Çocuğa kaplumbağa maketi verilerek incelemesi sağlanırken öğretmen tarafından kaplumbağa betimlenebilir. Örneğin yeşil renkte olduğu, dört ayağının olduğu, sırtında sert kabuğunu taşıdığı, kabuğunda dairelerin olduğu açıklanabilir. Kaplumbağa maketi üzerindeki daireleri sözel ipuçlarıyla sayması istenebilir. Çocuk 1, 2, 3, 4, 5 gibi doğru saydığına pekiştirilmeli, hatalı saydığına çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip tekrar sunulmalıdır. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Kaplumbağa dairelerine ponponlar yapıştırılıp çocuktan sayması istendiğinde çocuğun sayabilmesi için ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa kaplumbağa maketi verilerek incelemesi sağlanırken öğretmen tarafından kaplumbağa betimlenebilir. Örneğin yeşil renkte olduğu, dört ayağının olduğu, sırtında sert kabuğunu taşıdığı, kabuğunda dairelerin olduğu açıklanabilir. Açıklamalar görsel kartlarla ve videolarla desteklenebilir. Kaplumbağa maketi üzerindeki daireleri sözel ipuçlarıyla sayması istenebilir. Çocuk 1, 2, 3, 4, 5 gibi doğru saydığına pekiştirilmeli, hatalı saydığına çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip tekrar sunulmalıdır. Etkinlik aşamaları sırasında çocuğa model olunarak ya da akran desteği sunularak etkinlik aşamalarını tamamlaması sağlanabilir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki

geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmeli. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik varsa performansına uygun olarak dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun ifade edici dil düzeyine göre jestler, mimikler, beden hareketleri kullanılarak “Kaplumbağanın kabuğundaki daireleri saymak ister misin?” sorusu sorularak çocuğun başını “evet” anlamında sallamasına izin verilebilir. Çocuğa kaplumbağa görseli verilerek incelemesi istenebilir. Kaplumbağa kelimesi içerisinde “m ve b” sesleri yan yana geldiği için çocuk kaplumbağa kelimesini söylemekte zorluk yaşayabilir. Kelimenin telaffuzu konusunda çocuğa zorlama yapılmamalıdır. Ayrıca çocuk kelime içindeki bir sesi farklı bir ses ekleyerek çıkartarak söyleyebilir. Örneğin “ponpon” yerine “bonbon” diyorsa doğrusunu söyleyerek çocuğa model olunmalı ve çocuğun tekrar etmesi sağlanmalıdır. Hemen ardından çocuk teşvik edici ve ödüllendirici kelimelerle pekiştirilmelidir. Öğretmen kelimenin telaffuzuna değil çocuğun söylediği kelimenin içeriğine odaklanmalıdır. “Kaplumbağanın sırtındaki dairelere ponpon yapıştırdım. Say bakalım, kaç tane ponpon var?” diye sorulduğunda çocuğun 1, 2, 3, 4, 5 şeklindeki dil çabaları pekiştirilmelidir ve “bir ponpon, iki ponpon...” şeklinde sayarak dil genişletme çalışması yapılmalıdır. Çocuğun kullandığı kelimelere yeni kelimeler eklenerek çocuğun dil dağarcığı genişletilmelidir. Çocuğun dil performansına göre soruların evet/hayır, tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorulması sağlanmalıdır. Örneğin “Kaplumbağanın sırtındaki şekiller nasıldı?” diye sormak yerine çocuğa “Daire mi, kare mi?” şeklinde sorularak çocuğun “evet/hayır” şeklinde cevaplaması sağlanabilir. Çocuk sesleri konuşurken uzatabilir (“k-k-k-aplumbağa vb.), kelime ve heceleri tekrar edebilir (ka-ka-ka-plumbağa vb.), konuşurken istenmeyen jest ve mimikler sergileyebilir ya da kelimeleri değişik şekilde vurgu yapabilir. Bu nedenle ön-

celikle çocuğun sakinleştirilmesi sağlanmalıdır. Çocuk kesinlikle kelime/cümle tekrarı için zorlanmamalıdır. Çocuk sakinleştikten sonra cesaretlendirilerek tekrar etmesi için desteklenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun dikkatini dağıtacak nesneler ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun pano, pencere, kapı yanı gibi dikkat dağıtıcı uyaranların olduğu alandan uzak bir alana oturması sağlanmalıdır. Çocuğun dikkatini etkinliğe yönlendirmek için dikkat çekici uyarılar yapılmalıdır. Örneğin “Bak! Elimde bir kaplumbağa var. Sen hiç kaplumbağa gördün mü?” gibi. Etkinliğin aşamalarında çocuğa kısa hedefler verilebilir. Kaplumbağa etkinliğinin süresi çocuğun dikkat süresine göre kısaltılabilir. Çocuğun kaplumbağa etkinliğine organize olabilmesi için akran desteği sunulabilir. Çocuğun etkinliğin aşamalarını tamamlaması için uyarı ve sinyaller verilebilir. Etkinlik aşamalarında verilen yönergelerin kısa ve net olmasına dikkat edilmelidir. Yönergelerin çocuk tarafından anlaşıldığından emin olunmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğa görevler verilebilir. Örneğin kaplumbağa maketini sınıftaki arkadaşlarına göstererek kaplumbağanın özellikleri hakkında açıklama yapması sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Çocuğa tutabileceği büyüklükte kaplumbağa maketi verilerek incelemesi sağlanabilir. Çocukta serebral palsi varsa kaplumbağanın özelliklerini betimlenmesi istendiğinde kasılabilir. Bu nedenle çocuk sakinleştirilerek cevap verebilmesi için cesaretlendirilir ve ihtiyacı kadar süre verilir. Çocuğun kaplumbağanın sırtındaki daireleri sayma, dairelere ponponlar yapıştırma aşamalarında çocuğun elinin üzerinden tutarak ihtiyacı kadar yardım sunulabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 46

Etkinliğin Adı	: Hangisi Ağaçtan?
Etkinlik Çeşidi	: Fen, Matematik, Sanat (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın adını söyler. Nesne/varlığın rengini söyler.
Kazanım 6	: Nesne veya varlıkların özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları birebir eşleştirir. Nesne/varlıkları yapıldığı malzemeye göre ayırt eder, eşleştirir.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Materyaller	: Ağaçtan yapılmış materyallerin görselleri ve eşleştirme sayfası, makas, silikon tabancası, peçete rulosu.
Kavramlar/Sözcükler	: Ağaç, korumak, oksijen.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklarla bahçeye çıkarak bahçe gezintisi yapar. Ağaçları incelemelerini hangi özellikte ve renkte olduklarını gözlemlenmeleri sağlanır. Yere düşen kozalakları toplamaları istenir. Ormanlarda birçok ağacın olduğu, içerisinde hayvanların yaşadığı anlatılır. Ormanın faydaları hakkında sohbet edilir (Ormanın havayı temizlediği, birçok hayvanın evi olduğu, çok yağmur yağdığında sel olmasını önlediği vb.). Ormanları korumak için neler yapılması gerektiği hakkında sohbet edilir. Öğretmen çocuklara "Ağaçlar bir süre yaşadıkten sonra daha fazla yaşayamadıkları için çürüyebilirler ve insanlar bu ağaçları kesip onlardan çeşitli eşyalar yapılabilir." diyerek bunların neler olabileceği hakkında çocukların fikir yürütmeleri sağlanır.
- Sınıfa gelinerek ağaçtan yapılmış materyallerin görselleri çocuklara verilir ve incelemeleri istenir. Hangisinin ağaçtan yapıldığı sorulur ve makasla kesmeleri istenir.
- Kesilen resimler eşleştirme sayfasındaki nesne-

lerle eşleştirilir. Çocuklar eşleştirme yaptıktan sonra topladıkları kozalakten ağaç yapacakları söylenir.

- Sulu boyayla boyanır ve ağacın gövdesi için peçete rulosu silikon tabancasıyla yapıştırılır. İsteğe göre ağacın gövdesi de süslenebilir.

Değerlendirme

- Ormanın insanlara, hayvanlara, doğaya faydaları nelerdir?
- Etrafınızda gördüğünüz hangi eşyalar ağaçlardan elde ediliyor?
- Ormanlar neden önemlidir?
- Ormanları tehlikeye sokan durumlar nelerdir?
- Ormanları korumak için neler yapmalıyız?
- Ormanlar olmasaydı ne olurdu?
- Ormana karşı sorumluluklarımız nelerdir?
- Daha önce ormana gittin mi? Neler gördün?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Ağaçların incelenmesi sırasında öğretmen çocuğun kendisiyle birlikte incelemesine fırsat verebilir veya bir akranı ile birlikte incelemesi sağlanabilir. Eşleme görselleri kullanılmadan önce somut materyaller sınıfa getirilerek, ağaçtan yapılanlar hakkında konuşulabilir ve bu materyalleri çocukların incelemeleri sağlanabilir. Bu gerçek materyaller eşleştirildikten sonra görselleri üzerinden eşleme çalışmalarına yer verilebilir. Kozalakların boyanması sırasında çocuk renk seçimi konusunda yönlendirilebilir. Kullanılan boyama malzemeleri çocuğun özelliklerine uygun olacak şekilde seçilebilir. Süsleme konusunda akran iş birliği sağlanarak çocuğun bu kısmı bir akranı ile yapması sağlanabilir. Değerlendirme sırasında çocuğun sorulan sorular görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Orman ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. Çocuğun izleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Bahçe gezintisi sırasında etkinlikten ayrılmasını önleme için çocuğa çeşitli görevler verilebilir. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Kozalakların boyanmasının her bir basamağı görsellerle sıralanabilir ve çocuğun bu yapım sırası ile etkinliği gerçekleştirmesi sağlanabilir. Gerektiğinde ise çocuğa tekrar model olunabilir, fiziksel yardımda bulunulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk rehber arkadaşı eşliğinde bahçede gezilirken, işitsel ve dokunsal ipuçlarıyla bahçe ayrıntılı bir şekilde betimlenmelidir. Çocuk bahçedeki çam ağacına dokunurken ağacın gövdesinin sert, kalın ve kabuklarının pullu, kabuk renginin ise kahverengi

ve dallarında irili ufaklı kozalakları olduğu vb. anlatılabilir. Çocuğa “Yere düşen kozalakları toplamaya ne dersin?” denilerek kozalakları toplaması ve topladığı kozalakları incelemesi, sayması, büyüklüğüne göre sıralaması sağlanabilir. “Ormanlar neden önemlidir? Sen hiç ormanda yürüdün mü? Ormanda yürürken nelerle karşılaştın? Ormanları nasıl koruyabiliriz?” vb. sorularla çocuktan gelen tepkilere göre ipuçları sunulabilir. Çocuğa tahta masa, kalem, tahta sandalye, tahta yazı tahtası vb. nesneler dokundurularak, bunların kuruyan ve çürüyen ağaçlardan yapıldıkları anlatılabilir. “Hadi! Şimdi sınıfı gezelim ve ağaçtan yapılan nesneleri bulalım.” denilerek çocuğun fiziksel yardımla nesneleri tahta kutuya toplaması sağlanabilir. Çocuğun sınırları kabartılarak oluşturulan nesne görselleri arasında kozalağı bulması ve belirlenen sınırlar üzerinden kesmesi, kozalak parçalarını yapıştırması veya boyaması aşamalarında sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunularak aşamalar anlatılabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun bahçe gezisinde etrafındaki ağaçları, yerdeki kozalakları ve ağaç kabuklarını fark etmesi, ağaçların boylarını, gövdesini, yapraklarını vb. özelliklerini betimlemesi istenebilir. Çocuk tahta masa, kalem, tahta sandalye, tahta yazı tahtası vb. nesneleri inceledikten sonra, çocuğa bu nesnelerin kuruyan ve çürüyen ağaçlardan yapıldıkları söylenebilir. Sınıf aydınlatması çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Ortamın çok loş ya da çok parlak olmaması önemlidir. “Hadi! Şimdi sınıfı gezelim ve ağaçtan yapılan nesneleri bulalım.” denilerek çocuğun nesneleri tahta kutuya toplaması sağlanabilir. Canlı ve kontrast renklerden oluşan, tahta olan ve olmayan nesne kartlarını çocuğun incelemesi ve nesnelerin neler olduğunu söylemesi istenebilir. Daha sonra malzemesi tahta olan nesneleri ayırarak ilişkilendirmesi istenebilir. Çocuk nesne görselleri arasında kozalağı bulduktan sonra, belirlenen sınırlar üzerinden kesmesi sağlanabilir. Parmak boyasıyla sınırları taşımadan boyaması istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en

iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğin işleniş bölümünde anlatımda çocuğun anlamasını sağlamak adına bazı destekleyici öğelerle (doğal jest ve mimikler, resim kartları vb.) çocuğun bilgiye ulaşması sağlanabilir. Canlandırma kısmında çocuğun sınıftaki bir arkadaşını izleyerek veya sınıftaki başka bir yardımcı ya da sınıf öğretmeni aracılığıyla canlandırma yapması desteklenir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa odak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Çocuğa sorulan soruları cevaplarken ek süre verilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik esnasında sınıf çocukla beraber incelenerek gösterilen nesnelerin isimlerini söylemeleri istenir. Bu esnada çocuğa model olunarak ya da sözel ipucu verilerek nesnelerin isimlerini söyleyebilmesi için teşvik edilir. Bu kelimelerin içinde geçtiği orman ve çiftlik temalı şarkılar dinletilebilir. Çocuğun çabaları sık sık

pekiştirilir. Aynı zamanda tüm anlatım çocuğun alıcı dil seviyesine uygun şekilde basit ve anlaşılır olmalıdır. Canlandırma aşamasında seçtiği nesneyi anlatırken çocuk cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşamıyorsa alternatif iletişim yöntemleri ile (etkinlik çizelgeleri, resimli kartlar, doğal jest ve mimikler) nesne anlatımı desteklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Bahçede gözlem sırasında dikkat çekici vurgu ve tonlamalara, açık bir anlatıma yer verilmelidir. Kozalaklar bir sepet içerisine toplanabilir. Çocuk birkaç kozalak topladıktan sonra arkadaşlarına yardım için yönlendirilebilir veya sepeti tutması sağlanarak görevlendirilebilir. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Sınıfa gelindiğinde kâğıtları ve kalemleri arkadaşlarına dağıtma gibi görevler verilebilir. Eşleştirme sırasında yönlendirici sorularla ağaçtan yapılan materyaller hakkında konuşulabilir. Somut örnekler sunulabilir. Her bir çocuktan sınıf içinde ağaçtan yapılan bir materyal bulması istenebilir. Kozalakların boyanması etkinliği çocuğun dikkat süresince sürdürülmelidir. Artan zamanda akran iş birliğinin sağlanması için akranlarına yardım etme gibi görevler verilebilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ya da orman ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Ağaçları tanımak için yapılacak bahçe gezisinin güzergâhı bedensel yetersizliği olan çocuğun rahatça ilerleyebileceği bir şekilde ayarlanmalıdır. Kozalaktan ağaç yapma etkinliğinde çocuğa bir akranı ya da öğretmeni tarafından destek sunulabilir. Canlandırması istenen nesnelerin, çocuğun canlandırma yapmasını zorlaştıracak nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun canlandırmasını yapabileceği nesneler seçilmeli, çocuk canlandırma esnasında cesaretlendirilmelidir.

ETKİNLİK 47

Etkinliğin Adı	: Çemberli Gün
Etkinlik Çeşidi	: Müzik, Oyun (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıkları gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın şeklini söyler.
Kazanım 8	: Nesne veya varlıkların özelliklerini karşılaştırır.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkların şeklini ayırt eder, karşılaştırır.
Kazanım 12	: Geometrik şekilleri tanıır.
Göstergeleri	: Gösterilen geometrik şeklin ismini söyler. Geometrik şekillerin özelliklerini söyler. Geometrik şekillere benzeyen nesneleri gösterir.
Materyaller	: Çember, simit, tekerlek, pinpon topu, daire şeklinde saat.
Sözcükler/Kavramlar	: Çember, akrilik boya, tekerlek, daire.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen bir elinde çember bir elinde daire şeklinde saati çocuklara gösterir ve çocuklardan şekillerinin ne olduğunu tahmin etmelerini ister. İkisnin arasında bir farklılık olup olmadığı sorulur. Çemberin içinden saati geçirip saatin içinden çemberin geçmediğine dikkat çekilir. "Çember de daire gibi kenar ve köşeye sahip değildir, fakat içi boştur." denilerek çocukların çemberle zaman geçirmelerine fırsat verilir (bellerinden geçirip ellerinde çevirme gibi). Sınıfta çember şekline benzeyen nesneleri bulmaları ve gözlemlenmeleri istenir.
- Çocukların sandalyelerini alıp sınıfın ortasına birlikte çember olup oturmaları istenir öğretmen çocuklara çember şarkısını öğretir.

*"Çember derler adıma
Tanırsın beni aslında
Simitle, tekerlekle,
Girdin sen hayatıma*

Çember derler adıma

Etrafında beni ara

İçim boştur unutma

Daireyle karıştırma"

- Şarkı öğretildikten sonra çocuklarla bahçeye çıkılır. Çocuklardan çembere benzeyen başka nesneler bulmaları istenir ve bahçede olan tekerlekleri fark etmeleri sağlanır. Öğretmen tekerleklerle parkuru kurar. Sınıf iki gruba ayrılarak oyun başlatılır. Çocuklardan sırayla tekerleklerin içinden geçmeleri pinpon toplarını çemberden atmaları istenir. Parkuru en çabuk bitiren grup birinci olur ve alkışlanır.

Değerlendirme

- Etkinliğimizde kullandığımız nesnenin adı neydi?
- Çevremizde çember şeklinde neler var?
- Çemberle yaptığımız hareketlerden hangisi ilgi çekti?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Ağaçların incelenmesi sırasında öğretmen çocuğun kendisiyle birlikte incelemesine fırsat verebilir veya bir akranı ile birlikte incelemesi sağlanabilir. Eşleme görselleri kullanılmadan önce somut materyaller sınıfa getirilerek, ağaçtan yapılanlar hakkında konuşulabilir ve bu materyalleri çocukların incelemeleri sağlanabilir. Bu gerçek materyaller eşleştirildikten sonra görselleri üzerinden eşleme çalışmalarına yer verilebilir. Kozalakların boyanması sırasında çocuk renk seçimi konusunda yönlendirilebilir. Kullanılan boyama malzemeleri çocuğun özelliklerine uygun olacak şekilde seçilebilir. Süsleme konusunda akran iş birliği sağlanarak bu kısmı bir akranı ile yapması sağlanabilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Orman ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. Çocuğun izleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Bahçe gezintisi sırasında etkinlikten ayrılmasını önleme için çocuğa çeşitli görevler verilebilir. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Kozalakların boyanmasının her bir basamağı görsellerle sıralanabilir ve çocuğun bu yapım sırası ile etkinliği gerçekleştirmesi sağlanabilir. Gerektiğinde ise çocuğa tekrar model olunabilir, fiziksel yardımda bulunulabilir. Değerlendirme sırasında çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ve çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Orman ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çember ve daire kavramları çocuğun tanıdığı nesneler üzerinden çalışılabilir. Çember ve daire şeklindeki duvar saatini çocuğun dokunarak incelerken ihtiyacı kadar süre verilebilir. Çember ve daire şeklindeki duvar saati arasındaki farklılıklar vb. özellikler üzerinde konuşulurken çemberin içinin boş olduğunu dokundurtularak hissettirilir. Fiziksel yardım veya akran desteğiyle sınıfta çember ve daire şeklindeki nesneler incelenerek çocuğun gruplama yapması sağlanabilir. Sınıfın zeminine sınırları ipe kabartılarak çizilen çemberi çocuğun hissetmesi sağlanır. İplerin kenarlarına sandalyeler dizilerek rehber arkadaşı desteğiyle çocuğun sandalyeye oturması sağlanabilir. Öğretmen "Sandalyelerle çember oluşturduk çocuklar." dedikten sonra çocuğun zihninde çemberi canlandırması için öğretmen eşliğinde arkadaşlarına dokunarak çemberi hissetmesi sağlanır. Daha sonra çocuğun çemberin içindeyken çemberin içinin boş olduğu hissettirilir. Ritmik hareketler eşliğinde şarkıyı söylemesi için cesaretlendirilir. Çocuğun parkur aşamalarında neler yapması gerektiği sözel ipucuyla açıklanırken çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Parkur alanındaki tekerleklerle dokunması sağlandıktan sonra bunların neler olabileceği, şeklinin neye benzediği vb. üzerinde konuşularak çocuğun tekerlekleri sayması, aralarındaki mesafeyi adımıyla hissetmesi sağlanır. Tekerlerin arasından geçerken çocuğa sözel ipucuyla davranışları betimlenirken fiziksel yardımla tekerleklerin ortasına basarak geçmesi sağlanabilir. Geçişler arası çocuğa yeterli süre verilerek çocuğun tepkileri pekiştirilmelidir. Parkur süresince çocuğun yakınında olmaya dikkat edilir, hareketleri gözlemlenir ve ihtiyaç olan durumlarda fiziksel yardım sunulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlikte kullanılacak olan nesnelerin belirgin renklerden seçilmesi önemlidir. Kontrast renklerdeki çember ve daire şeklindeki duvar saatini görerek incelemesi sağlanırken çemberin içinin boş olduğu vb. özellikleri açıklanabilir. Çocuğun el büyüteciyle sınıftaki çember ve daireye benzeyen ışıklı ve kontrast renklerdeki nesneleri incelemesi ve gruplaması istenebilir. Daha sonra çember/daireye benzeyen nesneleri renkleri vb. özellikleriyle betimlemesi istenebilir. Çocuğun görmesini desteklemek için sınıfın değişik yerlerine ışıklı hareketli toplar veya ışıklı küreler

konulabilir. Çocuğa sandalyelerle oluşturulan çemberin etrafındaki aydınlatmaları takip ederek çemberi ve içinin boş olduğu hissettirilir. Parkur alanındaki tekerleklerin ve pinpon topunun farklı belirgin, canlı renklerden oluşması, tekerleklerin aralarındaki mesafenin çocuğun geçişlerinin kolay olması için yan yana dizilmesi vb. önemlidir. Çocuğun tekerleklerin arasından geçerken görmesini kullanması ve tekerlekleri sayarak ilerlemesi vb. istenebilir. Tekerlekler arası geçişler için çocuğa yeterli süre verilerek çocuğun bağımsızlaştırılması sağlanabilir. Parkur süresince çocuğun yakınında olmaya dikkat edilir, hareketleri gözlemlenir ve ihtiyaç olan durumlarda model olunabilir ya da fiziksel yardım sunulabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinliğin işleniş bölümünde anlatımda çocuğun anlamasını sağlamak adına bazı destekleyici öğelerle (doğal jest ve mimikler, resim kartları vb.) çocuğun bilgiye ulaşması sağlanabilir. Canlandırma kısmında sınıftaki bir arkadaşını izleyerek veya sınıftaki başka bir yardımcı ya da sınıf öğretmeni aracılığıyla canlandırma yapması desteklenir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilip geri verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve

günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmeli. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa duvak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik esnasında sınıf çocukla beraber incelenerek gösterilen nesnelerin isimlerini söylemeleri istenir. Bu esnada çocuğa model olunarak ya da sözel ipucu verilerek nesnelerin isimlerini söyleyebilmesi için teşvik edilir. Çocuğun çabaları sık sık pekiştirilmelidir. Aynı zamanda tüm anlatım çocuğun alıcı dil seviyesine uygun şekilde basit ve anlaşılır olmalıdır. Canlandırma aşamasında seçtiği nesneyi anlatırken çocuk cesaretlendirilmelidir. Çocuk konuşamıyorsa alternatif iletişim yöntemleri ile (etkinlik çizelgeleri, resimli kartlar, doğal jest ve mimikler) nesne anlatımı desteklenmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Bahçede gözlem sırasında dikkat çekici vurgu ve tonlamalara, açık bir anlatıma yer verilmelidir. Kozalaklar bir sepet içerisine toplanabilir. Çocuk birkaç kozalak topladıktan sonra arkadaşlarına yardım için yönlendirilebilir veya sepeti tutması sağlanarak görevlendirilebilir. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Sınıfa gelindiğinde kâğıtları ve kalemleri arkadaşlarına dağıtma gibi görevler verilebilir. Eşleştirme sırasında yönlendirici sorularla ağaçtan yapılan materyaller hakkında konuşulabilir. Somut örnekler sunulabilir. Her bir çocuktan sınıf içinde ağaçtan yapılan bir materyal bulması istenebilir. Kozalakların boyanması etkinliği çocuğun dikkat süresince sürdürülmelidir. Artan zamanda akran iş birliğinin sağlanması için akranlarına yardım etme gibi görevler verilebilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ya da orman ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. Çocuğun izleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Ağaçları tanımak için yapılacak bahçe gezisinin güzergâhı bedensel yetersizliği olan çocuğun rahatça ilerleyebileceği bir şekilde ayarlanmalıdır. Kozalaktan ağaç yapma etkinliğinde çocu-

ğa bir akranı ya da öğretmeni tarafından destek sunulabilir. Canlandırması istenen nesnelerin, çocuğun canlandırma yapmasını zorlaştıracak nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Çocuğun canlandırmasını yapabileceği nesneler seçilmeli, çocuk canlandırma esnasında cesaretlendirilmelidir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 48

Etkinliğin Adı	: Haydi Alışverişe!
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, Drama (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 5	: Nesne veya varlıklar gözlemler.
Göstergeleri	: Nesne/varlığın adını söyler. Nesne/varlığın rengini söyler. Nesne/varlığın miktarını söyler. Nesne/varlığın kullanım amaçlarını söyler.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Probleme çeşitli çözüm yolları üretir. Çözüm yollarından birini seçer. Seçtiği çözüm yolunun gerekçesini söyler. Seçtiği çözüm yolunu dener.
Materyaller	: Para yerine kullanılmak üzere hazırlanmış kartlar, poşetler, yazar kasa şeklinde hazırlanmış karton bir kutu, çeşitli giysiler, plastik meyve sebzeler, çeşitli oyuncaklar.
Kavramlar/Sözcükler	: Para, kâğıt ve madeni para, yazı/tura, harçlık, cüzdan, ihtiyaç, yardım.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara para resimlerinin olduğu materyalleri gösterir ve çocukların paraları incelemelerine fırsat verilir.
- Paraların renkleri, paranın üstünde kimin olduğu, paralarla neler alınabileceği, kâğıt para ve madeni paraların farklı olduğu çocuklarla sohbet edilir. Paraların nerelerden gelebileceği (Harçlık, maaş vb.), nasıl saklanması gerektiği (Cüzdan, kumbara vb.), nasıl kullanılabileceği (İhtiyaç, eğlence, yardım vb.), birinin almak istediği şeye parası yetmeyince ne yapması gerektiği hakkında kısaca sohbet edilir.
- Madeni paralara bozuk para denildiği söylenir. Madeni paraların Atatürk resmi olan yüzüne tura, kaç lira olduğunun yazılı olduğu yüzüne yazı denildiği belirtilir.
- Öğretmen çocuklara sınıfın bazı yerlerine madeni ve kâğıt paraları gizlediğini söyler ve paraları bulmaları için çocuklara rehber olur.
- Çocukların buldukları paralar bir poşete atılır. Öğretmen poşetten çektiği miktarı çocuklara gösterir ve çocuklar paranın değerini söyleyerek miktarı kadar zıplamaları istenir. Örneğin: 1 TL bir kere zıpla, 5 TL beş kere zıpla vb. Oyun paralar bitene kadar devam eder.
- Öğretmen çocuklara "Poşette toplanan paralarla başka ne yapılabilir? Alışveriş yaptığımız yerler nerelerdir? Buralarda kimler var? Neler satıyorlar? Satıcılardan başka hangi görevliler var? Onlar neler yapıyorlar?" şeklinde sorular sorarak çocukların karakterlerin belirlenmesine yardımcı olur.
- Çocuklar hangi karakter olmak istediklerine karar vererek uygun kostümü seçip giyinirler. Öğretmen, alışverişe gelenlerle satıcıların arasında nasıl bir konuşma geçebileceğini, alışverişte neler yapıldığını, diğer görevlilerin neler yaptığını doğaçlama olarak canlandırmalarını ister.
- Etkinlik sonunda "Canlandırdığın karakteri neden seçtin? Canlandırma yaparken neler hisset-

tin? Başka nerelerde alışveriş yapmak isterdin?"
Şeklinde sorular sorularak etkinlik sona erdirilir.

Değerlendirme

- Bu etkinlikte neler yaptık?
- İncelediğimiz paralarda neler gördünüz?

- Paralarda en çok neyi beğendiniz? Neden?
- Daha önce hiç incelediğimiz paralardan farklı para gördünüz mü? Nasıldı?
- Para ne için ve nerelerde kullanılır?

Yukarıda verilen sorular sorularak değerlendirme gerçekleştirilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Sınıftaki paraların bulunması aşamasında çocuğa görsel paralar gösterilerek ipucu sağlanabilir. Çocuk görseli inceledikten sonra parayı bulabilir. Poşetten çekilen para ile ilgili zıplama etkinliğinde akranları model olarak gösterilebilir ve çocuğun akranlarıyla el ele tutuşup zıplaması sağlanarak fiziksel destek de sunulabilir. Sayma becerileri sınırlı olan çocuklar için öğretmenle birlikte sayı sayılabilir. Canlandırma etkinliği için çocuğa akranlarının model olması sağlanabilir. Çocuk akranlarını izledikten sonra performansına uygun olan görevler sunularak tercih etmesine fırsat verilmelidir. Sohbet sırasında söylemesi gerekenler çocuğa öğretmen tarafından söylenerek tekrar etmesi sağlanabilir. Canlandırma öncesi alışveriş ve paraların kullanımı ile ilgili kısa bir animasyon filmi izletilebilir. Daha sonra çocuklardan canlandırmaları istenebilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ve çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle

getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Zıplama etkinliği sırasında akranlarından biri model gösterilebilir. Daha sonra çocuktan yapması istenebilir. Canlandırma aşamasında alışveriş ile ilgili bir video birlikte izlenebilir. 2. izleme sırasında her bir sohbet ve olay sonrası video durdurularak çocuklardan canlandırmaları istenebilir. Tüm video aşama aşama canlandırıldıktan sonra, bir de video izlenmeden çocukların kendi kendilerine canlandırmaları sağlanabilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Uygun olan izleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Öğretmen çıplak zemine cebindeki madeni parayı düşürerek çocuktan ne sesi olduğunu tahmin etmesi, sese doğru yönelmesi, bulması vb. istenebilir. Çocuğun kâğıt ve madeni paralara dokunarak incelemesi, ne kadar olduğunu tahmin etmesi, malzemesi, büyüklüğü vb. özellikleri hakkında konuşulabilir. "Peki çocuklar annenize hediye almayı düşünüyorsunuz ama ne alacağınıza karar veremiyorsunuz ne yaparsınız? Evet. Yazı/tura atarız. Aaa! Yazı çıktı. Hemen kumbaramdaki paralarımı alarak alışveriş mağazasına gidiyorum. Harika bir toka buldum. Bu tokayı annemin çok beğeneceğini düşünüyorum. Hemen hediye paketi yaptırarak kasaya gidip cebimdeki bütün madeni ve kâğıt paralarımı veriyorum. Ne yazık ki, tokayı almak için param yetmiyor! Ne yapmalıyım? Evet, babamdan borç para isteyebilirim, yaşasın. Şimdi paramın üzerini almak için beklemeliyim ve teşekkür etmeliyim" vb. bir dramatizasyon yapılabilir. Daha sonra çocuğun ulaşabileceği bir alana madeni ve kâğıt paralar konularak çocuğun eliyle arayarak (daireler çizerek) paraları bulması istenebilir. Bulunan paraları boyutundan, kâğıt ya da madeni oluşundan vb. özelliklerinden ne kadar olduğunu dokunarak hissetmesi sağlandıktan sonra paranın miktarı kadar zıplaması/alkış yapması/

zilli topunu sallaması vb. istenebilir. Çocuğa yazar-kasa sesi dinletilerek “Bu ses ne sesi? Burası neresi olabilir? Bu sesi hiç duydun mu?” vb. sorular sorulduktan sonra “Evet, alışveriş mağazasının yazar-kasa sesi.” gibi. cevaplar ile çocuğun cevapları desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Öğretmen çocuğun görme alanı içerisine siyah zemin üzerine kâğıt ve madeni paraları koyarak çocuğun el büyütecisi yardımıyla incelemesini sağlayabilir. Daha sonra paranın rengi, Atatürk olan yüzüyle miktarı yazan yüzünü ayırt etmesi, paranın ne kadar olduğunu söylemesi sağlanarak kâğıt paralarla madeni paraları gruplaması istenebilir. Çocuğun paraları daha kolay görüp inceleyebilmesi için masasına masa lambası konularak görmesi desteklenebilir. “Baban parayı nereden alıyor? (Çalışıyor.) Peki sen parayı nereden alıyorsun? (Annem-babam harçlık veriyor.) Harçlıklarını nerede saklıyorsun? (Kumbarada.) Paralarını nerelerde kullanabiliriz? Neler alabiliriz? Sen hiç alışveriş merkezine gittin mi?” vb. sorularla paraların kullanımına yönelik sözel ipuçlarıyla birlikte akran desteği verilerek drama yapması sağlanabilir. Çocuğun paraları görerek alması sağlanmalıdır. Eğer çocuk paraları bulmada zorlanıyorsa zemin ile kontrastlık sağlanarak “Önünde, sağında” vb. ipuçlarıyla çocuk yönlendirilmelidir. Daha sonra çocuğun kâğıt/madeni paraları gözüne yaklaştırarak ne kadar olduğunu söylemesi ve paranın miktarı kadar sözel ipucu verilerek zıplaması vb. istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. . Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa

dönük olarak yapılması çocuğun dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Para yerine hazırlanmış para örnekleri ve madeni para tanıtılır renkleri miktarları ön yüzü ve arka yüzü gösterilir. Atatürk olan yüzünün tura, yazıyla ne kadar olduğunu yazdığı yüzünün yazı olduğu söylenir. Öğretmen “İnsanlar parayı nasıl kazanır?” diye sorarak cevabı resimli kartlar üzerinden göstermeleri sağlanabilir. “Para nasıl saklanır?” sorusunun cevabı için çocuğa süre verilir. Cüzdan örneği getirilip paralar içine konulabilir ya da kumbara getirilip içine para atılabilir. Öğretmen sınıfın çeşitli yerlerine sakladığı parayı bulması için çocuğa rehber olmalı, ipuçları ve gereken süreyi vermelidir. Çocuk parayı bulup ne kadar olduğunu söyledikten sonra paranın miktarı kadar zıplar. Sürec boyunca akran desteği de verilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğun dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Para yerine hazırlanmış para örnekleri ve madeni para tanıtılır renkleri miktarları ön yüzü ve arka yüzü gösterilir. Süreçte akran etkileşimine fırsat verilmelidir. Öğretmen “İnsanlar parayı nasıl kazanır?” vb. sorular sorduğunda, cevapların resimli kartlar üzerinden gösterilmesi sağlanabilir. “Para nasıl saklanır?” sorusu için sınıfa cüzdan ve kumbara getirilebilir ve çocuğa uygulanabilir. Öğretmen sınıfın çeşitli yerlerine sakladığı parayı bulması için çocuğa rehber olmalı, ipuçları ve gereken süre verilmelidir. Çocuk parayı bulduğunda üzerine bakıp inceledikten sonra ne kadar olduğu sorulabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuk materyalleri telaffuz etmekte zorlanıyorsa ("Paya" yerine "Paya") diyorsa çocuğa tekrar denemesi için doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin aşama aşama çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir. 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Sorulan soruya cevap vermesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre evet/hayır, tek kelimeli cevapları, iki kelimeli cevapları, üç kelimeli cevapları içerecek sorular yöneltilir. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini artırmak ve dilin kullanımına teşvik etmektir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirmek gerektiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabilir ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin

katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Etkinlik sırasında dikkat çekici vurgu ve tonlamalara, açık bir anlatıma yer verilmelidir. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Poşetten çekilen paralarla ilgili zıplama oyunu sırasında kendi sırası geçtikten sonra arkadaşlarına yönerge vermesi sağlanabilir. Buna ek olarak poşette şingırdayan paraların sesi ve hareketleri (zıplayarak) taklit edilebilir. Canlandırma etkinliği sırasında çocuğun tercih edeceği görev verilebilir. Canlandırma öncesi akranlarını izlemesi sağlanabilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ya da alışveriş ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf ortamı, çocuk tekerlekli sandalye veya yardımcı bir alet kullanıyorsa rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Öğretmen sınıfın çeşitli yerlerine sakladığı parayı çocuğun ulaşabileceği mesafede ve boyda olan yerlere saklamalı, bulması için rehber olmalı, çocuğa ipuçları sunmalı ve gereken süreyi verilmelidir. Çocuk paranın miktarını söyledikten sonra paranın miktarı kadar el çırpabilir, ellerini kullanamıyorsa ayaklarını yere vurabilir veya sesini kullanarak eşlik edebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 49

Etkinliğin Adı	: Ayak İzi
Etkinlik Çeşidi	: Matematik, (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 6	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları sesine göre ayırt eder, eşleştirir.
Materyaller	: Oyun hamuru, hayvan oyuncakları.
Kavramlar/Sözcükler	: İnce, küçük, geniş, dar.

Öğrenme Süreci

- Çocuklar sınıf içerisinde dağınık bir şekilde dururlar. Öğretmen "Sesli hafıza" oyunu oynayacaklarını söyler. Oyunu anlatır. Çocukların ikili eş olacaklarını, eşlerin kendilerine hayvan sesi bulmalarını ve diğer gruptakiler ile aynı olmamasını ister. Seçilen ebe ise sınıf alanının dışına alınır ve gruptakiler ebe olmadan sesi belirler. Ses belirlenir ve eşler birbirlerinden ayrılarak sınıf içerisinde dağınık durur. Ebe olan çocuk sınıf içerisine alınır. Ardından tek tek çocuklara dokunur. Dokunduğu çocuk seçilen hayvan sesini çıkartır. Ebe ise aynı olan sesleri hafızasında tutarak eşleştirip onları sınıf alanının kenarına alır. Tüm sesler eşleştirilene kadar oyun devam ettirilir. Çocuklara hayvanların seslerinden başka hangi farklılıklarından o hayvanı tanıyabileceğimiz sorulur. Gelen cevaplar hakkında sohbet edilir.

- Çocuklara ormanda yaşayan hayvanları ve hayvanların ayak izleri tanıtılır. Çocuklar izleri incelerler. Sınıfta üç boyutlu hayvan oyuncakları varsa çocuklara oyun hamuru verilir. Hayvanları hamurun üzerine bastırarak izlerini fark etmeleri sağlanır. Farklılıklar ve benzerlikler üzerine konuşulur. Bazılarının ayak izi geniş ve büyükken bazıları ince ve küçüktür. Bunun sebebi sorulur. Hayvanların kendi büyüklükleriyle ayak izi boyutları arasında nasıl bir bağlantı olduğu ile ilgili konuşulur.

Değerlendirme

- Çocuklara ormanda yaşayan hayvanlar ve ayak izlerinin olduğu görsel kartlar verilir. Öğretmen öncelikle eşleştirmeleri yaparak gösterir. Sonrasında çocuklardan ayak izleri hangi hayvana aitse eşleştirmeleri yapmaları istenir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Sesli hafıza

oyununa öncelikle öğretmen model olmalı ve bir de akranı model olarak gösterilmelidir. Çocuk öğretmen ile birlikte dışarı çıkabilir. Ya da sınıf dışına çıkmadan hayvan görsellerinin olduğu kartları kapalı bir şekilde çocuklara dağıtabilir. Her bir eş kendi kartında ne olduğunu görebilecektir. Çocuğun akranının yanına giderek hayvan sesini çıkarmasını istemesi sırasında söylemesi gereken cümle çocuğa model olarak sunulmalıdır. Ardından çocuktan söylemesi beklenmelidir. İfade edici dil becerileri sınırlı olan çocuklar için de ar-

kadaşının elindeki karta dokunması ve arkadaşının da kartta yer alan hayvanın sesini çıkarması sağlanabilir. Seslerin eşlendiğini somutlaştırmak için ise aynı karta sahip iki çocuk yan yana gelerek ellerindeki görselleri arkadaşlarına gösterebilir. Hayvan maketleri arasından kendi istediği hayvan maketini seçmesine fırsat verilebilir. Hamur üzerine ayak izi basımı sırasında model olunmalı veya fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Görseller ile yapılacak eşlemede ise çocuğa model olunmalı gerektiğinde ipuçları ve yönlendirmeler sağlanmalıdır. Eşleme becerisinin daha önce çalışılarak çocuğa kazandırılması çocuğun etkinliği bağımsız olarak gerçekleştirmesine olanak sağlayacaktır. Bu nedenle ön çalışmalara yer verilebilir ve aile ile iş birliği yapılarak ev içi çalışmalar yapmaları sağlanabilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Orman ve ormanda yaşayan hayvanlar ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Seslerle hafıza oyununda oyunun her basamağı için resimli yönerge kartları hazırlanarak çocuğa her aşamada bu kartlar gösterilerek yönergeler verilebilir. Gerçekleştirdiği her uygun aşama için çocuk mutlaka pekiştirilmelidir. Maketlerin ayak izini çıkarma aşamasında akran iş birliği sağlanabilir. Bir akranı oyun hamurundan zemini hazırlarken çocuğun da baskı yapması sağlanabilir. Daha sonra görevler değiştirilebilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir çocuğun bu görselleri göstererek cevap vermesi sağlanabilir. Orman ve ormanda yaşayan hayvanlar ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi işitsel farkındalık çalışmaları yapılabilir. Çocuğa farklı hayvan sesleri dinletilerek (Ayı,

köpek, aslan, kurt vb.) çocuğun sesleri ayırt etmesi sağlanabilir. Daha sonra incelediği maket hayvanlarla (Ayı, köpek, aslan, kurt vb.) öğrendiği sesleri eşleştirmesi istenebilir. Etkinliğin aşamaları, çocuğun hangi arkadaşıyla eş olacağı, diğer ikili olan eşler, ebenin kim olduğu, çıkarılan hayvan sesleri betimlenmelidir. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır. Ebe, görme yetersizliği olan çocuğa dokunduğunda çocuğun "Vırrakkk" sesi çıkarması sağlandıktan sonra "Vırrakkk" sesi çıkaran diğer eşle eşleştirilir ve rehber arkadaş desteğiyle çocuğun kenara geçmesi sağlanır. Etkinliğin geçişleri ve o an hangi arkadaşının hayvan sesi çıkardığı, hangi arkadaşıyla eşleşerek kenara geçtiğini sesli betimleyerek çocuğun sürece dahil olması desteklenebilir. Çocuğun tanıdığı hayvanların maketleri seçilerek ayrıntılı incelemesi sağlanırken kaç tane ayağı olduğu, ayağının büyüklüğü, şekli, tırnakları vb. özellikleri sesli betimlenebilir. Daha sonra sınırları silikonla kabartılarak hazırlanan ayak izlerini (Ördek, kuş, ayı vb.) parmak ucuyla dokunarak hissetmesi sağlanabilir. Ayak izlerinin büyüklüğünden, şeklinden, parmakları, tırnakları vb. özelliklerini düşünerek hangi hayvana ait olduğunu söyleyerek uygun hayvan maketiyle eşlemesi sağlanmış olacaktır. Çocuğun tepkileri mutlaka pekiştirilmelidir. Eğer çocuk ayak izleriyle hayvan maketlerini eşlemede zorlanıyorsa öğretmenin "Üç tane parmağı ve bu parmaklar arasında zardan oluşan palete benzeyen perdeleri var" şeklindeki ipuçlarıyla çocuğun doğru cevabı vermesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuk sesli hafıza oyununun oynanacağından ve yapması gerekenlerden haberdar edilmelidir. Etkinliğin aşamaları, çocuğun hangi arkadaşıyla eş olacağı, diğer ikili olan eşler, ebenin kim olduğu, çıkarılan hayvan sesleri açıklanabilir. Çocuğun görme düzeyinden en yüksek düzeyde yararlanabileceği bir yerde etkinliği tamamlaması sağlanır. Ortamın ışık düzeyinin çok loş ya da çok parlak olmasına dikkat edilmelidir. Az gören çocuğun ebe olması sağlanabilir. Ebe olan çocuğun aynı hayvan sesi çıkaran kişileri eşleyerek zemin üzerindeki belirgin şerit çizgiyi takip ederek eşleri kenara götürmesi istenebilir. Etkinlik sırasında az gören çocuk yavaş hareket edeceğinden dolayı yeterli süre verilerek aşamaları tamamlaması sağlanabilir. Çocuğun görerek hareket etmesini kolaylaştırmak için oyun sahası içerisine ışıklı toplar, led aydınlatmalar, ışıklı hareketli oyuncaklar vb.

ek aydınlatmalar yerleştirilebilir. Hayvan maketleriyle masa üzerinde renk kontrastlığı sağlanmasına dikkat edilmelidir. Çocuğun görebileceği büyüklükteki hayvanların maketleri/görselleri (Tavşan, kurbağa, köpek vb.) çocuğun görme alanına konularak çocuğun yaklaşması ve incelemesi istenebilir. Daha sonra çocuğun görerek kaç tane ayağı olduğu, ayağının büyüklüğü, şekli, parmakları, tırnakları vb. özelliklerini betimlemesi sağlanabilir. Beyaz zemin üzerine kalın siyah renkle belirginleştirilmiş ayak izlerini (Tavşan, kurbağa, köpek vb.) görerek ya da el büyüteciyle/el feneriyle incelemesi sağlanır. Ayak izlerinin büyüklüğünden, şekline, parmakları, tırnakları vb. özelliklerini düşünerek hangi hayvana ait olduğunu söyleyerek uygun hayvan maketiyle/görselleriyle eşlemesi ve seslerini çıkarması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeni- nin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmeli. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Öğretmen etkinliğe hayvanları ayak izleriyle tanıtarak başlayabilir. Üç boyutlu oyuncaklar ve oyun hamuru verilerek oyuncak oyun hamuruna bastırılır ve ayak izinin incelenmesi sağlanabilir. Önce öğretmen yapar daha sonra çocuktan yapmasını isteyebilir. Daha sonra resimli kartlar üzerinden hayvan ve ayak izi eşlemesi yapılır. Sesli hafıza oyununda aynı sesi çıkaran hayvanı bulmada çocukların eline hayvanların birer resmi verilir aynı sesleri çıkardıklarında aynı resimler elde tutulabilir resimleri eşleme ile çocuk oyuna dâhil edilir. Akran etkileşimine fırsat verilirken sürece hayvanların maketleri ve resimli kartları da eklenebilir. Akranı maketi tutuyorken çocuk resimli kartı ile eşle-

me yapabilir ya da hayvan maketini çocuk incelerken akranı resimli kartı üzerinden eşleyebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Hayvanlar ve ayak izleri resimli kartlar üzerinden tanıtılırken öğretmeni ve akranı süreçte model olabilir. Hayvan maketleri oyun hamuruna basılıp iz oluşturma basamağında çocuğa izleme fırsatı sunulduktan sonra yapması istenebilir. Oyun hamuruna hayvan maketiyle iz çıkarma sürecine hayvanların ayak izlerinin olduğu resimli kartlar da dâhil edilebilir. İzin hangi resimli karttaki ile eşleştiği sorulabilir. Sesli hafıza sürecinde oyununun kuralları basamak basamak anlatılmalıdır. Oyunda çocuk ebe değil de aynı hayvanı seslendiren basamağa dâhil edilebilir. Hazırlanan hayvan resimleri ve ayak izleri eşleştirme etkinliğinde akran desteği verilebilir. İkili gruplar hâlinde hayvan resmi ve ayak izi eşlemesinde ayak izini ya da hayvanı bulan olabilir ya da akranı çocuğu yönlendirip onun bulmasını sağlayabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuk materyalleri telaffuz etmekte zorlanıyorsa 'Maymun' yerine 'Maynum' diyorsa çocuğa tekrar denemesi için doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin aşama aşama çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir. 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Örneğin 'Maynum ayak' diyorsa çocuk, öğretmen 'Evet maymunun ayak izi' diyerek genişletme yapabilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Çocuğa dil düzeyine göre 'Evet/Hayır', tek kelimeli cevapları, iki kelimeli cevapları, üç kelimeli cevapları içerecek sorular yöneltilebilir. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve dilin kullanımına teşvik etmektir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirmek gerek-

tiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabilir ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağınık tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Sesli hafıza oyunu sırasında çocuğa ne yapması gerektiği ipuçları ile hatırlatılmalıdır. Çocuğun bir akranı ile birlikte sınıf dışına çıkması sağlanabilir. Sınıfa döndüğünde ilk olarak akranının bir çocuğun yanına giderek ses çıkarmasını istemesi model olarak gösterilebilir. Hamur etkinliğinde hayvan maketlerini çocuktan arkadaşlarına dağıtması istenebilir. Akranlarıyla birlikte incelemesi sağlanabilir.

Çocukların her birinin maketleri değişerek kullanmaları sağlanabilir. Böylece her çocuk her maket ile ayak izi çıkarabilecektir. Eşleştirme sırasında yönlendirici sorularla hayvanlar ve ayak izleri hakkında konuşulabilir. Değerlendirme sırasında ise çeşitli görseller kullanılarak sorular sorulabilir ya da orman ve ormanda yaşayan hayvanlar ile ilgili dikkat çekici bir video çocuklarla birlikte izlenebilir. İzleme ve dinleme becerileri mutlaka pekiştirilmelidir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (Tekerlekli sandalye, yürüteç vb.) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vermeli ve çocuğun etkinliğe aktif katılımını en yüksek düzeyde sağlamalıdır. Etkinliğe sesli hafıza oyununun kuralları aşama aşama anlatılarak başlanmalıdır. Oyun içindeki roller çocuğa uygun destek sağlanarak verilmelidir. Çocuk ellerini kullanamıyorsa oyunun tüm basamaklarında gereksinimi kadar fiziksel yardımda bulunulmalı ya da akran desteği sağlanmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 50

Etkinliğin Adı	: Horozların Bir Günü
Etkinlik Çeşidi	: Sanat-Oyun-Okuma-Yazmaya Hazırlık (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 18	: Zamanla ilgili kavramları açıklar.
Göstergeleri	: Zaman ile ilgili kavramları anlamına uygun şekilde açıklar.
Materyaller	: Ameliyat eldiveni, karton bardak, pipet, horozun vücut parçalarının çizildiği kartonlar, makas, bant, çalışma sayfaları.
Kavramlar/Sözcükler	: Sabah, öğle, akşam.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen ameliyat eldivenini şişirerek ağzını bağlar. Çocuklara “Sizce bu neye benziyor, bu malzemeyle neler yapabilir?” diye sorar. Çocukların cevapları üzerine birkaç tanesini dener. “Bugün bu eldivenden bir horoz yapmaya ne dersiniz?” der. Çizmiş olduğu kalıpları çocuklara dağıtır. Çocuklar horoza ait parçaları keser. Daha sonra eldivene yapıştırırlar.
- Çocuklara “Uykucu horoz” adlı oyun oynanacağı söylenir. Çocuklar horoz rolüne girer. Elleri de yapmış oldukları horozları alırlar. Öğretmen “Akşam oldu, hava karardı, horozların uykusu geldi.” der ve bütün horozlar uyur. Öğretmen sessizce uyuyan çocukların başına dokunarak uyandırır. Uyanan çocuklar sırayla sessizce öğretmenin arkasına geçer ve hep birlikte yürür. Sıra son çocuğa gelince bütün çocuklar hala uyuyan horozun başına toplanır ve “Uykucuuu horoooooz sabah olduuu.” diye bağırır. Uyanan çocuk diğer çocukları ebelemeye çalışır. Bir süre sonra öğretmen

“Şimdi öğle zamanı, horozlar yemlerini yesinler.” der. Yemlerini yedikten bir süre sonra tekrar akşam olur ve uykucu horoz oyunu bu şekilde bütün çocuklar ebe olana kadar devam eder.

- Oyundan sonra eldivenlerin ağzı açılarak söndürülür. Karton bardak delinerek pipet takılır. Eldivenden yapılan horoz karton bardağın ağız kısmına yerleştirilir. Çocuklar pipete üflediğinde eldiven şişerek horoz şeklini alır. Hava içlerine çektiklerinde söner. Çocuklar bu şekilde bir süre oynarlar. Sonra öğretmen yönerge verir. “Sabah oldu.” dediğinde çocuklar horozları şişirir horozlar uyanmış olur. “Akşam oldu.” dediğinde havası indirilir. Böylece horozlar uyumuş olur. Oyun bu şekilde devam eder.

Değerlendirme

- Sabah-öğle-akşam kavramlarını içeren çalışma sayfası öğretmen rehberliğinde çocuklar tarafından tamamlanır.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Horoza

ait parçaların kesilmesi ve yapıştırılması aşamalarında çocuğa fiziksel yardımda bulunulabilir. Aşamalara model olunabilir. Çocuğun performans düzeyine bakılarak kesilmiş hazır malzemeler de kullanılabilir. Kesme, yapıştırma becerilerinin çalışmasına yönelik aile ile görüşülerek ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir. Oyun basamaklarına öğretmen tarafından model olunmalıdır. Oyun sırasında çocuğa yönlendirici ipuçları verilebilir. Örneğin çocuk kafasını kaldırdığında öğretmen “Akşam olmuştu uykucu horoz ne yapıyordu?”

diyebilir. Öğretmen pipetlerle eldivenlerin şişirilmesi ve söndürülmesine model olmalıdır. Üfleme becerileri sınırlı olan çocuklar için öğretmen eldiveni şişirebilir çocukta eldiveni söndürmesi istenebilir. Üfleme becerileri bu etkinliğe geçilmeden önce farklı materyaller kullanılarak öncesinde çocukla çalışılabilir. Aile yine bu konuda yönlendirilerek ev içi çalışmalar yapılması sağlanabilir. Değerlendirme aşamasında günün bölümleri farklı görseller kullanılarak çocuklarla tek tek çalışıldıktan sonra adı söylenen günün bölümünü gösterme çalışmalarına yer verilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Gerçekleştirdiği her uygun aşama için çocuk mutlaka pekiştirilmelidir. Değerlendirme aşamasında günün bölümleri farklı görseller kullanılarak çocuklarla tek tek çalışıldıktan sonra adı söylenen günün bölümünü gösterme çalışmalarına yer verilebilir. Ayrıca bir çocuğun gününü anlatan video çocuklarla birlikte izlenerek günün farklı bölümlerinde neler yapıldığı hakkında video üzerinden konuşulabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller, etkinlik alanları çocuğa inceletilir ve çocuğa gerektiği kadar zaman verilir. Bugün "Eldivenden uykucu horoz yapacağız, hazır mıyız?" denilerek çocuğun ilgisi etkinlik üzerine çekilebilir. Çocuğun şişirilen eldivene dokunarak neye benzediği hakkında konuşulabilir. Kenarları kabartılarak hazırlanan ibikleri kesme ve horoz/eldivene yapıştırma aşamasında fiziksel yardım sunulabilir. Daha sonra çocuğun parmak uçlarıyla horozu incelemesi sağlanır. Çocuğun önüne maket horoz konularak öğretmenin eli çocuğun elinin üzerinde olacak şekilde horozu incelerken "Tepesinde kırmızı olan ibiklerine dokunalım, bu ibikler testereye benziyor değil mi? Parlak, yumuşacık tüyleri ve upuzun kıvrık kuyruğu da var. Ü ürü ü diye ses çıkarır." şeklinde betimlemesi yapılabilir. Şimdi "Uykucu horoz olup uyumaya ne dersin?" denilerek çocuğun "Ü ürü ü" sesini çıkarması istenebilir. Uykucu zamanı denilerek ellerini

masaya, başını da ellerinin üzerine koyup beklemesi istenebilir. "Uykucu horoz sabah oldu uyan." denilerek çocuğun başını ellerinin üzerinden kaldırması sağlanır. "Uykucu horoz şimdi öğle yemeği vakti." Denilerek kollarını iki yana açması fiziksel yardımla yapması istenebilir. Çocuğa "Benimle sabah-akşam oyunu oynamak ister misin? O zaman pipetimizi karton bardağa batırıp horozumuzu geçirelim." denilerek fiziksel yardım veya akran desteğiyle aşamalar gerçekleştirilir. Drama eşliğinde sabah-öğle-akşam kavramları desteklenebilir. "Sabah olduğunda ne hissettin?" benzeri sorularla çocuğun cevapları genişletilebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ortamın ışık düzeyine ve ışığı doğrudan almamasına dikkat edilir. Beyaz eldiven, kırmızı ibikler vb. renk kontrastlığı sağlanarak hazırlanan horozu çocuğun görerek incelemesi istenir. Kırmızı ibikleri kesme ve beyaz eldivene yapıştırma aşamasında fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun görebileceği büyüklükte, renk kontrastlığı sağlanarak hazırlanan gerçek horoz görselini çocuğun el büyüteciyle incelerken parmağıyla kırmızı ibikleri, parlak tüyleri ve upuzun kıvrık kuyruğunu göstermesi sağlanabilir. Şimdi "Uykucu horoz olup uyumaya ne dersin?" denilerek çocuğun "Ü ürü ü" sesini çıkarması istenebilir. "Uykucu zamanı." denilerek ellerini masaya, başını da ellerinin üzerine koyup beklemesi istenebilir. "Uykucu horoz sabah oldu uyan." denilerek çocuğun başını ellerinin üzerinden kaldırması sağlanır. "Uykucu horoz şimdi öğle yemeği vakti." denilerek kollarını iki yana açması model olunarak yaptırılabilir. Sabah-öğle-akşam kavramı günlük rutin olarak yapılan bir etkinlik ile somutlaştırılarak verilebilir. Pipet ile karton bardak arasında renk kontrastlığı ve şekil-zemin zıtlığı oluşturulması, pipetin kalınlığı, bardağın büyüklüğü ve ince olması vb. özelliklere dikkat edilmelidir. Bardağa pipet batırma ve horozu bardağa geçirme aşamalarında sözel ipucuyla birlikte fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğa "Sabah oldu. Pipeti üfle. Akşam oldu. Şimdi havayı içine çek." şeklinde yönergeler verilerek çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en

iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Eldivenden horoz materyali yapıldığı sırada öğretmen model olabilir. "Bu horoz çok uykucu, uykucu horoz uyumak istiyor." denilerek oyun anlatılır. "Akşam olunca başını ellerinin üzerine koy. Sabah olunca ellerini başının üzerinden kaldır. Öğle olunca kollarını yana doğru aç." denilerek yapılması gereken hareketler çocuğa gösterilir. Sabah, öğle ve akşam vakitleri resimli kartlar ile gösterilebilir. Öğretmen akran etkileşimini süreç boyunca desteklemelidir. Oyunu önce sınıftan bir akranının oynaması sağlanarak daha sonra çocuktan izlediklerini yapması istenebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Eldivenden horoz materyali yapılırken malzemeler ve yapım aşaması anlatılmalıdır. Süreçte ihtiyaç duyulduğunda öğretmen basamaklara model olabilir ya da bir akranını model olarak gösterebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Çocuk "Horoz" kelimesi yerine "Hoyos" diyorsa öğretmen "Evet, horoz" diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler

öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuk "Horoz uyu." diyorsa öğretmen "Evet, horoz akşam uyur." diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyarılar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Horoz yapımı sırasında materyallerin çocuklara dağıtılması gibi görevler verilebilir. Etkinlik sırasında bir sonraki aşama çocuğa sözlü olarak hatırlatılabilir. Etkinliği bir akranı ile sürdürmesine fırsat verilebilir. Oyuna öncelikle öğretmen model olmalıdır. Eğer oluşturulabilirse oyun ile ilgili bir video izletilebilir ya da aşamaların anlatımında görseller kullanılabilir. Oyun sırasında kullanılacak yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Pipetlerle eldivenlerin şişirilip söndürülmesi bölümünde çocuk aşamaları gerçekleştirdikten sonra akranlarına yönergeler vermesi istenebilir. Değerlendirme aşamasında günün bölümlerine ait görseller üzerinden sabah, öğle, akşam ayrı ayrı çalışılabilir. Daha sonra çocuklardan ilgili bölümü göstermeleri istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (Tekerlekli sandalye, yürüteç vb.) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat verilerek çocuğun etkinliğe aktif katılımı sağlanmalıdır. Etkinliğin tüm basamakları anlatılarak materyaller tanıtılmalıdır. Etkinlik basamakları çocuğun bağımsız olarak gerçekleştirebileceği en uygun şekilde düzenlenmelidir. Çocuk ellerini kullanamıyorsa masaya başını koyabilir kollarını açamıyorsa ayaklarını ya da bacaklarını kullanabilir. Çocuğa süreçte bir akranı tarafından akran desteği sağlanabilir. Gerektiğinde öğretmen tarafından fiziksel yardımda bulunulabilir.

ETKİNLİK 51

Etkinliğin Adı	: Kelebeğin Kanatları
Etkinlik Çeşidi	: Fen-Oyun (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminini söyler. Gerçek durumu inceler. Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Materyaller	: Kelebek maketi (Gövdesi kartondan, kanatları krapon kâğıdından hazırlanacak), sınıf mevcudu kadar küçük dikdörtgen kartonlar, 2 adet pinpon topu.
Kavramlar/Sözcükler	: Elektriklenme, hareketli, hareketsiz.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa gövdesini fon kartonundan, kanatlarını ise krapon kâğıdından hazırlamış olduğu kelebek materyalini getirir. Öğretmen çocukların dikkatini materyale çekmek için "Sizce kelebeğimiz ne için buraya gelmiş olabilir? Kelebeğin kanatları şu an hareket ediyor mu etmiyor mu?" şeklinde sorular yönelir.
- Hareketlenmeyi gözlemlemek için çocuklar sırayla kelebeğin yanına gelir. Öğretmen çocuklara "Balonu saçımıza deydirdikten sonra kelebeğin kanatlarına yaklaştırdığınızda nasıl etkilenir?" şeklinde sorular sorarak çocuklardan deney öncesinde tahminlerini alır. İlk sıradaki çocuğun eline balon vererek hızlıca saçına sürmesi istenir. Daha sonra çocuk balonu kelebeğe yaklaştırır. Kelebeğin kanatlarının hareket ettiğini gözlemlemesi sağlanır. Kelebeğin kanatlarının hareketli mi, hareketsiz mi olduğu sorulur. Bütün çocuklar uyguladıktan sonra gözlemleri ve tahminleri hakkında konuşulur. Kelebeği hareketlendiren elektriklenme olayından kısaca bahsedilir.

- Deneyden sonra topu düşürmeden ilerletme oyunu için çocuklar ayakta çember olur. Çocukların hepsine dikdörtgen şeklinde kesilmiş küçük karton verilir. Kartonları 'U' şeklinde ellerinde tutarlar (Kartonlar çocukların iki elini yan yana getirince avcuna sığacak boyuttadır.). Başta duran çocuğun kartonunun üzerine pinpon topu bırakılır. Pinpon topunu düşürmeden yanındaki arkadaşının kartonuna yuvarlar. Öğretmen oyun sırasında hareketli bir müzik açar. Müziği durdurduğunda çocuklardan hareketsiz kalmalarını pinpon topunu düşürmeden beklemelerini ister.
- Müzik açıldıktan sonra tekrar kaldıkları yerden devam ederler. Oyun pekiştirildikten sonra çocuklar iki gruba ayrılır. Öğretmen iki grubun başındaki çocuğa pinpon topu verir. Müzik başlayınca iki grup da pinpon topunu yanındaki arkadaşına yuvarlamaya başlar. Müziğin açılıp kapanma durumuna göre çocuklar hareketli veya hareketsiz kalırlar.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltililebilir.
- Çevrenizde şu an hareket eden/hareket etmeyen neler var?

- Kelebeği hareketlendirmek için hangi malzemeleri kullandık?
- Kelebeği hareketlendirmek için ne yaptık?
- Oyun hoşunuza gitti mi? Neler hissettiniz?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Kelebeğin hareket ettirilmesi aşamasında çocuğun bir akranı ile bu aşamayı gerçekleştirmesi sağlanabilir. Çocuk akranını izlemesi için yönlendirilebilir. Akranı her bir aşamayı yaptıktan sonra çocuktan yapması istenebilir. Gerektiğinde fiziksel yardımda bulunulabilir. Aile ile oynanacak oyun paylaşılarak etkinlik öncesi ev içi çalışmalar yapılması sağlanabilir. Oyun basamaklarına öğretmen tarafından model olunmalıdır. Oyun sırasında çocuğa yönlendirici ipuçları verilebilir. Çocuk müzik durdurulduğunda hareket ediyorsa öğretmen “Şimdi ne yapman gerekiyor? Evet bekliyoruz.” diyebilir. Yanına giderek beklemesini sağlayabilir. Çocuğun bekleme davranışı mutlaka pekiştirilmelidir. Pinpon topunun koyulduğu kartonda düzenleme yapılabilir. Kenarlarına bariyer oluşturularak topun düşmemesi sağlanabilir. Arkadaşının kartonuna aktarma kısmında ise öğretmen çocuğa fiziksel yardımda bulunabilir. Değerlendirme aşamasında hareket eden ve etmeyen varlıkların görselleri tek tek tanıtılarak çocuktan iki görsel arasından hareket edeni ya da hareket etmeyeni göstermesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle

getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Gerçekleştirdiği her uygun aşama için çocuk mutlaka pekiştirilmelidir. Yapılacak deney ile ilgili bir video çocuklara izletilebilir. Pinpon topunun karton üzerinde daha rahat kalabilmesi için karton üzerine keçe yapıştırılarak karton zemininde uyarlama yapılabilir. Gerektiğinde çocuğa fiziksel yardımda bulunulabilir. Oyunun her aşamasında çocuğa hatırlatıcı ipuçları sağlanabilir. Değerlendirme aşamasında hareket eden ve etmeyen varlıklar ile ilgili görseller kullanılarak sohbet edilebilir. Çocuklardan bu varlıkları gruplamaları istenebilir. Kelebeği hareket ettirme süreci görsel haline getirilerek çocuklardan bu görselleri öncelik sırasına göre sıraya koymaları istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde etkinlikte kullanılacak materyaller etkinlik alanları çocuğa incelenir ve çocuğa ayrıntılı betimleme desteği sunulur. Üç boyutlu kelebeğe çocuğun dokunarak kanatlarını, gövdesini vb. hissetmesi sağlanır. Kelebeğin kanat ve gövde kısımlarını çocuğun ayırt edebilmesi için farklı dokulardan hazırlanması önemlidir. Balonu saça sürme, kelebeğe yaklaştırarak parmak uçlarıyla hareketi hissetme, pinpon topunu düşürmeden ilerletme gibi aşamalar ayrıntılı betimlenerek ihtiyaca yönelik fiziksel yardım veya akran desteği sunulabilir. Yardım sunulurken çocuğun ihtiyacından fazla yardım sunmamaya dikkat edilmelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Ortamın ışık düzeyi çocuğun görme kalıntısına göre ayarlanmalıdır. Çocuğun görebileceği büyüklükte hazırlanan üç boyutlu kelebeğin kanatları, gövdesi, üzerindeki benekler arasında fosforlu ve canlı renklerle kontrastlık sağlanmalı ve çocuğun el büyütecisi yardımıyla incelemesi desteklenmelidir. Canlı renkteki balonu saça sürme, kelebeğe yaklaştırarak parmak uçlarıyla hareketi hissetme, pinpon topunu düşürmeden ilerletme gibi etkinlik aşamalarını çocu-

ğün yaparken sözel ipucuyla davranışları ayrıntılı be-
timlenmeli ve ihtiyaca yönelik olarak model olunma-
lıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Anlatımın çocuğa dönük olarak yapılması çocuğa dudak okuyabilmesi açısından kolaylık sağlayacaktır. Kartondan yapılan, kanatları kopya kâğıdından hazırlanan kelebek çocuğa verilir. Şişirilen balonu alıp saçına sürülmesi istenir. Her doğru davranış pekiştirilir. Balon kelebeğin kanatlarına yaklaştırılır oluşan hareketlenme izlenir. “Etrafınızda hareket eden başka ne var?” sorusu sorulur. (“Kuş” örneğindeki gibi verilen cevaplar pekiştirilir.) Müzik eşliğinde pinpon topunu yandaki grubun kâğıdına yuvarlama etkinliğinde yönergelerde destek verilir. (Öğretmen elinde kırmızı ve yeşil kart alır hareket etmek için yeşil hareketsiz kalmak için kırmızı kartı gösterir.) Arkadaşıyla ucundan tuttuğu kâğıdın üzerindeki topu düşürmeden yandaki grubun kâğıdına bırakma oyunu tamamlanır. Müzik durunca hareketsiz kalınır. Kırmızı kart gösterilir. Müzik başlayınca oyun da başlar ve yeşil kart gösterilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden

ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Kartondan yapılan, kanatları kopya kâğıdından hazırlanan kelebek çocuğa verilir. Şişirilen balonu alıp saçına sürülmesi istenir. Her doğru davranış pekiştirilir. Balon kelebeğin kanatlarına yaklaştırılır oluşan hareketlenme izlenir. “Etrafınızda hareket eden başka ne var?” sorusu sorulur. (“Kuş” örneğindeki gibi verilen cevaplar pekiştirilir.) Müzik eşliğinde pinpon topunu yandaki grubun kâğıdına yuvarlama etkinliğinde yönergelerde destek verilir (Öğretmen elinde kırmızı ve yeşil kart alır hareket etmek için yeşil hareketsiz kalmak için kırmızı kartı gösterir.). Arkadaşıyla ucundan tuttuğu kâğıdın üzerindeki topu düşürmeden yandaki grubun kâğıdına bırakma oyunu tamamlanır. Müzik durunca hareketsiz kalınır kırmızı kart gösterilir. Müzik başlayınca oyun da başlar ve yeşil kart gösterilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Çocuk “Kelebek” kelimesi yerine “Telebet” diyorsa öğretmen “Evet, kelebek” diyerek model olur. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuk “Telebet tanat” diyorsa öğretmen “Evet kelebeğin kanatları var.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli gö-

revler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Kelebeği hareket ettirme aşamasında etkinliğe önce öğretmen model olmalı daha sonra bir akranı model olarak göstermelidir. Çocuğun her bir aşamayı takip etmesi için hatırlatıcı ipuçları ya da yönergeler kullanılabilir. Kelebek etkinliğine geçilmeden çocuklarla yapılan deney ile ilgili bir video izlenebilir. Bu video üzerinden konuşularak aşamaları hakkında bilgi verilebilir. Oyun sırasında kullanılacak yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. Oyuna öncelikli olarak öğretmen model olmalı daha sonra çocuklardan yapmaları istenmelidir. Oyun süresi uzayabileceğinden çocuk birkaç kez topu karton üzerinde tuttuktan sonra müziği açma ve kapatma gibi görevler verilerek etkinlikte kalma süresi arttırılabilir. Değerlendirme aşamasında hareket eden ve etmeyen

varlıklar ile ilgili görseller kullanılarak sohbet edilebilir. Çocuklardan bu varlıkları gruplamaları istenebilir. Kelebeği hareket ettirme süreci görsel haline getirilerek çocuklardan bu görselleri öncelik sırasına göre sıraya koymaları istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk yardımcı aletler (Tekerlekli sandalye, yürüteç vb.) kullanıyorsa öğretmen çocuğun etkinlik içerisinde de bu aletleri kullanmasına fırsat vererek etkinliğe aktif katılımını sağlamalıdır. Kelebek etkinliğinde çocuk kolunu yukarı kaldıramıyorsa akran çifti oluşturarak birbirlerinin kafalarına balonu sürtmeleri istenebilir. Burada akran çocuğun önünde eğilebilir. Akran da çocuğun saçına balonu sürtmelidir. Etkinlik sürecinin tüm aşamalarında çocuğa fiziksel yardım sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 52

Etkinliğin Adı	: Nesneleri Toplayalım
Etkinlik Çeşidi	: Matematik Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır. Dikkatini çeken nesne-durum olaya yönelik sorular sorar.
Kazanım 16	: Nesneleri kullanarak basit toplama çıkarma işlemlerini yapar.
Göstergeleri	: Nesne grubundan belirtilen sayı kadar nesne ekler.
Materyaller	: Kalemler, kâğıt bardak, fon kartonuna yazılıp kesilmiş 1'den 5'e kadar rakamlar, boncuk, makas, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Toplama, ekleme.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara birer adet kalem dağıtır. Çocuklar ellerinde kaç tane kalem olduğunu söyler. Öğretmen karışık bir şekilde çocukların ellerine beşer tane kalem verir. Çocuklara ellerinde ilk başta olan kalem sayısı ile ikinci kez kalem dağıtıldıktan sonra olan kalem sayısı sorulur. Toplam kalem sayısı için öğretmen tarafından ilk dağıttığı ile ikinci dağıttığı kalem sayısını söylemeleri istenir. Çocuklardan sıra ile cevapları alınır.
- Çocuklar sınıf içersine dağınık bir şekilde yerleşirler. Öğretmen çocukları ikili, üçlü, dörtlü gruplara ayırır. Ardından öğretmenin yönergeleri ile belli grupların birleşmesi istenir. Birleşmenin ardından çocukların kendi gruplarını saymaları istenir. Öğretmen çocuklara "Sizi ilk gruplandırdığımda kaç kişiydiniz? Sonradan grubunuza kaç kişi eklendi? Toplamda kaç kişi oldunuz?" şeklinde toplama farkındalığına yönelik sorular sorar.
- Öğretmen 1'den 5'e kadar numaralandırılıp üzerindeki rakam kadar içine boncuk attığı çay

bardaklarını çocuklara tanıtır. Üzerinde rakam olmayan başka bir bardak da yanına konulur. Çocuklardan iki bardağın içindeki boncukları rakam olmayan bardağa dökmeleri istenir. Boncuklar döküldükten sonra çocuklar içindeki boncukların kaç tane olduğunu sayar. Hangi iki bardağın karıştırıldığı ve toplamda kaç boncuk elde edildiği konuşulur.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltililebilir.
- Çocuklar eklemek ne demektir? Ben sepette olan elmaların üzerine 2 elma daha eklediğimde orada daha çok elma mı olur daha az elma mı olur?
- Toplamak ne anlama geliyor?
- Anneniz ablanız ve size 5 tane ceviz verdi. Fakat ablanız hepsini yemek istemediği için bir tane-sini size verdi. Ceviz sayınızdaki son durum ne olur?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak DEHB olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Toplama işlemi mutlaka basamaklandırılarak verilmelidir. Toplama işlemi ile ilgili videolardan faydalanılabilir. Sayı sayma ve rakamlarla ilgili çalışmalara etkinlik öncesi yer verilmelidir. Çocuğun toplama işlemini bireysel olarak yapması yerine yalnızca eline verilen 3 kalemi tek tek sayarak masaya koyması, akran iş birliğine uygun bir akranının da kendi elindeki kalemleri çocuğun kalemlerinin üzerine sayarak birlikte bir toplama işlemi yapmaları sağlanabilir. Tane kavramına karşılık gelen sayı görsel kart üzerinden gösterilebilir. Arkadaşları ile birlikte yaptığı etkinlikte de bir akran çiftinin olması sağlanarak onunla hareket etmesi istenebilir. Çocuğa işlemler için ek süre verilebilir. Yer değiştirme esnasında yönergeler tekrar edilebilir. Çocukların ellerine renkli kartlar verilerek aynı renge sahip çocukların bir araya gelmesi istenebilir. Bu çocuğa ipucu verecektir. Daha sonra kartlar çocukların arasında değiştirilerek tekrar yer değiştirmeleri istenebilir. Toplama işleminin seviyesi çocuğun seviyesine uygun olmalıdır. Performansına uygun toplama gerektiren süreçlere çocuk dahil edilebilir. Bardağın birinde 2 kırmızı boncuk, diğerinde 3 mavi boncuk verilerek bunları aynı bardağa dökmesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler açık, anlaşılır ve net olmalıdır. 'Kalemleri al. Kalemleri say. Kaç kalem var? vb. Çocuğun dikkat süresine göre etkinlik planlanmalıdır. Etkinliği daha etkileşimli hâle getirmek için bir akranı ile eşleşmesi ve bu işlemleri birlikte yapmaları istenebilir. Akranı elindekileri sayarak ortak bir kutuya koyabilir. Ardından çocuk elindekileri sayarak kutuya koyabilir. Sonra birlikte toplam kaç tane nesne olduğunu sayarak söyleyebilirler. Akranları ile bir araya geldikleri etkinlikte toplamayı anlatmak için bir araya gelen çocuk gruplarının el ele tutuşması sağlanarak çocukların kendi gruplarını saymaları sağlanabilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinliğe başlamadan önce dokunsal/işitsel materyalleriyle veya tanıdığı nesnelerle basit toplama çalışmaları yapılabilir. Etkinliğe başlamadan önce etkinlikte kullanılacak materyalleri incelemesi sağlanır. Çocuğa verilen kalemi incelerken parmak uçlarıyla kalemin ucuna, kapağının olup olmadığına, dokusuna, plastikten mi yoksa tahtadan mı yapıldığına ve buna benzer özelliklerine dikkat etmesi ve elinde kaç kalem olduğunu söylemesi istenir. "Aferin. Elinde 1 kalem var. Şimdi sana 1, 2, 3, 4 tane kalem veriyorum." denilerek fiziksel yardımla incelemesi ve tek tek sayması sağlanır. "Kaç kalem oldu, sayalım. 1, 2, 3, 4, 5. Önce 1 kalemin vardı 4 kalem daha verilince 1, 2, 3, 4, 5 kalemin oldu. Harikasın. Evet 5 tane kalemin var." denilerek dönüt verilmelidir. Farklı dokulardaki bardakların üzerine sırayla 1, 2, 3, 4, 5 Braille rakamlar yazılarak çocuğun parmak uçlarıyla noktaları hissederek hangi rakam olduğunu söylemesi sağlanırken rakam kadar tutabileceği büyüklükteki boncukları kavanoza atması sağlanır. Daha sonra çocuğun bardaktaki boncukları sayması ve boncukları az olandan çok olana, çok olandan az olana doğru sıralaması gibi çalışmalar yapması sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinliğe başlamadan önce etkinlikte kullanılacak materyalleri görme kalıntısını kullanarak incelemesi sağlanır. Işık parlamaları ortadan kaldırılarak çocuğun sırtı pencereye dönük olacak şekilde oturması sağlanabilir. Gerekiyorsa masa lambası kullanması sağlanabilir. Canlı renkteki kalemi gözüne yaklaştırarak incelerken "Kalemin ucu var mı yok mu? Kalem hangi renk? Kalemin kapağı var mı? Kalem pürüzlümü yoksa kaygan mı? Kalem plastik mi yoksa tahta mı?" şeklinde sorularla kalemin özelliklerinin neler olduğunu ve elinde 1 kalem olduğunu söylemesi istenir. Kalemlerle masa üzerinde renk kontrastlığı sağlanmasına dikkat edilir. "Elinde 1 kalem var. Şimdi sana 1, 2, 3, 4 tane kalem veriyorum." Denilerek çocuğun görme alanına konulur ve çocuğun yaklaşarak tek tek sayması sağlanır. "Kaç kalem oldu, sayalım." denilerek çocuğun parmağıyla tek tek 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde sayması sağlanır. Beyaz bardakların üzerine sırayla canlı, kontrast renklerde ve çocuğun görebileceği büyüklükte olan, kalın gazlı kalemle oluşturulan 1, 2, 3, 4, 5 rakamları yazılır. Çocuğun görerek okuması ve okuduğu rakam kadar tutabileceği büyüklükteki zıt renklerdeki

boncukları kavanoza atması sağlanır. Boncukları kavanoza atmasıyla az gören çocuğun izleme becerilerini desteklemiş olacağınız unutulmamalıdır. Daha sonra çocuğun bardaktaki boncukları sayması ve boncukları az olandan çok olana, çok olandan az olana doğru sıralaması şeklinde çalışmalar yapması sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Sayma işlemini kalem boncuklar resimli kartlar ve oluşturulan gruplar üzerinden yapması sağlanabilir. Çocuk öğretmeni iyi görebileceği bir konumda oturmalıdır. Öğretmen, çocuğun iyi işitebileceği bir konumda olmalıdır. Öğretmen konuşurken yüzünü her daim çocuğun görebileceği konumda olmalıdır. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân ve-

rilmelidir. Sayılarla ilgili görsel kartlar kullanılabilir. Çocuk toplama yaparken ek süre verilebilir. Sayılarla ilgili görsel kartlar kullanılabilir (1'den 5'e kadar kartlar üzerinden sayıları tanıma ve birer ritmik sayma etkinliği yapılabilir.). Yeni kelime girdisinden önce 'Dinle' yönergesi verilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Yeni kelime girdileri çocuğa tekrar ettirilmelidir. Etkinlik yapımında akran desteği alınabilir. Çocuğun dil seviyesine uygun anlatım yapılmalıdır. Çocuğun yeni kelime girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir (Say bakalım şimdi elinde kaç kalem var. 1, 2, 3 aferin çok güzel saydın gibi.). Çocuğun cevaplanması için ek süre verilmelidir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlikte kullanılan materyaller tek tek tanıtılarak çocuktan da söylemesi istenebilir. Her olumlu iletişim davranışı desteklenmeli ve dönüt verilmelidir. Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Çocuk "İki" kelimesi yerine "İti" diyorrsa öğretmen "Evet, iki." diyerek model olmalıdır. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuk "İti talem" diyorrsa öğretmen "Evet iki kalem var." diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresine göre planlanmalıdır. Çocuğun dikkatini çekmek için farklı materyalleri (Daha büyük materyaller; oyuncak arabalar, peluş oyuncak gibi ya da daha dikkat çekici materyaller, parlak renkli kalem, parmak kuklaları gibi.) sayması istenebilir. Yönergeler açık ve net olmalıdır. "Elindeki kalemleri say. Şimdi buradakileri (Öğretmenin elindeki) say. Benim kalemlerimi de al. Kalemleri tek tek sayarak bana ver. Toplam kaç tane kalem var?" şeklinde yönergeler kullanılabilir. Süreç bu şekilde açık anlaşılır ifadelerle sunulmalıdır. Etkinliğe aktif katılımını sağlamak için vurgu ve tonlamalara dikkat edilmelidir.

Arkadaşlarıyla bir araya geldikleri etkinlikte çemberlerin veya minderlerin üzerlerinde gruplanmaları arkadaşlarını sayabilmesine olanak verecektir. Örneğin her çocuğun kendi grubuna ait renkte olan (Mavi, sarı, kırmızı grup diye isimlendirilebilir.) mindere oturması ve çocuğun kendi grubuna ait renkte oturan arkadaşlarını sayması şeklinde düzenlenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Yer değiştirme sırasında çocuğa ek süre verilmelidir. Çocuk yer değiştirme ile ilgili problem yaşıyorsa her grubun bir başı olduğu söyle-

nerek grup başlarının yer değiştirmemesi, arkadaşlarının grup başları arasında yer değiştirmesi istenebilir. Grup başlarına ekleme ve çıkartmalar yaparak toplama sonucuna ilişkin sayının değişmesi sağlanabilir. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa arkadaşları tren vagonları gibi onun arkasına dizilerek sınıfta gezebilir. Gezerken vagon eklenir veya vagonlar kendi aralarında yer değiştirir. Her işlem sonrası toplam tekrar sayılır. Boncuk sayma etkinliğinde çocuk tutmada ve kavramada güçlük yaşıyorsa daha kolay tutacağı ku- maş parmak kuklaları, boyaları, daha büyük boncukları, oyun hamurundan yapılmış daireleri vb. sayması sağlanabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 53

Etkinliğin Adı	: Paylaşmak Güzeldir
Etkinlik Çeşidi	: Matematik Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 3	: Algıladıklarını hatırlar.
Göstergeleri	: Nesne/durum/olayı bir süre sonra yeniden kullanır.
Kazanım 15	: Parça- bütün ilişkisini kavrar.
Göstergeleri	: Bir bütünün parçalarını söyler. Bir bütünü parçalara ayırır. Parçaları birleştirerek bütün elde eder.
Materyaller	: Mevsim meyvesi, bıçak, yapboz, dört adet dört eş parçaya ayrılmış resim, fon kartonu, yapıştırıcı.
Kavramlar/Sözcükler	: Parça, bütün.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa sınıf mevcudunun yarısı kadar mevsim meyvesi getirir. "Çocuklar size bugün meyve getirdim. Fakat markette bu kadar vardı. Bu meyveleri size eşit bir şekilde paylaşmak istiyorum. Ama elimde sizin sayınız kadar meyve yok. Bana çözüm önerebilir misiniz, ne yapabilirim?" diye sorar. Çocuklardan gelen çözüm önerileri dinlenir. Ardından bir meyveyi iki parçaya ayırır ve parçaların birbirine eşit olduğunu söyler. "Çocuklar meyveyi iki eş parçaya ayırdım. Bunları bu şekilde parçalara ayırıp size dağıttığım zaman sizce meyve problemimizi çözmüş olur muyuz?" sorusu sorulur ve meyveler çocuklara dağıtılır.
- Sınıf içerisinde bulunan yapboz oyuncakları masalara konur. Öğretmen yapboz oyununu parçalara ayırmadan önce "Çocuklar yapboz oyununun bütününe iyice bakın ve inceleyin. Çünkü bu oyunu parçalarına ayırdıktan sonra sizler parçaları birleştirerek eski haline getireceksiniz." der. Oyun parçalara ayrılır ve çocuklar ikili grup-

lara ayrılarak oyuna başlarlar.

- Öğretmen çocukları gruplara ayırır. Her bir gruba dört eş parçaya ayrılmış resim verir. "Çocuklar sizlere parçalara ayrılmış resimler verdim. Her bir parça üzerinde ne resmi olduğunu inceleyin ve birbirinizle paylaşın. Ardından bu resimleri bir araya getirerek bir bütün oluşturun. Bir araya gelen parçaların nasıl bir resim oluşturduğunu inceleyin." diyerek çocuklara fon kartonu ve yapıştırıcı verir. Çocuklar ortaya çıkan resimler hakkında konuşur.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltililebilir.
- Yapbozları birleştirirken neye dikkat ettiniz?
- Bugünkü etkinlikte en çok hangi kısımda eğlendiniz?
- Etkinliklerde sizi en çok zorlayan ne oldu?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre DEHB olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Etkinler sırasında yönergeler çocuğun alıcı dil düzeyine uygun olacak şekilde açık, anlaşılır ve net olarak sunulmalıdır. Yönergeler gerektiğinde tekrar edilebilir. Etkinlik sırasındaki geçişlerde çocuğa gereksinim duyduğu yerlerde yönlendirici ipuçları verilir. Yapboz birleştirirken yapbozlar parça sayısına ve zorluk düzeyine uygun olarak sunulabilir. Akran iş birliği ile yaptığı çalışmalarda sözlü yönlendirmelerde bulunulabilir. Parçanın yerini bulması için ek süre verilebilir. Çocuğa öğretme ilişkin ek bilgiler sunulabilir. Örneğin "Bak bu bir elma. Onu böldüm ve iki yarım oldu. Bak birleşince tam elma oldu." denilerek elmanın yarısı çocuğa verilebilir. Yarım-bütün kavramının iyi anlaşılması için daha çok somut örnekler verilebilir. Bütün elma, bütün karpuz, yarım ekmek yarım limon gibi resimli kartlar üzerinden bütün ve yarım örneklendirilebilir. Etkinlik öncesi aile bilgilendirilerek ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir. Çocuğun resmi akran iş birliği ile tamamlaması istenebilir. Çocuğun elindeki parçayı arkadaşlarına göstermesi ve o parçaya uygun olan diğer parçaları bulunduran akranların çocuğun yanına gelmesi istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine uygun olarak zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Etkinlik kuralları öğretmen tarafından açık, anlaşılır ve uygulamalı olacak şekilde açıklanmalıdır. Etkinlik görseller kullanılarak aşamalandırılmalı ve çocuğun bu aşamaları takip etmesi sağlanmalıdır. Çocukla göz kontağı kurulmasına özen gösterilmelidir. Yönergeler kısa ve net olmalıdır. (Resmi havaya kaldır, yapbozu tamamla gibi.) Çocuğun dikkat süresine göre etkinlik planlanmalıdır. Çocuğa yapbozlar daha önce gösterilerek birkaç kez öğretmen gözetiminde tamamlaması sağlanabilir. Yapboz ayrıntılı olarak tanıtılabilir. Yapboz tamamlanırken akranların onun yapboz parçasını tamamlaması için kendi parçalarını uygun olan kısma yaklaştırmaları çocuğun da bunları birleştirmesi istenebilir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocuğa "Bütün ne demek? Yarım ne demek?" soruları sorularak çocuğun uygun tepkileri pekiştirilir. Eğer çocuk zorlanıyorsa "Bu bütün havucu Ali ve Ayşe'ye paylaştırmak istiyorum. Sence paylaşırabilir miyim? Bu havuç bütün. Çünkü hiç parçalanmamış, paylaştıramam. Bu nedenle bu havucu ortadan iki eşit parçaya bölebilirim. Böylece iki tane yarım havucum olur. Hadi! İnceleyelim ve sayalım. 1 yarım havuç, 2 yarım havuç. Hadi havuçları Ali ve Ayşe'ye paylaşalım. Bu yarım havuç Ali'nin bu yarım havuç Ayşe'nin." denerek sözel ipuçlarıyla birlikte fiziksel yardımla havuçları iki eşit parçaya bölmesi ve paylaşması sağlanarak yarım olan somutlaştırılır. Daha sonra çocuğa "Havucu iki eşit parçaya böldüğümüzde oluşan havuca ne denir?" sorusu sorularak ipuçlarıyla "Yarım havuç" demesi desteklenebilir. "Peki başka neleri tam ortadan iki eşit parçaya bölebiliriz?" şeklinde çocuğun cevapları çeşitlendirilebilir. "Çocuklar manavdan aldığım 4 tane elmalarım sizler için yeterli değil. Çünkü sınıfımız 8 kişi. Beraber sayalım mı?" denilerek fiziksel yardımla çocuğun arkadaşlarına tek tek dokunması, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 şeklinde sayması ve sınıfta toplam 8 kişi olduklarını söylemesi sağlanabilir. Daha sonra "4 tane elmayı tek tek iki eşit parçaya bölmemiz gerekiyor" denilerek fiziksel yardımla elmalar iki eşit parçalara bölünerek çocuğun incelemesi sağlanır. "Toplam 8 tane yarım elmamız oldu. Sayalım mı?" şeklinde sorulduktan sonra çocuğun elinin üzerinden tutulup dokundurarak 1 yarım, 2 yarım, 3 yarım, 4 yarım, 5 yarım, 6 yarım, 7 yarım ve 8 yarım olduğunu hissederek sayması desteklenir. Çocuğun rehber arkadaş yardımıyla 8 eşit parçaya bölünen yarım elmaları arkadaşlarına dağıtması ve yarım elma olduğunu söylemesi istenebilir. Bütün çilek-yarısı kesilmiş çilek, bütün üçgen-yarısı kesilmiş üçgen, bütün ayı-yarısı kesilmiş ayı vb. yapbozları verilerek çocuğun parçaları inceleyerek bütünü tamamlaması ya da bir bütünü iki eşit parçaya bölmesi yapbozlarla desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Işık yönü ve miktarı çocuk için uygun olan konumda etkinliği tamamlaması sağlanmalıdır. Etkinlik öncesinde baskı ile zemin arasında canlı renklerle kontrastlık sağlanarak çocuğun görebileceği büyüklükteki gerçek nesne görselleriyle bütün-yarım çalışmaları yapılabilir. "Çocuklar manavdan aldığım 4

tane elmalarım sizler için yeterli değil. Çünkü sınıfımız 8 kişi. Beraber sayalım mı?” denilerek çocuğun arkadaşlarına yaklaşıp tek tek 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 sayması ve sınıfta toplam 8 kişi olduklarını söylemesi sağlanabilir. Daha sonra “4 tane elmayı tek tek iki eşit parçaya bölmemiz gerekiyor.” denilerek akran desteği sunulurak elmaları iki eşit parçalara bölmeleri ve el feneri kullanılarak yarım elmaları incelemesi sağlanır. “Toplam 8 tane yarım elmamız oldu. Sayalım mı?” şeklinde sorularak çocuğun yaklaşıp parmağıyla 1 yarım, 2 yarım, 3 yarım, 4 yarım, 5 yarım, 6 yarım, 7 yarım ve 8 yarım olduğunu görerek sayması desteklenir. Az gören çocuk için fark edilebilir canlı renklerden oluşan bir yapboz seçilebilir. Yapboz parçası çocuğun iyi görebileceği bir yere konulmalıdır. Gerekliyse görebileceği alana masa lambası konularak görmesi desteklenebilir. Ayrıca çocuğun görerek ayırt edebileceği büyüklükteki, ortadan iki eşit parçaya kesilmiş görseller verilerek çocuğun gözüne yaklaştırarak veya üzerine yaklaşıp incelemesi sağlanabilir. Daha sonra “Nesnelerin diğer yarısını bul ve renkli keçeli kalemle çizerek birleştir.” yönergesi verilebilir. Çocuğun yönergeleri anladığından emin olunmalıdır.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen, çocuğun iyi işitebileceği bir konumda olmalıdır. Öğretmen konuşurken yüzünü her daim çocuğun görebileceği konumda olmalıdır. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır. Yarım-bütün kavramı anlatılırken görsel kartlar kullanılabilir. Yapboz birleştirilirken model olunabilir. Birebir eşit gerçek nesneler ile tam-yarım kavramı gösterilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk, öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Yarım-bütün kavramı anlatılırken görsel kartlar kullanılabilir. Çocuk sorulan soruları cevaplar ek süre verilebilir. Yeni kelime girdisinden önce “Dinle.” yönergesi verilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Yeni kelime girdileri çocuğa tekrar ettirilmelidir. Etkinlik yapımında akran desteği sağlanabilir. Çocuğun dil seviyesine uygun anlatım yapılmalıdır. Çocuğun yeni kelime girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Çocuk “Meyve.” kelimesi yerine “Meyye.” diyorsa öğretmen “Evet, meyve.” diyerek model olabilir. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuk “Portakal.” diyorsa öğretmen “Evet yarım portakal.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (Jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik kuralları açık, anlaşılır ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından çocuklara açıklanmalıdır. Etkinlik sırasında çocuğun izleme, dinleme davranışları mutlaka pekiştirilmelidir. Dikkat dağınık bir durum olduğunda çocuğun dikkati etkinliğe çekilmelidir. Örneğin ses tonlamaları kullanılmalı, çocuğa hareket imkânı sunulmalı ya da etkinlik ile ilgili görevler verilerek aktif katılımı sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra çocuğun sevdiği bir meyve veya pasta ile bu kavramlar çalışılarak öğrencinin etkinliğe olan ilgisi artırılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Bölündükten sonra dağıtılan meyveyi çocuk yerken gerekiyorsa yardım edilmelidir. Akranlarının bedensel yetersizliği olan çocuğa destek sağlamasına fırsat verilmelidir. Çocuk hareket edemeyecek durumdaysa bulunduğu grubun çocuğun etrafında toplanması organize edilmelidir. Yapboz parçaları çocuğun rahatça tutabileceği şekilde tasarlanmalıdır. Yapboz parçası ince olduğu için kavramasının kolay olması için altına sünger yapıştırılabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 54

Etkinliğin Adı	: Kokuları Fark Ediyorum
Etkinlik Çeşidi	: Matematik Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 6	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları kokusuna göre ayırt eder, eşleştirir.
Materyaller	: Oda parfümü, kolonya, iki plastik sepet, kokularına göre ayırt edilecek meyveler, çiçek gibi nesneler.
Kavramlar/Sözcükler	: Koku, parfüm.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen sınıfa bir oda parfümü sıkar. Çocuklardan sınıfı koklamalarını ister. Nasıl koktuğu ile ilgili yorumlarını alır. Kokusunu alarak sıkılan parfümün içinde neler olabileceği sorulur. Çocuklara en sevdikleri ve sevmedikleri kokuların neler olduğu sorulur. "Çocuklar akşam yemek yapılırken sadece kokusunu hissederek o gün yemekte neler olduğunu tahmin edebilir misiniz? Evde kek piştiği zaman burnunuza nasıl bir koku geliyor? Baharda çiçek kokusunu sever misiniz? En çok hangi çiçeğin kokusunu sever misiniz?" gibi sorular ile koku hakkında sorular sorulur. Ardından çocuklara kolonya döküp kokusundan kolonyanın içinde neler olabileceğini tahmin etmeleri istenir.
- Öğretmen iki adet plastik kutu seçer. İçlerine ikisinde de aynı yiyecek ve aynı çiçekler olacak şekilde kokusundan anlaşılması kolay olan yiyecek veya çiçekleri koyar. Bunlar gül, nane, limon,

portakal, elma gibi keskin kokuları olan meyve, sebze veya çiçekler olmalıdır. Çocuklardan biri seçilir ve gözlerini kapatır. Sepetin içinde bulunan yiyecek ve çiçeklerden herhangi birini seçer ve koklar. Ardından onu yan tarafına bırakır. Öğretmen kokladığı yiyecek veya çiçeğin aynısını koklayarak ikinci sepetten bulmasını ister. Kokusuna göre ayırım yapıp bulduktan sonra eşleştirmesini yapar. Ardından gözleri açılarak yapılan eşleştirmenin doğru olup olmadığı kontrol edilir.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir.
- Etkinlik içerisinde en çok hangi kokuyu sevdiniz?
- Sınıfa sıkılan parfümün kokusunu beğendiniz mi?
- Kokusuna göre gruplama yaparken zorlandınız mı?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Et-

kinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli, gerektiğinde tekrar tekrar model olunma-

lı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Çocuğun kokuyu somutlaştırması için limon kolonyası, tütün kolonyası, çam kolonyası, mandalina kolonyası gibi keskin kokulardaki farklı kolonyalar da koklatılabilir. Çocuğa nesneleri dokunarak incelemesi için ek süre verilebilir. Koklarken nesnenin rengine, görünüşüne ilişkin ek bilgiler de verilebilir. Çocuk "Turuncu rengi var, ağaçta yetişir, yuvarlaktır. Sarı rengi var, ekşi bir tadı olur." gibi ifadeler kullanılarak yönlendirilebilir. Çocuk ilk kutuda kokladığı nesneyi ikinci kutuda ararken öğretmeni tarafından nesnenin görsel özelliklerine ilişkin bilgiler aktarılabilir. Kutudaki nesne sayısı azaltılabilir. Soru-cevap esnasında ek süre verilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabılır. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişim geçilmelidir. Çocuğun dikkat süresine göre etkinlik planlanmalıdır. Kokulu yiyeceklerle ilgili görseller kullanılabilir. Kolonyaları çocuğun sıkması istenebilir. Çocuğu cesaretlendirmek için akranı model olarak gösterilebilir. Akranın hemen ardından nesneye temas etmesi istenebilir. Gözlerini kapatmasını istemek yerine nesneleri delikli renkli poşetlere koyarak nesneleri koklaması istenebilir. Koklaması için nesneye ait bir parça verilebilir. Tüm portakal değil portakalın kabuğu, çiçek yerine çiçeğin bir yaprağı vb. gibi. Çocuğun gözlerini bir fularla kapamak yerine öğretmen çocuktan izin alarak elleriyle kapatabilir. Çocuğun kokular için hassasiyeti göz önünde bulundurularak etkinlikte kullanılacak kokulu materyaller ve parfümlerin seçimi doğru yapılmalıdır. Kokulu nesneler çocuğun rahatsız olmayacağı türden seçilmelidir. Çocukta dil ve konuşmaya yönelik bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliği olan çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde çocukla kokuların farkına varma, kokuların farklarını belirleme ve ayırt etme, kokuların hangi taraftan geldiğini belirleme ve o kokuya doğru

yürüyerek kokunun kaynağını bulma gibi koku çalışmaları yapılmalıdır. Odaya parfüm sıkılarak "Kokuyu sende alabiliyor musun? Acaba ne kokusu bu?" şeklindeki yönlendirmelerle sıkılan parfümü koklaması ve ne kokusu olabileceğini, hangi taraftan geldiğini hissetmesi sağlanır. Çocuğa koku kutusundan yemek kokusu, sabun kokusu vb. farklı kokular koklatılarak kokuları tahmin etmeye çalışması ve kokuları ipucu olarak belirlemesi sağlanabilir. Çocuğun tost kokusunu ipucu olarak kullanarak kantine yaklaştığını, sabun kokusunu hissettiğinde lavabolara yaklaştığını anlaması sağlanabilir. Akranlarıyla sosyalleşebilmesi için görme yetersizliği olan çocuğun da gözü bağlanarak "Önünde sürpriz kutusu var ve ben içinde neler olabileceği bilemiyorum. Koklayarak neler olduğunu söyleyebilir misin?" denilerek kutunun içindeki gül, nane, limon, portakal ve elmayı tek tek dokunarak incelemesi ne olduğunu koklayarak veya tadarak hissetmesi sağlanabilir. Daha sonra kokusu, tadı, şekli vb. özellikleri hakkında konuşulurken nesneleri kokusuna göre gruplaması da sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabilirdiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği işğa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Gereken durumlarda çocuğun etkinlikleri daha iyi görebilmesi için nesnelerin yanına masa lambası, led ve ışık küresi vb. konulabilir. Etkinlik öncesinde çocukla kokuların farkına varma, kokuların farklarını belirleme ve ayırt etme, kokuların yönünü ve kaynağını fark etme gibi koku çalışmaları yapılmalıdır. Odaya parfüm sıkılarak "Havada bir koku var. Sence ne kokusu olabilir?" şeklindeki yönlendirmelerle sıkılan parfümü koklaması ve ne kokusu olabileceğini, hangi taraftan geldiğini hissetmesi sağlanır. Akranlarıyla sosyalleşebilmesi için az gören çocuğun da gözü bağlanarak önündeki kutuyu sağında-önünde gibi yönlendirmelerle bulması, kutuyu açması ve içindekileri tek tek alarak koklaması sağlanmalıdır. Çocuğun nesneleri tanınması ve koklaması için yeterince süre verilmelidir. Daha sonra kokusu, tadı, şekli vb. özellikleri hakkında konuşulurken nesneleri kokusuna göre gruplaması da sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin

olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik anlatımında çocuğun görsel ile ifade etmesi sağlanmalıdır. Çocuk öğretmeni iyi görebileceği bir konumda oturmalıdır. Öğretmen konuşurken yüzünü her zaman çocuğun görebileceği konumda olmalıdır. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal destek sağlamalıdır. Ortamı koklayarak çocuğa model olunabilir. Nesneler için resimli kartlar kullanılabilir. Kartlar gösterilerek “Aynısı nerede? Bul.” şeklinde yönerge verilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuk sorulan soruları cevaplarırken ek süre verilebilir. Yeni kelime girdisinden önce “Dinle.” yönergesi verilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Yeni kelime girdileri çocuğa tekrar ettirilmelidir. Etkinlik yapımında akran desteği sağlanabilir. Çocuğun dil seviyesine uygun anlatım yapılmalıdır. Çocuğun yeni kelime girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocuğun cevaplanması için ek süre verilmelidir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır. Nesneler için resimli kartlar kullanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun kendini ifade edebilmesi için fırsat ve zaman verilmelidir. İfade edici dil becerileri düzeyine göre tepki vermesi için desteklenmelidir. İfadeleri kabul edilip pekiştirilerek ifadenin tam hâli öğretmen tarafından model olunmalıdır. Çocuk “Portakal” kelimesi yerine “Poytatal” diyorsa öğretmen “Evet, portakal.” diyerek model olabilir. Çocuğun kullandığı sözcük ve cümleler öğretmen tarafından genişletilmelidir. Çocuk “Portakal” diyorsa öğretmen “Evet turuncu bir portakal.” diyerek çocuğun cümlesini genişletebilir. Çocuğun kendini ifade etme ve iletişim çabaları pekiştirilerek konuşma becerilerine ilişkin cesaretlendirilmelidir. Sözlü ifadelerini doğal işaretlerle (jest ve mimikler) desteklemesine fırsat tanınmalıdır. Aile ile görüşülerek yeni öğrendiği sözcükler paylaşılmalıdır. Aileden çeşitli günlük yaşantılarında çocuğun bu sözcükleri kullanması için fırsatlar oluşturması sağlanmalıdır.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Yönergeler açık ve net olmalıdır. Çocuğun dikkatini etkinliğe yönlendirmek için dikkat çekici uyarılar yapılmalıdır. Yönerge normal ses tonundan farklılaşacak bir ses tonu ve vurguyla verilerek çocuğun dikkatini çekecek şekilde sunulabilir. Soruları cevaplarırken çocuğa ek süre verilebilir. İlk kutudaki kokladığı bir nesneyi bulduktan sonra, diğer nesneyi koklamak için tekrar gitmesi istenebilir. Kokulara ilişkin sorular sorulurken görseller gösterilerek ipucu sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Etkinlikte kullanılan nesneler çocuğun rahatça tutup kavrayabileceği şekilde olmalıdır. Çocuk nesneleri tutamıyorsa fiziksel destek sağlanmalıdır. Kutular ve nesneler çocuğun ulaşabileceği bir konumda olmalıdır. Nesneleri önceden tanımasına, yeterince koklamasına izin verilmelidir.

ETKİNLİK 55

Etkinliğin Adı	: Hikâyedeki Renkler
Etkinlik Çeşidi	: Matematik – Oyun Etkinliği (Birleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 6	: Nesne ya da varlıkları özelliklerine göre eşleştirir.
Göstergeleri	: Nesne/varlıkları rengine göre ayırt eder, eşleştirir.
Materyaller	: A4 kâğıdı boyutunda kesilmiş kartonları, pastel boya, A4 kâğıdı.
Kavramlar/Sözcükler	: -

Öğrenme Süreci

- Öğretmen her çocuk için A4 boyutunda kesilmiş kartonlara minik daireler çizer. Dairelerin içini kırmızı, sarı, mavi, yeşil, turuncu, mor, pembe, siyah, beyaz renklerine boyar. Bu kartonlar çocuklara dağıtılır. Çocuklar üzerinde bulunan renkleri inceler. Her çocuk kendi kartonunu masasına bırakır. Çocuklar sınıf alanını incelemek için sınıf içerisinde rahat bir şekilde konumlanır. Öğretmen çocuklara müzik açar. Çocuklar müzik sesini duyduğunda sınıfı incelemeye çıkarlar. Buldukları nesneleri alıp kartonun üzerinde bulunan renklere göre nesneleri kartonun üzerine yerleştirirler. Tüm kartonları tamamlayan “Buldum.” diye bağırır. Her çocuk kartonundaki renkleri tamamlayana kadar oyun devam ettirilir.
- Kartondaki renklere uygun nesneler bulunduktan sonra öğretmen bu nesnelerle ilgili çocuklardan birer cümle söylemelerini ister. Çocukların söyledikleri cümleler öğretmen tarafından

not edilir. Öğretmen çocuklara örnek olması açısından hikâyeyi bir cümle ile başlatır. “Bugün okula gelirken yerde kırmızı renkli bir boncuk gördüm.” Çocuklar kendi kartonlarında bulunan nesneler ile ilgili sıra ile cümlelerini kurarlar. Öğretmen not aldığı cümleleri hikâye şeklinde ara ara çocuklara okur. Bütün çocuklar cümlelerini söyleyince hikâyenin tamamı çocuklara okunur. Öğretmen hikâyede mavi bir traktör dediği zaman çocuklar önlerinde bulunan mavi nesneleri havaya kaldırır. Kırmızı kelimesi geçtiğinde ise kırmızı nesneleri kaldırmaları istenir. Hikâye bu şekilde etkileşimli olarak okunur ve etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda aşağıdaki gibi bir değerlendirme yapılabilir.
- Etkinlik içerisindeki oyun eğlenceli miydi? Oluşturulan hikâyenin resmini çiziniz.

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yöner-

gelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Cümle oluşturma sırasında birkaç akranı model olarak gösterilebilir. Cümle öğretmen tarafından söyleyerek çocuğun tekrar etmesi sağlanabilir. Renklere uygun nesnelerin bulunması aşamasında çocuklar eşleştirilerek birlikte bulmaları sağlanabilir. Aile ile görüşülerek renk eşleme çalışmalarına yer vermeleri

sağlanabilir. Öğretmenin söylediği renk ile ilgili nesneyi kaldırma sırasında çocuktan söylenen renkteki nesneyi kaldırması istenebilir veya işaret ipucu sunulabilir. Örneğin “Şimdi bana önündekilerden mavi olanı göster ya da mavi olanı havaya kaldır.” denilebilir. Resim çizme aşamasında akran iş birliğine yer verilerek çocukların sıra alarak çizimleri sağlanabilir. Daha önceden silikleştirilmiş bir çizgi ile çizilmiş görsel verilerek çocuğun çizgilerin üstünden giderek resmi tamamlaması sağlanabilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için ise çizilmiş bir resmi boyaması istenebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. Çocuk ihtiyaç duyduğunda model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Kartondaki renklere ait nesnelerin bulunması aşamasında işaret ipucu sağlanabilir. Etkinlik öncesi aile bilgilendirilebilir. Renklerle ilgili nesneleri bulma çalışmalarına ev içinde yer vermelerini sağlamak çocuğun etkinlik sırasında yapabildiklerini arttıracaktır. Hikâye için cümle oluşturma aşamasında çocuğa bir olayı ifade eden görsel gösterilerek cümle kurması sağlanabilir. Öğretmenin söylediği renkle ilgili nesneyi gösterme aşamasında ise çeşitli hatırlatıcılara yer verilerek çocuğun katılımı sağlanmalıdır. Çocuktan ne yapmasını istendiği net olarak söylenebilir veya bir akranı model olarak gösterilebilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için çizilmiş bir görsel verilerek boyamaları istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun farklı büyüklükte, farklı renklerde, farklı dokulardaki daireleri parmak ucuyla incelemesi sağlanırken renkleri ayırt edebilmesi için daire üzerine her rengi ifade edebilecek küçük dokunsal semboller yapıştırılabilir. Böylece çocuk sembolden ipucu alarak sembolle dairenin rengini kodlayacak ve tahmin edebilecektir. Çocuğun zihninde canlandırabilmesi

için az sayıda renkleri sembolle kodlama yapması sağlanabilir. Daha sonra fiziksel yardım veya akran desteği sunularak sınıftaki nesneleri incelemesi ve hangi renk olduğunu nesneyle zihninde eşleştirdikten sonra kırmızı olan nesneyi çocuğun kırmızıyı ifade eden dokunsal sembolü hissettikten sonra eşleme yapması sağlanabilir. Sözel ipucuyla birlikte hikâye oluşturulurken söylenen renge uygun renkteki daireyi üzerindeki sembolü fiziksel yardımla hissetmesi sağlanarak yukarı kaldırması desteklenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Işık yönü ve miktarı çocuk için uygun olan konum seçilmelidir. Canlı renklerden oluşan, çocuğun görebileceği büyüklükteki daireler görme alanına bırakılarak incelemesi sağlanırken çocuğun daireleri eline tek tek alarak gözüne yaklaştırıp renklerini sırayla söylemesi sağlanabilir. Eğer çocuk renkleri ayırt etmede zorlanıyorsa masa lambası kullanılarak görmesi desteklenebilir. Çocuğun renkleri ayırt edebilmesi için yeterince süre verilmelidir. Farklı renklerdeki daireleri çocuğun daha kolay görebilmesi için beyaz zemin üzerinde kontrastlık sağlanması önemlidir. Sınıfın farklı yerlerine yerleştirilen nesnelerin çocuğun rahatça ulaşabileceği ve görebileceği bir yerde, zemin ile renk kontrastlığı sağlanarak çocuğun canlı renkleri ayırt etmesi ve uygun renklerle eşlemesi istenebilir. Sözel ipucuyla birlikte hikâye oluşturulurken söylenen renge uygun renkteki daireyi görme kalıntısını kullanarak bulması ve yukarıya kaldırması desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının

yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır. Ortamda bir nesneyi bularak çocuğa model olunabilir. Nesneler için resimli kartlar kullanılabilir. “Buldum.” demek yerine oyunun bittiğini belirten bir kart kaldırması istenebilir. Etkinlikte müzikle birlikte ışık da kullanılabilir. Sınıfın ışığı yakıldığında çocuk nesneleri aramaya başlar.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuk sorulan soruları cevaplarken ek süre verilebilir. Yeni kelime girdisinden önce ‘Dinle.’ yönergesi verilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Yeni kelime girdileri çocuğa tekrar ettirilmelidir. Etkinlik yapımında akran desteği sağlanabilir. Çocuğun dil seviyesine uygun anlatım yapılmalıdır. Çocuğun yeni kelime girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocuğun cevaplanması için ek süre verilmelidir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuk materyalleri telaffuz etmekte zorlanıyorsa “Mavi” yerine “Mayı” diyor ise çocuğa tekrar denemesi için doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir. 2

kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuk “Mayı ev” diyor ise öğretmen “Evet mavi kapılı ev” diyerek genişletme yapabilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeterli kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre “Evet/ Hayır”, tek kelimeli cevapları, iki kelimeli cevapları, üç kelimeli cevapları içerecek sorular yöneltilebilir. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve dilin kullanımına teşvik etmektir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirmek gerektiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabılır ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdan kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Çocuk kendi kartonundaki renklere göre nesneleri bulurken bulması istenen renk öğretmen tarafından çocuğa söylenebilir. Örneğin “Şimdi yeşil renkte olan bir nesne bul.” Hikâye için cümle oluşturma aşamasında çocuğun akranlarını izlemesi sağlanmalı daha sonra çocuğa sıranın kendisine geleceği hatırlatması yapılmalı ve çocuktan cevap alınmalıdır. Çocuk kendi çizimini tamamladıktan sonra arkadaşlarına yardım etmesi sağlanarak aktif katılım süresi arttırılmalıdır. İlgili renge ait nesneyi kaldırma aşamasında çocuğun akranlarına yönerge vermesi istenebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Etkinlikte kullanılan nesneler çocuğun rahatça tutup kavrayabileceği şekilde olmalıdır. Çocuk nesneleri tutamıyorsa fiziksel destek sağlanmalıdır. Kutular ve nesneler çocuğun ulaşabileceği bir konumda olmalıdır. Çocuk sınıf içinde gezemiyorsa akran veya öğretmen bedensel yetersizliği olan çocuğun tarifi ile sınıfta nesneleri arayıp yine onun yönlendirmesi ile renk kartlarına eşleme yapabilir. Bulduğu nesnelerle ilgili resim yaparken daha büyük resim kâğıtları kullanılabilir.

ETKİNLİK 56

Etkinliğin Adı	: Yaşlıların Gözünden
Etkinlik Çeşidi	: Sanat ve Oyun Etkinliği (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 19	: Problem durumlarına çözüm üretir.
Göstergeleri	: Problemi söyler. Problem durumuna çeşitli çözüm üretir.
Materyaller	: Yaşlı ve genç insanlara ait resimler, yaşlı ve genç insanlara uygun giysiler ve aksesuarlar, A4 kâğıdı, boya kalem, yaşlı- genç kavram sayfası.
Kavramlar/Sözcükler	: Yaşlılar haftası, yaşlı- genç, çekirdek aile.

Öğrenme Süreci**Drama Etkinliği**

- Isınma ve hazırlık aşamasında çocuklarla birlikte çemberde toplanılır. Öğretmen çocuklara önceden hazırladığı sınıf sayısının yarısı kadar genç, yarısı kadar yaşlı insan görsellerini çocuklara rastgele dağıtır. Çocuklara “Şimdi bir oyun oynayacağız. Müzik eşliğinde dans edeceğiz, müzik durduğu anda herkes elindeki resme uygun kişinin yapabileceği hareketleri yapacak.” der. Eğer elinizdeki resim yaşlı insansa yaşlıların yapabileceği, eğer genç bir insansa gençlerin yapabileceği hareketler yapmalarını ister. Çocuklar müzik durduğu anda elindeki kartlara uygun hareketlerini yaparlar. Öğretmen müziği durdurup “Don” yönergesini verdikten sonra her çocuk sırayla yaptığı hareketi anlatır. Çocuklarla birlikte yaşlı insanların genç insanlardan farkları hakkında sohbet edilir.
- Canlandırma aşamasında öğretmen çocukları beş kişilik gruplara ayırır. Öğretmen çocuklara çekirdek aile olarak büyükanne ve büyükba-

ba ziyareti yapılacağını söyler. Çekirdek ailenin ise anne, baba ve çocuktan oluştuğu açıklanır. Öğretmen çocuklardan anne, baba, çocuk, büyükanne ve büyükbaba rollerini almalarını ister. Rol dağılımı yapıldıktan sonra yaşlı ve genç bireylere ait aksesuar ve kostümler sınıfa getirilir. Çocuklar yaşlı bir bireyi canlandıracak ise yaşlı bireye uygun, genç bir bireyi canlandıracaksa genç bireye uygun aksesuar ve kostümleri giyerler. Rollerine uygun olarak giyinen çocuklardan büyükanne ve büyükbaba ziyaretini canlandırmasının yapılması istenir. Canlandırma bittikten sonra öğretmen “Çocuklar günümüzde büyükanne ve büyükbaba ziyaretleri azaldı. Bu yüzden büyüklerimiz kendilerini yalnız ve üzgün hissediyorlar. Sizce bu ziyaretlerin azalma sebebi ne olabilir?” sorusunu sorar ve çocukların tahminlerini söylemeleri istenir. Ardından öğretmen azalma sebeplerini açıklar. “Çocuklar büyüklerimizin kendilerini yalnız ve üzgün hissetmemeleri için sizce neler yapmamız gerekir?” sorusunu sorar ve cevaplar üzerine çocuklar ile birlikte sohbet edilir.

- Değerlendirme aşamasında öğretmen, çocukları kostümlerine göre yaşlı- genç olarak gruplandırarak masalara karşılıklı olarak oturtur. Çocuklardan karşılarında bulunan genç- yaşlı kişinin portresini çizmesini ister. Çizilen portreler sınıf içerisinde sergilenir.

Değerlendirme

- Öğretmen genç ve yaşlı insanların karışık olarak bulunduğu çalışma sayfasını çocuklara dağıtır.

Çocuklardan yaşlı olanları bulup daire içerisine almasını ister.

Aile Katılımı

- Çocuklardan aileleri ile birlikte büyük anne veya büyükbabalarına mektup yazarlar ve içerisine onları sevdiklerine yönelik bir resim çizerler. Eğer yakındalarsa bu mektubu götürüp birlikte vakit geçirirler yakın değilse ise mektup postane-den büyükanne ve büyükbabaya gönderilir.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Sözel yönergelere yer verilmeli gerektiğinde tekrar tekrar model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Aile ile görüşülerek yaşlı ve genç ile ilgili ev içi çalışmalara yer vermeleri sağlanabilir. Bunun yanı sıra aile bireylerinin fotoğrafları istenerek fotoğraflar üzerinden çalışma devam ettirilebilir. Çocuğun kendi görüşlerinde yer alan hareketi yapması için öğretmen çocuğa hareketin nasıl yapılacağını gösterebilir. Sonra da çocuktan yapması istenebilir. Çizim sırasında gerektiğinde fiziksel yardımda bulunulabilir veya yaşlı ya da genç insan çizimleri verilerek boyaması istenebilir. Çalışma sayfasını bir akranı ile birlikte yapması sağlanabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. İhtiyaç duyduğunda model olunmalı ya da fiziksel yardımda bulunulmalıdır. Etkinlik öncesi yapılan bir drama çalışmasının görüntüleri

çocuklarla izlenebilir. Daha sonra roller dağıtılarak çocuklardan yapmaları istenebilir. Çocuk akranlarını izledikten sonra yapması gereken hareketlere öğretmen model olmalı veya hareketi içeren yönergeler kullanılmalıdır. İşaretleme etkinliğini bir akranı ile birlikte yapması sağlanabilir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için silikleştirilerek çizilmiş hazır görseller verilerek çocuğun çizgilerin üzerinden giderek görseli tamamlaması sağlanabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa büyükanne/büyükbaba ve çocuk maketleri verilerek dokunarak incelemesi istenebilir. Çocuk büyükanne/büyükbaba maketini incelerken onun kocaman gözlükleri, bembeyaz saçları ve sakalları, elindeki uzunca bastonu vb. özellikleri hakkında konuşulur ve yaşlandıkları için bu özelliklere sahip oldukları açıklanabilir. Daha sonra çocuk maketi verilerek incelemesi sağlanırken minicik elleri ve kıyafetleri, gür ve uzun saçları vb. özellikleri olduğu açıklanabilir. Çocuğun resimli kartlar üzerindeki sınırları kabartılarak hazırlanan büyükbabayı parmak uçlarıyla dokunarak hissetmesi sağlanabilir. "Sence büyükbaba yaşlı mı? Yoksa genç mi? Evet, büyükbabamız yaşlı ve yürümekte zorlanıyor." denerek fiziksel yardımla çocuğun kambur pozisyonunda bastonla yavaş yavaş yürüyerek taklit etmesi sağlanabilir. "Şimdi büyükanne ve büyükbabamızı ziyaret zamanı." denilerek akran desteğiyle etkinliğin dramatize edilmesi desteklenebilir. Dramatize geçişlerini çocuğun anlayabilmesi için hangi arkadaşının büyükanne, büyükbaba, anne, baba ve çocuk seçtiğini, hangi kıyafetleri giydiklerini, hangi aksesuarları taktıklarını ve o an hangi aşamanın yapıldığını öğretmen sesli betimlemelidir. Öğretmen drama sırasında çocuğun yanında olarak olası çarpışmalar yaşanmamasını önlemelidir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Çocuğun görerek kolayca ayırt edebileceği büyüklükte, baskı kalitesi iyi, baskı ile zemin arasında renk kontrastlığı dikkate alınarak resimli kartlar hazırlanmalıdır. Bu kartlar çocuğun görme alanına bırakılarak yaşlı ve genç olanı ayırt etmesi, kullandığı kıyafet ve aksesuarlarının neler olduğunu söylemesi desteklenebilir. Çocuğun görmesini daha işlevsel kullanabilmesi için ışığın yönüne ve miktarına dikkat edilerek, çocuk için uygun olan konum seçilmelidir. Çocuğun sırtının pencereye dönük olması önemlidir. Çocuk, seçtiği resimli kart üzerindeki görsele el büyüteciyle ya da gözüne yaklaştırarak baktıktan sonra çocuğun genç olan kişinin davranışlarını taklit etmesi sağlanabilir. Çocuğun görme alanına beyaz zemin üzerinde renk kontrastlığı sağlanarak hazırlanan yaşlı ve genç kişilerin görselleri bırakılarak çocuğun bakması ve keçeli kalemle yaşlı/genç olanı daire içine alması istenebilir. Gerekirse çocuğun masasına masa lambası da konularak kolay işaretlemesi desteklenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltilmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik öncesinde genç-yaşlı kavramı çocuğa öğretilmelidir. Öğretmen kartı verirken "Bak bakalım burada kim var?" diyebilir. Çocuk doğru cevabı veremezse "Genç mi, yaşlı mı?" diye sorulabilir. İlk etkinlikte çocuğun izleyip anlaması sağlanabilir. Kendi ailesinden genç ve yaşlı örnekleri verilmesi konuyu daha iyi anlamasını sağlayacaktır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mi-

miklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmedir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. İlk olarak genç veya yaşlı kartı çocuğa verilirken "Bak bakalım burada ne var? Sence bu resimdeki kişi kim?" gibi sorularla giriş yapılabilir. Kartı incelemesi için yeterince süre verilir. Sonrasında çocukla genç ve yaşlı kavramları üzerine konuşulur. "Genç kime denir? Nasıl davranır? Yaşlı insanlar kimlerdir?" şeklindeki sorularla ilenir. Müzik ile birlikte ışık kullanılabilir. Canlandırma için öğretmen model olabilir. Konuyla ilgili video izletilebilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuk "Yaşlı" yerine "Yaşlı" diyorsa çocuğa tekrar denemesi için doğrusu söylenerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir. 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Çocuk "Yaşlı de." diyorsa öğretmen "Evet, yaşlı bir dede." diyerek genişletme yapabilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre "Evet/Hayır", tek kelimeli cevapları, iki kelimeli cevapları, üç kelimeli cevapları içerecek sorular yöneltilir. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve dilin kullanımına teşvik etmektir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirmek gerektiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabılır ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdaki kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinlik aşamaları çocuğa görseller sunularak anlatılabilir. Bir aşamaya geçmeden önce çocuk yönlendirilebilir. Etkinlik öncesi

öğretmen çocuklara genç, yaşlı insanların hareketlerinin neler olabileceğinin örneklerini verebilir. Etkinliğe önce kendisi yaparak model olabilir. Daha sonra çocuktan yapması istenebilir. Karşılıklı geçerek birbirlerinin resimlerini çizme etkinliği süresi çocuğun dikkati doğrultusunda düzenlenmelidir. Çocuğun kendi resmini bitirmesinin ardından akranlarına yardım etmesi sağlanabilir. Verilen kâğıt üzerinde genç yaşlı olanları işaretleme etkinliğinde çocuğa verilen sayfa veya sayfada bulunan görsel sayısında uyarlama yapılabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Etkinlik esnasında çocuğa

akran desteği sağlanabilir. Bunun için arkadaşıyla yaşlı rolüne girip kol kola yavaş yavaş hareket etmesi sağlanabilir. Çocuk kartları tutamıyorsa öğretmen kartı tutarak tanımasını sağlayabilir. Çocuk kartları tanıdıktan sonra öğretmen bir kart seçmesini ister. Seçtiği kartı inceleyip kimi seçtiğini anlaması sağlanır. Canlandırma esnasında çocuğa fiziksel destek sağlanabilir. Aile ziyareti için karakter seçerken bir aile resmi gösterilir ve hangi karakteri canlandırmak istediğine karar vermesi sağlanabilir. Portre çizimi esnasında kolay tutabileceği kalın kalemler, büyük resim kâğıtları, sınırları genişletilmiş resimler kullanılabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 57

Etkinliğin Adı	: Ses Nasıl Oluşur?
Etkinlik Çeşidi	: Fen Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası nedenlerini söyler. Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Materyaller	: Mum, pet şişe, küçük bir leğen, taş.
Kavramlar/Sözcükler	: Ses dalgaları, yayılma.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara “Bugün sizlerle bir oyun oynayalım” diyerek süreci başlatır. Öğretmen “Sadece ağzımı kımıldatarak sizlere bir kelime söyleyeceğim. Siz de dudaklarıma bakarak tahminde bulunmaya çalışın. Bakalım kimler doğru tahmin de bulunacak.” der. Birkaç kelime çalışmasından sonra öğretmen “Benim az önce söylediklerimi duydunuz mu? Peki neden duymadınız ya da söylediklerimi anlamakta neden zorlandınız?” gibi sorular yöneltir.
- Deney için önce mum yakılır. Ardından boş bir pet şişeyi öğretmen eline alır. Öğretmen şişenin arka tarafına eliyle vurur. Sesin etkisiyle mumun alevi titrer. Öğretmen “Şimdi mum da bir değişim oldu mu? Ben muma hiç dokunmadım. Ama mum titriyor. Sizce bunun sebebi ne olabilir?” diye çocuklara sorar. Çocuklardan alınan cevaplar değerlendirilir. Çocuklardan alınan cevaplardan sonra “Şimdi elimizi ağzımızın karşısına koyalım. “Pat, pat, pat.” diye sesler çıkartalım. Elinizin yüzeyinde bir değişiklik fark ettiniz mi?”

diye sorulur. Sesimizin elimizin yüzeyine çarptığı belirtilir. “Nasıl ki sesimiz elimize çarpıyorsa şişeden çıkan seste mumun alevine çarpıp onu titretiyor.” denir. Bu sırada çocuklar yarım çember şeklinde sandalyelerde otururlar.

- Deneyden sonra kısa bir drama çalışması yapılır. Çocuklardan bir grup mum, bir grup ise şişeden çıkan ses olur. Şişeden çıkan sesler (pat, pat, pat) seslerini çıkartır. Mumlar da ses geldikçe mum gibi titreme hareketi yaparlar.
- Ardından çocuklar minderlere alınır. Çember şeklinde oturulur. “Çocuklar az önce sestən çok bahsettik. Acaba ses bize nasıl ulaşıyor. Siz şu an hepiniz beni duyabiliyorsunuz değil mi? Yani ses dağılan bir şey mi?” diye sorulur. “Bakalım ses nasıl dağılıyormuş? Şimdi sesin nasıl dağıldığını daha iyi görebilmek için bu leğenimize taş atacagız. Sizlerden suyun yüzeyine çok dikkatli bir şekilde bakmanızı istiyorum. Ne gibi değişimler gözlemlediniz?” denilerek soruların cevapları alındıktan sonra etkinlik tamamlanır.

Değerlendirme

- Öğretmen leğendeki ses dalgalarını gözlemleyen çocuklardan ses dalgalarını fon kartonunun üzerine çizmesini ister.
- Ses dalgaları çizildikten sonra çocuklara sesin

dağılmasını ve duyulmasını engelleyen şeylerin neler olabileceği sorulur.

- Evde şarkı dinleyen birinin şarkı sesinin duymak için ne yapabiliriz sorusu sorulur.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi göz önünde bulundurularak anlatım açık, anlaşılır bir şekilde yapılmalıdır. Etkinlik kuralları mutlaka öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çocuğa etkinliğin tüm aşamalarında ihtiyaç duyduğu yardım sunulmalıdır. Leğene taş atma ve mum etkinliklerinde çocuk sırasını beklemesi konusunda yönlendirilebilir. Sırası geldiğinde öğretmen tekrar model olabilir veya fiziksel yardımda bulunabilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Zihinsel yetersizliği olan çocuklar için yapılan tüm uyarlamalara bu bölümde de yer verilmelidir. Ses konusunda duyarlılığı olan bir öğrenci değilse kısa ve işitmesi için olumsuz bir durum yaratmayacak kadar yüksek bir sesin titreşimi öğrenciye hissettirilebilir. Etkinlik aşamaları etkinlik çizelgesi oluşturularak çocuklar ile paylaşılabilir. Çocuğun bu çizelgeyi takip etmesi sağlanabilir. Kurallar açık, anlaşılır, net ve uygulamalı olarak öğretmen tarafından açıklanmalıdır. Çeşitli vurgu ve tonlamalara yer verilerek anlatım dikkat çekici hâle getirilmeli ve çocuk ile göz kontağı kurularak iletişime geçilmelidir. Etkinlik sırasında yönergeler çocuğa verildikten sonra çocuk sözel ipuçları ile yönlendirilmelidir. Çizim becerileri sınırlı olan çocuklar için çizim sırasında fiziksel yardımda bulunulabilir. Sesin duyulmasını engelleyen şeylere ait görseller kullanılarak çocukta göstermesi istenebilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesi çocuğa sesin şiddeti, sesin bölünmesi, sesin yakından mı yoksa uzaktan mı geldiği ile ilgili konuşularak işitsel farkındalık çalışmaları yapılabilir. Örneğin çocuğa dolap içinden bir ses dinletilebilir, daha sonra dolabın kapağı açılarak sesi tekrar dinletilir. Sesin arasında herhangi bir ses olup olma-

diğını hissetmesi sağlanabilir. Çocuğa “Ses uzaktan mı geliyor yoksa yakından mı?” şeklindeki ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuk deneyin nasıl yapılacağı ve yapması gereken davranışların neler olduğu konusunda önceden haberdar edilmelidir. Deney öncesinde kullanılacak materyalleri (mum vb.) ve deneyin yapılacağı alanı dokunarak incelemesi sağlanabilir. İnceleme aşamasında çocuğa ihtiyacı kadar süre verilmesinin önemli olduğu unutulmamalıdır. Deneyin bütün aşamalarında çocuğa fiziksel yardım sunulurken sözel ipucuyla aşamalar ayrıntılı betimlenmelidir. Çocuğun drama aşamasında mum rolü verilerek fiziksel yardımla mum gibi titreyerek sallanması desteklenmelidir. Çocuğun dokunsal ve üzerindeki sembolü olan minderine oturması sağlandıktan sonra ses dağılmalarını, ses bölünmelerini zihninde canlandırabilmesi için su dolu yeğene atılan taş ile boş yeğene atılan taşın sesini dinlemesini sağladıktan sonra hangi sesin daha kolay duyabildiği hangisinin duyulurken zorlanıldığı üzerinde konuşulabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Etkinlik öncesi çocuğa sesin şiddeti, sesin bölünmesi, sesin yakından mı yoksa uzaktan mı geldiği ile ilgili işitsel farkındalık çalışmaları yapılabilir. Örneğin çocuğa dolap içinden bir ses dinletilebilir daha sonra dolabın kapağı açılarak sesi tekrar dinletilir. Sesin arasında herhangi bir ses olup olmadığını hissetmesi sağlanabilir. Çocuğa “Ses uzaktan mı geliyor yoksa yakından mı?” şeklindeki ipuçlarıyla yönlendirmelerde bulunulabilir. Çocuk deneyin nasıl yapılacağı ve yapması gereken davranışların neler olduğu konusunda önceden haberdar edilmelidir. Çocuğun görme kalıntısını en işlevsel şekilde kullanabileceği ışığa sahip bir alana oturması sağlanabilir. Gereken durumlarda çocuğun etkinlikleri daha iyi görebilmesi için nesnelerin yanına masa lambası, led ve ışık küresi vb. konulabilir. Deney önce-

sinde kullanılacak materyalleri (mum vb.) ve deneyin yapılacağı alanı el feneriyle incelemesi sağlanabilir. Deneyin bütün aşamalarında çocuğa sözel ipucuyla birlikte model olunabilir. Deney aşamasında öğretmen ağzını oynatırken çocuğun öğretmenin yüzünü görebileceği şekilde yakın olması sağlanmalıdır. Çocuğun drama aşamasında aktif olması önemlidir. Çocuğa akran desteği sunularak mum gibi titreyip sallanması istenebilir. Suyun yüzeyine atılan taşı ve su yüzeyindeki dalgalanmaları görebilecek konumda olması sağlanarak sesin dağılmasını hissetmesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik anlatımında çocuğun kendini görsel kullanarak ifade etmesi sağlanabilir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır. İşitme yetersizliği olan çocuk için durumları anlatan resimli kartlar kullanılabilir. Çocuğun şişenin ağzından çıkan ses dalgalarını eliyle hissetmesi sağlanabilir. Canlandırma esnasında işitme yetersizliği olan çocuğun pat pat sesi yerine alkış yapması istenebilir. Soruları cevaplaması için ek süre verilebilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği

kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Çocuk sorulan soruları cevaplarken ek süre verilebilir. Yeni kelime girdisinden önce "Dinle." yönergesi verilerek çocuğun dikkati çekilebilir. Yeni kelime girdileri çocuğa tekrar ettirilmelidir. Etkinlik yapımında akran desteği alınabilir. Çocuğun dil seviyesine uygun anlatım yapılmalıdır. Çocuğun yeni kelime girdilerini kullanması sağlanmalıdır. Çocuk konuşması için cesaretlendirilmeli ve pekiştirilmelidir. Çocuğun cevaplanması için ek süre verilmelidir. Etkinlik esnasında öğretmen çocuğa doğal işaretlerle destek sağlamalıdır. Şişenin arkasına çocuğun vurması istenebilir. Şişenin ucu mumdun önce çocuğun kulağına veya eline yakın tutulabilir ki sesi hissetmesi sağlanabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Öğretmen materyalleri isimlendirdikten sonra çocuktan da isimlendirmesini isteyebilir. Çocuğun cevabına göre öğretmen tekrar model olarak düzeltme yapmalıdır. Çocuğun kullandığı sözcükler ve cümleler genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerekmektedir. Tek kelimeli cümleler dönemindeki çocuğa en fazla 2 kelimeli genişletme yapılabilir. 2 kelimeli cümle dönemindeki çocuğa ise 3 kelimeli bir genişletme uygulanabilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre "Evet/Hayır", tek kelimeli cevapları, iki kelimeli cevapları, üç kelimeli cevapları içerecek sorular yöneltilebilir. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve dilin kullanımına teşvik etmektir. Düzeltme yaparken dahi pekiştirmek gerektiği unutulmamalıdır. Aile ile görüşülerek çocuğun etkinlik sırasında öğrendiği yeni sözcükler paylaşılabilir ve aileden çocuğun günlük yaşamda kullanımını sağlayacak fırsatlar oluşturmaları istenebilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresi göz önünde bulundurularak belirlenmelidir. Dikkat dağıtıcı tüm uyaranlar ortamdun kaldırılmalıdır. Çocuğun etkin katılımını sağlamak için gerektiğinde çocuğa çeşitli görevler verilmelidir. Etkinliğin tüm aşamaları önceden çocuklarla paylaşılmalıdır. Dikkatinin etkinlikte

olduğu her olumlu durum pekiştirilmelidir. Etkinliğe ara verme ihtiyacı duyulduğunda müzik aletleri ile kısa etkinlikler doğaçlanabilir Etkinlik aşamaları çocuğa görseller sunularak anlatılabilir. Bir aşamaya geçmeden önce çocuk yönlendirilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sınıf ortamı ona göre düzenlenmelidir. Etkinlik esnasında

çocuğun deneyleri görebileceği şekilde uygun bir konumda olması sağlanabilir. Çocuk şişeye vuramıyorsa fiziksel yardım uygulanabilir. Mum deneyi sırasında güvenlik önlemi alınmalı öğretmen kontrolünde tüm aşamalar çocuğa uygun olarak yapılmalıdır. Etkinlik sırasında oturması ve kalkmasında veya deneyleri yapmasında akran desteği sunulabilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 58

Etkinliğin Adı	: Dedektif Haritası
Etkinlik Çeşidi	: Sanat ve Oyun Etkinliği (Birleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 10	: Mekânda konumla ilgili yönergeleri uygular.
Göstergeleri	: Nesnenin mekandaki konumunu söyler. Harita ve krokiyi kullanır.
Materyaller	: Gerçeğe uygun resimlerle çizilmiş okul bahçesinin krokisi, pastel boya, A4 kâğıdı, keçeli kalem, sınıf içerisindeki oyuncak ve nesneler.
Kavramlar/Sözcükler	: Kroki, adres.

Öğrenme Süreci

- Öğretmen okulun bahçesini içine alan basit bir kroki hazırlar. Okulun etrafında bulunan yerler gerçeğe uygun görseller ile oluşturulur. Oluşturulan kroki çocuklara verilir ve incelemeleri istenir. Oluşturulan görsellerin nereler olduğu sorulur ve çocukların fikir yürütmesi istenir. Çocukların tahminleri sorulur ve öğretmen oluşturduğu krokiyi görsellerle birlikte çocuklara açıklar. Çocuklar krokiyi yanlarına alarak bahçede gezi yaparlar.
- Öğretmen çocukların incelediği krokide dikkat çeken bir yerin olup olmadığını sorar. Ardından "Kroki üzerinde işaretlenmiş farklı yerler var. Oralara dikkat etmenizi istiyorum. İşaretlenen yerde saklanan nesne ve oyuncaklar var. Şimdi iki gruba ayrılıyorsunuz ve ekip arkadaşlarınız ile o işaretli yerlerde saklanan nesneleri buluyorsunuz." dedikten sonra çocuklar gruplara ayırır. Her bir gruba işaretli kroki verilir. Çocuklar işaretlerin yerlerini bahçede gezerek ve inceleme yaparak bulur. Oyun sonunda en çok nesne toplayan

grup oyunu kazanmış olur.

- Öğretmen çocuklara evlerinin etrafında bulunan yapıların neler olduğunu düşünmesini ister. Çocuklar sıra ile evlerine yakın pastane, okul, hastane, park gibi yapıların hangilerinin yakın olduğunu, evlerinin okula olan uzaklıklarını, okula gelirken yol üzerinde nereleri gördüklerini anlatır. Ardından öğretmen çocuklara ortasında bir ev resmi olan A4 kâğıdı verir. Çocuklardan evlerinin etrafında bulunanların resminin çizilmesini ister.

Değerlendirme

- Öğretmen çocuklara nesneleri bulurken krokinin sağladığı yararların neler olduğunu sorar.
- Kroki olmadan nesnelerin nasıl bulunabileceği sorulur.
- Gidilen herhangi bir yerden evlerine dönerken evlerine yaklaştıklarını nasıl anladıkları sorulur.

Aile Katılımı

- Öğretmen ailelere boş bir kutucuk çizerek ve üzerine " Ev Adresim" yazarak oluşturduğu bir

sayfayı evlere gönderir. Ailelerin adreslerini o kutucuğun içine yazıp yazılan adresle ilgili çocuklarla konuşulmasını ister.

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Kroki adım adım takip edilerek, çevredeki nesneler, binalar ve ağaçlarla etkinlik somutlaştırılabilir. Soru-cevap sırasında cevaplara ilişkin seçenekler sunularak çocuk yönlendirilebilir. Çocuk saklanan nesneye yaklaştıkça oyuna sıcak-soğuk oyununda olduğu gibi veya alkış tutmayla ipucu sağlanabilir. Burada çocuk nesneye yaklaştıkça akranları sıcak diye seslenebilir ya da seri şekilde alkışlama yapabilirler. Materyaller etkinlik öncesi çocuklara tanıtılarak isimlendirmeleri ve incelemeleri sağlanabilir. Etkinlik süreci çocuğa aşama aşama anlatılmalıdır. Oyuna önce öğretmen model olmalı veya bir akranını model göstermelidir. Parkur süresi ve aşamaları çocuğun performansına göre düzenlenebilir. Kroki sade ve anlaşılır çizilebilir. Öğretmen ilk işaret ve nesneyi bulmada model olabilir. Okul bahçesinde sadece bir noktaya bir işaret ve nesne koyulabilir. Çocuğa evinin etrafında gördüklerini anlatabilmesi için evinin olduğu yere ait bir görsel (Önceden aileden edinilebilir) gösterilerek ipucu sağlanabilir. Çocuk evin etrafındakileri çizeceği zaman yine bu görsellerden faydalanılabilir ya da çizilmiş bir kâğıt verilerek çocuktan kâğıdı boyaması istenebilir. Ardından mutlaka evin çevresindekiler isimlendirilmeli ve çocuğa da tekrar ettirilmelidir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak zihinsel yetersizliğe sahip çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler kısa ve net olmalıdır. Örneğin "Okulun kapısını aç, kulübeye dön, kulübenin penceresine git" gibi. Çocuğun dikkat süresine göre etkinlik planlanmalıdır. Burada çocuğu pekiştirici öğelerin bulunması gereken nesneler olarak saklanması çocuğu motive edecektir. Akranlarıyla etkileşimini arttırmak için olumlu iletişim davranışları pekiştirilerek desteklenmelidir. İşaretler ve kroki somut şekilde gerçek nesnelere ait resimler içerebilir. Krokide az öğe bulunmasına dikkat edilmelidir. Akran iş birliği ile krokideki nesneyi bulması

sağlanabilir. Bunun için nesneleri ararken bir arkadaşının bir akranı ile araması sağlanabilir. Çizim aşamasında gölge çizgiler çizilebilir. Çocuktan bu çizgileri takip ederek çizim yapması istenebilir. Eğer çocukta dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliğine sahip çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlik öncesinde okul içi ve okul bahçesi gezdirilerek çocuğun okul içini, çevresini tanıması işitsel ve dokunsal tanımlamalarla desteklenmelidir. Çocuğun bina içinde yürürken duvar takibi yaparak sağ taraftan yürümesi, bahçede yürürken ise dokunsal zeminleri takip etmesi istenebilir. "Okulun bahçesinde neler vardı?" yönergesiyle çocuğun düşünerek tahmin etmesi sağlanır. Çocuğa okulun bahçe maketi verilerek okul bahçesini ve çevresindeki yerleri temsil ettiğini söylenirken çocuğun elinin üzerinden tutarak incelemesi istenirken ayrıntılı betimlemesi yapılabilir (maketin bütünü inceletilerek). Okul bahçesindeki spor salonu, yemekhane, kantin, lavabolar, yürüyüş alanları vb. yerleri maket üzerinde dokunarak bulması istenebilir. Maket üzerindeki küçük dokunsal işaret sembolü olan yeri hissetmesi ve okulun konumundan neresi olabileceğini söylemesi istenir. Çocuğun yönlendirici ipuçlarıyla spor salonu olduğunu söylemesi desteklenebilir. Rehber arkadaşının desteğiyle maket üzerindeki yerlerle bahçedeki dokunsal işaret ve ipuçlarını kullanarak bahçe yerleri karşılaştırması, zihninde bahçe ve bahçedeki bulunan yerlerin konumunu canlandırması sağlanır. "Evinin çevresindeki binaların neler olduğunu hatırlıyor musun?" diyerek çocuğun düşünerek çevresinden aldığı ipuçlarıyla cevaplaması sağlanabilir. Çocuğun ekmek kokusundan fırına, çocukların seslerinden parka yaklaştığını, ambulans araba seslerinden hastanenin yakınında olduğunu vb. yerleri kendisine ipucu olarak belirleyerek zihinsel harita oluşturması sağlanmalıdır. Çocuğa boş bir maket verilerek okulun bahçesinde bulunan yerlerin maketlerini sözel ipuçları verilerek fiziksel yardımla yerleştirmesi sağlanabilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Okul ve okul bahçesindeki ihtiyaç duyduğu yerleri erişilebilir hâle getirmek için büyük yönlendirici levhalar, zeminlere yapıştırılan büyük yön okları ile desteklenebilir. Az gören çocuğun bahçedeki kalabalık yerde yürümesini ve gösterilen yerlerin neresi olduğunu söylemesi istenebilir. Böylece az gören çocuğun uzak görme becerileri de desteklenmiş olacaktır. "Okulun bahçesinde neler vardı?" yönergesiyle çocuğun düşünerek tahmin etmesi sağlanır. Çocuğa okulun bahçe maketi verilerek okul bahçesini ve çevresindeki yerleri yaklaşıp ya da el büyüteci kullanarak incelemesi sağlanır. Okul bahçesindeki spor salonu, yemekhane, kantin, lavabolar, yürüyüş alanları, yeşil alanlar gibi yerleri maket üzerinde parmağıyla göstermesi istenebilir. "Evinin çevresindeki binaların neler olduğunu hatırlıyor musun?" diyerek çocuğun düşünerek çevresinden aldığı ipuçlarıyla cevaplaması sağlanabilir. Çocuğun evinin çevresinin zihinsel haritasını oluşturmak için ekmek kokusu, fırından gelen sıcaklık, çocuk gürtlüleri, yolların engebeleri gibi ipuçlarını etkin şekilde kullanımı öğretilmelidir. Çocuğa boş bir maket verilerek okulun bahçesinde bulunan yerlerin maketlerini görerek yerleştirmesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlikte ilk işaretli nokta ve saklı nesne model olunarak çocuğa gösterilebilir. Kendi evinin etrafı evin gerçek fotoğrafı gösterilerek sorulabilir. Birçok ev maketlerinden gerçekçi krokiler oluşturulabilir. Gerçek resimlerle oluşturulan kroki ile okul bahçesinde gezilirken, resmin olduğu yere gelindiğinde öğretmen resim ile ortamdaki karşılığını eşleyerek krokinin gezdikleri okul bahçesine ait olduğunu anlamasını sağlar. Kendi evinin etrafındaki yerler binalar sorulurken çocuğun evinin fotoğrafı kullanılabilir. Evinin krokisi çizilirken merkeze çocuğun kendi evinin fotoğrafı konulabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Etkinlik öncesi okul etrafı gezdirilirken işaretli alanlarda fazla süre kalınması sağlanabilir. Krokideki gerçek resimlerin okul bahçesindeki asıl hâli ile eşleştirilir ve krokinin okul bahçesine ait olduğunu çocuğun anlaması sağlanır. Görsel ve ışıklı işaretler kullanılabilir. İşaretler ortamda fark edilir şekilde olmalıdır. İlk işareti öğretmen bulur model olabilir. Etkinlik boyunca akran ve öğretmen desteği sağlanabilir. Evinin etrafını çizeceği etkinlikte evinin gerçek fotoğrafı kullanılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Krokide saklanan materyaller tek tek söylenerek çocuğa tanıtılmalı ve çocuğun da kelimeleri tekrar etmesi istenmelidir. Krokide yer alan konum belirleyici öğeler de aynı şekilde isimlendirilmeli ve çocuğa da tekrar ettirilmelidir. Çocuk sözcükleri söylerken "Park" yerine "Payk" diyorsa çocuğa tekrar denemesi için "Park" denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenebilir. Genişletmelerin çocuğun dil düzeyine uygun olarak yapılması gerektiği unutulmamalıdır. Önemli olan çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve kullanma teşvik etmektir. Bu nedenle sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmeli, uygun iletişim davranışları pekiştirilmeli, iletişime geçmesi için çocuk cesaretlendirilmelidir. Dil düzeyine göre "Evet/Hayır", tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde sorular düzenlenebilir. Sorular öncelikle bir akranına sorularak çocuğun izlemesi sağlanabilir. Akranı model olarak gösterildikten sonra çocuktan cevap alınabilir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresine göre planlanmalıdır. Yönergeler açık ve net olmalıdır. Yer-yön ifadeleri çocuğa "Sağa dön." yerine sağında olan nesnenin adı söylenerek "Kaydırağa doğru dön." olarak verilebilir. Burada çocuğun koluna bir fular takılarak

fuların bağlı olduğu kolunun sağ taraf olduğunu söyleyerek çocuğa yönleri ilişkin bir ipucu verilmiş olunacaktır. Dikkat dağıtıcı bir durum olduğunda yeniden etkinliğe yönlendirmek için dikkat çekici uyarılar yapılmalıdır. Soruları cevaplarken çocuğa ek süre verilebilir. Parkur süresi çocuğun performansına göre düzenlenebilir. Sadece bir noktaya bir işaret ve nesne konulup çocuğun bulması sağlanabilir. Kroki de olduğu yeri takip edebilmesi için yapışkanlı veya mıknatıslı bir sistem içeren bir kroki hazırlayarak kroki üzerinden bir figürü hareket ettirmesi sağlanabilir. Etkinliğin sonunda evinin çevresinde olanlara ilişkin ipuçları sunularak çocuk doğru cevaplara yönlendirilebilir. Resimlerini yaparken örnek resimler gösterilerek binaları çizmesi sağlanabilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Etkinlikte kullanılan nesneler çocuğun rahatça tutup kavrayabileceği şekilde olmalıdır. Güzergâhta çocuğun rahatça ilerleyebileceği şekilde düzenlemeler yapılmalıdır. İşaretler çocuğun ulaşabileceği yükseklikte olmalıdır. Akran desteği ve öğretmen yardımı sunulabilir. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa sandalyesini çocuğun söylediği yöne doğru itmek ya da eğilemiyorsa nesneleri yükseğe koymak gibi düzenlemeler yapılabilir. Evinin etrafını çizirken daha büyük kâğıt kullanılabilir. Tutması kolay bir kalem verilebilir. Çocuk tekerlekli sandalye kullanıyorsa işaretler göz hizasında olmalıdır.

ÖĞRETMEN NOTLARI

ETKİNLİK 59

Etkinliğin Adı	: Suyun Gücü
Etkinlik Çeşidi	: Fen Etkinliği (Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkatini verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 2	: Nesne/durum/olayla ilgili tahminde bulunur.
Göstergeleri	: Tahmini ile gerçek durumu karşılaştırır.
Kazanım 17	: Neden-sonuç ilişkisi kurar.
Göstergeleri	: Bir olayın olası sonuçlarını söyler.
Materyaller	: Mandalina, bardak, su, bal, tuz, yağ, kavanoz, yumurta.
Kavramlar/Sözcükler	: Suyun kaldırma kuvveti, Arşimet, icat.

Öğrenme Süreci

- Çocuklarla birlikte çemberde toplanılır. Çocuklara Arşimet'in resimleri gösterilerek "Bu bilim insanını daha önce gören var mı?" sorusu sorularak çocukların cevapları dinlenir. Öğretmen çocuklara "Resimdeki Arşimet." diyerek Arşimet ile ilgili kısaca bilgi aktarır. "Arşimet, küçüklüğünden beri matematikle ilgilenen ve icatlar yapmayı çok isteyen bir çocuktur. Hayatı boyunca çokça araştırma yaptı ve kitaplar okudu. Birçok farklı ülkeyi gezdi. Araştırmaları sonucunda suyun kaldırma kuvvetini icat etti. Örneğin suyun üzerinde geminin veya farklı nesnelerin batmamasının sebebi suyun kaldırma kuvvetidir. Bunu ilk kez söyleyen kişi Arşimet olduğu içinde suyun kaldırma kuvveti yasası Arşimet'in icadıdır." diyerek Arşimet'in buluşunu test etmek için çocuklara iki mandalina, cam kavanoz gösterilir. Çocuklara Arşimet'in bulduğu suyun kaldırma kuvveti deneyi yapılır.
- Mandalinalar ile ilgili deney bittikten sonra öğretmen "Suyun kaldırma kuvveti normal su, yağlı su, ballı su ve tuzlu suda aynı mıdır?" sorusunu çocuklara sorar. Çocuklar düşüncelerini paylaşır. Ardından öğretmen malzemeleri getirir ve çocuklarla birlikte deney yapılarak gözlemlenir. Masaya 4 bardak, yağ, tuz, bal ve 4 yumurta bırakılır. Öğretmen çocuklardan ilk bardağı göz-

tererek "Normal suda yumurta batar mı, yüzer mi?" sorusunu sorar. Çocuklar tahminde bulunur. Tahminler alındıktan sonra suyun içerisine yumurta bırakılır. Sonuç çocuklar tarafından yorumlanır. Diğer su dolu bardağın içine yağ eklenir. Çocuklara "Yağlı suda yumurta batar mı, yüzer mi?" sorusu sorulur. Çocukların tahminleri alınır ve yumurta yağlı suyun içine bırakılır. Sonuç çocuklar tarafından gözlemlenir. 3. Bardağın içine öğretmen bal ekler ve yumurtayı bardağın içine bırakmadan önce sorusunu tekrar eder. Çocuklardan tahminleri alınır. Yumurta ballı suyun içine bırakılır. Çocuklardan gözlem sonucunun yorumlanması istenir. Son olarak 4. Bardağa tuz eklemesi yapılır. Çocuklara "Tuzlu suyun içerisinde yumurta batar mı, yüzer mi?" sorusu sorulur. Çocukların tahminleri alındıktan sonra yumurta tuzlu suyun içerisine bırakılır. Çocuklardan gözlem sonucunu yorumlaması istenir.

- Öğretmen çocuklara deniz suyunun tuzlu olduğu nedenle deniz içerisindeki cisimlerin batmadığını gemilerin kolaylıkla yüzebildiğini anlatır.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir.

- Bugün ilk yaptığımız deneyde hangi malzemeleri kullandık?
- Deneyde neleri gözlemledik?

- İkinci deneyde hangi malzemeleri kullandık ve yumurta hangi bardakta batmadı?
- Denizde nesnelerin ve gemilerin batmamasının sebebi nedir?

ETKİNLİK UYARLAMALARI

1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyine göre soru-cevap esnasında ek süre verilebilir. “Deneyde gözlemledğimiz şeyler nelerdi?” gibi daha uzun cevap gerektiren genel bir soru yerine her deneyden sonra yapılanları ve sonuçları deneyin hemen ardından sorarak etkinliğin sonunda yumurtayı en iyi kaldıran suyun hangisi olduğu sorulabilir. Arşimet’e ilişkin bilgiler anlatılırken videolardan ve resimli kartlardan faydalanılabilir. Deneyler yapılırken öğretmen çocuğun yanında durarak basamak basamak yönerge verebilir ve deneyi adım adım tamamlattırabilir. Deneye ilişkin sorularda cevaba ilişkin ipuçları verilerek çocuk cevaba yönlendirilebilir. Çocuğun performansına göre bir akranıyla eşleşerek deneyleri akranıyla tamamlaması istenebilir. İki tür su kullanarak (Tuzlu/Ballı) deney daha basit hâle getirilebilir.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak zihinsel yetersizliğe sahip çocuklar için olan uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler kısa ve net olmalıdır. Bunun için deneylerin her bir basamağı adım adım yapılmalıdır. Her alt deneyden sonra çocuğa ilişkili sorular yöneltilmeli ve somut olarak gösterilerek cevaplaması sağlanmalıdır. Deney sırasında haşlanmış bir yumurtanın havadan suya, diğer bir yumurtanın da havadan direk masanın veya bir kâsenin içine düşmesi sağlanarak suyun yumurtayı kaldırdığını ve koruduğu eğer su olmazsa nesnelerin bu şekilde yere düşeceği gösterilebilir. Deneyleri akranıyla birlikte yapması sağlanarak akran etkileşiminin artması sağlanabilir. Eğer çocukta dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliğine sahip çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Görme yetersizliği olan çocuğu çember alanına elinden tutarak götürmek yerine çocuğa güvenli bir

şekilde nasıl gidebileceği öğretilerek kendi başına gitmesi için cesaretlendirilebilir. Çocuk, öğretmenini rahat duyabileceği bir konumda oturtulmalıdır. “Sen Arşimet’i duydun mu?” sorusu sorularak çocuğun cevapları pekiştirilmelidir. Çocuğun deneyi zihninde daha kolay canlandırabilmesi için balon da kullanılabilir. Oyuncak gemiler su üzerinde yüzdürülebilir. Bu sırada çocuğun eliyle hissetmesi sağlanırken sözel ipuçlarıyla da betimlemelerde bulunulur. 4 bardak, yağ, tuz, bal ve dört yumurta kullanarak farklı suların suyun kaldırma kuvveti üzerindeki etkisini incelemek ister misin? denerek çocuğun ulaşabileceği bir alana materyaller yerleştirilerek tek tek incelemesi sağlanabilir. Normal suyun, yağlı suyun, ballı suyun ve tuzlu suyun içerisine çocuğun elinin üzerinden tutarak yumurtaları sırasıyla bırakması sağlanarak yumurtanın batıp batmadığını hissetmesi sağlanır. Deney bitince çocuğun neler hissettiğini söylemesi istenebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Işık yönü ve miktarı çocuk için uygun olan konum seçilmelidir. Pencereden gelen ışık parlamaları azaltılmalıdır. Arşimet anlatılırken çocuğun görebileceği büyükteki fotoğrafı çocuğa verilerek yakından tanıması sağlanmalıdır. Etkinlikte kullanılacak olan nesnelerin belirgin renklerde ve büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. “İki mandalina ve cam kavanoz kullanarak deneyimizi yapacağız. Heyecanlı mısın?” diyerek materyalleri görmesini kullanarak incelemesi sağlanır. Suya yaklaşıp mandalinayı batırması ve suyun içinde bıraktığında mandalinanın yükseldiğini görerek betimlemesi istenir. 4 bardak, yağ, tuz, bal ve dört yumurta kullanarak farklı suların suyun kaldırma kuvveti üzerindeki etkisini incelemek ister misin? denerek çocuğun görebileceği bir alana materyaller yerleştirilerek el büyütecisi kullanılarak tek tek incelemesi sağlanabilir. Normal suyun, yağlı suyun, ballı suyun ve tuzlu suyun içerisine çocuğun yumurtaları sırasıyla bırakması sağlanarak yumurtanın batıp batmadığını görerek hissetmesi

sağlanır. Deney bitince çocuğun neler hissettiğini söylemesi istenebilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Bunların dışında öğretmen, yönerge verirken normal ses tonu ile konuşmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Gemilerle ilgili birçok görsel kullanılabilir. Arşimet ve bilimle ilgili görseller yan yana kullanılarak anlatılabilir. Suyun kaldırma kuvvetini çocuğun daha iyi hissetmesi için şişirilmiş bir balonu suya batırması istenebilir. Suya katılacak maddelerin sayısı az tutulabilir. Çocuğun Arşimet'i daha iyi anlayabilmesi için belgesel video izletilebilir. Videoda anlatılanlar kısa ve net cümlelerle anlatılmalıdır.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmez. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Arşimet anlatılırken kısa ve basit cümleler kullanılabilir. Çocuk sürece mümkün olduğunca fazla dahil edilmelidir. Kullanılacak nesnelerin yazılı formu çocuğa verilebilir. Etkinlik öncesi kullanılacak malzemeleri tanıması sağlanabilir. "Bakın bu resimdeki kişi kim?" diyerek öğretmen konuya girer. Resimdeki kişinin bir bilim adamı olduğu önemli buluşlar yaptığı anlatılır. Suyun kaldırma kuvveti, etkinlik ile birlikte anlatılabilir. Su üzerinde yüzen mandalinayı çocuk gördüğünde "İşte bu suyun kaldırma kuvveti. Bunu Arşimet buldu." diyerek bilgi somutlaştırılabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Kullanılan her materyal kullanılmadan önce çocuğa söylenebilir. Sorulan soruya cevap verebilmesi için yeteri kadar süre verilmelidir. Dil düzeyine göre "Evet/Hayır", tek kelimeli cevaplar, iki kelimeli cevaplar, üç kelimeli cevapları olacak şekilde soruların sorulması sağlanmalıdır. Örneğin 'Denizde gemilerin batmamasının nedeni nedir?' sorusu yerine tek kelimeli dönemdeki çocuğa 'Denizde gemilerin batmasını engelleyen şey tuz mudur, bal mı?' şeklinde seçenekli soru sorulabilir. Çocuk yine de cevap vermiyorsa akranı model gösterildikten sonra sorular çocuğa yöneltilir. Çocuk "Yumurta" yerine "Yumut" diyorsa çocuğa tekrar denemesi için "Evet. Yumurta" denilerek model olunmalıdır. Çocuğun verdiği cevaplar genişletilerek tekrar söylenmelidir. Her şeyden önemlisi etkinlik süresince çocuğun dile ilişkin cesaretini arttırmak ve kullanıma teşvik etmektir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Etkinlik süresi çocuğun dikkat süresine göre planlanabilir. Yönergeler açık ve net olmalıdır. Arşimet'e ilişkin hikâye anlatılırken resimli kartlardan faydalanılabilir veya bir animasyon video izletilebilir. Video bittikten sonra bilgilerin kısaca özetlenmesine dikkat edilmelidir. Ayrıca çocuğa yalnızca Arşimet'e ilişkin kısa ve net bilgiler anlatılabilir. Örneğin "Arşimet bir bilim insanıdır. Çeşitli deneyler yapmıştır. Suyun kaldırma kuvvetini bulmuştur." gibi. Soruları cevaplarken çocuğa ek süre verilebilir. Farklı karışım sular yerine sadece tuzlu su kullanılabilir. Herhangi bir kazayı önlemek için yumurtayı haşlamak daha iyi olacaktır.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Nesneler suya batırılırken öğretmen model olabilir veya birlikte yapabilir. Deneyin yapımı sırasında akran iş birliği ile etkinlikler yaptırılabilir veya çocuğa bedensel performansına uygun fiziksel yardım sunulabilir. Çocuğun tuzu koyması için tuzluğun geniş kısmıyla daha kolay boşaltmasını sağlama, plastik veya tahta saplı, tutamaklı kaşık kullanarak balı koymasını sağlamak, kolunu kaldıramıyorsa yumurtanın atılacağı suyu çocuğun seviyesine indirmek fiziksel uyarlamalara örnek teşkil edebilir.

ETKİNLİK 60

Etkinliğin Adı	: Say Bak
Etkinlik Çeşidi	: Matematik ve Müzik Etkinliği (Bütünleştirilmiş Büyük Grup Etkinliği)
Yaş Grubu	: 48-72 ay

KAZANIM VE GÖSTERGELER

Kazanım 1	: Nesne/durum/olaya dikkati verir.
Göstergeleri	: Dikkat edilmesi gereken nesne/durum/olaya odaklanır.
Kazanım 4	: Nesneleri sayar.
Göstergeleri	: İleriye/geriye doğru birer ritmik sayar. 10'a kadar olan sayılar içerisinde bir sayıdan sonra gelen sayıyı söyler.
Materyaller	: Tebeşir veya pastel boya.
Kavramlar/Sözcükler :-	

Öğrenme Süreci

- Öğretmen çocuklara parmak sayma şarkısını söyler. Çocuklar şarkıyı tekrar eder.
- Şarkı söylendikten sonra öğretmen sınıfa sırayla on tane daire çizer. Dairelerin içine 1'den 10'a kadar olan rakamlar yazılır. Çocuklar dairelerin üzerinden sıra ile zıplayarak geçerler. Her bir dairede durup çizilen rakamları incelerler. Ardından dairenin üzerinden geçerken hangi dairedeyse orada yazan rakam kadar atlayıp diğer daireye geçerler.
- Daireler silinir ve çocuk sayısı kadar daire çizilir içlerine karışık bir şekilde rakamlar yazılır. Şarkı açılır. Çocuklar sınıf içerisinde dağınık bir şekilde dans eder. Öğretmen şarkıyı durdurur ve çocuklar kendilerine bir daire seçer. Ardından tekrar

müzik açılır ve çocuklar dairelerinin içinde dans eder. Müzik durduğunda ise çocuklar içlerinde bulundukları dairede hangi rakam varsa o kadar parmak gösterip donarlar. Tekrar müzik açıldığında çocuklar dans eder ve farklı daireler seçerler.

Değerlendirme

- Etkinlik sonunda çocuklara aşağıdaki sorular yöneltilir.
- Dairede bulunan rakamları gördüğün zaman arkasından hangi rakamın geleceğini tahmin edebildin mi?
- 5'ten sonra hangi rakam gelir? O rakam kadar alkış yap.
- Oyunlar eğlenceli miydi?

ETKİNLİK UYARLAMALARI**1. Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin**

Çocuğun performans düzeyine göre soru-cevap esnasında ek süre verilebilir. Kullanılacak tekerlemelerin çocuğa her satırdan sonra tekrarlatılarak aşama aşama

öğretimi sağlanabilir. Etkinlik öncesi sayılara ilişkin çocuğun performansı ölçülerek sayılara ilişkin birebir öğretim yapılabilir. Etkinliğe başlamadan önce çocuğun bildiği sayıların olduğu daireler yan yan konularak çocuğun kendi bildiği sayıların olduğu kısımda etkinliği tamamlaması sağlanabilir. Daire sayısı azaltılabilir.

Üzerinde durduğu sayıyı parmağıyla göstermesi için ek süre verilebilir. Öğretmen etkinliğe başlamadan önce oyuna model olmalıdır.

2. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun performans düzeyi dikkate alınarak zihinsel yetersizliğe sahip çocuklar için olan uyarlamalardan faydalanılabilir. Yönergeler kısa ve net olmalıdır. Örneğin "Herkes bulunduğu çemberdeki sayıyı söylesin." yönergesi yerine çocuğa seslenerek dikkati çekildikten sonra "Senin sayın kaç?" şeklinde sorulabilir. Yönergeler kolay anlaşılır olmalıdır. Akranlarıyla etkileşimi arttırmak için akranlarıyla eş olmaları sağlanarak akran iş birliği sağlanabilir. Çocuk böylelikle çemberler arasında zıplayamadığında bir akranı ona model olacak ve çocuk da onu takip edebilecektir. Eğer çocukta dil ve konuşmaya ilişkin bir yetersizlik mevcutsa dil ve konuşma yetersizliğine sahip çocuklar için yapılan uyarlamalardan faydalanılabilir.

3. Görme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Çocuğa ritmik hareketler eşliğinde şarkıyı söylemesi destelenirken çocuğun ellerini tutarak parmaklarını saymasına yardım edebilir. Yere çizilen daireleri çocuğun fark etmesi için tehlikeli olmayacak bir yükseklikte malzeme seçilebilir (Antrenman matı gibi). Çocuğun elinden tutularak daireleri parmak uçlarıyla ve ayağıyla tek tek hissetmesi sağlanır. Geldiği dairenin içindeki rakam sesli bir şekilde söylenebilir. "Şimdi sekizin üzerine geldin, harikasin." diyerek Braille olarak yazılan sekiz rakamını hissetmesi sağlanır. Daireler arası zıplaması fiziksel yardımla desteklenir. Böylece çocuğun koordinasyon becerileri de desteklenmiş olacaktır unutulmamalıdır. Müzik eşliğinde çocuğun dans etmesi sağlanırken ortamdan çocuğa zarar verecek materyaller kaldırılmalıdır. Etkinlik süresince öğretmen çocuğun yakınında bulunarak arkadaşlarıyla çarpışma yaşamaması için gerekli güvenlik önlemlerini almalıdır. Çocuğun içinde bulunduğu dairedeki rakamı hissetmesi sağlanarak rakam kadar parmağını göstermesi akran desteğiyle sağlanabilir. Çocuğun daireler arası geçişleri hissedebilmesi için arkadaşlarının davranışlarını ve çocuktan beklenen davranışları sesli betimleyebilir.

4. Az Gören Çocuklar İçin

Az gören çocuğun görme kalıntısının ne kadar kullanılabildiğinin belirlenmesi çocuğun etkinliğe katılımını artıracaktır. Çocuğun ritmik hareketler eşliğinde şarkıyı söylemesi destelenir. Daireler ve içindeki

rakamlar zemin ile kontrastlık oluşturacak şekilde belirgin renklerde ve büyüklükte seçilmelidir. Dairelerin çizildiği zeminin aydınlık olmasına dikkat edilmelidir. Gerekiyorsa çocuğun görmesini aktivite edebilmek için ışık topları, led gibi ek aydınlatmalar kullanılabilir. Çocuğun yaklaşarak daireleri ve içindeki rakamları gördüğünden emin olunmalıdır. Daireler arası zıplaması aşamasında model olunabilir ya da akran desteği sunulabilir. Müzik eşliğinde çocuğun dans etmesi sağlanırken ortamdan çocuğa zarar verecek materyaller kaldırılmalıdır. Etkinlik süresince öğretmen çocuğun yakınında bulunarak arkadaşlarıyla çarpışma yaşamaması için gerekli güvenlik önlemlerini alır. Çocuğun içinde bulunduğu dairedeki rakama yaklaşarak görmesi, kaç olduğunu söylemesi ve rakam kadar parmağını göstermesi istenebilir. Daireler arası geçiş aşamalarında hareket halindeki arkadaşının kim olduğunu ve ne yaptığını söylemesi sağlanabilir.

5. İşitme Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmenin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Öğretmen önce şarkıyı kendisi söyler ve bu esnada şarkıyı jest, mimik ve el işaretleri ile destekler. Çocuğun daha iyi anlaması için yüzüne bakarak söyler. Sonra çocuklar tekrar eder. Şarkı biraz daha yavaş söylenebilir. Etkinlik öncesinde çocuğa şarkıda geçen tüm sözcükler tek tek anlatılabilir. Dairelerdeki sayıları çocuğun parmaklarıyla sayarak fark etmesi sağlanabilir. Daireler arası zıplama eyleminde öğretmen model olabilir.

6. Az İşiten Çocuklar İçin

Etkinlikten önce çocuğun cihaz kontrolü yapılmalıdır. Cihazın açık ve çalışır durumda olduğundan emin olunmalıdır. Çocuk öğretmeni ve akranının jest ve mimiklerini en iyi görebileceği ve işitme kalıntısından en iyi faydalanabileceği bir konumda oturmalıdır. Çocuğa

model olunmalı, var olan dili genişletilerek dönüt verilmelidir. Abartılı dil kullanımlarından kaçınılmalı, doğal jest ve mimikler kullanılarak etkinlik desteklenmelidir. Öğretmen konu ile ilgili ipucu verirken çocuğun bildiği ve günlük hayatta kullandığı kelimeler üzerinden ipuçları yöneltmelidir. Öğretim çocuğun daha iyi duyabildiği kulak yönünde yapılmalıdır. Etkinlik süresince çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının yüzlerini görebilmesine, etkinlikteki geçişler için arkadaşlarını gözlemlemesine imkân verilmelidir. Akranları şarkıyı hızlı söyleyebilir. O yüzden az işiten çocuk tek olarak şarkıyı söyleyebilir. Ya da grubun şarkıyı yavaş bir şekilde söylemesi sağlanabilir. Öğretmen daireler arası zıplayarak yer değiştirme etkinliğinde çocuğa model olabilir.

7. Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Şarkı önceden çocuğa tanıtılabilir. Çocuğun performansına göre her satır çocuğa tek tek söylenerek ya da tekerlemelerdeki tekrarlı sesleri söyleterek yalnızca onları söylemesi sağlanabilir. Şarkı daha yavaş ve ritimle söylenebilir. Şarkı önce çocuğa tek başına söylenilebilir ya da akranı tarafından söylenerek model olunduktan sonra tekrar çocuğa söylenilebilir. Soru sorulduğunda çocuğun cevaplama için yeterli süre verilmelidir ve onu zorlamayacak performans düzeyine uygun basit ve kısa cevaplar kabul edilmelidir. Bu nedenle çocuğun dil performansına göre sorular tek, iki, üç ve daha fazla cümle gerektiren cevapların verilmesini sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Çocuk "Hayır" yerine "Hayıy" diyorsa doğrusu söylenerek model olunmalı ve çocukta da tekrarlama istenmelidir. Ço-

cuğun cevapları mutlaka pekiştirilmelidir. Eğer çocuk cevap veremiyorsa cevaba model olunarak soru tekrar sorulmalı ve çocukta tekrar etmesi istenmelidir. Çocuğa yeni gelime girdileri sağlamak üzere söylediği kelimelere genişletme yapılabilir. Örneğin çocuk "Oyun" diyorsa buna "Eğlenceli bir oyun." diyerek genişletme yapılabilir. Çocuğun cevaplama için yeterince süre verilmeli ve hemen ardından pekiştirilmelidir.

8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Çocuklar İçin

Çocuğun yönergeleri anladığından emin olmak için yönergeler verilirken çocuğun yakınında olmaya ve çocukla göz teması kurmaya dikkat edilir. Çocuk sayıların olduğu dairelere zıplarken, her zıpladığı sayıyı seslendirmesi istenebilir. Yönergeler açık ve net olmalıdır. Dikkat dağınık bir durum olduğunda etkinliğe yönlendirmek için dikkat çekici uyarılar yapılmalıdır. Soruları cevaplarken çocuğa ek süre verilebilir. Daire sayısı az tutulabilir. Tekerleme parçalara bölünerek çocuğa söylenilebilir.

9. Bedensel Yetersizliği Olan Çocuklar İçin

Sınıf ortamı çocuğun rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlenmelidir. Dairelerin üzerine giderken akran desteği sağlanabilir. Hareket edemiyorsa daire içinde sayılar şeklinde kartlar hazırlanıp çocuğa kartlardan birisi seçtirilebilir ya da öğretmeni ile eşleşerek öğretmenin çocuğun seçtiği çembere çocuğun sandalyesini götürmesi yoluyla çocuğun oyuna katılımı sağlanabilir. Daireler daha büyük çizilebilir. Dairenin üzerine giderken ek süre verilebilir.

ÖĞRETMEN NOTLARI